

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ¹

ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ– ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ: ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	3
II	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	7
II.1	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	7
II.2	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	7
II.3	ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	7
II.3.1	Η άποψη εκδοτικών εταιριών.....	8
II.3.2	Η άποψη της Άργος.....	21
II.3.3	Η άποψη του [...].....	35
II.3.4	Η άποψη του συμμετέχοντος φυσικού προσώπου	37
III	ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	40
III.1	ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ	40
III.1.1	Φύση και χαρακτηριστικά της αγοράς σε επίπεδο πρακτορείου: οιονεί φυσικό μονοπώλιο (ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο)	40
III.1.2	Δομή, Οργάνωση και Μετοχική Σύνθεση του Πρακτορείου Διανομής	43
III.2	ΕΝΤΟΠΙΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	47
III.2.1	Δομή Αγοράς: οιονεί φυσικό μονοπώλιο/βασική διευκόλυνση, ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο	47
III.2.2	Δομή, Οργάνωση και Μετοχική Σύνθεση του Πρακτορείου	48
III.2.3	Δομή Επόμενων Σταδίων Αγοράς Διανομής Τύπου	56
III.2.4	Μέτρα.....	58
III.3	ΕΝΤΟΠΙΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ	58
IV	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ	60
V	ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ	63
V.1	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ του 2020	63
V.1.1	Επί Της Νομικής Μορφής Του Πρακτορείου Διανομής Τύπου	63

¹ Η παρούσα εκδίδεται σε δύο (2) εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Πλήρης Έκδοση για τα Μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, (2) Μη εμπιστευτική έκδοση προς δημοσίευση. Από την έκδοση (2) έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]), σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α΄/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β΄/16.1.2013).

V.1.2	Επί Της Αγοράς Διανομής Του Έντυπου Τύπου	64
V.2	ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ στο	
	πλαίσιο της κανονιστικής	68
V.2.1	Αρμοδιότητα ΕΑ	68
V.2.2	Μέτρα.....	72
VI	ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ανταγωνισμού προς δημοσια διαβουλευση	103
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ	107
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ	116
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.....	129
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.....	131

I ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») αποφάσισε στις 23.12.2020 την εκκίνηση κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο διανομής Τύπου βάσει του άρθρου 11 Ν. 3959/2011.² Στις 23.3.2021 δημοσιεύτηκαν οι απόψεις της ΕΑ αναφορικά με την έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην επιμέρους αγορά διανομής έντυπου Τύπου (εφεξής και «Απόψεις»)³. **Επισημαίνεται ότι η ανάλυση επικεντρώθηκε σε δομικά προβλήματα, τα οποία δεν δύνανται να επιλυθούν με την εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 του Ν. 3959/2011. Επιπλέον, δεον να τονιστεί ότι η διαδικασία του άρθρου 11 δεν περιλαμβάνει τη διαπίστωση παράβασης, αλλά επικεντρώνεται στην εξέταση συγκεκριμένων συνθηκών αγοράς, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν σε προβλήματα στη λειτουργία της ανταγωνιστικής διαδικασίας.**
2. Συγκεκριμένα, η ανάλυση εστίασε αφενός στη **μονοπωλιακή δομή της αγοράς** διανομής έντυπου τύπου και τις επιπτώσεις της σε όμορες αγορές και αφετέρου στη **δομή και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου διανομής**. Τα προβλήματα αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο ανάλυσης ήδη στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, στην οποία και αναφέρθηκαν για πρώτη φορά τα προβλήματα στις συνθήκες ανταγωνισμού στον κλάδο και πιθανές λύσεις, ζητήματα τα οποία αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη Κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ. Στη συνέχεια, οι Απόψεις συμπλήρωσαν την ανάλυση στη Γνωμοδότηση αναφορικά με πιθανές θεωρίες βλάβης, οι οποίες δεν απορρέουν από παραβατικές πρακτικές βάσει των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ, αλλά προκύπτουν από τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς έντυπου τύπου και τις επιπτώσεις αυτής σε συνδεδεμένες αγορές και τη δομή και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου διανομής ενώ εκπονήθηκαν συγκεκριμένες οικονομικές μελέτες, οι οποίες με βάση την πρώτη εκτίμηση των σχετικών στοιχείων, κατέληξαν ότι η μετοχική δομή με τη συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο δημιουργούσε κίνητρα για αύξηση της τιμής διανομής, αλλά και περαιτέρω προβλήματα στην ποιότητα, τόσο των υπηρεσιών διανομής τύπου, όσο και στην σχετική αγορά έντυπου τύπου, ή γενικότερα παραγωγής περιεχομένου για δημοσίευση σε έγχαρτο τύπο και άλλες συνδεδεμένες αγορές, μέσω της πιθανότητας μείωσης της ποικιλίας ή της καινοτομίας, και ειδικά επενδύσεων σε ερευνητική δημοσιογραφία. **Τα εντοπιζόμενα προβλήματα στις Απόψεις ετέθησαν σε δημόσια διαβούλευση για να ληφθεί η άποψη των διαφόρων φορέων της αγοράς και να επαναξιολογηθούν από την ΕΑ.**
3. Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ήδη προβεί με σειρά αυτεπάγγελτων ερευνών και αποφάσεών της σε εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 καθώς και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ στην υπό κρίση αγορά⁴, οι οποίες με βάση τη Γνωμοδότηση και τις Απόψεις, δεν δύνανται να εξαλείψουν τα προβλήματα.

² Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού κλήρωσε ταυτόχρονα την υπόθεση σε Εισηγητή κατά το άρθρο 15 παρ.1 και 2 Ν. 3959/2011.

³ Απόψεις Επιτροπής Ανταγωνισμού – Κανονιστική Παρέμβαση στον Κλάδο Διανομής Τύπου: Δημόσια Διαβούλευση <https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/apopseis_ea_kanonistiki_typos.pdf> («Απόψεις»).

⁴ Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ: ΕΑ 687/2019: λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος λόγω πιθανολόγησης καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει η Άργος στην αγορά διανομής Τύπου, ΕΑ 669/2018: οριζόντια σύμπραξη/ εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ ΑΡΓΟΣ και ΕΥΡΩΠΗ, ΕΑ 659/2018: ύπαρξη έμμεσου de facto κοινού ελέγχου στην εταιρία Άργος από τις εταιρίες Άλτερ Έγκο, [...], ΕΑ 519/2011: έχει απόφαση σε συνέχεια της υπ' αριθμ. 252/III/2003 απόφασης της ΕΑ, ΕΑ 283/2005: λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά των εταιριών ΑΦΟΙ Γ. ΠΑΠΑΔΕΛΟΥ Ο.Ε. (υποπράκτορα) και ΑΡΓΟΣ, ΕΑ 252/2003: οριζόντια συμφωνία μεταξύ ΑΡΓΟΣ-ΕΥΡΩΠΗ με τη σύμπραξη υποπράκτορων, ΕΑ 181/2001: λήψη ασφαλιστικών

4. Η Γνωμοδότηση διαπίστωσε ότι:

- 1) η αγορά διανομής έντυπου Τύπου προσιδιάζει, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, σε **φυσικό μονοπώλιο**⁵ (παρά το ότι συγκεντρώνει μόνο κάποια εκ των χαρακτηριστικών του φυσικού μονοπωλίου) ή σε **βασική διευκόλυνση**⁶, και ότι
- 2) η συμμετοχή ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων στο **μετοχικό κεφάλαιο** του (μοναδικού) πρακτορείου διανομής, αποδυναμώνει δυναμικά την ανταγωνιστική ουδετερότητα μεταξύ των εκδοτικών εταιριών. Ειδικότερα, η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της αξιακής αλυσίδας (εν προκειμένω εκδοτικών εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών) ενέχει τον κίνδυνο κάθετου αποκλεισμού (vertical foreclosure) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από αυτά, ή γενικότερα στρεβλώσεων του ανταγωνισμού χωρίς αναγκαστικά αυτές να εμπίπτουν στο πεδίο των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011 ή 101/102 ΣΛΕΕ. Επίσης, ενδέχεται ο αντί-ανταγωνιστικός αποκλεισμός να προκύπτει όχι μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μία ή περισσότερες εκδοτικές εταιρίες έχουν τον έλεγχο ή τον κοινό de facto έλεγχο του πρακτορείου διανομής Τύπου, αλλά και σε περιπτώσεις στρατηγικού αποκλεισμού **εάν ορισμένες εκδοτικές εταιρίες ασκούν ουσιαστική επιρροή ως σημαντικοί μέτοχοι στην εμπορική πολιτική του πρακτορείου διανομής Τύπου**⁷.

5. Σε συνέχεια των διαπιστώσεων της Γνωμοδότησης, οι **Απόψεις** στηριζόμενες στη θεωρητική ανάλυση της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας και στην εμπειρική ανάλυση των εμπειρογνομώνων⁸, διαπίστωσαν περαιτέρω ότι η παρούσα δομή του Πρακτορείου με τη συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό του κεφάλαιο δημιουργεί δυναμικά κίνητρα για την πρόκληση:

- 1) Συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς,
- 2) Μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους-εκδότες.

6. Η ΕΑ ανέθεσε σε ομάδα εμπειρογνομώνων την αξιολόγηση των κινήτρων των μετόχων εκδοτών σχετικά με τα μη συντονισμένα αποτελέσματα. Η πρώτη ανάλυση των εμπειρογνομώνων, με τους εκεί εντοπιζόμενους περιορισμούς, ενδεικνύει ότι, **λόγω της μονοπωλιακής κατάστασης στην αγορά διανομής τύπου και στη δομή και μετοχική σύνθεση της Άργος, υφίστανται κίνητρα η τιμή διανομής να είναι υψηλότερη αυτής που θα ίσχυε σε περίπτωση μη συμμετοχής εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό της κεφάλαιο.**7. Σε συνέχεια των Απόψεων, η ΕΑ κάλεσε κάθε ενδιαφερόμενο να συμμετέχει στη δημόσια διαβούλευση. **Τα εντοπιζόμενα προβλήματα στις Απόψεις ετέθησαν σε δημόσια διαβούλευση για να ληφθεί η άποψη των διαφόρων φορέων της αγοράς και να επαναξιολογηθούν από την ΕΑ.**

μέτρων, κατά των εταιρειών ΑΡΓΟΣ-ΕΥΡΩΠΗ και υποπρακτόρων της για παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 και 2 του ν. 703/1977, καθώς και Απόψεις, Ενότητα Ι.3.

⁵ Βλ. σκ. 266 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

⁶ Βλ. σκ. 283 της Γνωμοδότησης. Βλ. και Απόψεις, σκ. 101.

⁷ Βλ. Απόψεις, σκ. 104-108.

⁸ Βλ. Απόψεις, σκ. 121-172.

8. Η δημόσια διαβούλευση έληξε στις 23.4.2021. Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης ελήφθησαν συνολικά δέκα (10) συμμετοχές⁹. Σε συνέχεια των υποβληθέντων στη δημόσια διαβούλευση στοιχείων η Επιτροπή Ανταγωνισμού όρισε εξειδικευμένο εμπειρογνώμονα με εξειδίκευση στις πολύπλευρες αγορές (multi-sided markets), όπως αυτή του τύπου¹⁰, συμπληρωματικά με τον αρχικώς ορισθέντα εμπειρογνώμονα, ο οποίος εξειδικεύεται σε θέματα κοινής ιδιοκτησίας¹¹, προκειμένου, να εξετάσει τους εντοπιζόμενους περιορισμούς στην οικονομική ανάλυση και να προχωρήσει σε ανεξάρτητο έλεγχο της επικαιροποιημένης ανάλυσης του πρώτου εμπειρογνώμονα. Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού είχε επίσης ζητήσει απόψεις και από τρίτο εμπειρογνώμονα, εξειδικευμένη στα οικονομικά του τύπου, σχετικά με την κατάσταση στην αγορά διανομής και πιθανά σενάρια εξέλιξης της αγοράς¹². Προκειμένου να συμπληρωθεί η οικονομική ανάλυση και οι θεωρίες βλάβης που εντοπίζονται στις Απόψεις της Επιτροπής κατόπιν της δημόσιας διαβούλευσης, η Επιτροπή Ανταγωνισμού ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία από την εταιρία Άργος¹³ σχετικά με ημερήσιες (ή κατά περίπτωση εβδομαδιαίες) πωλήσεις εφημερίδων για τα έτη 2017 – 2020, την τιμή πώλησής τους καθώς και τυχόν διαστήματα/ημερομηνίες που το εκάστοτε έντυπο δεν εκδόθηκε ή ανεστάλη η έκδοσή του. Επιπλέον η ΕΑ αποφάσισε τη διενέργεια επιπλέον μέτρων για την ανάδειξη του τρόπου που λειτουργεί το λογισμικό πρόγραμμα που χρησιμοποιεί το πρακτορείο για την παρακολούθηση της διακίνησης και πώλησης των εντύπων¹⁴ καθώς και την ανάθεση σε εταιρία δημοσκοπήσεων της διενέργειας πρωτογενούς έρευνας, προκειμένου να αποτυπωθεί βάσει των προτιμήσεων ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του αναγνωστικού κοινού ο βαθμός εναλλαξιμότητας μεταξύ των ενημερωτικών εφημερίδων¹⁵, τα συμπεράσματα της οποίας παρατίθενται στο Παράρτημα 1 του παρόντος. Επιπλέον, στάλθηκαν επιστολές παροχής στοιχείων σε εταιρίες που αναλαμβάνουν την εκτύπωση εντύπων (εφημερίδων και περιοδικών) προκειμένου να προσδιοριστεί το σχετικό κόστος για τις εκδοτικές εταιρίες¹⁶. Στο πλαίσιο πληροφοριών για αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης της Άργος εντός του Μαΐου 2021, στάλθηκε σχετική επιστολή στην εταιρία για να προσδιοριστεί η ισχύουσα μετοχική της σύνθεση¹⁷. Τέλος, στο πλαίσιο των μέτρων έρευνας που

⁹ Βλ. σχετικά ενότητα II κατωτέρω.

¹⁰ Βλ. υπ' αριθ 42/29.4.2021 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ο καθηγητής Lapo Fillistrucci ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

¹¹ Συγκεκριμένα, με τον καθηγητή Jose Azar. Βλ. υπ' αριθ 93/30.12.2020 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

¹² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 165/17.03.2021 γνώμη της J. Cage.

¹³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4023/7.5.2021 επιστολή παροχής στοιχείων.

¹⁴ Ειδικότερα, μετέβη κλιμάκιο της ΓΔΑ στα γραφεία της Άργος στις 28.05.2021 (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4712/27.05.2021 Εντολή Ελέγχου), στο πλαίσιο του οποίου λήφθηκε ανωμοτί κατάθεση από το στέλεχος της Άργος κ. [...], [...], αναφορικά με τη λειτουργία του λογισμικού που χρησιμοποιεί η εταιρία για την παρακολούθηση της διανομής των εντύπων καθώς και επίδειξη της λειτουργίας του στο κλιμάκιο ελέγχου.

¹⁵ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. 49/14.5.21 Πρακτικό της Επιτροπής.

¹⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4441/20.05.2021, 4442/20.05.2021 και 4443/20.05.2021 επιστολές προς Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ, Ιβίσκος Συμμετοχές ΑΕ και Εκτυλώσεις Iris ΑΕΒΕ αντίστοιχα.

¹⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5438/22.06.2021 επιστολή. Η εταιρία, με την υπ' αριθ. πρωτ. 5545/25.06.2021 επιστολή της, προσκόμισε τις τροποποιήσεις της μετοχικής της σύνθεσης από τη 02.09.2019 έως και την ημερομηνία αποστολής των σχετικών στοιχείων. Ειδικότερα, μεταβολές στη μετοχική σύνθεση της Άργος έλαβαν χώρα: α) στις [...], οπότε η εκδοτική εταιρία Sportday ΑΕ (εκδότρια της ομώνυμης αθλητικής εφημερίδας) απέκτησε τις μετοχές της πρώην μετόχου Νίκη Εκδοτική ΑΕ (εταιρία εκτυπωτικής δραστηριότητας) κατέχοντας έτσι μέχρι και σήμερα το [...] του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος. Βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων στο ΓΕΜΗ, το ισχύον ΔΣ της εταιρίας αποτελείται από τους κκ [...] Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος), [...] (Αντιπρόεδρος) και [...] (Μέλος) και β) στις [...] οπότε η εκδοτική εταιρία Λυκαβηττός ΙΚΕ (εκδότρια της πολιτικής εφημερίδας ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟΥ) απέκτησε το σύνολο των μετοχών του Ευ. Μαρινάκη

έλαβε για τους σκοπούς της εξέτασης των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν στον κλάδο της διανομής έντυπου Τύπου, στάλθηκαν επιστολές παροχής στοιχείων¹⁸ σε υποπράκτορες με σκοπό να παράσχουν στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα των εταίρων/ μετόχων τους και την ενδεχόμενη ύπαρξη μετοχικής σχέσης με την Άργος, καθώς και να διευκρινίσουν εάν εξακολουθούν επί του παρόντος να συνεργάζονται με την ΑΡΓΟΣ για τη διανομή εντύπων.

9. Το παρόν αρχικά παρουσιάζει τις απόψεις που υπεβλήθησαν στη δημόσια διαβούλευση. Ακολούθως, παρουσιάζει συνοπτικά το πρόβλημα έλλειψης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, όπως διαπιστώθηκε στη Γνωμοδότηση και τις Απόψεις (ενότητα III) και προβαίνει σε μία αξιολόγηση του προβλήματος με βάση τα υποβληθέντα στοιχεία στη διαβούλευση και τη συμπληρωματική έκθεση του εμπειρογνώμονα σε συνέχεια των στοιχείων αυτών¹⁹. Στην ανάλυση αναφορικά με τη διαπίστωση του προβλήματος λαμβάνεται υπόψη και η πρόσφατη αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης του πρακτορείου διανομής τύπου, η οποία έλαβε χώρα μετά τη δημοσίευση των Απόψεων της ΕΑ. **Επίσης, το παρόν κείμενο της διαβούλευσης εκτιμά, ότι τυχόν προκρινόμενα μέτρα θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο είδος του εντοπιζόμενου προβλήματος και στις δυνητικές επιπτώσεις, τόσο στις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, όσο και στους καταναλωτές.** Τέλος, εξετάζει διεξοδικά μία δέσμη μέτρων, εφόσον (με βάση το άρθρο 11(3) Ν. 3959/2011) διαπιστώνει ξανά ότι και μετά τη διενέργεια της διαβούλευσης, στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας **δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού** και καταλήγει σε πρόταση μέτρων που αξιολογούνται ότι είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον ευρύτερο κλάδο και επιμέρους αγορές του.

στην Άργος κατέχοντας έτσι μέχρι και σήμερα το [...]του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου. Για λόγους πληρότητας σημειώνεται ότι διαχειριστής της εν λόγω εταιρίας είναι κ. [...]. (βλ. και <http://www.argoscom.gr/index.php?page=2>).

¹⁸ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. οικ. οικ. 6218/21.07.2021, οικ. 6301/23.07.2021 και 6526/03.08.2021 επιστολές.

¹⁹ Βλ. Παράρτημα 2.

II ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

II.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

10. Σύμφωνα με το άρθρο 11 Ν. 3959/2011 μετά το πέρας της (1ης) δημόσιας διαβούλευσης, εφόσον η ΕΑ **διαπιστώσει ξανά** ότι στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, **ανακοινώνει συγκεκριμένα μέτρα** τα οποία θεωρεί ότι είναι **απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας**, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Οι απόψεις της ΕΑ αναφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα τίθενται εκ νέου σε δημόσια διαβούλευση (2η)²⁰.
11. Η επαρκής δημοσιοποίηση των απόψεων της ΕΑ για τα μέτρα εξασφαλίζεται εκ νέου με σχετική περιληπτική ανακοίνωση σε δύο τουλάχιστον οικονομικές εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας, καθώς και με πλήρη δημοσίευση στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η ανωτέρω (2^η) δημόσια διαβούλευση διαρκεί επίσης τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες²¹.
12. Η ΕΑ μετά το πέρας και της (2ης) διαβούλευσης και αφού λάβει υπόψη τα αποτελέσματα αυτής, επιβάλλει, με απόφασή της (σε Ολομέλεια)²², η οποία είναι και η μόνη εκτελεστή, τα συγκεκριμένα μέτρα τα οποία θεωρεί ότι είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού²³. Η εν λόγω απόφαση της Ολομέλειας της ΕΑ δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στο διαδίκτυο (την ιστοσελίδα της ΕΑ)²⁴.

II.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

13. Στη δημόσια διαβούλευση συμμετείχαν συνολικά επτά (7) εκδοτικές εταιρίες²⁵, το πρακτορείο Άργος²⁶, ένας συνδικαλιστικός φορέας²⁷, καθώς και ένα φυσικό πρόσωπο, χωρίς να διευκρινίζει την ιδιότητά του²⁸. Τα εν λόγω μέρη παρέθεσαν τις θέσεις τους επί των Απόψεων της ΕΑ²⁹. Οι συλλεχθείσες θέσεις των ανωτέρω αναλύονται ακολούθως στην Ενότητα II.3 του παρόντος.

II.3 ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

14. Στην ενότητα αυτή παρατίθενται οι απόψεις των εκδοτικών εταιριών, του Πρακτορείου, του συνδικαλιστικού φορέα και του φυσικού προσώπου και παρέχονται σχετικές απαντήσεις στα επιμέρους σχόλια, όπου κρίνεται σκόπιμο. Λεπτομερείς απαντήσεις στα υποβληθέντα σχόλια παρέχονται στην ενότητα III κατωτέρω.

²⁰ Βλ. άρθρο 11(3) του Ν. 3959/2011. Για τη σχετική διαδικασία βλ Απόψεις, σκ. 1-11.

²¹ Βλ. άρθρο 11(4) του Ν. 3959/2011.

²² Βλ. άρθρο 11(8) εδ. α του Ν. 3959/2011 :«Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφασίζει σε Ολομέλεια».

²³ Βλ. άρθρο 11(5) εδ. α του Ν. 3959/2011.

²⁴ Βλ. σχετικά άρθρο 47 του Ν. 3959/2011 και άρθρο 28 Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΚΥΑ 117/2013, ΦΕΚ Β 54/16.1.2013), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (βλ. ΚΥΑ 93700/2020, ΦΕΚ Β 3917/14.9.2020).

²⁵ Πρόκειται για τις εκδοτικές εταιρίες [...].

²⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή.

²⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή της [...].

²⁸ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/21.04.2021 επιστολή του [...].

²⁹ Βλ. σχετικά και https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/apopseis_ea_kanonistiki_typos.pdf.

Π.3.1 Η άποψη εκδοτικών εταιριών

15. Σύμφωνα με την πλειονότητα των επτά (7) εκδοτικών εταιριών που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, δεν επιβεβαιώνονται σημαντικές αδυναμίες στη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά της διανομής Τύπου συνεπεία του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της Άργος και την ίδια στιγμή δεν υφίστανται περιορισμοί του ανταγωνισμού τέτοιοι που να αιτιολογούν την κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ λόγω αδυναμίας αντιμετώπισής τους με την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού. Σημειώνεται όμως ότι από τις επτά (7) εταιρίες που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, τρεις (3) εξ'αυτών αποτελούσαν, την περίοδο που κατέθεσαν τις απόψεις τους στη δημόσια διαβούλευση μετόχους της Άργος.
16. Ειδικότερα, στην επιστολή της η [...] αναφέρεται στην ανάλυση και τις θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις³⁰ σημειώνοντας ότι κατά τα συμπεράσματα της ΕΑ στην αγορά διανομής Τύπου δεν υφίστανται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, γεγονός που οφείλεται στο ιδιοκτησιακό καθεστώς του πρακτορείου³¹. Κατά την εταιρία, «[τ]ο συμπέρασμα αυτό, [...] είναι ατεκμηρίωτο, διότι λαμβάνεται υπόψη το ήσσονος σημασίας ζήτημα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος (μέτοχοι εκδότες), ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη τα μείζονος σημασίας ζητήματα, αφενός της λειτουργίας, αφετέρου του τρόπου διοίκησης, της επιχείρησης διανομής Τύπου»³². Σημειώνεται ότι [...]»³³. Όπως διευκρινίζει η εταιρία στη συνέχεια της επιστολής της, η έρευνα για τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου δεν πρέπει να επικεντρωθεί στο ιδιοκτησιακό καθεστώς του πρακτορείου αλλά σε ζητήματα που άπτονται αμιγώς της εφαρμογής των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού³⁴. Αξιολογώντας δε τις εναλλακτικές λύσεις που παρατίθενται από την ΕΑ στις Απόψεις της, και ιδίως τις προτεινόμενες λύσεις ως προς τη νομική μορφή του πρακτορείου, την παροχή κινήτρων για είσοδο και άλλων εταιριών στη διανομή εντύπων, στην ανάπτυξη της δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων, στην παροχή υπηρεσίας διανομής Τύπου μέσω διαδικασίας δημοπράτησης και στη σύσταση Ρυθμιστικής Αρχής με εποπτικό ρόλο στη διανομή του Τύπου, η εταιρία επισημαίνει ότι οι εν λόγω λύσεις όχι μόνο ενέχουν αδυναμίες αλλά «φρονούμε (με εξαίρεση τη λύση της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης διανομής Τύπου, που παραγνωρίζει τα οικονομικά – επιχειρηματικά δεδομένα της αγοράς, όπως αυτά διαπιστώνονται στις απόψεις της ΕΑ) κοινό

³⁰ Βλ τις από 23.03.2021 Απόψεις της ΕΑ επί της Κανονιστικής Παρέμβασης στον κλάδο της διανομής Τύπου που τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση. Το περιεχόμενο των Απόψεων είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/apopseis_ea_kanonistiki_typos.pdf.

³¹ Όπως αναφέρει η εταιρία «στις απόψεις της ΕΑ παρατίθεται ανάλυση κατά κύριο λόγο του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της επιχείρησης διανομής Τύπου Άργος, που έχει στην εν λόγω αγορά μονοπωλιακή θέση εκ των πραγμάτων μετά την παύση λειτουργίας της έτερης επιχείρησης διανομής Τύπου «Ευρώπη» (και σε συνδυασμό με τα πραγματικά εμπόδια εισόδου νέας επιχείρησης στην εν λόγω αγορά). Η ανάλυση αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στην αγορά διανομής εντύπου Τύπου δεν επικρατούν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, διότι η συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης δημιουργεί δυνητικά κίνητρα για την πρόκληση συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς και μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους – εκδότες» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή).

³² Ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή.

³³ [...].

³⁴ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία: «Σημαντικό, δηλαδή, για την έρευνα των συνθηκών ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά δεν είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς, αλλά το μοντέλο και ο τρόπος λειτουργίας και διοίκησης της επιχείρησης διανομής Τύπου, η ύπαρξη ή μη εναρμονισμένων πρακτικών κατά τον διανυθέντα χρόνο του εκ των πραγμάτων μονοπωλίου της συγκεκριμένης επιχείρησης, η τήρηση ή μη των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, η στελέχωση της διοίκησης και ο βαθμός ανεξαρτησίας της, καθώς και η διαδικασία λήψης διεθντικών – επιχειρηματικών αποφάσεων» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή).

χαρακτηριστικό στοιχείο τους είναι η έντονη κρατική παρέμβαση. Τέτοιου είδους, όμως, πολιτικές, που περιέχουν κρατική παρέμβαση, είναι αναχρονιστικές, αποδεδειγμένα στην πράξη αποτυχημένες και ευθέως αντιτιθέμενες στην ισχύουσα ως βέλτιστη πολιτική και πρακτική κοινοτική και εθνική πολιτική απελευθέρωσης διά της συμμετοχής ιδιωτών αγορών για βασικά βιοτικά κοινωνικά αγαθά, όπως οι τηλεπικοινωνίες, οι μεταφορές, η ενέργεια, κ.α., και επιπλέον ενδέχεται σοβαρά να θίξουν τον ίδιο τον σκοπό της πολυφωνίας και του πλουραλισμού του έντυπου Τύπου κατά παράβαση της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 14, καθόσον δημιουργούνται σχέσεις εξάρτησης και, συνεπώς, ελέγχου μεταξύ των εκδοτών και του Κράτους ή των επιχορηγούμενων από το Κράτος επιχειρήσεων διανομής έντυπου Τύπου» [η επισήμανση της εκδοτικής]³⁵. Αντιθέτως, θεωρεί ότι θα λειτουργήσει ενισχυτικά στην ανταγωνιστική ουδετερότητα η αυτορρύθμιση της αγοράς, η θεσμοθέτηση Κώδικα Συμπεριφοράς και η ενίσχυση των εκδοτικών επιχειρήσεων με φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα³⁶. Σε κάθε περίπτωση η εταιρία επισημαίνει ότι «[ω]ς φορέας της αγοράς εκφράζουμε τους φόβους μας ότι οποιαδήποτε μη τεκμηριωμένη παρέμβαση με αναχρονιστικές ή ανεδαφικές παραδοχές, μπορεί να προκαλέσει «ταφόπλακα» στον ήδη δοκιμαζόμενο και από την πανδημία έντυπο Τύπο»³⁷.

17. Από την πλευρά της η [...], εκδοτική εταιρία που παρουσιάζει υψηλές πωλήσεις εντύπων και κατέχει το [...] υψηλότερο μερίδιο αγοράς στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους πωληθέντων εντύπων) για τα έτη 2019 και 2020³⁸ (βλ. Πίνακα, Παράρτημα 2.1), επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα του Τύπου ως «προϊόν»³⁹ υποστηρίζει ότι ο κλάδος των εντύπων αντιμετωπίζει προβλήματα οφειλόμενα στην πτώση των πωλήσεων και κατ' επέκταση των διαφημιστικών εσόδων τα οποία ωστόσο «έχουμε την εκτίμηση ότι μπορούν και πρέπει να αντιμετωπιστούν με κατάλληλες παρεμβάσεις και παροχή κινήτρων από την πλευρά του κράτους»⁴⁰. Ειδικότερα, η εταιρία προτείνει την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και του γραμμωτού κώδικα, καθώς έτσι θα αποτυπώνονται οι πραγματικές πωλήσεις των εφημερίδων, μέγεθος που επηρεάζει και τα εισπραχθέντα από προβαλλόμενες διαφημίσεις έσοδα των εκδοτικών εταιριών, ενώ η χρήση του θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των επιστροφών μη πωληθέντων εντύπων, συμβάλλοντας στη μείωση του συνολικού κόστους διανομής τους⁴¹. Επιπλέον, όπως και η [...], η εταιρία υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη

³⁵ Ο. π.. η έμφαση εταιρίας.

³⁶ Σύμφωνα με την εταιρία, «[α]ντιθέτως, σε θετική κατεύθυνση για τη διασφάλιση ανταγωνιστικής ουδετερότητας, αλλά και για την ενίσχυση της αγοράς, θεωρούμε τις προτεινόμενες στις απόψεις της ΕΑ εναλλακτικές λύσεις της αυτορρύθμισης της αγοράς, της θεσμοθέτησης Κώδικα Συμπεριφοράς, της ενίσχυσης των εκδοτικών επιχειρήσεων (και όχι των επιχειρήσεων διανομής Τύπου) με φορολογικά/επενδυτικά κίνητρα» (ο.π. Η έμφαση της εταιρίας).

³⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή.

³⁸ Οι υπολογισμοί των μεριδίων αγοράς βασίστηκε στα ποσοτικά στοιχεία για τις πωλήσεις εντύπων ανά εκδοτική εταιρία δραστηριοποιούμενη στην έκδοση εφημερίδων για τα έτη 2019 και 2020 που προσκόμισε η Άργος στο πλαίσιο της παρούσας (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της Άργος).

³⁹ Σύμφωνα με την εταιρία, «[ο] τύπος και ειδικότερα οι πολιτικές εφημερίδες δεν αποτελούν ένα σύνθετο προϊόν, αλλά ένα ιδιαίτερο προϊόν διανοητικής φύσης με περιορισμένη διάρκεια, η οποία εξαντλείται την ίδια ημέρα που προσφέρονται στο κοινό για την αγορά τους. Η αγορά των εφημερίδων (πολιτικών και αθλητικών) διαφέρει από αυτήν των περιοδικών, που η διάρκειά τους είναι εβδομαδιαία ή μηνιαία» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

⁴⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

⁴¹ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] διανομή, πώληση, περισυλλογή και εκκαθάριση θα πρέπει να γίνεται με καθορισμένους κανόνες και την αναγκαία τήρηση εμπιστευτικότητας ως προς τα ευαίσθητα εμπορικά δεδομένα των επιχειρήσεων, με απώτερο σκοπό να διασφαλίζονται και να πιστοποιούνται αδιάβλητα οι πραγματικές πωλήσεις κάθε εντύπου και εν προκειμένω των εφημερίδων. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την έκδοση φορολογικών στοιχείων διακίνησης των εντύπων κατά την παράδοση και παραλαβή τους, τόσο για τα πωληθέντα

φιλικού μηχανισμού μεσολάβησης ή από κοινού (πιθανά μεταξύ Άργος και εκδοτικών εταιριών) σχεδίαση κωδίκων συμπεριφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση των συναλλακτικών σχέσεων του πρακτορείου με τις εκδοτικές εταιρίες στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού του πρακτορείου με γνώμονα τη μείωση του κόστους του και την ενίσχυση της οικονομικής του θέσης και την αποφυγή μελλοντικών αυξήσεων στο κόστος διανομής⁴². Αναφερόμενη δε στο υψηλό κόστος για τη μεταφορά των εντύπων με εναέρια και θαλάσσια μέσα, προτείνει τη «διεξαγωγή διαγωνισμών ενδεχομένως και διεθνών για μεγάλες αναθέσεις»⁴³ ως μέτρο «για τη μείωση του αντίστοιχου κόστους των εκδοτικών επιχειρήσεων»⁴⁴. Το εν λόγω μέτρο, κατά την εταιρία, «μπορεί να τύχει εξ ολοκλήρου της κρατικής επιχορήγησης, ώστε το αγαθό του τύπου να παρέχεται σε όλους τους πολίτες με ίσους όρους»⁴⁵. Πάντως, αναφερόμενη στην λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου, η εταιρία σημειώνει ότι μετά την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος, με την οποία διασφαλίζεται η διαφάνεια στις επιμέρους χρεώσεις του πρακτορείου, δεν έχουν ανακύψει φαινόμενα εναρμονισμένης συμπεριφοράς ή μονομερών αποφάσεων υπέρ των μετόχων του πρακτορείου⁴⁶, αναγνωρίζει την ομαλή διανομή των εντύπων και υπογραμμίζει ότι με γνώμονα την πολυφωνία δεν έχει διαπιστώσει προβλήματα ή περιορισμούς⁴⁷. Περαιτέρω, επιβεβαιώνει την ανάγκη δραστηριοποίησης ενός μόνο πρακτορείου

όσο και τα φύλλα συνδρομών. Γι' αυτό θεωρούμε ότι η εφαρμογή νέων τεχνολογιών συμπεριλαμβανομένου του γραμμωτού κώδικα σε όλη την έκτασή του θα συμβάλει στην πιστοποίηση των πωλήσεων των εντύπων. Η αποτύπωση των πραγματικών πωλήσεων των εφημερίδων επηρεάζει την διαφημιστική τους κατάταξη στην αγορά και διαμορφώνει αναλόγως το έσοδό τους από τη διαφήμιση. [...] Κατά καιρούς έχουμε θέσει θεσμικά ζητήματα που αφορούν στον εξορθολογισμό του δικτύου, τη ρύθμιση των επιστροφών, τη διασφάλιση της καταβολής του προϊόντος των πωλήσεων από το δίκτυο, αναδεικνύοντας παράλληλα την αναγκαιότητα προώθησης των πωλήσεων του τύπου. Ο περιορισμός του δικτύου και η αλλαγή του τρόπου με τον οποίο γίνονται οι επιστροφές σαφώς και θα επηρεάσουν ευνοϊκά το κόστος της διανομής και θα συμβάλλουν στην αφαίρεση πρόσθετων δαπανών τόσο από το πρακτορείο όσο και τις εκδοτικές επιχειρήσεις. Ιδίως στο ζήτημα των επιστροφών καθοριστικό ρόλο μπορεί να παίζει η εφαρμογή νέων τεχνολογιών, όπως και ο γραμμωτός κώδικας για την πιστοποίηση των αδιάθετων φύλλων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

⁴² Ειδικότερα, η θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Ο εκσυγχρονισμός του πρακτορείου με την εφαρμογή των Logistics σε συνδυασμό με την αφαίρεση κόστους (εξορθολογισμός δικτύου, επιστροφές) ενδεχομένως να βελτιώσει την οικονομική του κατάσταση, ώστε να αποτρέψει τη συζήτηση περί μελλοντικών αυξήσεων. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο μια πρόταση για τη δημιουργία ενός φιλικού μηχανισμού μεσολάβησης, ή η από κοινού σχεδίαση κωδίκων συμπεριφοράς θα μπορούσαν να προσφέρουν μια βάση συζήτησης» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

⁴³ Ο. π.

⁴⁴ Ο. π.

⁴⁵ Ο. π. Όπως αναφέρει στη συνέχεια «[η] επιδότηση αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει και κίνητρο προς τις εκδοτικές επιχειρήσεις για την τόνωση της αγοράς των εφημερίδων και την αύξηση των πωλήσεών τους, με αντίστοιχο όφελος και του πρακτορείου. Μέχρι σήμερα είναι ασθενική η παρουσία του κράτους στον τομέα αυτό (πχ βλ. ανάκληση της ΚΥΑ 338/12.12.2019) και επιχειρείται η περιστασιακή αντιμετώπιση με πρόσκαιρες επιδοτήσεις που συνδέονται με τον covid 19 και όχι μόνιμου χαρακτήρα».

⁴⁶ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] εφαρμογή μιας ενιαίας και διαφανούς τιμολογιακής πολιτικής για όλες τις υπηρεσίες του πρακτορείου είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη λειτουργία της αγοράς και να αποτρέψει εναρμονισμένες συμπεριφορές. Η αποδοχή από πλευράς μας της νέας εμπορικής πολιτικής δεν έχει, μέχρι σήμερα, αναδείξει την ύπαρξη φαινομένων εναρμονισμένης συμπεριφοράς ή μονομερών αποφάσεων υπέρ μετόχων του πρακτορείου, ενώ περαιτέρω η διανομή διεξάγεται ομαλά» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

⁴⁷ Κατά την εταιρία, «[ό]σον αφορά την πολυφωνία δεν έχουμε διαπιστώσει περιορισμούς στη διακίνηση των εντύπων μας και κατά το μέτρο που έχουμε εκτίμηση της αγοράς ως προς τη διακίνηση άλλων εφημερίδων. Εάν μια εφημερίδα θέλει να διανέμει τόσο φύλλα όσο και τα σημεία πώλησης (5.600) θα πρέπει να διαθέτει στο πρακτορείο το αντίστοιχο τιάζ και να επωμιστεί αναλογικά το κόστος των μεταφορικών τους, εφόσον αυτό δεν επιδοτείται από το κράτος. Σήμερα αρκετά έντυπα εκδίδονται και διανέμονται στην αγορά χωρίς οικονομική βάση, προβαίνοντας συχνά σε αθέμιτο ανταγωνισμό σε βάρος επιχειρήσεων που είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους έναντι του κράτους, των εργαζομένων και των προμηθευτών τους. Οι επιλογές αυτές, υπό τις σημερινές συνθήκες γενικής πτώσης του τζίρου των εφημερίδων, δεν μπορούν να παραβλέπουν ένα ελάχιστο κόστος μεταφορών, το

καθώς «[μ]ε τα σημερινά δεδομένα είναι αμφίβολο, ότι η αγορά μπορεί να αντέξει ένα δεύτερο πρακτορείο διανομής», επικαλούμενη σχετικά την πτώχευση της Ευρώπη ΑΕ και πρακτορείων ξένου Τύπου. Τέλος, αναφορικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της Άργος, η εταιρία υποστηρίζει ότι ναι μεν δεν είναι αναγκαία η συμμετοχή εκδοτικών επιχειρήσεων στη μετοχική σύνθεση ή τη διοίκηση του πρακτορείου αλλά «δεν μπορεί να γίνει αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης με βάση οικονομικές θεωρίες ή μοντέλα λόγω της παραδεκτής ιδιαιτερότητας της αγοράς των εφημερίδων»⁴⁸. Σε κάθε περίπτωση υπογραμμίζει ότι «[η] βούληση των εκδοτικών επιχειρήσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, πριν τη θεσμοθέτηση αλλαγών στη διανομή, καθώς αυτό που έχει σημασία είναι η ομαλή διανομή των εφημερίδων και του τύπου εν γένει»⁴⁹.

18. Η [...], εταιρία [...] ⁵⁰, υποστηρίζει ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ευρύτερος κλάδος του Τύπου είναι «η τεράστια πτώση των κυκλοφοριών και- συνακόλουθα- της διαφημιστικής δαπάνης»⁵¹. Ως αίτια του εν λόγω προβλήματος, η εταιρία εντοπίζει τους εξής παράγοντες: «η πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος, η άνοδος ψηφιακών μέσων ενημέρωσης, η μείωση του ενδιαφέροντος του αναγνωστικού κοινού και η ανεπαρκής – αν όχι ασήμαντη – συνδρομή της Πολιτείας»⁵². Περαιτέρω, υπογραμμίζει ότι η Άργος παρέχει αποτελεσματικές και ικανοποιητικές υπηρεσίες παρά τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει ενώ δεν έχει διαπιστώσει ζητήματα διακριτικής μεταχείρισης από μέρους του πρακτορείου εις βάρος εκδοτικών εταιριών ή/και υπέρ των μετόχων της. Μάλιστα, αναφερόμενη ιδίως στο βαθμό επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος, αναφέρει ότι «[η] εταιρεία μας ήταν [...]. Συνεπώς, μπορεί να βεβαιώσει ότι ουδέποτε κάποιος ή κάποιοι μέτοχοι είδαν την παρουσία τους στην εταιρεία ως ευκαιρία να βλάψουν τους ανταγωνιστές – μη μετόχους, ούτε και έλαβαν ποτέ την όποια σχετική πρωτοβουλία (αυτό άλλωστε, όπως προαναφέραμε, δεν θα είχε καν αποτέλεσμα [ΣτΣ: σύμφωνα με την εταιρία, κάθε εφημερίδα έχει το δικό της αναγνωστικό κοινό, το οποίο εν γένει είναι πιστό και συνεπώς η παύση έκδοσης μιας εφημερίδας δεν θα αυξήσει τις πωλήσεις μιας άλλης, καθώς δεν πρόκειται να απορροφήσει το αναγνωστικό κοινό της πρώτης. Ως εκ τούτου απουσιάζει το κίνητρο ανταγωνισμού των εκδοτών μετόχων έναντι των λοιπών εκδοτών στο επίπεδο της διανομής^[53]]). Στην πραγματικότητα η μετοχική συμμετοχή εκδοτών στο πρακτορείο έχει την έννοια μιας «οιονεί εξασφαλιστικής ρήτρας», ότι δηλ. οι εφημερίδες όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων θα συνεχίσουν να διανέμονται απρόσκοπτα, παρά τα όποια οικονομικά προβλήματα, που αντιμετωπίζει το πρακτορείο διανομής τύπου. Πέραν όλων των παραπάνω, η ΑΡΓΟΣ διοικείται και λειτουργεί από τα έμπειρα διοικητικά στελέχη της/τεχνοκράτες, που βεβαίως, επιλέγονται και παραμένουν τα ίδια,

---

οποίο δεν θα επιβαρύνει (όγκο, δρομολόγια) τα υπόλοιπα έντυπα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

⁴⁸ Ο. π. Η πλήρης θέση της [...] έχει ως εξής: «Δεν αποτελεί αναγκαίο όρο η συμμετοχή εκδοτικών επιχειρήσεων στη σύνθεση ή διοίκηση ενός πρακτορείου και δεν μπορεί να γίνει αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης με βάση οικονομικές θεωρίες ή μοντέλα λόγω της παραδεκτής ιδιαιτερότητας της αγοράς των εφημερίδων».

⁴⁹ Ο. π.

⁵⁰ [...].

⁵¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

⁵² Ο. π.

⁵³ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, «[ο]ι εκδότες – μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ δεν έχουν το παραμικρό κίνητρο να ανταγωνιστούν αθέμιτα άλλους εκδότες στο πεδίο της διανομής, αφού τα έντυπα δεν αποτελούν ομοειδή προϊόντα. Π.χ. αύξηση στο κόστος διανομής των πολιτικών εφημερίδων δεν θα αυξήσει τις πωλήσεις του εκδότη – μετόχου της ΑΡΓΟΣ που εκδίδει πολιτική εφημερίδα που απευθύνεται σε αναγνώστες ορισμένων πολιτικών προτιμήσεων, αφού υπάρχουν δομικές διαφορές στο περιεχόμενο, την πολιτική κατεύθυνση κλπ στην κάθε εφημερίδα. Αυτό εύκολα αποδεικνύεται από το γεγονός ότι όταν κλείνει ένα έντυπο, οι πωλήσεις του δεν μεταφέρονται σε άλλα έντυπα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή).

χωρίς να επηρεάζονται από τις, κατά καιρούς, όποιες αλλαγές στη μετοχική σύνθεση της εταιρίας. Με άλλα λόγια, ο μοναδικός εν τoις πράγμασι ρόλος των εκδοτών/μετόχων είναι αυτός του παθητικού μετόχου, που δεν συμμετέχει ούτε στη διοίκηση ούτε στη λήψη αποφάσεων»⁵⁴. Σε έτερο σημείο της επιστολής της, η εταιρία αναφέρει ότι το κόστος διανομής των εντύπων αποτελεί ένα μικρό μέρος του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου του, το οποίο δεν ξεπερνά το 4%. Κατά συνέπεια, ακόμα και υπό το ενδεχόμενο επιλεκτικής αύξησης στο κόστος διανομής εις βάρος εκδοτικών εταιριών – μη μετόχων δεν αναμένεται να επηρεάσει ουσιωδώς την τιμή πώλησης του εντύπου και κατ' επέκταση τις πωλήσεις του⁵⁵. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η εταιρία, «[α]διάψευστος μάρτυρας η ίδια η πραγματικότητα διαχρονικά: όποτε οι επιχειρήσεις του τύπου αναγκάζονται κατά καιρούς να αυξήσουν την τιμή του εντύπου (π.χ. λόγω πληθωρισμού, λόγω αύξησης κόστους εκτύπωσης ή χαρτιού, λόγω αύξησης μισθολογικού κόστους κ.λ.π.) αυτό δεν οδηγεί σε απώλεια πωλήσεων»⁵⁶.

19. Ως προς το ενδεχόμενο εισόδου άλλης εταιρίας μεταφορών (πχ εταιρίας κούριερ) στην αγορά διανομής Τύπου, η εταιρία υποστηρίζει ότι δεν θα ήταν επωφελές για τις εκδοτικές εταιρίες καθώς «σε κάθε περίπτωση θα χρέωνε πολλαπλάσια τιμή, καθιστώντας μία τέτοια συνεργασία για τις εκδοτικές επιχειρήσεις, θνησιγενή»⁵⁷. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η εταιρία δεν προτείνει μέτρα παρέμβασης κανονιστικού χαρακτήρα από μέρους της ΕΑ και όπως σημειώνει «[δ]εν υφίσταται ο κίνδυνος διαφοροποιημένων χρεώσεων, καθώς η ΑΡΓΟΣ εφαρμόζει ενιαία εμπορική πολιτική. Εάν δε η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει τέτοιου είδους καταχρηστική διακριτική μεταχείριση, είναι κατά νόμον αρμόδια να παρέμβει, χωρίς να χρειάζεται να καταφύγει σε οποιοδήποτε είδους κανονιστική παρέμβαση»⁵⁸.
20. Σύμφωνα δε με την [...], εκδοτική εταιρία ανήκουσα σε Όμιλο που παρουσιάζει υψηλές πωλήσεις εντύπων κατέχοντας [...] θέση στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους πωληθέντων εντύπων) για τα έτη 2019 και 2020, «[η] πρόταση ρυθμιστικής παρέμβασης σε χρόνο που είναι εκκρεμής η κύρια διαδικασία για τη διανομή έντυπου τύπου [...] ενέχει τον κίνδυνο της παραβίασης της αντικειμενικής αμεροληψίας της Αρχής και σε κάθε περίπτωση είναι άκαιρη»⁵⁹. Κατά την εκδοτική εταιρία, η στα πλαίσια του παρόντος ακολουθούμενη διαδικασία για τη διαπίστωση τυχόν αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών προκληθέντων «από το φαινόμενο της κοινής ιδιοκτησίας, όπως αυτό αποτυπώνεται στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου» είναι πιθανό να προκαταβάλει την κρίση της ΕΑ επί «της εκκρεμούς υπόθεσης, όπου ελέγχονται οι ίδιες παραβατικές συμπεριφορές συμπαιγνίας ή/και αποκλεισμού που δύνανται να συνδέονται αιτιωδώς με την απόκτηση και διατήρηση κοινού ελέγχου από ορισμένες

⁵⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

⁵⁵ Σύμφωνα με την [...], «[τ]ο κόστος διανομής αποτελεί μικρό ποσοστό των εξόδων ενός εντύπου. Η προμήθεια/αμοιβή του πρακτορείου ανέρχεται στα [...]λεπτά/ευρώ επί της αξίας των πωληθέντων. Αν συνυπολογιστούν τα έσοδα από πωλήσεις και από διαφημίσεις ενός μέσου εντύπου, προκύπτει ότι εν τέλει η αμοιβή του πρακτορείου αποτελεί ποσοστό κάτω του 3-4% του κύκλου εργασιών ενός εντύπου. Δηλαδή, ακόμα και αν, κατ' υπόθεση, λάβουν χώρα επιλεκτικά αυξήσεις σε βάρος εκδοτών (μη μετόχων του πρακτορείου), αυτές δεν θα είναι ικανές να τους εκτοπίσουν από την αγορά: στην πράξη ακόμα και αν υποστούν αυξήσεις, οι εκδότες – μη μέτοχοι δεν θα αναγκαστούν να αυξήσουν την τιμή πώλησης, αλλά ακόμη και αν κάνουν αύξηση στην τιμή αυτή θα είναι ελάχιστη και πάντως όχι ικανή να προκαλέσει μείωση πωλήσεων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή).

⁵⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

⁵⁷ Ο. π.

⁵⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

⁵⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3574/21.04.2021 επιστολή. Η έμφαση της εταιρίας.

εκδοτικές επιχειρήσεις επί της ΑΡΓΟΣ». Επιπλέον, η εταιρία επισημαίνει ότι η ΕΑ δεν έχει κρίνει κατά πόσο η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού επαρκεί για την αντιμετώπιση των όποιων αντι-ανταγωνιστικών ζητημάτων εκτιμά η ΕΑ ότι υφίστανται, καθώς δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί η εξέταση της ανωτέρω υπόθεσης⁶⁰, καταλήγοντας ότι «[δ]εν πρόκειται για θεωρητική – δογματική τοποθέτηση γενικής ισχύος (η οποία ως επιστημονική θέση θα μπορούσε να διατυπωθεί), αλλά ουσιαστικά περί κρίσης της συγκεκριμένης περίπτωσης η οποία τυγχάνει να είναι εκκρεμής προς κρίση. Συνεπώς είναι βέβαιο πως είναι τουλάχιστον άκαιρη η σχετική πρωτοβουλία»⁶¹.

21. Σε σχέση με τις Απόψεις της ΕΑ, η [...], εκδοτική εταιρία [...] και κατέχουσα [...] μερίδιο αγοράς στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (σε όρους αξίας πωλήσεων και πλήθους πωληθέντων φύλλων) κατά τα έτη 2019 και 2020, υποστηρίζει ότι δεν λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς, στηρίζονται σε αβάσιμες παραδοχές και κατ' επέκταση καταλήγουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, η υιοθέτησή τους από την ΕΑ ενέχει τον κίνδυνο πραγματοποίησης από μέρους της άστοχων παρεμβάσεων που θα λειτουργήσουν επιβαρυντικά στη λειτουργία της εξεταζόμενης αγοράς⁶². Περαιτέρω επισημαίνει ότι στην αγορά έντυπου Τύπου δραστηριοποιείται μεγάλο πλήθος εκδοτικών εταιριών και συνεπώς δεν υφίσταται ζήτημα περιορισμού της πολυφωνίας⁶³ καθώς και ότι «το υφιστάμενο

⁶⁰ Ειδικότερα, η [...] αναφέρει ότι «πριν ακόμα κριθεί η δυνατότητα ελέγχου αυτών των πρακτικών από τους υφιστάμενους κανόνες του ανταγωνισμού διατυπώνεται μέσω της πρότασης προς διαβούλευση η θέση από την ίδια Αρχή ότι είναι αναγκαία η ρυθμιστική παρέμβαση, καθώς οι κανόνες του ανταγωνισμού δεν επαρκούν στη συγκεκριμένη περίπτωση για την αντιμετώπιση των κινδύνων που επισημαίνει [ενν. η ΕΑ στις Απόψεις της]» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3574/21.04.2021 επιστολή).

⁶¹ Ο. π.

⁶² Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, «[ο]ι Απόψεις της ΕΑ, όπως αποτυπώνονται στην από 23.03.2021 Έκθεσή της, δεν λαμβάνουν υπόψη τους και ενίοτε συνειδητά παραβλέπουν τις πραγματικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς έντυπου τύπου και της αγοράς διανομής τύπου, με συνέπεια να ερείδονται σε σειρά από μη βάσιμες παραδοχές και να καταλήγουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Ελλοχεύει, συνεπώς, καταρχήν ο κίνδυνος μιας άστοχης και εσφαλμένης παρέμβασης, που πιθανώς να επιβαρύνει τις συνθήκες λειτουργίας του κλάδου και να οδηγήσει σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Περαιτέρω, μία αποσπασματική και μονομερής επέμβαση της ΕΑ, όπως διαφαίνεται από τις Απόψεις της, ουδόλως θα συμβάλει στη σφαιρική και ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

⁶³ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] ΕΑ, σε πλείστα σημεία των Απόψεων (βλ. μεταξύ άλλων παρ. 21 και 23), επικαλείται την πολυφωνία, για να αιτιολογήσει την εκκίνηση της εν λόγω κανονιστικής παρέμβασης. [...] Διαχρονικά, στην αγορά έντυπου τύπου στην Ελλάδα, δραστηριοποιείται πολύ μεγάλος αριθμός ανεξάρτητων εκδοτών και παρατηρείται μεγάλη ποικιλία διαθέσιμων περιεχομένου, συστατικά στοιχεία της έννοιας της πολυφωνίας. Στις Απόψεις (παρ. 79) αναφέρεται, μάλιστα, ότι η ΑΡΓΟΣ διανέμει έντυπα 183 εκδοτικών επιχειρήσεων (!), εκ των οποίων 73 εκδίδουν εφημερίδες και περιοδικά ή αποκλειστικά εφημερίδες. [...] Η εικόνα αυτή δεν συναντάται ακόμα και σε χώρες, με πολύ μεγαλύτερες αριθμητικά δεξαμένες αναγνωστικού κοινού, που επιτρέπουν την βιώσιμη υπό οικονομικούς όρους κυκλοφορία των εφημερίδων. Είναι απόρροια δε, εν πολλοίς, των προσπαθειών και θυσιών των εκδοτικών εκείνων επιχειρήσεων που τηρούν απαρέγκλιτα το σύνολο των υποχρεώσεών τους έναντι της Πολιτείας και στηρίζουν με κάθε δυνατό τρόπο την έντυπη δημοσιογραφία. Λόγω της κυκλοφορίας και αναγνωσιμότητας των εντύπων τους συντηρείται, εξάλλου, σε λειτουργία και το υφιστάμενο δίκτυο διανομής τύπου, το οποίο κατά τις Απόψεις (βλ. παρ. 75, 92, 97-99 και 103), δεν μπορεί υπό οικονομικά βιώσιμους όρους να υποκατασταθεί από οποιοδήποτε άλλο μοντέλο διανομής» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή). Εν συνεχεία η [...] επικαλείται τη Γνωμοδότηση όπου και καταγράφεται η σημαντική πτώση των πωλήσεων εντύπων η οποία έχει επιδράσει στη διαμόρφωση της αγοράς διανομής Τύπου σε επίπεδο πρακτορείου ως οιονεί φυσικό μονοπώλιο, επισημαίνει τη δυσμενή οικονομική θέση της Άργος, η βιωσιμότητα της οποίας τίθεται εν αμφιβόλω και υπογραμμίζει ότι «ενόψει αυτού του κινδύνου κατάρρευσης, όχι απλώς ενός πρακτορείου, αλλά του έντυπου τύπου στη χώρα, καθώς και της ανυπαρξίας τουλάχιστον επί του παρόντος οποιασδήποτε βιώσιμης εναλλακτικής λύσης, κατά τις αποφάνσεις και της ίδιας της ΕΑ, η Εταιρία, παρά την οικονομική επιβάρυνση που έχει υποστεί λόγω της εφαρμογής από το έτος 2020 της νέας εμπορικής πολιτικής του πρακτορείου ΑΡΓΟΣ, συμφώνησε σε αυτή. Και τούτο διότι έκρινε ότι και οι εκδοτικές εταιρίες πρέπει να

σύστημα διανομής τύπου λειτουργεί αποτελεσματικά. Δεν συνιστά, συνεπώς, αυτό την αιτία τυχόν επικράτησης συνθηκών μη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ούτε, εν τέλει, τα πολλά και σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος έντυπου τύπου σχετίζονται με τις παρεχόμενες υπηρεσίες διανομής ή με το κόστος αυτών»⁶⁴. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η εταιρία υποστηρίζει ότι η ΕΑ παρόλα αυτά εκκίνησε τη διαδικασία της κανονιστικής παρέμβασης ενώ κατά την άποψή της, δεν προκύπτουν από τις Απόψεις τα προβλήματα εκείνα στη λειτουργία του ανταγωνισμού που «το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν μπορεί να επιλύσει»⁶⁵. Σε επόμενο σημείο της επιστολής της, η εκδοτική εταιρία εστιάζει στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της Άργος και στις σχετικές θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις, σημειώνοντας ότι: α) το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ΑΡΓΟΣ δεν συνιστά περίπτωση οριζόντιας ιδιοκτησίας, ούτε και συντρέχουν οι περιστάσεις εκείνες που θα προκαλούσαν τις αρνητικές συνέπειες που αναλύει η ΕΑ σε θεωρητικό επίπεδο⁶⁶, β) δεν συντρέχουν οι συνθήκες εκείνες που θα μπορούσαν να επιφέρουν αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα σε περιπτώσεις κάθετης ιδιοκτησίας⁶⁷ και γ) υφίστανται ζητήματα και

αναλάβουν μέρος του αυξημένου κόστους διανομής, προκειμένου ακριβώς να διατηρηθεί η βιωσιμότητα όλου του δικτύου (πρακτορείο – υποπράκτορες – σημεία πώλησης), αλλά και του έντυπου τύπου».

⁶⁴ Ο. π.

⁶⁵ Ο. π.

⁶⁶ Σύμφωνα με την εταιρία, «το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ΑΡΓΟΣ δεν συνιστά περίπτωση οριζόντιας ιδιοκτησίας, όπως την ορίζει η ΕΑ στις Απόψεις (βλ. παρ. 109), ούτε συντρέχουν εν προκειμένω οι περιστάσεις στις οποίες θεμελιώνονται τα αρνητικά αποτελέσματα που αναλύει σε θεωρητικό επίπεδο η ΕΑ. Συγκεκριμένα: (α) Γίνεται διαρκώς αναφορά στις Απόψεις σε θεσμικούς επενδυτές (βλ. παρ. 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 119, 120), ενώ τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει εν προκειμένω ούτε διαπιστώνεται από την ΕΑ. (β) Κατά τις Απόψεις, επιρροή επί των πολιτικών της εταιρίας δύναται να ασκηθεί από τους μετόχους θεσμικούς επενδυτές, σε περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο είναι κατακερματισμένο (βλ. παρ. 110). Ούτε αυτή η περίπτωση συντρέχει εν προκειμένω, τουλάχιστον εξ όσων μπορούμε να κρίνουμε από τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΑ (βλ. παρ. 81 επ.). Δυσκολευόμαστε δε να κατανοήσουμε πως, αν η ανωτέρω θέση ισχύει, ο περαιτέρω κατακερματισμός του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΡΓΟΣ, με τη συμμετοχή σε αυτό μεγαλύτερου αριθμού εκδοτών, όπως φαίνεται να υπονοεί σε ορισμένα σημεία των Απόψεων της η ΕΑ (βλ. ενδεικτικά παρ. 104 και 149), θα επιλύσει τα όποια προβλήματα. (γ) Ζήτημα αύξησης του συνόλου των κερδών των θεσμικών επενδυτών μετόχων από τη συμμετοχή τους σε εταιρίες του κλάδου, συνθήκη στην οποία αποδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στις Απόψεις (βλ. παρ. 112), ομοίως δεν συντρέχει εν προκειμένω. Και τούτο διότι μόνο η ΑΡΓΟΣ δραστηριοποιείται στη διανομή τύπου. Ενόψει αυτού, δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί ούτε κίνδυνος υιοθέτησης εναρμονισμένης πρακτικής (δεν υφίστανται ανταγωνιστές της ΑΡΓΟΣ για να υφίσταται οποιαδήποτε εναρμόνιση μεταξύ τους και της ΑΡΓΟΣ) ούτε κίνδυνος υιοθέτησης από την ΑΡΓΟΣ πολιτικών που ευνοούν τα συμφέροντα των μετόχων συνολικά από τον κλάδο. (δ) Η σχετική ανάλυση αναφέρεται σε ολιγοπωλιακές αγορές (βλ. παρ. 114), ενώ εν προκειμένω πρόκειται για αγορά μονοπωλίου, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, λειτουργεί αποτελεσματικά κατά τις Απόψεις (βλ. παρ. 97-99), ζητήματα δε εναρμόνισης ή διαφάνειας δεν τίθενται (βλ. παρ. 115)» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

⁶⁷ Όπως αναφέρει η εταιρία, «ούτε οι συνθήκες που επικαλείται η ΕΑ στις Απόψεις και επιτρέπουν την επέλευση αντι-ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων σε περιπτώσεις κάθετης ιδιοκτησίας φαίνεται να συντρέχουν εν προκειμένω. Συγκεκριμένα: (α) Η ίδια η ΕΑ αναφέρει ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση κάθετης συμμετοχής που έχει τύχει ανάλυσης από το θεωρητικό πλαίσιο που παραθέτει. Έτσι, στην παρ. 121 αναφέρεται ότι «Η κάθετη συμμετοχή πραγματοποιείται όταν ένα κοινό σύνολο επενδυτών κατέχει σημαντικές μετοχές σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρείες», ενώ στην παρ. 142 διαπιστώνεται ότι «η υπό κρίση περίπτωση διαφοροποιείται από άλλες περιπτώσεις κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στον βαθμό που η κοινή συμμετοχή δεν αφορά ένα κοινό σύνολο θεσμικών επενδυτών, το οποίο κατέχει σημαντικές μετοχές σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρείες». (β) Το κίνητρο αποκλεισμού είναι εξαιρετικά ισχυρό, καθώς κατά τις Απόψεις «το κίνητρο του αποκλεισμού θα εξαρτηθεί από την έκταση των κοινών συμμετοχών σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρείες και τους ανταγωνιστές τους» (βλ. παρ. 127). Κοινές συμμετοχές σε πλείστες εταιρίες δεν υφίστανται ούτε διαπιστώθηκαν εν προκειμένω. (γ) Δεν συντρέχουν εν προκειμένω ούτε διαπιστώθηκε ότι συντρέχουν οριζόντιος αποκλεισμός (βλ. παρ. 130) και «μόχλευση» (βλ. παρ. 131). (δ) Δεν συντρέχει ούτε διαπιστώνεται ότι συντρέχει περίπτωση «πρόσβασης {ς} σε ευαίσθητα δεδομένα ανταγωνιστών {των μετόχων της ΑΡΓΟΣ} στην κατάντη αγορά» (βλ. παρ. 137). Εξάλλου, οι Απόψεις δεν προσδιορίζουν ποια είναι αυτά τα ευαίσθητα δεδομένα, όταν μάλιστα τα στοιχεία κυκλοφορίας των εντύπων δημοσιοποιούνται, ακόμα και στην ιστοσελίδα της ΑΡΓΟΣ. (ε) Ιδιαίτερη εντύπωση, μάλιστα, προκαλεί η διαπίστωση στις Απόψεις ότι «ο αποκλεισμός είναι πιο πιθανόν να συμβεί υπό συνθήκες μερικής ιδιοκτησίας» (βλ.

ανακολουθίες ως προς την εφαρμογή του μοντέλου των εμπειρογνομόνων και των συμπερασμάτων του, οι οποίες σχετίζονται με τα δεδομένα και τις υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάπτυξη του μοντέλου καθώς και κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων του⁶⁸. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η εταιρία καταλήγει⁶⁹ ότι οι λύσεις που

παρ. 138). Υπονοεί η θέση αυτή της ΕΑ ότι τα όποια αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα περιγράφονται στις Απόψεις θα επιλύονταν ή θα ήταν λιγότερο έντονα, αν μία μόνο εταιρία αποκτούσε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΡΓΟΣ;!! Και πως, περαιτέρω, η θέση αυτή συμβαδίζει με την έτερη λύση που φαίνεται να υπονοεί η ΕΑ στις Απόψεις περί συμμετοχής και άλλων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΡΓΟΣ; (στ) Ουδεμία αναφορά και ανάλυση γίνεται της νομικής υποχρέωσης καθολικής διανομής των εντύπων, που βαρύνει το εκάστοτε πρακτορείο τύπου, αν και κατά πόσο η υποχρέωση αυτή επιτρέπει τη λήψη νόμιμων επιχειρηματικών αποφάσεων από το Πρακτορείο περί μη διανομής εντύπων ανταγωνιστών των μετόχων ή περί διακριτικής μεταχείρισης αυτών και πως ο έλεγχος της τήρησης της υποχρέωσης αυτής από τα όργανα της Πολιτείας θα γίνει πλέον αποτελεσματικός, τόσο από ρυθμιστική άποψη όσο και υπό το πρίσμα του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 περί κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

⁶⁸ Ειδικότερα, κατά την [...], «ζήτηματα και ανακολουθίες, «προβλήματα» όπως τα αναφέρει η ίδια η ΕΑ, εντοπίζονται από τις ίδιες τις Απόψεις και με την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI. Έτσι: (α) Στις Απόψεις γίνεται λόγος για κίνδυνο αύξησης των χρεώσεων από το πρακτορείο σε βάρος μη μετόχων (βλ. παρ. 150). Πρόκειται για καθαρά θεωρητικό κίνδυνο, καθώς η ΑΡΓΟΣ εφαρμόζει κοινή εμπορική πολιτική έναντι μετόχων και μη, ακόμα και μετά τις όποιες αλλαγές έλαβαν χώρα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του πρακτορείου. Σε κάθε περίπτωση, δεν γίνεται αντιληπτό πως, μια τέτοια πρακτική, αν υλοποιούνταν στη βάση αυθαίρετων μη αντικειμενικών κριτηρίων, δεν θα ενέπιπτε στην εμβέλεια του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 ως καταχρηστική διακριτική τιμολόγηση και δεν θα επαρκούσε η επέμβαση της ΕΑ για να παύσει. Γιατί για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας πρακτικής απαιτείται κανονιστική παρέμβαση; (β) Μάλιστα δε, στις Απόψεις διαπιστώνεται ότι η ΑΡΓΟΣ «χρεώνει μια ομοιόμορφη τιμή τόσο στους μετόχους εκδότες όσο και στους ανταγωνιστές» (!). Ωστόσο, η μεθοδολογία vGUPPI στηρίζεται στην παραδοχή ότι «οι τιμές των ανάντη εταιριών είναι διαφορετικές για τους ανταγωνιστές» (!) (βλ. παρ. 167-168) Είναι, συνεπώς, προφανώς ακατάλληλη για την άντληση οποιωνδήποτε βάσιμων συμπερασμάτων εν προκειμένω. (γ) Περαιτέρω δε και για την κάλυψη αυτού του «προβλήματος», οι Απόψεις καταλογίζουν στην ΑΡΓΟΣ το γεγονός ότι δεν τροποποιεί τη δομή της τιμολογιακής πολιτικής της έναντι των πελατών της «π.χ. μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων ή ενημερωτικών»! Αντιλαμβάνεσθε ότι μια τέτοια πρόταση, όπως έχουμε αναφέρει και στο παρελθόν, ιδίως αν μόνο κριτήριο για την τιμολόγηση είναι ο όγκος των διακινούμενων εγγράφων, ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση του βάρους που ήδη αναλαμβάνουν οι εκδότες ιδίως ημερήσιων εφημερίδων. (δ) Από την άλλη, ουδόλως αξιολογείται ποια θα ήταν η επίπτωση αν η ΑΡΓΟΣ όντως διαφοροποιούσε την τρέχουσα τιμολογιακή της πολιτική, υπό τη δομή που έχει, έναντι συγκεκριμένων πελατών της, π.χ. των μη μετόχων της. Ούτε καν αξιολογείται το γεγονός ότι η μεταβολή της τιμολογιακής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ το 2020 δεν οδήγησε, εξ όσων μπορούμε να γνωρίζουμε και τουλάχιστον ως προς την Εταιρία, σε απώλεια πωλήσεων. (ε) Κατά την ανάλυση της σχέσης τιμής με ζήτηση (βλ. παρ. 163-164), ουδόλως λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που επηρεάζουν, περισσότερο από την τιμή, την επιλογή της εφημερίδας από τους αναγνώστες, ακόμα και την επιλογή της ιστοσελίδας που θα επισκεφτούν για να ενημερωθούν, όπως η πολιτική και κομματική ιδεολογία και τοποθέτηση, η οπαδική σχέση με συγκεκριμένη ομάδα κ.ο.κ. Απεναντίας, φαίνεται να γίνεται δεκτή, χωρίς ουδεμία μάλιστα έρευνα και ανάλυση, η απλοϊκή για τον κλάδο του έντυπου τύπου θέση ότι η αύξηση της τιμής μιας εφημερίδας θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης των φύλλων μίας άλλης. Μάλιστα, πράγμα μη σύνηθες για κλαδική έρευνα, δεν αξιολογούνται ιστορικά στοιχεία, αναφορικά με την επίπτωση της αύξησης της τιμής στη ζήτηση ή τις αιτίες της αύξησης αυτής. Στο πλαίσιο αυτό, εξ όσων μπορούμε να γνωρίζουμε από την εμπειρία μας στον κλάδο, αυξήσεις των τιμών από εκδοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν κατά καιρούς παρατηρηθεί, αφενός δεν συσχετιζόνταν με το κόστος διανομής (αλλά με αιτίες όπως ο πληθωρισμός, η αύξηση του κόστους εκτύπωσης κ.α.), αφετέρου δεν οδήγησαν σε απώλεια πωλήσεων και μετατόπιση των αναγνωστών σε έντυπα εκδοτικών επιχειρήσεων που την αντίστοιχη περίοδο δεν προέβησαν σε αύξηση τιμής. Ως εκ τούτου, ακόμα και αν συνέτρεχε κίνητρο των μετόχων της ΑΡΓΟΣ να επιβάλουν στο πρακτορείο διανομής την εφαρμογή βλαπτικής για τρίτες εκδοτικές επιχειρήσεις εμπορικής πολιτικής, μια τέτοια πολιτική θα αποδεικνυόταν στην πραγματικότητα σε κάθε περίπτωση ατελέσφορη. (στ) Περαιτέρω, η θέση στις Απόψεις ότι η ζήτηση είναι ελαστική ως προς την τιμή («counterfactual of the downward-sloping price-elastic consumer demand») και ότι τυχόν μείωση της τιμής από την ΑΡΓΟΣ θα οδηγούσε σε αύξηση πωλήσεων τύπου είναι μη ορθή. Δεν είναι άλλωστε το κόστος διανομής που αποτρέπει τις εφημερίδες από το να παράγουν/ τυπώνουν περισσότερα φύλλα. Μάλιστα δε, στην πραγματικότητα μεγάλο ποσοστό των εντύπων παραμένει αδιάθετο και επιστρέφει, συνεπώς, δεν είναι η έλλειψη επαρκούς αριθμού φύλλων στα σημεία πώλησης που κρατάει τις πωλήσεις χαμηλά. (ζ) Καταγράφεται στις Απόψεις, μάλιστα, ότι είναι αβέβαιο αν «τυχόν μείωση του κόστους διανομής μέσω της μείωσης των κινήτρων τιμολόγησης θα είχε ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων για τους ανταγωνιστές», διότι είναι αβέβαιο αν «το ελληνικό κοινό είναι πράγματι πρόθυμο να αγοράσει πολύ περισσότερες εφημερίδες σε περίπτωση που μειωθεί η τιμή τους», καθώς δεν

καταγράφονται στις Απόψεις της ΕΑ «είναι εσφαλμένες και δυνητικά επικίνδυνες» και εκφράζει την αντίθεσή της τόσο με τη συμμετοχή του συνόλου ή μεγάλου αριθμού εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος όσο και με τη μη συμμετοχή εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, διότι στην πρώτη περίπτωση «ένας τέτοιος κατακερματισμός ενέχει πλείστους κινδύνους για την αποτελεσματική διοίκηση του πρακτορείου» ενώ σε περίπτωση απουσίας εκδοτικών εταιριών καθίσταται επισφαλής η διανομή των εντύπων καθώς «οι εκδότες διαχρονικά μετείχαν στο μ.κ. των πρακτορείων για να διασφαλίσουν τη συνέχεια της αποτελεσματικής διακίνησης των εντύπων, δεδομένου ότι η πρακτορεία διανομής [...] είναι μια εγγενώς μη οικονομικά αποδοτική δραστηριότητα». Καλεί, δε, την ΕΑ «με σοβαρότητα,, σφαιρικά και αντικειμενικά να αξιολογήσει τα όποια προβλήματα της αγοράς διανομής τύπου και του κλάδου του έντυπου τύπου. Επεμβάσεις που ερεϊδονται σε λανθασμένες και μη κατάλληλες υποθέσεις ή σε ελλιπή στοιχεία δεν χρειάζονται. Και τούτο διότι ελλοχεύει ο κίνδυνος, αν αποδειχθούν άστοχες και εσφαλμένες, να υποστεί τεράστια, ακόμα και ανεπανόρθωτη, ζημιά ο κλάδος του έντυπου τύπου, σε μία περίοδο που δοκιμάζεται έντονα»⁷⁰.

22. Υπό παρεμφερές σκεπτικό, η [...]εταιρία υποστηρίζει ότι «οι λόγοι και η όποια αναγκαιότητα που οδήγησαν την Επιτροπή Ανταγωνισμού να εκκινήσει την Κανονιστική Παρέμβαση στον κλάδο διανομής τύπου ούτε σαφείς είναι ούτε και προκύπτει από το περιεχόμενο των Απόψεων»⁷¹ καθώς κατά την εταιρία, η ΕΑ δεν αναφέρει ποιες είναι οι στρεβλώσεις στην αγορά διανομής Τύπου που επιβάλουν την κανονιστική παρέμβαση ούτε και πώς οι εν λόγω στρεβλώσεις δεν δύναται θεραπευθούν με τις διατάξεις του δικαίου ανταγωνισμού⁷². Στη συνέχεια της επιστολής της η εταιρία επισημαίνει ότι η αγορά διανομής Τύπου λειτουργεί αποτελεσματικά και ότι η διανομή των εντύπων γίνεται «χωρίς πρόβλημα και σε χαμηλές τιμές, ακόμα και με συνθήκες covid» και υπογραμμίζει ότι «όπως και από τις Απόψεις προκύπτει, από κανένα σημείο των επί έτη ερευνών της Επιτροπής στον κλάδο, δεν έχει ανακύψει το όποιο ζήτημα και μάλιστα τέτοιας εντάσεως που να χρήζει ενεργοποίηση του άρθρου 11 ν. 3959/2011 για δεύτερη φορά μετά το έτος 2007 και την τότε παρέμβαση της Επιτροπής στον κλάδο πετρελαιοειδών»⁷³. Ως προς τα συμπεράσματα της ΕΑ που

έχει πραγματοποιηθεί «εκτίμηση της καμπύλης ζήτησης για αυτήν την αγορά» (βλ. παρ. 171). Η Εταιρία απορεί, γιατί δεν προέβη η ίδια η ΕΑ με τους πόρους που διαθέτει και τους εμπειρογνώμονες που επέλεξε σε εκτίμηση της καμπύλης ζήτησης στην αγορά εντύπου τύπου, ώστε να υφίστανται σαφή και συγκεκριμένα στοιχεία και δεδομένα, επί των οποίων θα ληφθεί μια εμπειριστατωμένη απόφαση» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

⁶⁹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή.

⁷⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή.

⁷¹ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή.

⁷² Σύμφωνα με την εταιρία: «Ενώ ορθά η Επιτροπή θέτει στη σελ.4 το πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 11 ν. 3959/2011 («Σκοπός της ρύθμισης του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 είναι να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης της ΕΑ σε περιπτώσεις που οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω των διατάξεων περί συμπράξεων, κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ή συγκεντρώσεων»), στη συνέχεια ουδόλως αναφέρονται ποιες είναι οι στρεβλώσεις στην αγορά διανομής τύπου, πώς το δίκαιο ανταγωνισμού αδυνατεί να τις θεραπεύσει και πώς αυτές θα αντιμετωπιστούν με μέτρα του άρθρου 11» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁷³ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Στην πραγματικότητα από τις έως τώρα αποφάσεις και διαρκείς παρεμβάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην εταιρεία ΑΡΓΟΣ αλλά και από την όλη δραστηριοποίηση της ΑΡΓΟΣ στην πράξη δεν προκύπτει ζήτημα στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά. Η αγορά λειτουργεί αποτελεσματικά, η διανομή των εντύπων γίνεται χωρίς πρόβλημα και σε χαμηλές τιμές, ακόμα και με συνθήκες covid. Ακόμα και οι μεμονωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις που για τους δικούς τους λόγους σταθερά επιτίθενται στην ΑΡΓΟΣ, τους μετόχους της αλλά και στην Επιτροπή Σας, επικαλούμενες αβάσιμες αιτιάσεις και κινδυνολογίες (περί δήθεν υπερβολικών χρεώσεων της ΑΡΓΟΣ κ.α.), παραμένουν στην αγορά και μάλιστα κάποιες από αυτές εκδίδουν νέα, πολυτελή έντυπα. Σε κάθε περίπτωση, όπως και από τις Απόψεις προκύπτει, από κανένα σημείο των επί έτη ερευνών της Επιτροπής στον

διατυπώνονται στις Απόψεις σχετικά με την ανάπτυξη κινήτρων στους μετόχους της Άργος για πρόκληση συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς και μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις προς εύνοια των εκδοτών – μετόχων, η εταιρία εκφράζει την κατηγορηματική αντίθεσή της και κρίνει τις αιτιάσεις της ΕΑ για ύπαρξη κινήτρων στην Άργος και στους μετόχους της να προβούν σε βλαπτικές εμπορικές πολιτικές εις βάρος άλλων εκδοτικών εταιριών - μη μετόχων ως «ατεκμηρίωτες και αβάσιμες»⁷⁴. Εστιάζοντας ειδικότερα στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων όπως παρατέθηκε στις Απόψεις, η εταιρία σημειώνει επτά (7) βασικές «αστοχίες» του: α) σύμφωνα με την εταιρία, οι μέτοχοι της Άργος δεν είναι θεσμικοί επενδυτές ή τραπεζικά ιδρύματα με παράλληλη συμμετοχή σε ανταγωνιστές ή κοινούς πελάτες⁷⁵, β) δεν λαμβάνεται υπόψη η ανυπαρξία εναλλαξιμότητας (ή έστω η ύπαρξη ελάχιστης μόνο εναλλαξιμότητας) μεταξύ των εντύπων⁷⁶, γ) δεν λήφθηκαν υπόψη δεδομένα που υποδεικνύουν ανύπαρκτη εκτροπή πωλήσεων από μία εκδοτική εταιρία σε μία

κλάδο, δεν έχει ανακύψει το όποιο ζήτημα και μάλιστα τέτοιας εντάσεως που να χρήζει ενεργοποίηση του άρθρου 11 ν. 3959/2011 για δεύτερη φορά μετά το έτος 2007 και την τότε παρέμβαση της Επιτροπής στον κλάδο πετρελαιοειδών. Αυτό επιβεβαιώνεται και στις Απόψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπου ενδεικτικά αναφέρεται στη σελ.10 ότι «...Επισημαίνεται πάντως ότι στην Έκθεση διερευνήθηκε επίσης το ενδεχόμενο διάπραξης παραβάσεων σχετιζόμενων με: α) επιβολή υπερβολικής τιμολόγησης β) καθυστερήσεις στην πληρωμή εκδοτικών επιχειρήσεων γ) παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών δ) διακριτική μεταχείριση των εκδοτικών επιχειρήσεων καθώς και ε) ενδεχόμενης αδικαιολόγητης άρνησης πώλησης, κυρίως ως εκφάνσεις καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης της Άργος, χωρίς, ωστόσο, να προκύψει από την έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής «ΓΔΑ»), παράβαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011, εκ μέρους της Άργος ή/και των εκδοτικών εταιριών (πρώην και νυν) μετόχων της»». Επιπλέον, κάνει αναφορά και στην υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 εισήγηση σύμφωνα με την οποία «...δεν προκύπτει η υιοθέτηση συμπεριφορών αποκλεισμού υπό την έννοια του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 (vertical foreclosure) που να συνδέονται αιτιωδώς με την κατοχή έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τους τέσσερις μετόχους, στους οποίους αφορά η υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, επί παραδείγματι, δια της εκδήλωσης συμπεριφοράς/-ών των μετόχων που να συνίστα(ν)ται στην εκμετάλλευση της (ελέγχουσας) συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο της, δραστηριοποιούμενης σε αγορά επόμενου οικονομικού σταδίου, Άργος, προκειμένου να εξασθενήσουν τη θέση ανταγωνιστών τους στην αγορά έκδοσης έντυπου τύπου».

⁷⁴ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, «[...] Αυτές οι θέσεις είναι ατεκμηρίωτες αλλά και προσβλητικές, υιοθετούν δε επιχειρηματολογία που πολλάκις έχει υποστηριχθεί από συγκεκριμένα εκδοτικά συμφέροντα ενώπιον της Επιτροπής» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή). Σε προηγούμενο σημείο της επιστολής της, αναφέρει ότι «[η] [...] δεν είναι αρμόδια να κρίνει αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατανέμει ορθά τους ανθρώπινους και οικονομικούς της πόρους, απασχολούμενη για πολλοστή φορά (και ασκόπως) με την εταιρεία ΑΡΓΟΣ και τους μετόχους της. Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο τύπος αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και προκλήσεις, που χρήζουν θεσμικών παρεμβάσεων και οικονομικών μέτρων στήριξης από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας. Σε αυτά τα μέτρα ασφαλώς δεν περιλαμβάνεται η όποια παρέμβαση στη δομή και λειτουργία της ΑΡΓΟΣ. Πράγματι, το πρόβλημα του τύπου στην χώρα δεν είναι η ΑΡΓΟΣ και το ποιοι αποτελούν τους μετόχους της».

⁷⁵ Σύμφωνα με την εταιρία, «οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ (κυρίως μικρές και μεγάλες εκδοτικές επιχειρήσεις) δεν είναι θεσμικοί επενδυτές ή τραπεζικά ιδρύματα με τυχόν παράλληλη συμμετοχή σε περισσότερους ανταγωνιστές ή/ και κοινούς πελάτες. Κάθε παραλληλισμός επιχειρήσεων όπως [...] η ΚΟΝΤΡΑ, η SAJP με θεσμικούς επενδυτές είναι επιεικώς άστοχος» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁷⁶ Κατά τη θέση της εταιρίας όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή της, «η μελέτη και κατ' επέκταση οι Απόψεις αποτυγχάνουν να λάβουν υπόψη την πραγματικότητα της ανυπαρξίας εναλλαξιμότητας (ή έστω την ελάχιστη εναλλαξιμότητα) στη σχετική αγορά εντύπου τύπου. Το να γίνεται θεωρητική ανάλυση αν η τυχόν αύξηση στο κόστος διανομής της εφημερίδας X (μη μετόχου) θα οδηγήσει σε μείωση πωλήσεων αυτής και αύξηση πωλήσεων μετόχου εκδότη της εφημερίδας A (...) είναι πρακτικά και επιστημονικά ανυποστήρικτο. Τουτό, διότι οι αναγνώστες της εφημερίδας X την επιλέγουν λόγω της αρθρογραφίας, της πολιτικής της γραμμής κλπ. Το παράδειγμα είναι πιο εμφαντικό στην περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων, όπου η σκέψη και μόνο στις Απόψεις και τη μελέτη ότι τυχόν αύξηση στο κόστος διανομής πχ της αθλητικής εφημερίδας ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ (ΑΕΚ) ή ΜΕΤΡΟΣΠΟΡ (ΠΑΟΚ) θα οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων του μετόχου που εκδίδει τον ΚΟΚΚΙΝΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗ είναι ανεδαφική. Ωστόσο, η μελέτη εμμένει σε τέτοια θεωρητικά σενάρια κάνοντας λόγο για ποσοστά εκτροπής πωλήσεων από τη μία εκδοτική στην άλλη! Οι εφημερίδες όμως δεν είναι είδος διατροφής ή υγρό καύσιμο για να υπάρχει εναλλαξιμότητα (price elasticity) ή και το ενδεχόμενο εκτροπής που φαντάζονται οι αλλοδαποί οικονομολόγοι που διόρισε η Επιτροπή».

άλλη⁷⁷, δ) έχει ληφθεί η εσφαλμένη παραδοχή ότι οι μέτοχοι της Άργος μετέχουν ενεργά στη διοίκηση της εταιρίας, γεγονός που δεν ισχύει στην πράξη⁷⁸, ε) δεν υφίσταται κανένα κίνητρο για βλάβη εκδοτικών εταιριών μη μετόχων αφενός γιατί η Άργος λόγω του υψηλού σταθερού κόστους της έχει κίνητρο να αυξάνει τα διανεμόμενα έντυπα και αφετέρου γιατί το χαμηλό ποσοστό που αφορά η διανομή του εκάστοτε εντύπου σε σχέση με την αξία πώλησής του δεν ευνοεί την ανάπτυξη τέτοιου είδους πρακτικών⁷⁹.

23. Εν προκειμένω ωστόσο, η εταιρία υποτιμά τις δαπάνες για τη διανομή των εντύπων, αναφέροντας ότι «είναι ελάχιστο ποσοστό της αξίας πώλησης (6-7 λεπτά στο 1 ευρώ αξία εντύπου)». Στην πραγματικότητα, το συνολικό ποσοστό προμήθειας πρακτόρευσης που παρακρατά η Άργος στο πλαίσιο της νέας εμπορικής της πολιτικής (το οποίο συμπεριλαμβάνει την προμήθεια της ίδιας, των υποπρακτόρων και των τελικών σημείων) υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το 15% της αξίας των πωληθέντων εντύπων. Μάλιστα, όπως κατέδειξαν τα στοιχεία που προσκόμισε η Άργος στο πλαίσιο της παρούσας⁸⁰ αναφορικά με τα εισπραχθέντα έσοδά της (που αντιπροσωπεύουν και το κόστος διανομής των εντύπων) ανά εφημερίδα, το πλήθος των διανεμόμενων φύλλων έκαστης εφημερίδας, την τιμή πώλησης κάθε εφημερίδας και την αξία των συνολικών πωλήσεων της για το έτος 2020, οπότε και βρίσκεται εφαρμογή η νέα εμπορική πολιτική, το κόστος διανομής αντιστοιχεί στο 28%⁸¹ της αξίας πωληθέντων εφημερίδων. Όσον αφορά στο έτος 2019, που βάσει συμφωνηθέντων όρων η αμοιβή της Άργος προκύπτει ως ποσοστό (προμήθεια) επί της αξίας

⁷⁷ Όπως αναφέρει σχετικά η εταιρία «παραδόξως η μελέτη και η Επιτροπή δεν αξιολόγησαν διαθέσιμα στοιχεία και πασιδηλα δεδομένα που αποδεικνύουν την ανύπαρκτη εκτροπή πωλήσεων σε περιπτώσεις, τις οποίες όλες οι εκδοτικές επιχειρήσεις γνωρίζουμε: α) εξόδου εντύπου από την αγορά (πχ η αποχώρηση του ΕΘΝΟΥΣ δεν οδήγησε σε αύξηση πωλήσεων), β) εισόδου νέων εντύπων στην αγορά (μη πτώση πωλήσεων υφιστάμενων εντύπων) και γ) αυξήσεων στην τιμή κάποιων εντύπων (μη απώλεια πωλήσεων για αυτόν που κάνει την αύξηση, μη αύξηση πωλήσεων για άλλα έντυπα που διατηρούν ίδια τιμή). Απορία και μόνο προκαλεί το γιατί αυτά τα δεδομένα δεν ελήφθησαν υπόψη» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁷⁸ Εν προκειμένω η [...] υποστηρίζει ότι «οι Απόψεις και η μελέτη των αλλοδαπών οικονομολόγων στηρίζονται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ/ εκδότες μετέχουν ενεργά στη διοίκηση και μπορούν να επιβάλουν αποφάσεις. Όπως όμως προαναφέραμε, τέτοια ενεργός συμμετοχή δεν υπάρχει, ούτε αντίστοιχα και δυνατότητα επιρροής από μέτοχο ή/ και από πρόσωπο που μέτοχος έχει ορίσει στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ. Η δε διοίκηση της ΑΡΓΟΣ ασκείται από τα τεχνοκρατικά της στελέχη, που είναι τα ίδια επί έτη. [...] μέτοχος μπορεί να επιβάλει ή και να υποδείξει εμπορικές πολιτικές στην ΑΡΓΟΣ, πολύ μάλλον πρακτικές εις βάρος συγκεκριμένων εκδοτικών επιχειρήσεων. Η ίδια άλλωστε η έρευνα της Επιτροπής ανέδειξε πρόσφατα ότι τέτοιες πρακτικές δεν έχουν λάβει χώρα» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁷⁹ Σύμφωνα με τη σχετική θέση της εταιρίας, «αβάσιμα (και προσβλητικά) γίνεται λόγος στις Απόψεις και τη μελέτη για κίνητρο πρόκλησης βλάβης στους ανταγωνιστές μη μετόχους της ΑΡΓΟΣ. Πέραν της κατά τα ανωτέρω μηδενικής εκτροπής πωλήσεων εντύπων σε περίπτωση αύξησης του κόστους διανομής, δεν αξιολογείται η θέση που οι ίδιες οι Απόψεις υιοθετούν (βάσει και της μελέτης της BakerTilly) ότι η ΑΡΓΟΣ έχει μεγάλα σταθερά κόστη. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρεία έχει κάθε κίνητρο να αυξάνει τα έντυπα που διανέμει και όχι να βλάπτει ή εκτοπίζει πελάτες της για χάρη 1-2 μετόχων της! Πρόκειται για στοιχειώδη αντίφαση στις Απόψεις. Το κίνητρο βλάβης απουσιάζει και για το επιπλέον γεγονός ότι το κόστος διανομής είναι ελάχιστο ποσοστό της αξίας πώλησης (6-7 λεπτά στο 1 ευρώ αξία εντύπου). Τούτο σημαίνει ότι, ακόμα και αν η ΑΡΓΟΣ διά της δήθεν βούλησης των μετόχων της αυξήσει ακόμα και 30% το κόστος διανομής συγκεκριμένων εκδοτών, αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση πχ κατά 2 λεπτά/ ευρώ. Αυτή η θεωρητική αύξηση ασφαλώς θα απορροφηθεί από τον εκδότη-στόχο. Αλλά ακόμα και αν δεν γίνει αυτό (και αναγκαστεί ο εκδότης να αυξήσει την τιμή πώλησής της εφημερίδας του από τα 2 ευρώ στα 2,05) αυτή η αμελητέα αύξηση καμία ζημία δεν θα επιφέρει στον εκδότη και κανένα όφελος δεν θα επιφέρει σε εκδότη-μέτοχο (δεν θα αγοράσει ο όποιος αναγνώστης του εντύπου που αυξήθηκε η τιμή κατά 5 λεπτά το έντυπο του εκδότη μετόχου, το οποίο κατά κανόνα έχει και διαφορετικό κοινό)» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁸⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της Άργος.

⁸¹ Το μέγεθος αφορά στη διάμεσο τιμή, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της.

πωληθέντων εντύπων, το εν λόγω μέγεθος δεν υπολείπεται του 20-25% για την πλειονότητα των εκδοτικών εταιριών. Μάλιστα, για μεμονωμένες εκδοτικές εταιρίες με μεγάλο τираζ αναλογικά των πωληθέντων φύλλων ή/και χαμηλή τιμή φύλλου, το εν λόγω ποσοστό είναι ακόμα μεγαλύτερο και φτάνει στο 47% (πχ για την εφημερίδα [...]) ή μπορεί και να ξεπερνά την αξία πωλήσεων (πχ για την εφημερίδα [...] της εκδοτικής [...] ή για την εφημερίδα [...] της εταιρίας [...]). Εκτιμάται πάντως ότι τα ανωτέρω οφείλονται εν πολλοίς και στη σημαντική μείωση των πωληθέντων πωλήσεων, δεδομένου ότι για τις παραπάνω περιπτώσεις εφημερίδων το κόστος διανομής εκάστου φύλλου σε σχέση με την τιμή πώλησής του δεν αφορά σε ποσοστό μεγαλύτερο του 5% της τιμής. Συνεπώς, το σημαντικό τμήμα που καταλαμβάνει το κόστος διανομής σε σχέση με την αξία πωλήσεων των εφημερίδων πιθανά οφείλεται και στη μείωση των πωληθέντων εντύπων.

24. Συνεχίζοντας την κριτική της και την παράθεση των «αστοχιών», στ) δεν δύναται να αυξηθεί το κόστος διανομής μονομερώς σε εκδότες μη μετόχους λόγω του καθημερινού ελέγχου που υπόκειται η Άργος βάσει των διατάξεων περί δεσπόζουσας θέσης και των ποινικών διατάξεων παρακώλυσης διανομής τύπου⁸² και ζ) η από μέρους των εκδοτικών εταιριών συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος δεν έγινε με σκοπό την από μέρους τους άντληση οφελών αλλά με γνώμονα τη στήριξη της Άργος και τη διασφάλιση της συνέχισης της διανομής των εντύπων στα τελικά σημεία του συνόλου των εκδοτικών εταιριών⁸³. Στο πλαίσιο των ανωτέρων θέσεων της, καλεί⁸⁴ την ΕΑ όπως **«αναλογιστεί ότι η χωρίς έρεισμα και νομική βάση διατύπωση θεωρητικών και μη υποστηριζόμενων κινδύνων βλάβης (όταν στην πράξη καμία βλάβη και καμία διακριτική μεταχείριση εκδότη έχει λάβει χώρα), υπό την προαναγγελία μάλιστα λήψης κανονιστικών μέτρων (!) το μόνο που επιτυγχάνει είναι η πρόκληση αναστάτωσης στον κλάδο και την ΑΡΓΟΣ» [έμφαση της εταιρίας]**, υποστηρίζοντας πρόσθετα ότι **«[η] ανασφάλεια αυτή προκαλεί τεράστια ζημιά στην εταιρεία, καθώς δημιουργείται, χωρίς βάσιμη αιτία, ανησυχία και αβεβαιότητα για το μέλλον της εταιρείας (ιδίως όταν στη Γνωμοδότηση της Επιτροπής αναφέρονται μέτρα-προτάσεις καταστροφικά για την εταιρεία) στους δανειστές της (τράπεζες), τους πελάτες της (εκδότες) και τους εργαζομένους της»**.
25. Σε πλήρη αντίθεση με τους ανωτέρω, η [...] κάνει αναφορά στο σύνολο των αποφάσεων που η ΕΑ έχει εκδώσει κατ' εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού στην αγορά της διανομής Τύπου από το 2012 και εξής, προκειμένου **«να αναδειχθεί η διαρκής και αδιάλειπτη επί σχεδόν μία δεκαετία (2012 – έτος στο οποίο αναφέρονται οι πρώτες καταγγελίες – έως σήμερα)**

⁸² Ειδικότερα, η εταιρία υποστηρίζει «δεν μας είναι αντιληπτό πώς η ΑΡΓΟΣ διά των μετόχων της μπορεί να βλάψει μονομερώς άλλους εκδότες αυξάνοντας το κόστος διανομής μόνο σε αυτούς. Σε περιβάλλον καθημερινού ελέγχου της ΑΡΓΟΣ βάσει των διατάξεων περί δεσπόζουσας θέσης (απαγορευμένη διακριτική μεταχείριση) και βάσει των ποινικών διατάξεων περί παρακώλυσης διανομής τύπου, πώς μπορεί σοβαρά να υποστηρίζεται ότι η ΑΡΓΟΣ θα προβεί σε αυξήσεις τιμών διανομής επιλεκτικά εις βάρος εκδοτών; Στην πραγματικότητα, αν έλαβε χώρα διακριτική μεταχείριση υπέρ εκδοτών είναι υπέρ όσων, με την κάλυψη της αβάσιμης απόφασης ασφαλιστικών μέτρων της Επιτροπής, η ΑΡΓΟΣ δεν εφάρμοσε τη νέα εμπορική της πολιτική. Αυτό το γνωρίζει καλά η Επιτροπή Σας» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

⁸³ Όπως υπογραμμίζει η εταιρία, «τονίζουμε ότι [...] μέτοχοι-εκδότες που κατά καιρούς έχουν στηρίξει την ΑΡΓΟΣ, δεν εισήλθαν στο κεφάλαιο αυτής για να αντλήσουν οφέλη και δη εις βάρος άλλων εκδοτών. Αντίθετα, διαχρονικά η συμμετοχή εκδοτών στο ΜΚ των πρακτορείων διανομής (δραστηριότητα ζημιόγωνα) είχε σκοπό να διασφαλίσει ότι τα έντυπά τους θα «πηγαίνουν» στα σημεία πώλησης άμεσα και αποτελεσματικά, μαζί με αυτά των ανταγωνιστών μετόχων (διότι ο αυξημένος αριθμός διανεμόμενων εντύπων μειώνει υπέρ όλων το κόστος διανομής)» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας).

⁸⁴ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας. Η έμφαση της ίδιας.

παραβατική συμπεριφορά της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ», η οποία επιλέγει να εκμεταλλεύεται μέχρι και σήμερα καταχρηστικά την μονοπωλιακή της θέση στην αγορά, σε βάρος των πιο αδύναμων παραγόντων της αγοράς, δηλαδή συγκεκριμένων εκδοτικών εταιρειών, μεταξύ των οποίων βρισκόμαστε και εμείς»⁸⁵. Κατά την εταιρία η συνεχιζόμενη παραβατική, όπως ισχυρίζεται, συμπεριφορά της Άργος, υποδεικνύει αφενός ότι τα πρόστιμα που μέχρι σήμερα έχουν επιβληθεί στην Άργος κατ' εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού «είναι ιδιαιτέρως χαμηλά για επιχειρήσεις του βεληνεκούς της συγκεκριμένης εταιρείας, ώστε να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για την τέλεση νέων παραβάσεων» και αφετέρου ότι «η επιβολή προστίμων στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι αρκετή»⁸⁶. Αναφερόμενη στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων και των σχετικών συμπερασμάτων που διατυπώνονται στις Απόψεις της ΕΑ, η εταιρία υποστηρίζει ότι βρίσκονται σε «απόλυτη αρμονία με τα όσα έχουμε ήδη καταγγείλει ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, περί υψηλών χρεώσεων και δυσανάλογης – συγκριτικά με το ύψος χρεώσεων – ποιότητας της υπηρεσίας διανομής και πρακτόρευσης από την εταιρεία «ΑΡΓΟΣ»». Στο ίδιο πλαίσιο, υποστηρίζει ότι και η υιοθέτηση της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος ««καθοδηγείται» και εξυπηρετεί τις συμμετέχουσες στο μετοχικό κεφάλαιο της «ΑΡΓΟΣ» εκδοτικές επιχειρήσεις, προς εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων» ενώ κατά την ίδια είναι με «μαθηματική ακρίβεια» βέβαιο ότι θα επιφέρει την οικονομική εξόντωση πολλών εκδοτικών εταιριών⁸⁷.

26. Στη συνέχεια η εταιρία κάνει μνεία στο σύστημα των προκαταβολών έναντι μελλοντικών πωλήσεων εντύπων στην επαρχία που εφαρμόζει η Άργος σημειώνοντας ότι αφού πρόκειται για ήδη εισπραχθέν από την Άργος ποσό, η έννοια της «προκαταβολής» αποσκοπεί αποκλειστικά στη δημιουργία «δύο ταχυτήτων» εκδοτικών εταιριών: οι εύρωστες «που στην πράξη είναι 4-5 στον αριθμό και τυγχάνουν μέτοχοι της «ΑΡΓΟΣ»» οι οποίες και λαμβάνουν υψηλά ποσοστά ως «προκαταβολή» και οι μικρές «(περίπου 190 εκδοτικές εταιρείες) που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 55% - 62,50%»⁸⁸. Κατά συνέπεια, «[α]ποδεικνύεται, δηλαδή, ότι, ενδεχομένως,

⁸⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή.

⁸⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021.

⁸⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Το εν λόγω συμπέρασμα της επιτροπής των εμπειρογνομόνων βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τα όσα έχουμε ήδη καταγγείλει ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, περί υψηλών χρεώσεων και δυσανάλογης – συγκριτικά με το ύψος των χρεώσεων – ποιότητας της υπηρεσίας διανομής και πρακτόρευσης από την εταιρεία «ΑΡΓΟΣ», ενώ έχουμε ήδη επισημάνει ότι η συγκεκριμένη τιμολογιακή πολιτική, που έχει υιοθετήσει η ως άνω εταιρεία, θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην οικονομική εξόντωση πολλών εκδοτικών εταιριών, μεταξύ των οποίων – φοβούμαστε – και στη δική μας. Είναι προφανές, ότι η υιοθέτηση της εμπορικής πολιτικής και της πολιτικής χρεώσεων της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ» δεν υποδεικνύεται από τα οικονομικά δεδομένα της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ», αλλά τελικώς «καθοδηγείται» και εξυπηρετεί τις συμμετέχουσες στο μετοχικό κεφάλαιο της «ΑΡΓΟΣ» εκδοτικές επιχειρήσεις, προς εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων».

⁸⁸ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή. Σύμφωνα με την εταιρία: «Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταθούμε ιδιαίτερα στο σύστημα προκαταβολών που προωθείται (ορθότερα επιβάλλεται) με την Νέα Εμπορική Πολιτική της «ΑΡΓΟΣ», καθώς από αυτό -πέραν των άλλων- αναδεικνύεται η προσπάθεια της «ΑΡΓΟΣ» να εννοήσει τις εκδοτικές επιχειρήσεις που έχουν μεγάλους τζίρους, και -όπως τυχαίως- τυγχάνουν και μέτοχοι της. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε τον όρο «προκαταβολή», καθώς χρησιμοποιείται με διαφορετική έννοια της συνηθισμένης στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Νέας Εμπορικής Πολιτικής. Ως προκαταβολή η εταιρεία «ΑΡΓΟΣ» εννοεί το ποσό που καταβάλλει αρχικά στις εκδοτικές επιχειρήσεις έναντι του ήδη εισπραχθέντος ποσού των πωλήσεων των εντύπων της, αφού έχει αφαιρέσει το ποσό των προμηθειών της και των προμηθειών των υποπρακτόρων και των μεταφορικών εξόδων. Φυσικά, το εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι: Αφού η «ΑΡΓΟΣ» έχει εισπράξει το σύνολο του ποσού που αντιστοιχεί στις πωλήσεις των εντύπων της εκάστοτε εκδοτικής επιχείρησης, και αφού ήδη έχει προβεί στην αφαίρεση άλλως «παρακράτηση» των ποσών που «δικαιούται» για τις υπηρεσίες της, για ποιον λόγο δεν αποδίδει το πλήρες υπόλοιπο αλλά μόνο μέρος αυτού, το οποίο βαπτίζει ως «προκαταβολή». Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι, το ύψος της επονομαζόμενης

πίσω από τους «εύλογους» -βάσει οικονομικών κριτηρίων και βάσει της εκτίμησης της BakerTilly- νέους όρους εμπορικής πολιτικής και αυξημένων χρεώσεων να υποκρύπτεται προσπάθεια των μετόχων της «ΑΡΓΟΣ» να επιτύχουν ίδιον όφελος, χωρίς να έχει σημασία αν τούτο οδηγεί και σε όφελος της «ΑΡΓΟΣ», και ταυτόχρονα να οδηγήσουν σε οικονομική αφάνεια και τελικά παύση λειτουργίας εκδοτικές επιχειρήσεις, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό αύξηση του δικού τους μεριδίου».

27. Πάντως επισημαίνεται ότι η εφαρμογή διαφορετικών ποσοστών μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος⁸⁹ σε κάθε περίπτωση εκφεύγει του αντικειμένου της υπό κρίση έρευνας για κανονιστική παρέμβαση, καθώς δεν αφορά άμεσα τη δομή της αγοράς διανομής και τη δομή του πρακτορείου, αλλά αφορά πιθανολογούμενες αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές.
28. Ενόψει των ανωτέρω ισχυρισμών της, η [...] εταιρία υποστηρίζει ότι «η αποκατάσταση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά διανομής τύπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την λήψη γενναίων και ισχυρά παρεμβατικών μέτρων που θα αφορούν την ίδια την δομή της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ» καθώς και την δυνατότητα συμμετοχής ή μη σε αυτήν εκδοτικών επιχειρήσεων»⁹⁰ και συνεπώς η εταιρία θεωρεί την παρέμβαση της ΕΑ «ζωτικής σημασίας αντικείμενο για την οικονομική επιβίωση ημών και της συντριπτικής πλειοψηφίας των εκδοτικών επιχειρήσεων»⁹¹.

Π.3.2 Η άποψη της Άργος

29. Η Άργος στην επιστολή της υποστηρίζει ότι ο τρόπος λειτουργίας της και η εμπορική πολιτική της «τα τελευταία έτη έχουν αποτελέσει αντικείμενο εξαντλητικού και διαρκούς ελέγχου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΑ), ούσα πιθανότατα η επιχείρηση στην οποία η ΕΑ έχει αφιερώσει, χωρίς ευθύνη της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ασφαλώς, τους περισσότερους ανθρώπινους πόρους της»⁹². Στηριζόμενη στον ως άνω έλεγχο της από την ΕΑ και τα μέχρι σήμερα αποτελέσματά του⁹³, η

«προκαταβολής» δεν υπολογίζεται επί συγκεκριμένου σταθερού συντελεστή για όλες τις εκδοτικές επιχειρήσεις, αλλά συναρτάται με μεταβλητά μεγέθη, εννοώντας τις εκδοτικές εταιρείες με μεγάλους τζίρους, που τυχάνει να είναι και μέτοχοι αυτής. Έτσι δημιουργούνται εκδοτικές επιχειρήσεις δύο ταχυτήτων, οι «εύρωστες» (που στην πράξη είναι 4-5 στον αριθμό και τυχάνουν μέτοχοι της «ΑΡΓΟΣ») που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 77,50% – 82,50% και οι «μικρές» (περίπου 190 εκδοτικές εταιρείες) που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 55% - 62,50%».

⁸⁹ [...] Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-aftepaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>

⁹⁰ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ.3603/22.04.2021 επιστολή.

⁹¹ Ο. π. Μάλιστα, όπως αναφέρει η εταιρία «[γ]ια περισσότερο από πέντε χρόνια υπήρξαμε έρμαιο των μονομερών αποφάσεων της «ΑΡΓΟΣ» και ευελπιστούμε με την εν λόγω διαδικασία και την ισχυρή παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού να τεθεί ένα τέλος σε όλη αυτή την ζοφερή κατάσταση».

⁹² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ.3662/23.04.2021 επιστολή.

⁹³ Εν προκειμένω η Άργος αναφέρεται στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ανακλήθηκε η εφαρμογή της αρχικά σχεδιασθείσας νέας εμπορικής πολιτικής της παρά τη δυσμενή οικονομική της θέση, τις εκθέσεις της εταιρίας Baker Tilly οι οποίες επιβεβαιώνουν τη δυσμενή της θέση και το εύλογο της νέας εμπορικής πολιτικής της καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη σύμφωνα με την οποία δεν προκύπτει η από μέρους της εφαρμογή πρακτικών διακριτικής μεταχείρισης των εκδοτικών εταιριών ή εφαρμογής υπερβολικής τιμολόγησης. Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-aftepaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html> Σύμφωνα με την εταιρία: «Ο έλεγχος της ΕΑ κινητοποιήθηκε

εταιρία ισχυρίζεται ότι η εκκίνηση από μέρους της ΕΑ κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο της διανομής Τύπου από την ΕΑ είναι «ακατανόητη» επισημαίνοντας ότι πρόκειται για παρέμβαση «που ασκείται για μόλις δεύτερη φορά στην ιστορία του θεσμού»⁹⁴ υπογραμμίζοντας πρόσθετα ότι «[η] ΕΑ παρόλο που στο έγγραφο Απόψεών της αναγνωρίζει τα ανωτέρω και επιβεβαιώνει ότι η ΑΡΓΟΣ παρέχει αποτελεσματικά, χωρίς διακρίσεις και με χαμηλές χρεώσεις τις υπηρεσίες της, παρά ταύτα κρίνει σκόπιμο να εκκινήσει Κανονιστική Παρέμβαση»⁹⁵ [η έμφαση της Άργος].

30. Αναφερόμενη στις θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις, η Άργος υποστηρίζει ότι οι σχετικά αναφερόμενοι προβληματισμοί της ΕΑ είναι αβάσιμοι. Θέτει μάλιστα και ζήτημα νομιμότητας ως προς την από μέρους της ΕΑ εκκίνηση κανονιστικής παρέμβασης σημειώνοντας ότι οι ως άνω προβληματισμοί «δεν παρέχουν νόμιμο έρεισμα στην ΕΑ να ασκήσει την αρμοδιότητα του άρθρου 11 ν.3959/2011»⁹⁶. Για το λόγο αυτό, σύμφωνα με την Άργος, η ΕΑ «επιδιώκει να προσδώσει συνταγματική υφή στην όλη της παρέμβαση, επισημαίνοντας την ανάγκη διατήρησης της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, που υπονοείται στις Απόψεις ότι δυνητικά

τόσο αυτεπαγγέλτως όσο και στο πλαίσιο αιτημάτων των τότε αρμοδίων Υπουργών αφενός «για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων βάσει της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 κατά της εταιρίας Άργος» [...], αφετέρου για την έκδοση Γνωμοδότησης της ΕΑ «αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων αθηναϊκού και πανελληνίου Τύπου» [...]Επισημαίνεται ότι σε συνέχεια του ως άνω αιτήματος του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, η ΕΑ έλαβε απόφαση προσωρινής διαταγής (31.1.2019) και ασφαλιστικών μέτρων (4.6.2019 με την απόφαση ΕΑ 687/2019) κατά της εταιρείας μας, με την οποία της απαγόρευσε, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή της Νέας Εμπορικής της Πολιτικής (ΝΕΠ), πιθανολογώντας ότι αυτή συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης. Τούτο, έκρινε η ΕΑ, παρότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ αποδείκνυε ότι βρισκόταν σε εξαιρετικά δυσχερή οικονομική θέση, διότι το τότε ισχύον σύστημα τιμολόγησης, σε συνδυασμό με τη ριζοδικαία πτώση της αξίας πωληθέντων εντύπων [...], ήταν μη βιώσιμο και οδηγούσε σε πωλήσεις των υπηρεσιών στις εκδοτικές επιχειρήσεις σε τιμές κάτω του κόστους. Με την ίδια απόφαση ασφαλιστικών μέτρων η ΕΑ διόρισε πραγματοποιώμενα, την εταιρεία ορκωτών BakerTilly, η οποία πανηγυρικά επιβεβαίωσε σε δύο διαδοχικές της εκθέσεις: α)ότι το τότε ισχύον μοντέλο εμπορικής πολιτικής (που η ΕΑ διέταξε με ασφαλιστικά μέτρα να διατηρηθεί) ήταν μη ορθολογικό, αναποτελεσματικό και απόλυτα ζημιογόνο για την εταιρεία μας και το δίκτυο διανομής/ υποπρακτόρων [...] και ότι τυχόν συνέχισή του θα οδηγήσει σε κατάρρευση του συστήματος διανομής τύπου και β) ότι η ΝΕΠ είναι εύλογη και δίκαιη, καθώς οδηγεί σε κοστοστρεφείς χρεώσεις δίνοντας τη δυνατότητα στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ και στο δίκτυο να καταστούν οριακά βιώσιμοι. Περαιτέρω και η πρόσφατη (3.11.2020) Εισήγηση της ΕΑ κατόπιν πολυετούς ελέγχου στην εταιρεία μας, συμπεραίνει, παρά τα όσα (εσφαλμένα) είχε κρίνει η ΕΑ στην ανωτέρω απόφαση ασφαλιστικών μέτρων αρ. 687/2019 και παρά τα αντίθετα καταγγελλόμενα από μεμονωμένους εκδοτικούς ομίλους και εταιρείες: α) ότι η ΝΕΠ οδηγεί σε εύλογες και δίκαιες χρεώσεις, β) ότι δεν υπάρχουν καθυστερήσεις στην πληρωμή εκδοτικών επιχειρήσεων, γ) ότι δεν υπάρχει διακριτική μεταχείριση από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ υπέρ μετόχων-εκδοτών ή τρίτων εκδοτικών επιχειρήσεων και εις βάρος άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων) και δ) ότι δεν υφίσταται ζήτημα αδικαιολόγητης άρνησης πώλησης από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ εις βάρος εκδοτικών επιχειρήσεων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας.

⁹⁴ Ο. π. Όπως σημειώνει στη συνέχεια, «[ε]νόψει αυτών, τουλάχιστον προβληματική (υπό το πρίσμα και της αρχής της χρηστής διοίκησης) είναι η πρωτοβουλία της ΕΑ, ιδίως μετά τη διαπίστωση α) ότι εν πολλοίς χωρίς βάση και έρεισμα η ΕΑ εμπόδιζε την εταιρεία μας για παραπάνω από ένα έτος να εφαρμόσει τη ΝΕΠ, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του συνολικού δικτύου διανομής τύπου στην Ελλάδα, με προφανείς συνέπειες για την ελευθεροτυπία, και μετά τη διαπίστωση β) ότι δεν υπάρχει η όποια διακριτική μεταχείριση υπέρ ή εις βάρος οποιασδήποτε εκδοτικής επιχείρησης από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ».

⁹⁵ Ο. π. Η έμφαση της Άργος.

⁹⁶ Ο. π, η υπογράμμιση της Άργος. Όπως αναφέρει επιπλέον η εταιρία, «[π]ράγματι, όπως και η ΕΑ αναφέρει στις Απόψεις της (παρ.16) ως προς το άρθρο 11: «με το άρθρο αυτό παρασχέθηκε η δυνατότητα κανονιστικής παρέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ώστε να αντιμετωπίζονται περιπτώσεις όπου σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται δυσλειτουργίες, όπως για παράδειγμα η αδικαιολόγητη διατήρηση υψηλών τιμών, οι οποίες παρουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού δεν θα διαμορφώνονταν». Εν προκειμένω όμως τέτοιες δυσλειτουργίες αποδεδειγμένα -και από τη συνεχιζόμενη έρευνα της ΕΑ- δεν υπάρχουν, υπό καμία μορφή γενικά ούτε και υπό τη μορφή της υπερτιμολόγησης ειδικότερα» (η έμφαση της Άργος).

κινδυνεύουν (!) από την υπάρχουσα δομή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ (παρ. 21 επ. Απόψεων). Η μνεία και μόνο ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ αποτελεί κίνδυνο για την πολυφωνία αποτελεί προσβολή για την εταιρεία μας, η οποία με κόστος δικό της ουσιαστικά επιδοτεί τη διακίνηση στο σύνολο της χώρας ακόμα και εντόπων με μηδενικές σχεδόν πωλήσεις» καταλήγοντας ότι: «**Η Κανονιστική Παρέμβαση εκκίνησε χωρίς νόμιμο ή πραγματικό έρεισμα. Στόχος της δεν είναι η θεσμική και απρόσωπη επίλυση των όποιων (ποιων άραγε;) προβλημάτων στην αγορά διανομής τύπου. Αντίθετα, η υπόψη Κανονιστική Παρέμβαση απαραδέκτως στρέφεται κατά, στοχοθετεί και αφορά αποκλειστικά την εταιρεία ΑΡΓΟΣ ΑΕ και τους μετόχους της, παρά το ότι δεν υπάρχει κανένα από παράδειγμα ή έστω και ένδειξη πρακτικών έναντι των εκδοτικών επιχειρήσεων που θα μπορούσαν έστω και θεωρητικά να περιορίσουν τον ανταγωνισμό**»⁹⁷ [η έμφαση της Άργος]. Επισημαίνεται ότι κατά την Άργος η ενδεχόμενη κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ η οποία, όπως η ίδια ισχυρίζεται, στοχεύει στη νομική μορφή του πρακτορείου ή/και τη μετοχική του σύνθεση και διοικητική οργάνωση «προκαλεί δυσανάλογη αναστάτωση στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ, στους εργαζομένους της, στους δανειστές της και στην εκδοτική αγορά συνολικά, με αρνητικό αντίκτυπο σε πολλά επίπεδα»⁹⁸.

31. Αναφορικά με τη συγκεκριμένη θέση της εταιρίας Άργος σημειώνονται τα εξής: το δημόσιο συμφέρον για οικονομικά αποτελεσματικές ανταγωνιστικές αγορές προς όφελος των καταναλωτών συνιστά έναν από τους άξονες, στους οποίους βασίζεται η όλη δομή του Ν.3959/2011 «Προστασία του Ανταγωνισμού»⁹⁹. Συγκεκριμένα, επισημαίνονται τα εξής: Στην πρώτη σελίδα της αιτιολογικής έκθεσης του Ν.3959/2011, στο πρώτο κεφάλαιο που φέρει τον τίτλο «Επί της Αρχής», ορίζεται ότι ο δεύτερος μόλις άξονας από τους πέντε στο οποίος βασίζεται το σχέδιο νόμου για τον Ανταγωνισμό, δηλ. ο μετέπειτα νόμος 3959/2011 είναι η «ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δράσης της ΕΑ, με τον καθορισμό στρατηγικών στόχων και την παροχή της δυνατότητας κατά προτεραιότητα εξέτασης συγκεκριμένων υποθέσεων, λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον, τις εκτιμώμενες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και την προστασία του καταναλωτή». Στην προκειμένη περίπτωση, η κανονιστική παρέμβαση αφορά τον κλάδο διανομής Τύπου και τα εντοπιζόμενα δομικά προβλήματα, τα οποία αφορούν αφενός τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς και αφετέρου τη δομή του πρακτορείου διανομής Άργος και τα οποία, κατ'εκτίμηση της ΕΑ επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστική διαδικασία (competitive process) και τις συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο κλάδο και στις επιμέρους αγορές. Όπως αναφέρεται και στη Γνωμοδότηση της ΕΑ για τη Διανομή Τύπου:

«(η) έννοια του «αποτελεσματικού ανταγωνισμού» είναι πολύσημη και μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα με τις συνθήκες (τεχνολογικές, οικονομικές, θεσμικές), οι οποίες επικρατούν στις συγκεκριμένες αγορές και κλάδους της οικονομίας για τους οποίους έχει αρμοδιότητα η Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η έννοια του αποτελέσματος μπορεί να αναφέρεται τόσο στην αποτελεσματικότητα της ανταγωνιστικής διαδικασίας, δηλαδή την προστασία της ελευθερίας του ανταγωνισμού για όλες τις επιχειρήσεις με την έννοια ότι διαθέτουν ίσες ευκαιρίες για την πρόσβασή τους στις αγορές, και τον ανταγωνισμό μεταξύ τους με βάση την αξία της ανταγωνιστικής τους πρότασης, όσο και στην επίτευξη των θετικών επιπτώσεων της ελεύθερης ανταγωνιστικής διαδικασίας, οι οποίες δεν

⁹⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος.

⁹⁸ Ο. π.

⁹⁹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση του Ν.3959/2011.

περιορίζονται μόνο, αναφέρονται ενδεικτικά, σε χαμηλότερες τιμές, καλύτερη ποιότητα προϊόντων, περισσότερη καινοτομία, αλλά και σε κάθε είδους θετική επίπτωση μπορεί να επιφέρει η ανταγωνιστική διαδικασία, όχι μόνο στους τελικούς καταναλωτές, αλλά και στο ευρύ κοινό.

Συνεπώς, η έννοια του «αποτελεσματικού ανταγωνισμού» μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα με το πώς κρίνονται ανά περίπτωση οι θετικές επιπτώσεις στη συγκεκριμένη αγορά ή/και κλάδο της οικονομίας της ελεύθερης ανταγωνιστικής διαδικασίας. Η ανάλυση για το τι μπορεί να θεωρηθεί ως θετική επίπτωση δεν εξαρτάται μόνο από την οικονομική στάθμιση του οφέλους που μπορεί να προκύψει για τη συνολική ευημερία ή για το πλεόνασμα του καταναλωτή, αλλά και από την ανάλυση πολλαπλών άλλων παραγόντων που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη λόγω του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, του οποίου το εθνικό και Ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού αποτελούν κομμάτι. Ειδικά, αναφέρονται συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα ή δικαιώματα που προστατεύονται από την Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και σε γενικές κατευθύνσεις που δίνονται για την ερμηνεία του εθνικού και Ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού. Το Σύνταγμα επίσης εγγυάται την πολυφωνία στον δημόσιο λόγο ως προϋπόθεση της ελεύθερης διαμόρφωσης της γνώμης και της ελευθερίας της πληροφόρησης ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Όσον αφορά τον Τύπο το Σύνταγμα επιτρέπει τη λήψη μέτρων εκ μέρους του κράτους για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού. Ο σημαντικός ρόλος των μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης χρησιμεύει ως βάση για ειδικές ρυθμίσεις που αποβλέπουν στην εξασφάλιση του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης (παρουσία ενός ικανού αριθμού μέσων από διάφορες και ανεξάρτητες φωνές) και της ποικιλομορφίας των ιδίων μέσων (παρουσία διάφορων πολιτικών και πολιτιστικών απόψεων) [ο άρθρο 14, παράγραφος 9 του Συντάγματος συμπεριλαμβάνει τη διασφάλιση της πολυφωνίας και απαγορεύει τη συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης αυτής ή άλλης μορφής]. Ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης και η ελευθερία έκφρασης υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού συμβάλλει στη διασφάλιση της πολυφωνίας μέσω της συμβολής του στη βελτίωση των συνθηκών οικονομικού ανταγωνισμού στην αγορά. Αυτό συμβαίνει, είτε με ειδικές ρυθμίσεις του ανταγωνισμού στον τομέα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, και ειδικά στον Τύπο, είτε με την κατάλληλη ερμηνεία και εφαρμογή των γενικών κανόνων του δικαίου ανταγωνισμού»¹⁰⁰.

Υπό αυτό το πρίσμα, απώτερο στόχο της κανονιστικής παρέμβασης, μέσω της προστασίας του ανταγωνισμού, συνιστά και η διαφύλαξη με κάθε τρόπο του δημοσίου συμφέροντος στον συγκεκριμένο κλάδο, όπως αυτό συγκεκριμενοποιείται ως προστασία της πολυφωνίας και του δικαιώματος ενημέρωσης των πολιτών, η οποία προστατεύεται συνταγματικά (άρθρο 14 Σ).

32. Ως εκ τούτου, η ΕΑ στο πλαίσιο της κανονιστικής παρέμβασης εξετάζει τον περιορισμό του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που προκύπτει από τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται το πρακτορείο Άργος, ως μοναδικό πλέον σήμερα πρακτορείο διανομής τύπου στην Ελλάδα, και τη μετοχική δομή/σύνθεση του ίδιου του πρακτορείου,

¹⁰⁰ Βλ. ιδίως σελ. 6-7 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

στοιχείων δηλαδή τα οποία θα πρέπει υποχρεωτικώς να συν-αξιολογηθούν και συν-εκτιμηθούν στην εξεταζόμενη περίπτωση.

33. Στη συνέχεια της επιστολής της η Άργος παραθέτει τις κατά την εκτίμησή της αστοχίες των Απόψεων της ΕΑ επισημαίνοντας την κατά την άποψή της «ατεκμηρίωτη μελέτη των εμπειρογνομώνων». Εν προκειμένω μάλιστα θέτει πρόσθετα τον αβάσιμο προβληματισμό ως προς τη συμμετοχή τους στη σύνταξη των Απόψεων της ΕΑ, νοουμένου ότι οι Απόψεις της ΕΑ εκ του νόμου συντάσσονται αποκλειστικά από την ίδια¹⁰¹. Εν προκειμένω, διευκρινίζεται ότι οι Απόψεις συντάχθηκαν από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία αξιολόγησε την οικονομική ανάλυση των εμπειρογνομώνων κατά τη σύνταξη των Απόψεων της. Σχετικά με τις «αστοχίες» που εντοπίζει η Άργος, αυτές αφορούν: α) στο γεγονός ότι βάση των προβληματισμών της ΕΑ αποτελούν «διάφορες - όχι απόλυτα κρατούσες - θεωρίες» ως προς τα αποτελέσματα στον ανταγωνισμό σε περιπτώσεις κοινής κάθετης ιδιοκτησίας σε εταιρία που παρέχει υπηρεσίες τόσο στους μετόχους όσο και σε μη μετόχους ανταγωνιστές τους και τα ενδεχόμενα μη συντονισμένα αποτελέσματα προς όφελος των μετόχων¹⁰² και β) στην απουσία συνυπολογισμού από μέρους της ΕΑ της πραγματικότητας της αγοράς διανομής Τύπου¹⁰³. Ως προς το σημείο αυτό, η Άργος

¹⁰¹ Ειδικότερα, σύμφωνα με την Άργος, «[η] ΕΑ προκειμένου να ενισχύσει τα συμπεράσματα της Γνωμοδότησης περί δήθεν ανεπαρκών συνθηκών ανταγωνισμού στον κλάδο διανομής τύπου, λόγω της μετοχικής παρουσίας εκδοτικών επιχειρήσεων στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΡΓΟΣ ΑΕ, ανέθεσε σε ομάδα εμπειρογνομώνων την εκπόνηση έκθεσης (η Έκθεση). Προκαταρκτικά επισημαίνουμε ότι στις Απόψεις φαίνεται να έχει περιληφθεί απόσπασμα μόνο της Έκθεσης με πολλά σημεία να είναι διαγεγραμμένα ως εμπιστευτικά. Είναι απαραίτητο να δημοσιευτεί το πλήρες κείμενο της Έκθεσης. Επιπλέον, δεν μπορούμε παρά να τονίσουμε και την απορία μας ως προς την αναφορά της υποσ. 51 των Απόψεων ότι οι εν λόγω εμπειρογνώμονες, πέραν της υποβολής δύο εκθέσεων «...συνέδραμαν την Επιτροπή Ανταγωνισμού στην προετοιμασία των απόψεων». **Οι Απόψεις που εκ του νόμου συντάσσονται από την ΕΑ και μόνο από αυτή αποτέλεσαν άραγε αντικείμενο επεξεργασίας ή/ και διαβούλευσης με τρίτους-εμπειρογνώμονες;** Θα σας παρακαλούσαμε συνεπώς να μας διευκρινίσετε αν προβλέπεται σε κάποια συγκεκριμένη νομική ρύθμιση η συγκεκριμένη συνδρομή στην οποία ρητά αναφέρεστε (και τα χαρακτηριστικά της οποίας θα σας παρακαλούσαμε να μας εξηγήσετε), η οποία αν δεν προβλέπεται νομικά, θέτει σοβαρά ζητήματα νομιμότητας συνολικά για τις Απόψεις της ΕΑ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας).

¹⁰² Σύμφωνα με την Άργος: «Τόσο η Έκθεση όσο και τα σχετικά χωρία των Απόψεων (παρ.37 επ) βασίζονται σε διάφορες -όχι απόλυτα κρατούσες- θεωρίες σχετικά με τα αποτελέσματα στον ανταγωνισμό που μπορεί να προκληθούν από κοινή κάθετη ιδιοκτησία σε εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες και σε ανταγωνιστές των μετόχων. Βάσει των πορισμάτων της Έκθεσης, η ΕΑ καταλήγει στο συμπέρασμα, (παρ.145), ότι «...η κοινή κάθετη ιδιοκτησία εκδοτικών επιχειρήσεων στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ «δύνητικά μπορεί να οδηγήσει στις ακόλουθες θεωρίες βλάβης: • Συντονισμένα αποτελέσματα εναρμονισμένης συμπεριφοράς, και •Μη συντονισμένα αποτελέσματα συνιστάμενα σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους εκδότες. Η ΕΑ εστιάζει ουσιαστικά στα μη συντονισμένα αποτελέσματα, δοθέντος ότι λόγος για συντονισμένα αποτελέσματα σε αγορά όπου δραστηριοποιούνται δεκάδες επιχειρήσεις με διαφορετικό μάλιστα προφίλ κόστους ασφαλώς δεν μπορεί να γίνει. Αυτά τα μη συντονισμένα αποτελέσματα η ΕΑ τα συνοψίζει στην παρ. 104 των Απόψεων αναφέροντας ότι: «...η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της αξιακής αλυσίδας (εν προκειμένω εκδοτικών εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών) ενέχει τον κίνδυνο κάθετου αποκλεισμού (vertical foreclosure) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από αυτά, ή γενικότερα στρεβλώσεων του ανταγωνισμού χωρίς αναγκαστικά αυτές να εμπίπτουν στο πεδίο των άρ. 1 και 2 Ν 3959/2011 ή 101/102 ΣΛΕΕ. Επίσης, ενδέχεται ο αντί-ανταγωνιστικός αποκλεισμός να προκύπτει όχι μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μία ή περισσότερες εκδοτικές εταιρίες έχουν τον έλεγχο ή τον κοινό de facto έλεγχο του πρακτορείου διανομής Τύπου, αλλά και σε περιπτώσεις στρατηγικού αποκλεισμού εάν ορισμένες εκδοτικές εταιρίες ασκούν ουσιαστική επιρροή ως σημαντικοί μέτοχοι στην εμπορική πολιτική του πρακτορείου διανομής Τύπου»(βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος).

¹⁰³ Η πλήρης θέση της Άργος όπως διατυπώνεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της έχει ως εξής: «Η ΕΑ στη συνέχεια (παρ.147) αναφέρει ότι η πιθανότητα αντι-ανταγωνιστικής βλάβης της κοινής ιδιοκτησίας εν προκειμένω ερείδεται: (1) στο κατά πόσον οι μέτοχοι-εκδότες έχουν **κίνητρο** για να περιορίσουν τον ανταγωνισμό και (2) στην ικανότητα των μετόχων να επηρεάσουν την **διοίκηση** της εταιρίας, είτε άμεσα είτε μέσω υποκειμένων κινήτρων. Κατά την ΕΑ, παραδόξως, διαπιστώνεται, ότι οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ ΑΕ μπορούν να επηρεάσουν τη διοίκηση. Επιπλέον, δυνάμει των πορισμάτων της Έκθεσης, η ΕΑ καταλήγει ότι «...λόγω της δομής

προσκόμισε σχετική μελέτη του καθηγητή [...]»¹⁰⁴, σύμφωνα με την οποία αποδεικνύεται ότι «η Έκθεση των εμπειρογνομόνων της ΕΑ [άρα και τα αντίστοιχα προκαταρκτικά συμπεράσματα στις Απόψεις]: α) έχει κενά και αντιφάσεις, β) στηρίζεται σε ανύπαρκτες παραδοχές και εσφαλμένους υπολογισμούς, γ) παραγνωρίζει θεμελιώδη και στοιχειώδη δεδομένα και ιδιαιτερότητες της αγοράς τύπου»¹⁰⁵.

34. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η Άργος εστιάζει σε τρία σημεία και αδυναμίες της μελέτης των εμπειρογνομόνων και κατ' επέκταση των εξαγόμενων συμπερασμάτων: α) στην απουσία άσκησης επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος, β) στην απουσία κινήτρου αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων εις βάρος τρίτων (μη μετόχων) εκδοτικών εταιριών και γ) στην απουσία ανάλυσης της μελέτης επί των επιπτώσεων των πρακτικών της Άργος στην ευημερία των καταναλωτών. Ειδικότερα, οι θέσεις της Άργος έχουν ως εξής:

II.3.2.1 Επί της μη άσκησης επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος

35. Σύμφωνα με την Άργος, στην πράξη η διοίκηση της εταιρίας ασκείται από τα τεχνοκρατικά στελέχη του Διοικητικού Συμβουλίου της που δεν έχουν σχέση με τους μετόχους και τις εταιρίες τους καθώς και τα διευθυντικά στελέχη της, ενώ οι μέτοχοι έχουν μόνο «παθητική συμμετοχή»¹⁰⁶.
36. **Η παραπάνω άποψη ωστόσο δεν φαίνεται να συνάδει με τη δομή και οργάνωση του ΔΣ της Άργος.**
37. **Όπως διατυπώνεται στις Απόψεις, τρία μέλη του ΔΣ της Άργος προέρχονται είτε από εταιρία μέτοχο είτε από εταιρία ίδιου ομίλου με εταιρία μέτοχο. Η ίδια η Άργος αναγνωρίζει ότι «[ο] κ. [...] είναι μη εκτελεστικός Πρόεδρος στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ και συνδέεται με τον**

της μετοχικής σύνθεσης της Άργος, υφίστανται κίνητρα η τιμή διανομής να είναι υψηλότερη αυτής που θα ίσχυε σε περίπτωση μη συμμετοχής εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό της κεφάλαιο» (παρ.176). Με απλά λόγια, έχει λάβει χώρα η εξής αλληλουχία: η Γνωμοδότηση της ΕΑ του 2019 θέτει το θεωρητικό πλαίσιο, ήτοι ότι η υπάρχουσα μετοχική δομή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ δεν είναι της αρεσκείας της ΕΑ. Στη συνέχεια βάσει του πλαισίου αυτού και παρά το ότι ο *ex post* έλεγχος δείχνει ότι η αγορά σε επίπεδο διανομής τύπου λειτουργεί απροβλημάτιστα και με ίσους όρους, η ΕΑ αναθέτει σε ομάδα οικονομολόγων [που λόγω και έλλειψης γνώσης της ελληνικής πραγματικότητας καμία επαφή δεν μπορεί να έχει με την ιδιαιτερότητα της εγχώριας αγοράς τύπου] την θεωρητική ενίσχυση της θέσης-αξίωμα της ΕΑ ότι η παρουσία μετόχων- εκδοτών στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ βλάπτει δυνητικά τον ανταγωνισμό. Η μελέτη των οικονομολόγων, υπό σειρά από περιορισμούς και επιφυλάξεις (*conditions-disclaimers*) που από μόνα τους αρκούν για να καταστήσουν την Έκθεση μη αξιόπιστη, καταλήγει στο γενικό συμπέρασμα ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ διά των μετόχων της θα έχει υπό συγκεκριμένες περιστάσεις το κίνητρο και τη δυνατότητα να αυξήσει το κόστος ανταγωνιστών εκδοτικών επιχειρήσεων (μη μετόχων), διά της εφαρμογής επιβαρυντικών εμπορικών όρων. Και εν τέλει η ΕΑ στις Απόψεις της και άνευ της όποιας υπαγωγής καταλήγει ότι ο θεωρητικός κίνδυνος για μη συντονισμένα αποτελέσματα συνιστάμενα σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους εκδότες αρκεί για να συνεχιστεί η Κανονιστική Παρέμβαση στο 2^ο στάδιο, όπου και είναι πιθανή η πρόταση κανονιστικών μέτρων της ΕΑ. Αυτές όμως οι θεωρητικές ασκήσεις και αναζητήσεις της ΕΑ ουδεμία βάση έχουν στην πραγματικότητα της υπόψη αγοράς. Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι κατανοητό πώς η ΕΑ δύναται να βασίζει την Κανονιστική της Παρέμβαση σε θεωρίες για θέματα κάθετης μερικής συμμετοχής, οι οποίες ουδέποτε και από καμία αρχή ανταγωνισμού έχουν οδηγήσει σε λήψη κανονιστικών μέτρων και δη εις βάρος επιχείρησης που λειτουργεί αποτελεσματικά, όπως εν προκειμένω η ΑΡΓΟΣ ΑΕ. Επιπλέον δε, απορία προκαλεί πώς η ΕΑ στηρίζεται στις εν λόγω θεωρίες που αφορούν κοινές συμμετοχές από θεσμικούς επενδυτές (τραπεζικά ιδρύματα, επενδυτικά funds) προσπαθώντας να την εφαρμόσει στην περίπτωση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ, όπου μέτοχοί της είναι οι εκδότες εντύπων» (η έμφαση της εταιρίας).

¹⁰⁴ Βλ. τη συνταχθείσα τον Απρίλιο 2021 μελέτη του [...]»

¹⁰⁵ Ο. π. βλ. υπ αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή.

¹⁰⁶ Σύμφωνα με την εταιρία: «δεν μας είναι κατανοητή η αξιωματική θέση ότι όντας εκδότες οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ έχουν ενεργή συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας. Στην πραγματικότητα, η διοίκηση της εταιρείας ασκείται από τα τεχνοκρατικά στελέχη της (κκ [...]), όπως και από τα διευθυντικά στελέχη της (κκ [...]), οι δε εκάστοτε μέτοχοι-εκδότες έχουν παθητική συμμετοχή» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή).

μέτοχο Ελευθερία του Τύπου, όπως και ο κ. [...] (5^ο μέλος ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ) είναι εκδότης της αθλητικής εφημερίδας ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ (εταιρεία SAJP)»¹⁰⁷. Συνεπώς δεν μπορεί να αιτιολογηθεί ο ισχυρισμός της εταιρίας περί αβάσιμης διαπίστωσης της ΕΑ κατά τα ανωτέρω, αλλά αντιθέτως ο ισχυρισμός της είναι παντελώς αβάσιμος.

38. Πάντως ακόμα και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι οι μέτοχοι έχουν πράγματι παθητική συμμετοχή, όπως υποστηρίζει η Άργος, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι η Γενική Συνέλευση των μετόχων ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας, και ως εκ τούτου, έστω έμμεσα, ασκούν διοίκηση στο πρακτορείο¹⁰⁸. Σε κάθε περίπτωση, τυχόν παθητική συμμετοχή δεν μπορεί να συνάδει με την πρόταση και τον ορισμό μελών του διοικητικού συμβουλίου από μετόχους. Αντιθέτως, από το τελευταίο μπορεί να τεκμαρθεί ενεργητική συμμετοχή¹⁰⁹. Τέλος, για την εφαρμογή της θεωρίας της κοινής ιδιοκτησίας και την ύπαρξη επιρροής, δεν χρειάζεται να αποδειχθεί ενεργητική συμμετοχή μια και μόνο παθητική συμμετοχή δύναται να έχει αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα¹¹⁰.

¹⁰⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της Άργος έχει ως εξής: «Σύμφωνα με τις Απόψεις της ΕΑ (παρ.148) «εν προκειμένω, και με βάση την υπάρχουσα δομή του ΔΣ είναι δυνατόν να πιθανολογηθεί ότι υπάρχει ικανότητα επηρεασμού στον βαθμό που τρία μέλη του ΔΣ προέρχονται είτε από εταιρία μέτοχο είτε από εταιρία του ίδιου ομίλου με εταιρία μέτοχο. Επίσης, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, πρώτον η παρουσία στο μετοχικό κεφάλαιο του Άργος μετόχων με συναφή οικονομική δραστηριότητα επιρρωνύει την ενεργό συμμετοχή των μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων στην εταιρική διακυβέρνηση του πρακτορείου και στην εμπορική του πολιτική». **Πρόκειται για έναν ακόμα προφανώς αβάσιμο ισχυρισμό της ΕΑ: δεν υπάρχει μέτοχος της ΑΡΓΟΣ που να σχετίζεται με τρία μέλη του ΔΣ.** Στο 5μελές ΔΣ της εταιρείας μετέχει ως Διευθύνων Σύμβουλος ο [...], τεχνοκράτης και στέλεχος της εταιρείας εδώ και πολλά έτη, υπό όλες τις μετοχικές δομές της. Ο κ. [...] (αντιπρόεδρος/τεχνοκρατικό στέλεχος) δεν σχετίζεται με κάποια εκδοτική επιχείρηση. Ο [...] είναι μη εκτελεστικός Πρόεδρος στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ και συνδέεται με τον μέτοχο Ελευθερία του Τύπου, όπως και ο [...]. Τέλος, ο [...] (5^ο μέλος ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ) είναι εκδότης της αθλητικής εφημερίδας ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ (εταιρεία SAJP). Αναρωτιόμαστε ποιος μέτοχος σχετίζεται με τρία μέλη του ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και πώς η ΕΑ κατέληξε σε αυτή τη θέση, η οποία επηρεάζει το σύνολο της ανάλυσης, διότι επί αυτής της εσφαλμένης προϋπόθεσης εικάζει η ΕΑ ότι υφίσταται μέτοχος-εκδότης που ελέγχει 3 στα 5 μέλη του ΔΣ» (η έμφαση της ίδιας).

¹⁰⁸ Βλ. παρ. 2 του άρ. 9 του ισχύοντος Καταστατικού της Άργος, σύμφωνα με την οποία: «Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για: - Τροποποιήσεις του καταστατικού. Ως τροποποιήσεις θεωρούνται και οι αυξήσεις, τακτικές ή έκτακτες, πλην της περιπτώσεως που προβλέπει το άρθρο 5 παράγραφος 2 του παρόντος, καθώς και της επιβαλλομένης από τις διατάξεις άλλων νόμων. και οι μειώσεις του κεφαλαίου. - Εκλογή μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Ελεγκτών. - Την έγκριση της συνολικής διαχείρισης κατά το άρθρο 108 του ν. 4548/2018 και την απαλλαγή των Ελεγκτών. - Έγκριση των ετήσιων και των τυχόν ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. - Διάθεση των ετήσιων κερδών. - Την έγκριση παροχής αμοιβών ή προκαταβολής αμοιβών κατά το άρθρο 109 του ν. 4548/2018. - Συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή λύση της εταιρείας. - Έκδοση δανείου με ομολογίες και ομολογίες - Διορισμό εκκαθαριστών. - Παροχή ή ανανέωση εξουσίας προς το Διοικητικό Συμβούλιο για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου». Το καταστατικό της Άργος είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

¹⁰⁹ Βλ. σχετικά Hearing on Common Ownership by institutional investors and its impact on competition - Note by the United States, OECD, JT03423743, footnote 7: «While minority ownership may be viewed with skepticism for purposes of establishing control, and thus seen as an insufficient basis upon which court could rely to impose culpable participation liability on firms or individuals, ownership of a majority position and/or the ability to appoint directors are commonly cited as representative indicia of control and serve as reasonable grounds upon which to rely in support of a claim seeking to impose such liability. See Securities Act of 1933 at Section 15, 15 U.S.C. § 77a (1933) and Securities Exchange Act of 1934 at Section 20(a), 15 U.S.C. § 78a (1934).»

¹¹⁰ E Elhauge, 'Horizontal Shareholding', (2016). 129 *Harv. L. Rev.* 1267.

Π.3.2.2 Επί της έλλειψης κινήτρου αύξησης κόστους διανομής εις βάρος των μη μετόχων εκδοτικών εταιριών

39. Σύμφωνα με την Άργος, η θέση της ΕΑ περί ύπαρξης κινήτρων από μέρους των εκδοτών μετόχων να αυξήσουν το κόστος διανομής για τους μη μετόχους είναι εσφαλμένη. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της, η εταιρία υποστηρίζει ότι το μοντέλο των εμπειρογνομόνων, στηριζόμενο στη μεθοδολογία vGUPPI που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση των κινήτρων των μετόχων της Άργος για αύξηση του κόστους διανομής των λοιπών, μη μετόχων, εκδοτικών εταιριών, στηρίζεται σε λανθασμένες υποθέσεις και παραδοχές. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Άργος, το μοντέλο υποθέτει την ύπαρξη υψηλής ελαστικότητας ζήτησης για έντυπα, τη δυνατότητα της Άργος να διαφοροποιήσει την τιμή για την παρεχόμενη υπηρεσία διανομής εντύπων σε κάθε εκδοτική εταιρία, την ύπαρξη ευθείας σχέσης μεταξύ κόστους διανομής και τιμής πώλησης του εκάστοτε εντύπου, υπό την έννοια ότι η αύξηση του κόστους διανομής θα οδηγήσει και σε αύξηση της τιμής πώλησής του καθώς και ότι οι συντελεστές εκτροπής είναι ανάλογοι των μεριδίων αγοράς έκαστης εκδοτικής εταιρίας.
40. Παρά ταύτα, όπως επισημαίνει η Άργος και αναφέρει ότι προκύπτει από την προσκομισθείσα μελέτη του [...], καμία από τις ανωτέρω υποθέσεις δεν ευσταθεί νοουμένου ότι: **α) «εκλείπει ο βασικός πυλώνας για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI, που προϋποθέτει η ανάντη επιχείρηση να προβαίνει σε διάκριση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της στην κατάντη αγορά»** [έμφαση της Άργος], παραθέτοντας πρόσθετα παραδείγματα εκδοτικών εταιριών για τις οποίες ισχύουν χαμηλότερες χρεώσεις διανομής εντύπων τους σε σχέση με τους μετόχους της λόγω εκπτώσεων βάσει όγκου πωλήσεων¹¹¹, **β)** κατά τους υπολογισμούς που παρατίθενται στην ανωτέρω μελέτη, η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων είναι χαμηλή και εκτιμάται σε επίπεδα της τάξης του 0,27 (ήτοι, πρόκειται για ανελαστική ζήτηση)¹¹².

¹¹¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος. Σύμφωνα με την εταιρία: «**Πρώτον, η Έκθεση υποθέτει ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ μπορεί και δύναται να επιβάλει διαφορετικές χρεώσεις σε μετόχους και μη μετόχους. Ωστόσο, στην πραγματικότητα η ΑΡΓΟΣ με τη ΝΕΠ επιβάλει ενιαίες χρεώσεις (με αναλογικές εκπτώσεις κλίμακες), τυχόν δε καταχρηστική διακριτική τιμολόγηση θα ελεγχόταν υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, υπό προϋποθέσεις, η άσκηση παρεμποδιστικής πολιτικής εις βάρος συγκεκριμένων εκδοτών θα μπορούσε να ελεγχθεί ακόμα και υπό το πρίσμα της νομοθεσίας περί απαγόρευσης παρακώλυσης της κυκλοφορίας τύπου (αρ. 18 ν. 4487/2017), την οποία η ΑΡΓΟΣ ΑΕ οφείλει να τηρεί. Συνεπώς, εκλείπει ο βασικός πυλώνας για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI, που προϋποθέτει η ανάντη επιχείρηση να προβαίνει σε διάκριση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της στην κατάντη αγορά. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι λόγω ακριβώς της εφαρμογής εκπτώσεων κλιμάκων βάσει πωλήσεων, όμιλοι όπως ο [...] απολαμβάνουν καλύτερες τιμές από εκδότες-μετόχους της ΑΡΓΟΣ, όπως η [...]. Μάλιστα και η ίδια η Έκθεση σημειώνει ότι η εταιρία μας προβαίνει σε ομοιόμορφες χρεώσεις σε μετόχους και ανταγωνιστές, ήτοι η πραγματικότητα διαφεύδει αλλά και καθιστά περιττές τις θεωρητικές ασκήσεις της ΕΑ και της Έκθεσης!**» (η έμφαση της Άργος).

¹¹² Σύμφωνα με την Άργος, «**Δεύτερον, η Έκθεση υποθέτει ότι υπάρχει υψηλή ελαστικότητα της ζήτησης εντύπων στην Ελλάδα (παρ.163-164), κάτι το οποίο επίσης συνιστά εν πολλοίς μία αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI. Η υπόθεση περί υψηλής ελαστικότητας βασίζεται σε παραπομπή σε αρθρογραφία του 2012 που αφορά ξένη χώρα (υποσημ. 198 Απόψεων)! Σε άλλο βέβαια σημείο των Απόψεων (παρ.171) επισημαίνεται ότι «...εν τη απουσία συγκεκριμένων πληροφοριών αναφορικά με την ελαστικότητα ζήτησης των καταναλωτών ως προς την τιμή των εντύπων, ιδιαίτερα μιας και οι τελευταίες πιο γνωστές εμπειρικές μελέτες δημοσιεύθηκαν πριν μερικά χρόνια και δεν συμπεριλαμβάνουν την μεγάλη επέκταση των ψηφιακών μέσων, δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί με ασφάλεια ότι, στην αγορά εφημερίδων, σε σύγκριση με άλλες αγορές καταναλωτικών αγαθών, τυχόν μείωση του κόστους διανομής μέσω της μείωσης των κινήτρων τιμολόγησης θα είχε ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων για τους ανταγωνιστές». Σε κάθε περίπτωση προς προστασία της αξιοπιστίας της Έκθεσης, η ΕΑ όφειλε να αναζητήσει και να ενημερώσει για τα στοιχεία που αναδεικνύουν την χαμηλή ελαστικότητα της ζήτησης: η πράξη δείχνει ότι στον κλάδο του εντύπου τύπου τα χαρακτηριστικά του αναγνωστικού κοινού και του εκάστοτε εντύπου είναι τέτοια που δύσκολα υπάρχει αισθητή μετατόπιση από έντυπο σε έντυπο, ακόμα και αν λάβει χώρα αύξηση στην τιμή ή/ και πλήρης διακοπή κυκλοφορίας ενός εντύπου. Η ΕΑ,**

41. Πρέπει εν προκειμένω να σημειωθεί ότι οι υπολογισμοί της ελαστικότητας ζήτησης στην οποία προβαίνει η προσκομισθείσα από την Άργος μελέτη, στηρίζονται σε μηνιαίες πωλήσεις για το έτος 2019 μόλις πέντε (5) εκδοτικών εταιριών, εκ των οποίων μάλιστα μόνο οι δύο (2) εκδίδουν οικονομικές/πολιτικές εφημερίδες και οι λοιπές τρεις (3) εκδίδουν αθλητικές εφημερίδες, δείγμα το οποίο προφανώς δεν είναι αντιπροσωπευτικό. Περαιτέρω, στο πλαίσιο των εν λόγω μηνιαίων πωλήσεων, για κάθε μία από τις πέντε (5) εκδοτικές εφημερίδες παρατηρείται μόνο μία αλλαγή στην τιμή, ήτοι δεν έχουν σημειωθεί αλλαγές στις τιμές των εντύπων τέτοιες ώστε να εκτιμηθεί επαρκώς η καμπύλη ζήτησης και κατ'επέκταση η ελαστικότητά της. Με άλλα λόγια, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της ελαστικότητας ζήτησης εκτιμώνται ως ανεπαρκή και μη ικανά να απομονώσουν λοιπούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική καμπύλη ζήτησης (και όχι την ελαστικότητά της), γεγονός που ενισχύεται και από τη μεγάλη διαφοροποίηση των πωληθέντων ποσοτήτων έκαστου εντύπου ακόμα και με την ίδια τιμή πώλησης¹¹³. Εξ άλλου, δεν μπορεί να παρεβλεφθεί ότι στην έκδοση εφημερίδων δραστηριοποιούνται τουλάχιστον εβδομήντα τρεις (73) εκδοτικές εταιρίες για τις οποίες εν γένει η τιμή πώλησης των εντύπων τους κατά τα έτη 2019 και 2020 είναι σταθερή και προφανώς για τις εν λόγω εταιρίες δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων τους. Μάλιστα, ακόμα και στην προσκομισθείσα μελέτη, όπου ο [...]στηριζόμενος σε μία μόνο παρατήρηση μίας μόνο πολιτικής εφημερίδας (της [...]) υπολογίζει ότι «η ελαστικότητα ζήτησης είναι μόλις 0,27 (ενώ είναι 0 ή αρνητική για τις άλλες εφημερίδες)¹¹⁴»¹¹⁵, σε αμέσως επόμενο σημείο της μελέτης του¹¹⁶

γνωρίζοντας την αύξηση που επέφερε η εφαρμογή της ΝΕΠ σταδιακά από 1.1.2020, θα μπορούσε να αξιολογήσει τα διαθέσιμα σε αυτή στοιχεία κυκλοφοριών εφημερίδων. Αν το έπραττε θα διαπίστωνε η ίδια και οι συντάκτες της Έκθεσης ότι η εφαρμογή της ΝΕΠ δεν οδήγησε σε απώλεια πωλήσεων (στην πράξη, σε γενικές γραμμές, δεν οδήγησε καν σε αύξηση της τιμής των εντύπων). Αντίστοιχα μετατοπίσεις σε πωλήσεις δεν διαπιστώθηκαν ούτε όταν έγιναν αισθητές αυξήσεις στην τιμή από κάποια έντυπα, ούτε και όταν διακόπηκε η κυκλοφορία σημαντικών εντύπων. Όπως αναφέρει και η μελέτη του [...], στην πραγματικότητα υπάρχει πολύ μικρή ελαστικότητα ζήτησης, κάτι που περιορίζει περαιτέρω το θεωρητικό κίνητρο της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει τιμές εις βάρος ανταγωνιστών των μετόχων της: «Σχετικά με τα στοιχεία για πωλήσεις συγκεκριμένων εφημερίδων πριν και μετά από αυξήσεις τιμών, τα στοιχεία αυτά για 5 εφημερίδες (μία ημερήσια – [...]) δείχνουν ότι για αυξήσεις τιμών από 8.5% έως και 33%, οι πωλήσεις αυξάνονται(!) για 3 περιπτώσεις, παραμένουν περίπου σταθερές για μία [...] και μειώνονται λίγο μόνο για την [...] – συγκεκριμένα ένα εξάμηνο μετά από την ημερομηνία αύξησης της τιμής (33%) η ζήτηση πέφτει 8,9%, δηλαδή η ελαστικότητα ζήτησης είναι μόλις 0,27 (ενώ είναι 0 ή αρνητική για τις άλλες εφημερίδες). Επίσης, από τα στοιχεία φαίνεται ότι σε βάθος 5 μηνών μετά την έξοδο της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις του συνόλου των άλλων απογευματινών εφημερίδων αυξήθηκαν μόλις 3%. Τον Ιούλιο 2019, ημερομηνία εξόδου, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις ανά έκδοση για 10 εφημερίδες ήταν 57.047 φύλλα. Αν όπως υποθέτει η ΕΑ στο βασικό της σενάριο όλες οι πωλήσεις της ΕΘΝΟΣ μεταφέρονταν στις άλλες εφημερίδες, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις του συνόλου των άλλων απογευματινών εφημερίδων θα έπρεπε να είναι 63.385 φύλλα (= 570.470/9). Όμως στην πράξη όχι μόνο δεν αυξήθηκαν οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις των άλλων εφημερίδων αλλά αντίθετα μειώθηκαν σημαντικά με τον αριθμό φύλλων ανά έκδοση για 9 εφημερίδες τον Δεκέμβριο του 2019 να είναι μόλις 52.888 φύλλα. Σχετικά με την ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, με 11 εφημερίδες τον Δεκέμβριο 2011, ημερομηνία εξόδου, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις ήταν 138.450 φύλλα και αυτές, και πάλι, πέφτουν και είναι μόλις 129.695 τον Μάρτιο του 2012. Και οι δύο περιπτώσεις δεν μπορούν να εξηγηθούν από την γενικότερη πτώση πωλήσεων τα τελευταία χρόνια. Αντίθετα αυτές οι περιπτώσεις δείχνουν ένα πολύ υψηλό βαθμό προσκόλλησης ομάδων καταναλωτών σε συγκεκριμένες εφημερίδες που κάνει ιδιαίτερα δύσκολη την μετακίνηση τους σε άλλες εφημερίδες» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος).

¹¹³ Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η Άργος ως Παράρτημα 4 της επιστολής της, προκύπτει ότι για παράδειγμα για το έντυπο [...] παρατηρείται ότι υπό την ίδια τιμή πώλησής του τα πωληθέντα φύλλα αυξομειώνονται μέσα στο έτος 2019.

¹¹⁴ Σημειώνεται ότι δεν είναι σαφές τι νοείται με την έννοια «αρνητική», νοουμένου ότι εφόσον η αύξηση της τιμής (ήτοι μεταβολή με θετικό πρόσημο) οδηγεί σε μείωση της «ζητούμενη ποσότητας» (ήτοι μεταβολή με αρνητικό πρόσημο), εξ ορισμού η ελαστικότητα ζήτησης λαμβάνει αρνητικές τιμές. Ωστόσο, είθισται να

αναγνωρίζει ότι τα στοιχεία που έχει στηρίζει τις εκτιμήσεις και τους υπολογισμούς του «δεν συνιστούν τυπικά εκτίμηση της ελαστικότητας ζήτησης» καθώς και ότι «η ελαστικότητα ζήτησης θα διαφέρει από εκδότη σε εκδότη». Υπό αυτό τον περιορισμό, για τους περαιτέρω υπολογισμούς του λαμβάνει ως «ελαστικότητα ζήτησης» το σχετικό μέγεθος (0,7) που υπολογίστηκε στο πλαίσιο μελέτης για την αγορά των εφημερίδων στις ΗΠΑ το 2012, την οποία και θεωρεί «**εύλογη (πιθανώς υπερβολικά υψηλή) μέση τιμή της ελαστικότητας για τους σκοπούς της ανάλυσής μας**»¹¹⁷ [η έμφαση της μελέτης που προσκόμισε η Άργος]. Παρά ταύτα δεν αιτιολογείται στην προσκομισθείσα μελέτη πώς το ως άνω, υπολογισθέν με προ δεκαετίας σχεδόν στοιχεία και με τα δεδομένα χώρας εξωτερικού δύναται να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό της εγχώριας αγοράς Τύπου όπως έχει σήμερα διαμορφωθεί.

42. Επισημαίνει δε περαιτέρω στην προσκομισθείσα μελέτη ότι «[η] ορθή αξιολόγηση της χαμηλής ελαστικότητας στη ζήτηση ανατρέπει τα ευρήματα της Έκθεσης ως προς τους δήθεν υψηλούς (άνω των ανεκτών ορίων) δείκτες vGUPPI. Στην πραγματικότητα οι δείκτες αυτοί είναι πολύ χαμηλοί, ώστε να παύει κάθε συζήτηση περί κινήτρου των μετόχων-εκδοτών της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να προβούν σε αυξήσεις στο κόστος διανομής των ανταγωνιστών τους». Όπως συμπεραίνεται στη μελέτη [...]: «λόγω της ισχυρής διαφοροποίησης των εντύπων και την ασυμμετρία στην «γεινίαση» (βαθμό υποκατάστασης) μεταξύ των εντύπων είναι απαραίτητο για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI (όπως της GUPPI γενικότερα) να μην εκτιμήσουμε ποσοστά εκτροπής μεταξύ εντύπων μόνο από τα σχετικά τους μερίδια. Όλες οι μελέτες και τα στοιχεία της ΑΡΓΟΣ για την επίδραση που είχαν αυξήσεις σε τιμές ή/και έξοδος εντύπων από την αγορά επιβεβαιώνουν ότι **η ισχυρή διαφοροποίηση των εντύπων και η προσκόλληση συγκεκριμένων ομάδων καταναλωτών σε συγκεκριμένα έντυπα οδηγούν σε πολύ χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης για κάθε έντυπο. Αυτό με την σειρά του οδηγεί...**, σε χαμηλές σταυροειδείς ελαστικότητες και χαμηλά ποσοστά εκτροπής που τείνουν να μειώσουν σημαντικά τους δείκτες vGUPPI. Η επανεκτίμηση των δεικτών vGUPPI δείχνει ότι **όλοι οι δείκτες για τους τρεις κύριους εκδότες μέτοχους της ΑΡΓΟΣ και για τις τρεις κατηγορίες^[118] εντύπων είναι μικρότεροι από 10%**»¹¹⁹ [η έμφαση της Άργος].
43. Η κριτική στην προσκομισθείσα μελέτη συνεχίζει επισημαίνοντας ότι γ) η αύξηση στο κόστος διανομής των εντύπων δεν οδηγεί και σε αύξηση της τιμής πώλησής τους, καθώς η διανομή του εντύπου αφορά σε πολύ μικρό τμήμα, που δεν ξεπερνά το 3-4%, του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου. Συνεπώς, ακόμα και μεγάλη αύξηση στο κόστος διανομής, της τάξης του 20%, επιβαρύνει το συνολικό κόστος του εντύπου σε σχέση με τα αναμενόμενα έσοδά του κατά μικρό ποσοστό, το οποίο δύναται να απορροφηθεί πλήρως από την εκδοτική εταιρία και έτσι εκλείπει το κίνητρο αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων με γνώμονα τον εκτοπισμό των (μη

παρατίθεται το μέγεθος της ελαστικότητας ζήτησης σε απόλυτες τιμές και κατά συνέπεια να μην καταγράφεται το αρνητικό πρόσημο.

¹¹⁵ Βλ. προσκομισθείσα από την Άργος μελέτη του [...]. Η έμφαση της μελέτης.

¹¹⁶ Ο. π.

¹¹⁷ Ο. π., η έμφαση της μελέτης.

¹¹⁸ Η προσκομισθείσα μελέτη του [...] διακρίνει τις κατηγορίες των εντύπων των εκδοτικών εταιριών μετόχων της Άργος σε: α) ημερήσιες πολιτικές εφημερίδες, β) εβδομαδιαίες πολιτικές εφημερίδες και γ) αθλητικές εφημερίδες. Ωστόσο, στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων έχουν ληφθεί υπόψη δύο κατηγορίες εφημερίδων: α) πολιτικές/οικονομικές εφημερίδες και β) αθλητικές εφημερίδες, χωρίς περαιτέρω διάκριση ανά συχνότητα κυκλοφορίας.

¹¹⁹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος.

μετόχων) εκδοτικών εταιριών από την αγορά δραστηριοποίησής τους. Ενισχυτικά στη θέση της Άργος, λειτουργεί κατά την ίδια, το γεγονός ότι παρά την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής της, οι εκδοτικές εταιρίες δεν προέβησαν σε αύξηση των τιμών πώλησης των εντύπων τους¹²⁰.

44. Σημειωτέο είναι όμως εδώ, ότι το χαμηλό ποσοστό που αφορά το κόστος διανομής των εντύπων σε σχέση με το ύψος των πωλήσεών τους, δεν συνεπάγεται και κατ' ανάγκη χαμηλό ποσοστό σε σχέση με το συνολικό κόστος «παραγωγής» του εντύπου. Επιπλέον, κατά τα προαναφερθέντα, το ποσοστό προμήθειας που συνιστά την αμοιβή της Άργος για την παροχή υπηρεσιών πρακτόρευσης υπερβαίνει βάσει εξάλλου και των συμφωνηθέντων όρων το 20-25% της αξίας πωληθέντων εντύπων για το 2019, ενώ όσον αφορά στο 2020, οπότεν και εφαρμόζεται η νέα εμπορική πολιτική του Πρακτορείου, το κόστος διανομής αντιστοιχεί στο 28%¹²¹ της αξίας πωληθέντων εφημερίδων, ήτοι δεν μπορεί να θεωρηθεί «αμελητέο». Ενδεχομένως η μικρή συνεισφορά του κόστους διανομής στον κύκλο εργασιών του εντύπου μπορεί να ισχύει μόνο για τις εκδοτικές εκείνες εταιρίες που η «εμπορική εκμετάλλευση» των εντύπων τους δεν περιορίζεται στην πώλησή τους στα τελικά σημεία, αλλά περιλαμβάνει και άλλες πηγές εσόδων (πχ διαφημιστική προβολή στα έντυπα). Επισημαίνεται δε ότι βάσει των προσκομισθέντων στοιχείων αναφορικά με το κόστος εκτύπωσης των εντύπων¹²² για τιράζ 180 χιλ. φύλλων περίπου, το κόστος εκτύπωσής τους διαμορφώνεται σε περίπου €8 - €9 χιλ. Το κόστος διανομής τους, από την άλλη (βάσει των εισπραχθέντων από την Άργος) τόσο για το έτος 2019 όσο και για το έτος 2020, βάσει των στοιχείων της Άργος, είναι τουλάχιστον διπλάσιο.
45. Συνεχίζοντας την κριτική της, δ) η εταιρία επισημαίνει ότι τα μερίδια αγοράς των εκδοτικών εταιριών δεν αποτελούν ορθό μέγεθος για τον υπολογισμό του συντελεστή εκτροπής εν προκειμένω, καθώς λόγω της ανάπτυξης «πιστού» αναγνωστικού κοινού κάθε εντύπου, η παύση έκδοσης εντός εντύπου δεν θα οδηγήσει και σε αύξηση των πωλήσεων ενός άλλου εντύπου, ακόμα και εάν ανήκει στην ίδια ευρύτερη κατηγορία (π.χ. πολιτικές εφημερίδες). Όπως υπογραμμίζει η Άργος, «[η] ΕΑ και η Έκθεση θα όφειλαν να λάβουν υπόψη ότι ο τύπος δεν είναι commodity. Αντίθετα είναι τόσο διαφορετικό το κοινό των περισσότερων εντύπων, όπου υπό καμία

¹²⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της Άργος, σύμφωνα με την οποία: «**Τρίτον**, η Έκθεση στηρίζεται στην αβάσιμη παραδοχή ότι η αύξηση της τιμής διανομής από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ σε ανταγωνιστές-στόχους θα οδηγήσει σε αύξηση της τιμής των εντύπων τους (και σε επακόλουθη μείωση των πωλήσεων των εκδοτικών επιχειρήσεων-στόχων προς όφελος των μετόχων). Ωστόσο, η ΕΑ όφειλε να έχει ενημερώσει τους εμπειρογνώμονες ως προς την ανεδαφικότητα αυτού του σεναρίου. Πιο συγκεκριμένα, δοθέντος ότι το κόστος διανομής αποτελεί μικρό ποσοστό των εξόδων ενός εντύπου, η αύξηση στις χρεώσεις διανομής θα πρέπει να φτάσει σε εξωπραγματικά (και εκτός νομιμότητας) όρια για να οδηγήσει σε αύξηση της τιμής στο έντυπο [...]. Η αμοιβή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ανέρχεται στα 6-7 λεπτά/ευρώ στην αξία πωληθέντων. Αν κανείς συνυπολογίσει τα έσοδα από πωλήσεις και από διαφημίσεις ενός μέσου εντύπου θα αντιληφθεί ότι η αμοιβή της ΑΡΓΟΣ αποτελεί ποσοστό κάτω του 3-4% του κύκλου εργασιών ενός εντύπου. Συνεπώς, ακόμα και αν θεωρητικά γίνουν στοχευμένες και δη πολύ μεγάλες αυξήσεις εις βάρος εκδοτών μη μετόχων (πχ ύψους 20%), αυτές δεν θα μπορούν να οδηγήσουν σε εκτοπισμό τους από την αγορά, διότι μία αύξηση 20% συνεπάγεται αύξηση της χρέωσης διανομής από τα 7 λεπτά/ευρώ στα 8,5 (άρα ελάχιστη επιβάρυνση 1,5 λεπτό/ευρώ). Μια τέτοια θεωρητική επιβάρυνση δεν θα οδηγήσει καν σε ανάγκη αύξησης της τιμής του εντύπου, αλλά και αν το κάνει, μία αύξηση στην τιμή λιανικής πχ 5 λεπτών στα 2 ευρώ δεν θα συνεπάγεται απώλεια πωλήσεων, όπως και η πράξη αποδεικνύει. Μάλιστα, η ΕΑ είχε στη διάθεσή της τα στοιχεία πωλήσεων των εκδοτικών επιχειρήσεων στις οποίες εφαρμόστηκε η ΝΕΠ (με μικρές αυξήσεις στην τιμή) και θα μπορούσε εύκολα να επιβεβαιώσει στους εμπειρογνώμονες τη βασιμότητα του ισχυρισμού μας (και την αντίστοιχη αβασιμότητα της θέσης περί κινήτρου επιβολής αυξήσεων)».

¹²¹ Το μέγεθος αφορά στη διάμεσο τιμή, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της.

¹²² Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 5141/11.06.2021 επιστολή της [...].

εκδοχή δεν μπορεί να είναι ορθή η υποστηριζόμενη στην Έκθεση αλληλουχία: αύξηση τιμής διανομής, αύξηση στην τιμή πώλησης των εντύπων των μη μετόχων-εκδοτών- αύξηση στις πωλήσεις μετόχων εκδοτών»¹²³.

46. Όπως όμως αναφέρει ο εμπειρογνώμονας της ΕΑ,

«(κ)αταρχήν, ο [...] υποθέτει ότι η βαρύτητα που δίνει η αντικειμενική συνάρτηση της Άργος σε έναν εκδότη δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τη βαρύτητα που δίνει η Άργος στα κέρδη της. Ωστόσο, αυτό δεν είναι αληθές. Όπως επισημάνθηκε από τους O'Brien και Salop (2000), είναι πιθανό η βαρύτητα να είναι μεγαλύτερη από τη μονάδα¹²⁴. Το γεγονός ότι αυτό ισχύει για τον κύριο μέτοχο της Άργος (Ελευθερία), είναι δυνητικά αρκετά προβληματικό, καθώς θα συνεπαγόταν ένα εξαιρετικά ισχυρό κίνητρο για τη μείωση της κερδοφορίας της Άργος προκειμένου να αυξηθούν τα κέρδη του μεγαλύτερου μετόχου του (δηλαδή, tunneling). Ο [...], ωστόσο, αποφάσισε αυθαίρετα να περιορίσει τη βαρύτητα ώστε να λαμβάνει ως τιμή, το πολύ, τη μονάδα, γεγονός που τον οδηγεί, σε αυτή την περίπτωση, να υποτιμήσει την αυξητική πίεση στις τιμές (upward pricing pressure).

Δεύτερον, και ίσως πιο σημαντικό, ο [...] θεωρεί ότι το VGUPPI_υ προήλθε από την εκτροπή πωλήσεων από τους ανταγωνιστές εκδότες μη μετόχους της Άργος στους εκδότες μετόχους της Άργος «ένας προς έναν», χωρίς να τους προσθέσει. Ο συνολικός δείκτης της αυξητικής πίεσης στις τιμές για έναν εκδότη που δεν είναι μέτοχος της Άργος είναι το άθροισμα των VGUPPI_υ που υπολογίζει ο [...] σε όλους τους εκδότες που συμμετέχουν στην Άργος. Αν και καθένα από τα συστατικά του VGUPPI_υ που υπολογίζει ο [...] είναι μικρότερο από 10%, το άθροισμα, ακόμη και υπό τις υποθέσεις του, είναι μεγαλύτερο από 10%, υποδηλώνοντας σημαντικά αντί-ανταγωνιστικά κίνητρα. Έτσι, είναι πολύ σημαντικό να εφαρμοστεί σωστά ο τύπος VGUPPI_υ, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν αρκετοί εκδότες που κατέχουν σημαντικά μερίδια στο Άργος.

Εν προκειμένω, ακριβολογώντας, εάν το σύνολο των εκδοτών που είναι μέτοχοι της Άργος συμβολίζονται με K , το VGUPPI_υ του εκδότη j είναι:

$$vGUPPI_{υj} = \sum_{k \in K} DR_{jk} \times M_k \times \frac{P_k}{W_j} \times \lambda_k,$$

¹²³ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της Άργος έχει ως εξής: «**Τέταρτον**, η αβάσιμη θέση της Έκθεσης περί κίνητρον των μετόχων της ΑΡΓΟΣ να επιβάλουν μέσω της εταιρείας μας αυξήσεις σε ανταγωνιστές για να τους αποσπάσουν στη συνέχεια μέρος των πωλήσεών τους, στηρίζεται και στη μεθοδολογική αστοχία να ληφθεί ως δεδομένο ότι οι συντελεστές εκτροπής είναι ανάλογοι με τα μερίδια αγοράς. Η ΕΑ και η Έκθεση θα όφειλαν να λάβουν υπόψη ότι ο τύπος δεν είναι commodity. Αντίθετα είναι τόσο διαφορετικό το κοινό των περισσότερων εντύπων, όπου υπό καμία εκδοχή δεν μπορεί να είναι ορθή η υποστηριζόμενη στην Έκθεση αλληλουχία: αύξηση τιμής διανομής, αύξηση στην τιμή πώλησης των εντύπων των μη μετόχων-εκδοτών- αύξηση στις πωλήσεις μετόχων εκδοτών. Αυτή η αλληλουχία οδηγεί την Έκθεση ουσιαστικά να καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η θεωρητική αύξηση του κόστους διανομής της τιμής μιας εφημερίδας όπως πχ των ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΜΑΚΕΛΕΙΟ, θα οδηγήσει σε μετατόπιση πωλήσεων υπέρ της εφημερίδας πχ ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ή ΤΑ ΝΕΑ, κάτι που ασφαλώς δεν τεκμηριώνεται ούτε και μπορεί να ισχύσει. Το παράδειγμα γίνεται ακόμα πιο εξοφθαλμο στην περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων όπου η Έκθεση υποστηρίζει ότι υπάρχει κίνητρο στον μέτοχο εκδότη του ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗ να πείσει την ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει τα κόστη άλλων επιχειρήσεων για να αποσπάσει πελατεία από τους αναγνώστες αθλητικών εφημερίδων που απευθύνονται σε άλλο σπαδικό κοινό (πχ LIVESPORT, ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ, ΜΕΤΡΟΣΠΟΡ κλπ)».

¹²⁴ Βλ. Steven C. Salop Daniel και P. O'Brien Competitive Effects of Partial Ownership: Financial Interest and Corporate Control, 67 Antitrust L.J. 559-614 (2000).

όπου DR_{jk} είναι ο συντελεστής εκτροπής από τον εκδότη j στον εκδότη k , M_k είναι το περιθώριο κέρδους του εκδότη k , P_k είναι η τιμή του εκδότη k , W_j είναι το κόστος διανομής των εκδοτών j , και λ_k είναι η βαρύτητα που η Άργος δίνει στον εκδότη k στην αντικειμενική της συνάρτηση σε σχέση τα δικά της κέρδη. Παρόλο που κάθε όρος στο άθροισμα στη δεξιά πλευρά στο παράδειγμα του [...] είναι μικρότερος από 10%, το συνολικό άθροισμα είναι μεγαλύτερο από 10%».

47. Σε κάθε περίπτωση, **πέραν των σημαντικών αδυναμιών στις θέσεις της Άργος και ζητημάτων στη μεθοδολογία του εμπειρογνώμονά της, που εκτέθηκαν ανωτέρω**, υπογραμμίζεται ότι και η ίδια η μελέτη των εμπειρογνομώνων επεσήμανε εξ αρχής τους περιορισμούς του μοντέλου, το οποίο όμως έχει χρησιμοποιηθεί για να στοιχειοθετήσει μία από τις θεωρίες βλάβης. Την ίδια στιγμή, τα συμπεράσματα της μελέτης των εμπειρογνομώνων, όπως και οι Απόψεις της ΕΑ αναφέρουν ρητά, ότι δεν συνιστούν απόδειξη για την ανάπτυξη συγκεκριμένων ανταγωνιστικών συμπεριφορών των μετόχων της Άργος **αλλά αξιολογούνται μόνο ως ένδειξη ανάπτυξης κινήτρων για τέτοιου είδους συμπεριφορές, κάτι το οποίο αποτελεί και το ζητούμενο στη συγκεκριμένη περίπτωση.**

II.3.2.3 Επί της έλλειψης ανάλυσης της επίπτωσης στην ευημερία των καταναλωτών

48. Σύμφωνα με την Άργος, η ΕΑ στις Απόψεις της δεν προβαίνει σε αξιολόγηση των επιπτώσεων στην ευημερία των καταναλωτών συνεπεία της αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων των μη μετόχων εκδοτικών εταιριών. Όπως υποστηρίζει, ενδεχομένως η απουσία τέτοιας ανάλυσης οφείλεται στο γεγονός ότι «ουδεμία βλάβη στην ευημερία του καταναλωτή μπορεί να προκαλέσει η όποια θεωρητική απόφαση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει μονομερώς τις χρεώσεις σε ορισμένους εκδότες - στόχους»¹²⁵. Εξ άλλου, όπως επισημαίνει η Άργος, ακόμα και εκδοτικές εταιρίες που ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής οδήγησε σε «δυσβάστακτο» κόστος διανομής, όχι μόνο παραμένουν ενεργές στην εκδοτική δραστηριότητα αλλά και προβαίνουν στην έκδοση νέων, πολυτελών εντύπων¹²⁶. Ως εκ τούτου, σύμφωνα πάντα με την Άργος, δεν μπορεί να τεκμηριωθεί καμία βλάβη στο αναγνωστικό κοινό ή/και στην πολυφωνία.
49. **Παρά ταύτα, όπως σαφώς έχει διατυπωθεί και στις Απόψεις της ΕΑ, η βλάβη των καταναλωτών συνεπεία αύξησης της τιμής στο κόστος διανομής δεν περιορίζεται στην αύξηση της τιμής των εντύπων ή στη διατήρηση της πολυφωνίας υπό την έννοια της συνέχισης έκδοσης εντύπων, αλλά έκφρασή της μπορεί να αποτελεί και η ποιοτική υποβάθμιση των εντύπων (π.χ. σε όρους περιεχομένου, πλήθους/συχνότητας εκδόσεων κ.λπ).**
50. Ειδικότερα όπως αναφέρει ο εμπειρογνώμονας της ΕΑ, Jose Azar, «Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, αν και το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης μέχρι τώρα φαίνεται να υποθέτει ότι η σχετική διάσταση του ανταγωνισμού είναι η τιμή, στον κλάδο των εφημερίδων, οι εφημερίδες

¹²⁵ Ο. π.

¹²⁶ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της εταιρίας, «[σ]την πραγματικότητα διαπιστώνεται ότι ακόμα και οικδοτικές επιχειρήσεις που εξακολουθούν να διαμαρτύρονται για το δήθεν δυσβάστακτο της ΝΕΠ συνεχίζουν χωρίς πρόβλημα να διαθέτουν μέσω της ΑΡΓΟΣ τα έντυπά τους και μάλιστα να εκδίδουν και νέα πολυτελή έντυπα (I...). Επίσης, διαπιστώνεται προς ικανοποίηση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ότι το α' τρίμηνο του 2021 οι συνολικές πωλήσεις εντύπων ήταν αυξημένες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Η ΑΡΓΟΣ ΑΕ λοιπόν συνεχίζει να παρέχει ισότιμα και δίκαια τις υπηρεσίες της, δεν διακρίνει εις βάρος κανενός εκδότη και συνδράμει στη διατήρηση ενός βιώσιμου και καθόλα αποτελεσματικού δικτύου διανομής, προς όφελος και του τελικού καταναλωτή».

είναι πιο πιθανό να ανταγωνιστούν στην ποιότητα της δημοσιογραφίας που παρέχουν στους αναγνώστες τους. Οι σταυροειδείς ελαστικότητες για την ποιότητα είναι δυνητικά μεγαλύτερες από ό, τι για την τιμή. Μια εφημερίδα που προσπαθεί να προσελκύσει αναγνώστες από άλλες εφημερίδες μειώνοντας την τιμή της μπορεί να μην το επιτύχει, ενώ η ίδια εφημερίδα θα μπορούσε να προσελκύσει αναγνώστες από ανταγωνιστές βελτιώνοντας την ποιότητα της ερευνητικής δημοσιογραφίας της, δημιουργώντας έτσι οξυδερκές περιεχόμενο που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον αναγνωστών ανταγωνιστικών εφημερίδων. Αντίστροφα, μια εφημερίδα που, λόγω έλλειψης πόρων, δεν μπορεί να παράγει ποιοτική δημοσιογραφία, μπορεί να χάσει ένα σημαντικό μέρος των αναγνωστών της. Επομένως, παρόλο που η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή για μια εφημερίδα μπορεί να είναι χαμηλή, η ελαστικότητά της ως προς την ποιότητα θα μπορούσε να είναι αρκετά υψηλή. Αυτά τα αποτελέσματα είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν, αλλά υπονοούν ότι δεν μπορεί κανείς να επικεντρωθεί αποκλειστικά στην ελαστικότητα της τιμής¹²⁷. Επίσης, όπως αναφέρει ο S. Salor, μέσω ενός απλού υποδείγματος που ως βάση έχει το υπόδειγμα των Dorfman & Steiner (Dorfman – Steiner model)¹²⁸, η αύξηση του κόστους μιας εισροής (input foreclosure), η οποία οδηγεί σε αύξηση του κόστους του ανταγωνιστή, μπορεί να μειώσει τα κίνητρα για επένδυση και το επίπεδο ποιότητας του προϊόντος, ήτοι, της εφημερίδας, εν προκειμένω. Αυτό συμβαίνει διότι η αύξηση του κόστους οδηγεί σε μικρότερη αύξηση της τιμής του προϊόντος (εφημερίδα), με αποτέλεσμα η διαφορά τιμής κόστους ($p-c$) να μειωθεί και κατ' επέκταση το κίνητρο για επένδυση. Στην περίπτωση που υφίσταται μείωση της πελατειακής βάσης (customer foreclosure), ήτοι των αναγνωστών μιας εφημερίδας στην παρούσα, ο S. Salor επισημαίνει ότι αυτό μπορεί να μειώσει το κίνητρο για επένδυση και κατ' επέκταση την ποιότητα του προϊόντος (εφημερίδα). Ειδικότερα, σε ένα στατικό περιβάλλον, όπου η ζήτηση του προϊόντος εξαρτάται από την τιμή και την ποιότητα του και, η τελευταία, από το επίπεδο επένδυσης, η μείωση των αναγνωστών μιας εφημερίδας οδηγεί σε μείωση του αριθμού των πωλήσεων, οι οποίες θα προέρχονταν από την αύξηση της επένδυσης στην περίπτωση όπου δεν είχε μειωθεί η πελατειακή βάση του προϊόντος. Για παράδειγμα, για 10% ή 50% μείωση των αναγνωστών μιας εφημερίδας, το επίπεδο επένδυσης μειώνεται περισσότερο από 10% ή 50% αντίστοιχα. Επομένως και σε συνάρτηση με τα ανωτέρω, η αύξηση της τιμής στο κόστος διανομής μιας εφημερίδας οδηγεί σε ποιοτική υποβάθμιση των εντύπων μέσω της μείωσης του κινήτρου για επένδυση. Σε ένα δυναμικό περιβάλλον, η συνεχόμενη μείωση των αναγνωστών μιας εφημερίδας οδηγεί σε λιγότερη επένδυση και σε μείωση του μεριδίου της στην αγορά. Με την πάροδο του χρόνου η έξοδος της εν λόγω εφημερίδας από την αγορά υφίσταται όταν τα κέρδη της είναι αρνητικά.

II.3.2.4 Συμπέρασμα - καταληκτικές θέσεις της Άργος

51. Στο πλαίσιο των όσων προετέθησαν, η Άργος καλεί την ΕΑ «να μην προβεί στη λήψη οποιουδήποτε μέτρου εις βάρος της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και να επιτρέψει στην εταιρεία μας να επικεντρωθεί απρόσκοπτα και χωρίς φόβο για το μέλλον στο δύσκολο και σημαντικό για τον τύπο έργο της»¹²⁹.

¹²⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021.

¹²⁸ Robert Dorfman and Peter O. Steiner, *Optimal Advertising and Optimal Quality*, 44 AM. ECON. REV. 826 (1954).

¹²⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

Π.3.3 Η άποψη του [...]

52. Στην επιστολή του ο ανωτέρω συνδικαλιστικός φορέας εστιάζει στα δομικά προβλήματα στη λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου που αντιμετωπίζουν τα τελικά σημεία πώλησης¹³⁰. Περαιτέρω, ο φορέας «χαιρετίζει» την εκκίνηση κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ η οποία υποστηρίζει ότι συμπληρωματικά με τις ελεγκτικές αρμοδιότητες της θα δημιουργήσει «κατάλληλες συνθήκες για την όξυνση του ανταγωνισμού για την αγορά (competition for the market)»¹³¹. Αναφερόμενος ειδικότερα στα δομικά προβλήματα του κλάδου διανομής Τύπου και επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα του Τύπου ως προϊόν και της σημασίας του στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, ο φορέας υποστηρίζει ότι τα σημεία πώλησης, που αποτελούν την «πρώτη γραμμή» για την πώληση του Τύπου στο αναγνωστικό κοινό¹³², έχουν υποστεί διαχρονικά τις συνέπειες αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών από τις δραστηριοποιούμενες σε προηγούμενα στάδια επιχειρήσεις με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση των αμοιβών τους. Μάλιστα κατά το φορέα η καθιέρωση ελάχιστης αμοιβής των τελικών σημείων στις συμβάσεις που

¹³⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Σύμφωνα με τον φορέα: «Με το παρόν υπόμνημά μας συμμετέχουμε στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τα δομικά προβλήματα που εντοπίζονται στον κλάδο διανομής Τύπου, τα οποία προσεγγίζουμε από την πλευρά των τελικών σημείων πώλησης του τύπου (εφεξής ΤΣΠ). Αποτελούμε τον τελευταίο, αλλά σημαντικό κρίκο στην αλυσίδα της διανομής του τύπου, όχι μόνο προσφέροντας το αγαθό του τύπου στους τελικούς καταναλωτές (αναγνωστικό κοινό), αλλά και βιώνοντας στην καθημερινή λειτουργία μας σοβαρά προβλήματα, που αφορούν τη διανομή κι έχουν δυσμενείς επιπτώσεις αφενός στις επιχειρήσεις μας αφετέρου στον Τύπο εν γένει. Ζητούμε, δε, οι απόψεις μας να συνεκτιμηθούν και να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της ασκούμενης κανονιστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής Σας, δεδομένου ότι η ύπαρξη και απρόσκοπτη λειτουργία των περιπτέρων, [...], αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο τόσο για την αποτελεσματικότητα του δικτύου διανομής όσο και για την εμπέδωση της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, που εγγυάται το Σύνταγμά μας» (η έμφαση του ίδιου).

¹³¹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση του έχει ως εξής: «Χαιρετίζουμε την αυτεπάγγελτη, στο πλαίσιο του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011, εκκίνηση της διαδικασίας κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο διανομής Τύπου, η οποία, προσδοκούμε, συμπληρωματικά προς τις ελεγκτικές αρμοδιότητες της ΕΑ, να δημιουργήσει κατάλληλες συνθήκες για την όξυνση του ανταγωνισμού για την αγορά (competition for the market)» (η έμφαση του φορέα). Όπως αναφέρει στη συνέχεια της επιστολής του «[κ]ατανοούμε την ανάγκη επικέντρωσης της ΕΑ στη βαθμίδα διανομής του πρακτορείου, πλην όμως θεωρούμε ότι χωρίς τη συνεκτίμηση των λοιπών επιπέδων διανομής (υποδιανομέων και υποπρακτόρων) και τελικών σημείων πώλησης δεν αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα προβλήματα της διανομής, που χρήζουν ολιστικής αντιμετώπισης, προκειμένου, όπως αναπτύσσουμε αναλυτικά παρακάτω, να διασφαλιστεί ο ελεύθερος ανταγωνισμός, κατοχυρώνοντας ένα ελάχιστο επίπεδο πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων, και χωρίς τον παραγκωνισμό των μικρών παικτών της αγοράς, όπως είναι τα περίπτερα. Ειδικά τα ΤΣΠ [Τελικά Σημεία Πώλησης] και δη τα περίπτερα, μέσω των οποίων διατίθενται τα προϊόντα του τύπου απευθείας στο αναγνωστικό κοινό, συμμετέχουν ουσιαστικά στις πωλήσεις των εντύπων [...], υπέχοντας μάλιστα συγκεκριμένες υποχρεώσεις τόσο στο πλαίσιο της διανομής όσο και νομοθετικά (λχ ως προς την προβολή των εντύπων) ελεγχόμενα μάλιστα και ποινικά» (η έμφαση του φορέα).

¹³² Σύμφωνα με το φορέα, «[τ]ο Σύνταγμά μας κατοχυρώνει την ελευθερία του Τύπου που περιλαμβάνει αφενός την ελευθερία κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων, αφετέρου την ελευθερία του πληροφωρείσθαι δια τον τύπου, ενώ η πρόσβαση του αναγνωστικού κοινού στο σύνολο των κυκλοφορούντων εντύπων σε ολόκληρη την επικράτεια προϋποθέτει ένα αποτελεσματικό δίκτυο διανομής κι ένα εκτεταμένο αριθμό σημείων πώλησης, ώστε να εξυπηρετείται ο Πολίτης (καταναλωτής). Επειδή λοιπόν ο έντυπος Τύπος δεν αποτελεί ένα απλό προϊόν, αλλά συνιστά μέσο διακίνησης των ιδεών, ελεύθερης έκφρασης και πληροφόρησης ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, κάθε προσπάθεια ρύθμισης της οικείας αγοράς εκ μέρους των θεσμοθετημένων οργάνων της Πολιτείας ή αυτορρύθμισης είτε ακόμη και η ίδια η λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, στην οποία όμως οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν διαπραγματευτική ισχύ (όπως συμβαίνει με τα περίπτερα) ενέχει εγγενώς σοβαρούς κινδύνους για την ελευθερία του Τύπου. Ειδικά, τα περίπτερα που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τη διάθεση του Τύπου στο αναγνωστικό κοινό, αντιμετωπίζουν διαχρονικά οξυμένα προβλήματα» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Η έμφαση του φορέα).

συνάπτει η Άργος με τους υποπράκτορες και υποδιανομείς της αποτελεί ένα «δίκτυο προστασίας» των τελικών σημείων τα οποία και δεν διαθέτουν καμία διαπραγματευτική ισχύ¹³³.

53. Επιπρόσθετα, κάνει λόγο α) για στρεβλώσεις στον καθορισμό της αμοιβής των σημείων πώλησης που υπολείπεται σημαντικά της αμοιβής των υποπρακτόρων και υποδιανομέων καθώς και της Άργος, και είναι σαφώς χαμηλότερη της αμοιβής (μέχρι και 15-16 ποσοστιαίες μονάδες) των σημείων πώλησης άλλων ευρωπαϊκών χωρών και β) εξαναγκασμό των σημείων πώλησης να αποδεχτούν δυσμενείς όρους συναλλαγής ειδικά απειλούνται με διακοπή προμήθειας εντύπων¹³⁴. Κατά το φορέα, η στρέβλωση στην αμοιβή των σημείων πώλησης οφείλεται «[...]»¹³⁵. Όπως σημειώνει, εάν τα ανωτέρω δεν διορθωθούν «τότε θα δούμε ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση των σημείων πώλησης και δη των περιπτερών, με αποτέλεσμα την περαιτέρω πτώση των πωλήσεων των εντύπων, αλλά και τη χειροτέρευση όσον αφορά την εξυπηρέτηση της πολυφωνίας»¹³⁶. Ως εκ τούτου καλεί την ΕΑ «να λάβει σοβαρά υπόψη τη δυσμενέστατη θέση στην οποία βρίσκονται οι λιανοπωλητές – περίπτερα και να λάβει κάθε ενδεδειγμένο μέτρο [...]»¹³⁷. Ωστόσο, δεν προτείνει συγκεκριμένα μέτρα που κατά την κρίση του θα συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των ως άνω ζητημάτων που θίγει.

Πέραν των ανωτέρω ο φορέας υπογραμμίζει την «επεικώς κακή» διακίνηση των εντύπων από τους υποπράκτορες και υποδιανομείς¹³⁸. Ως αίτια επικαλείται [...]»¹³⁹. Εν προκειμένω, και σχετικά με τις απόψεις του φορέα, σημειώνεται ότι στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας για ενδεχόμενη εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 (και 101 και 102 ΣΛΕΕ) έχουν εξεταστεί τυχόν πρακτικές της Άργος και των υποπρακτόρων / υποδιανομέων της να προβαίνουν σε αδικαιολόγητη άρνηση προμήθειας ή διακοπή προμήθειας τελικών σημείων με έντυπα, από το έτος 2017 και εξής¹⁴⁰, και σε κάθε περίπτωση εκφεύγει της έρευνας στα πλαίσια της κανονιστικής.

¹³³ Όπως παραθέτει ο φορέας στην υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή του: «Υπό καθεστώς δυοπωλίου (ΑΡΓΟΣ-ΕΥΡΩΠΗ) τα τελικά σημεία πώλησης και δη τα περίπτερα αποτέλεσαν, για τουλάχιστον δεκαέξι χρόνια (2001 - 2017), αντικείμενο καρτελικής σύμπραξης (ορ. υπ' αρ. 669/2018 απόφαση της Επιτροπής Σας). Εν συνεχεία, υπό την ύπαρξη του ενός Πρακτορείου (ΑΡΓΟΣ) και των διανομέων του απομειώθηκαν έτι περαιτέρω τα ποσοστά προμήθειάς μας, έναντι των οποίων δεν διαθέτουμε καμία διαπραγματευτική ισχύ. [...]».

¹³⁴ Η σχετική θέση του φορέα, όπως καταγράφεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή του έχει ως εξής: «Τα περίπτερα, προκειμένου να μπορούν να διακινούν τον έντυπο Τύπο (όχι μόνο συμμετέχοντας ενεργά στην εμπέδωση της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, αλλά και εξασφαλίζοντας πωλήσεις για τους εκδότες), καταβάλλουν χρήματα στους υποπράκτορες - υποδιανομείς (εγγυήσεις), δεσμεύουν πολύτιμο χώρο στην επιχείρησή τους (η οποία επιβαρύνεται με δημοτικά τέλη), διαθέτουν εργασιακό χρόνο, διαχειρίζονται καθημερινά τον μεγάλο όγκο των εντύπων (απλών κι ένθετων), τα οποία παραλαμβάνουν από τους υποπράκτορες – υποδιανομείς, τα ταξινομούν, τα τακτοποιούν, τα εκθέτουν, τα αποθηκεύουν, τα πωλούν, ενώ τα απούλητα έντυπα τα επιστρέφουν μετά τη λήξη της κυκλοφορίας στους υποπράκτορες - υποδιανομείς. Κι ενώ θα ανέμενε κανείς ότι το περίπτερο ως λιανοπωλητής (που δεσμεύει πολύτιμο χώρο στην επιχείρησή του, διαχειρίζεται πλήθος εντύπων, στα οποία μάλιστα πολλές φορές πωλούνται μαζί και ανταγωνιστικά προς τα περίπτερα προϊόντα και εξυπηρετεί τους καταναλωτές), αμείβεται αντίστοιχα προς τις παρεχόμενες αυτές υπηρεσίες του, η προμήθειά του ωστόσο [...] Η στρέβλωση αυτή γίνεται ακόμη πιο εύληπτη, αν δει κανείς συγκριτικά τι ισχύει σε άλλες χώρες της Ένωσης [ΣτΣ: εν προκειμένω παραθέτει μεγέθη από % προμηθειών σε κεντρικά πρακτορεία, τοπικούς διανομείς και τελικά σημεία στις χώρες Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και Ιταλία, παραπέμποντας στη Γνωμοδότηση]».

¹³⁵ Ο. π.

¹³⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή.

¹³⁷ Ο, π.

¹³⁸ Σύμφωνα με το φορέα «[η] πραγματικότητα που βιώνουμε όσον αφορά τη διακίνηση των εντύπων από τους διανομείς της ΑΡΓΟΣ, με τους οποίους ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή, είναι επεικώς κακή» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή).

¹³⁹ Σύμφωνα με το φορέα: «[...]»(ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή).

¹⁴⁰ Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ,

Π.3.4 Η άποψη του συμμετέχοντος φυσικού προσώπου

54. Σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, η ιδιότητα του οποίου δεν προσδιορίζεται, και αναφερόμενος στην ύπαρξη οιονεί φυσικού μονοπωλίου και τη δυνατότητα διανομής με άλλα μέσα επεσήμανε ότι η διανομή των εντύπων δύναται να πραγματοποιηθεί από εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες μεταφορών (πχ εταιρίες κούριερ και logistics) και ότι η μη μέχρι σήμερα συνεργασία τους με τις εκδοτικές εταιρίες οφείλεται στο ότι «[ο]ι εκδοτικές εταιρείες πιθανότατα δεν γνωρίζουν τις δυνατότητες των εταιρειών logistics και 3PL ή έχουν την ιδέα ότι η διανομή του έντυπου Τύπου είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. [...] δεν είναι αληθές ότι απαιτείται υψηλό κόστος αρχικής επένδυσης, για τον απλούστατο λόγο ότι αν εμπλακούν εταιρείες logistics, αυτές διαθέτουν ήδη την υποδομή»¹⁴¹. Επισημαίνοντας στη συνέχεια τις διάφορες επιμέρους υπηρεσίες που παρέχουν οι εν λόγω εταιρίες¹⁴², καθώς και την εκτίμησή του ότι ιδίως η διανομή των περιοδικών «είναι εύκολη»¹⁴³, θέτει την πρόταση «[η] Επιτροπή Ανταγωνισμού να απευθύνει πρόσκληση σε εταιρείες Κούριερ και logistics ώστε να καταγράψει αν υπάρχει η δυνατότητα και το ενδιαφέρον να αναληφθεί μέρος του έργου Διανομής Τύπου από τέτοιες Εταιρείες, καθώς και τις προτάσεις τους για το πλαίσιο λειτουργίας»¹⁴⁴. Κατά το συμμετέχοντα, η ύπαρξη σχετικού ενδιαφέροντος από τις ανωτέρω εταιρίες υποδεικνύει ότι η αγορά της διανομής Τύπου δεν φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου.
55. **Ωστόσο, τα ανωτέρω δεν μπορούν να γίνουν δεκτά καθώς όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, οι εκδοτικές εταιρίες έχουν επισημάνει τη δυσκολία τους να απευθυνθούν σε τρίτη εταιρία πλην της Άργος για τη διανομή των εντύπων τους, επικαλούμενες μάλιστα λόγους κόστους. Την ίδια στιγμή, τυχόν διαφοροποίηση στη διανομή των εντύπων μέσω διάκρισης μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων εκτιμάται ότι θα προκαλούσε πρόσθετο διαχειριστικό κόστος σε εκδοτικές εταιρίες που εκδίδουν τόσο εφημερίδες όσο και περιοδικά, πολλώ δε μάλλον στις περιπτώσεις που τα περιοδικά διατίθενται ως ένθετα σε κάποιες «έξτρα» εκδόσεις των εφημερίδων. Επιπλέον τέτοια διάκριση πιθανά θα αντέκρουε στη νομοθετικά ορισθείσα «ίση μεταχείριση των εντύπων», καθώς ο διαφορετικός τρόπος διανομής τους ενδεχομένως συνεπάγεται και**

<https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>.

¹⁴¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του συμμετέχοντα στη δημόσια διαβούλευση, κ. [...].

¹⁴² Σύμφωνα με τον κ. [...], «[υ]πάρχουν δεκάδες εταιρείες οι οποίες παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στους πελάτες τους, όπως: · Παραγγελίες, συσκευασία, έκδοση παραστατικών για λογαριασμό των πελατών τους. · Παραλαβή και φύλαξη προϊόντων. · Καταμέτρηση και Διαλογή επιστροφών. · Δημιουργία νέων προϊόντων από επιμέρους προϊόντα. · Είσπραξη χρημάτων για λογαριασμό των πελατών τους. · Ελέγχου και τοποθέτηση προϊόντων στα Σημεία Πώλησης · Καθημερινές παραδόσεις σε χιλιάδες Σημεία Πώλησης στην επικράτεια. Διαθέτουν στόλο φορτηγών, τεράστιους αποθηκευτικούς χώρους και Hub διακίνησης σε διάφορες περιοχές ο καθένας, όπως και προηγμένα πληροφοριακά συστήματα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

¹⁴³ Σύμφωνα με τον κ. [...], «[ό]σον αφορά τα περιοδικά, η διακίνησή τους είναι εύκολη διότι παραδίδονται στο Πρακτορείο 2 ημέρες πριν την κυκλοφορία τους. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μεγάλο περιθώριο χρόνου και επομένως μπορούν να εντάσσονται σε δρομολόγια μαζί με άλλα προϊόντα, με ότι αυτό συνεπάγεται στην μείωση του κόστους μεταφοράς τους» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή). Σε προηγούμενο σημείο της επιστολής του, αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα της διανομής εφημερίδων καθώς, όπως αναφέρει, «[η] ιδιαιτερότητα της Διανομής Τύπου η οποία απαιτεί παράδοση των εφημερίδων εντός μερικών ωρών σε όλη την επικράτεια, 7 ημέρες την εβδομάδα». Παρά ταύτα, κατά τον ίδιο η «ιδιαιτερότητα» αυτή «είναι ταυτόχρονα και ένα τεράστιο πλεονέκτημα, το οποίο δεν μπόρεσαν να αξιοποιήσουν στο παρελθόν τα Πρακτορεία Άργος και Ευρώπη. Η δυνατότητα να παραδίδει κάποιος καθημερινά σε χιλιάδες Σημεία Πώλησης, του δίνει σημαντικό πλεονέκτημα έναντι όσων τροφοδοτούν τα ίδια Σημεία Πώλησης με δεκάδες άλλα προϊόντα, όχι σε καθημερινή βάση»

¹⁴⁴ Ο. π. βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του κ. [...].

διαφορετικούς όρους διανομής τους σε σχέση με τις εφημερίδες. Εξ άλλου δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι μεταξύ των παρεχόμενων από το πρακτορείο υπηρεσιών περιλαμβάνεται και η διασφάλιση άφιξης των εντύπων στα σημεία πώλησης εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου, ιδίως σε τελικά σημεία που εδρεύουν στην ίδια περιοχή, καθώς οποιαδήποτε διαφοροποίηση θα συνιστούσε άνιση μεταχείρισή τους.

56. Σε επόμενο σημείο της επιστολής του, ο ανωτέρω συμμετέχων προτείνει την επιβολή υποχρέωσης στην Άργος «να αποδίδει τα χρήματα των εκδοτών 2 ημέρες μετά την απόσυρση της Αθήνας» και όσον αφορά στις πωλήσεις εντύπων στην επαρχία «οι προκαταβολές [ενν. που καταβάλλει η Άργος στις εκδοτικές εταιρίες ως έναντι των μελλοντικών πωλήσεών τους στην επαρχία] θα πρέπει να καταβάλλονται 2 ημέρες μετά την απόσυρση»¹⁴⁵. Με αυτό τον τρόπο κατά το συμμετέχοντα, «θα μειωθεί ή/και θα εκλείψει η «σχέση δέσμευσης των εκδοτικών εταιριών» με την Άργος και θα μειωθεί δραστικά το υψηλό κόστος μετακίνησης»¹⁴⁶.
57. [...] ¹⁴⁷ [...].
58. Τέλος, ο ως άνω συμμετέχων επισημαίνει ότι πρέπει να αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού της αμοιβής των υποπρακτόρων και υποδιανομέων, και να ανεξαρτητοποιηθεί η αμοιβή τους από το μέγεθος των πωλήσεων εντύπων¹⁴⁸. Εξαιρέση σε αυτό, κατά τον ίδιο, πρέπει να αποτελέσουν τα τελικά σημεία, για τα οποία μάλιστα προτείνει να αυξηθεί η προμήθεια που παρακρατούν ως αμοιβή σε σχέση με την ισχύουσα¹⁴⁹. Προτείνει επίσης την κατάργηση όρων αποκλειστικότητας μεταξύ Άργος και υποπρακτόρων και υποδιανομέων της, καθώς και μεταξύ της Άργος και των

¹⁴⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του κ. [...]. Η πλήρης πρότασή του έχει ως εξής: «Να υποχρεωθεί η Άργος να αποδίδει τα χρήματα των εκδοτών 2 ημέρες μετά την απόσυρση της Αθήνας, άλλως να εξηγήσει γιατί εκδίδει δελτίο 7-10 ημέρες μετά την απόσυρση, ενώ έχει ολοκληρώσει την καταμέτρηση των επιστροφών. Για δε την επαρχία, οι προκαταβολές θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 90% των «προβλέψεων πώλησης» και να καταβάλλονται 2 ημέρες μετά την απόσυρση».

¹⁴⁶ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή.

¹⁴⁷ [...].

¹⁴⁸ Όπως αναφέρει ο κ. [...], «[γ]ια να υπάρξει μέλλον (ή, έστω εξορθολογισμός) στην διακίνηση του Τύπου, θα πρέπει να ακολουθηθεί η τακτική της αγοράς που ισχύει για όλα τα άλλα προϊόντα. Δηλαδή πραγματική κοστολόγηση εργασιών μέχρι του Σημείου Πώλησης και αποζημίωση Υποπρακτόρων – Διανομέων με βάση τις εργασίες που εκτελούν, χωρίς προμήθεια. Η Νέα Εμπορική Πολιτική της Άργος εφαρμόζει το παραπάνω, αλλά μόνον όσον αφορά τις δικές της εργασίες μέχρι την παράδοση στον Υποπράκτορα – Διανομέα. Την προμήθεια 17% - 19% των Υποπρακτόρων την θεωρεί σταθερό κόστος. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού φαίνεται ότι θεωρεί ως δεδομένο τέτοια υψηλά σταθερά κόστη, οπότε καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «καθιστούν μη πιθανή την είσοδο νέας εταιρίας στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου σε μεσοπρόθεσμο τουλάχιστον ορίζοντα». [...] Η ανάγκη της πολυφωνίας δεν σημαίνει ενίσχυση άνευ όρων όσων θέλουν να εκδώσουν μία εφημερίδα. Ούτως ή άλλως σήμερα όποιος θέλει να γίνει εκδότης πρέπει να υπολογίσει το λειτουργικό του κόστος, το κόστος εκτύπωσης και ένα κόστος 22% ως προμήθεια Πρακτόρευσης. Όμως, το να πληρώνει ο ένας εκδότης 8,4€ και ο άλλος 966€ για τις ίδιες υπηρεσίες [ΣτΣ: εν προκειμένω επικαλείται παράδειγμα μεταφοράς εντύπων ίδιας ονομαστικής αξίας που ωστόσο για το ένα πωλείται το σύνολό τους ή έστω το μεγαλύτερο μέρος τους, οπότε και οι υποπράκτορες / υποδιανομείς λαμβάνουν εν τέλει μεγαλύτερη αμοιβή ενώ από το άλλο πωλούνται λίγα τεύχη και το μεγαλύτερο ποσοστό των διανεμηθέντων εντύπων επιστρέφει ως μη πωληθέν. Στην περίπτωση αυτή, είναι προφανές ότι η αμοιβή των υποδιανομέων και υποπρακτόρων είναι σαφώς χαμηλότερη] [...] σημαίνει ότι ο πρώτος λειτουργεί εις βάρος του δεύτερου και εις βάρος του Πρακτορείου και τελικώς εις βάρος όλου του κυκλώματος Διανομής Τύπου. Πολλοί εκδότες φοβούνται ότι θα αυξηθούν τα κόστη τους αν εμπλακούν εταιρείες logistics. Αυτό δεν αληθεύει, αν παράλληλα καταργηθούν οι προμήθειες των Υποπρακτόρων και αυτοί αμείβονται πλέον βάσει των κοστολογημένων υπηρεσιών που παρέχουν» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

¹⁴⁹ Όπως αναφέρει ο κ. [...], «[τ]α σημεία πώλησης είναι τα μόνα που θα πρέπει να αμείβονται με ποσοστό και μάλιστα πολύ μεγαλύτερο του πενιχρού 4% στην αποφορολογημένη αξία, που είναι σήμερα» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

εκδοτικών εταιριών¹⁵⁰ καθώς και την απαγόρευση στους υποπράκτορες/υποδιανομείς να αρνηθούν συνεργασία με έτερο πρακτορείο ή τρίτη εταιρία που θα επιλέξουν οι εκδοτικές εταιρίες για τη διανομή των εντύπων τους¹⁵¹. Μάλιστα, θέτει και το ερώτημα του κατά πόσο υφίσταται η υποχρέωση «καθολικής υπηρεσίας» από ένα Πρακτορείο Διανομής Τύπου», υπό την έννοια να μπορούν διαφορετικά πρακτορεία να δραστηριοποιούνται σε περιορισμένη γεωγραφική περιοχή¹⁵²¹⁵³.

59. Σε σχέση με τις προτάσεις του συμμετέχοντα λεκτέα τα εξής: ο προσδιορισμός της αμοιβής των υποδιανομέων και υποπρακτόρων καθώς και των τελικών σημείων ως ποσοστό (προμήθεια) επί της αξίας των πωληθέντων εντύπων εκκινεί από παρελθοντικά έτη, πριν την εφαρμογή του Ν. 3919/2011 και την απελευθέρωση της αγοράς διανομής Τύπου. Περαιτέρω, στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας, έχει επισημανθεί από εκδοτικές εταιρίες ότι ένας διαφορετικός τρόπος υπολογισμού του κόστους διανομής των εντύπων τους (πχ με ογκοχρέωση, όπως εφαρμόζεται από τις εταιρίες κούριερ) θα αύξανε σημαντικά το εν λόγω μέγεθος για τις ίδιες. Όσον αφορά στην κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας που εφαρμόζει η Άργος τόσο με το δίκτυο υποπρακτόρων – υποδιανομέων της όσο και με τις εκδοτικές εταιρίες, συνιστά ζήτημα που, όπως αναγνωρίζει και ο συμμετέχων¹⁵⁴, εξετάζεται από την ΕΑ στο πλαίσιο εφαρμογής των άρ. 1 και 2 του Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ μια και αφορά πιθανές αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές και δεν συνδέεται άμεσα με τη δομή της αγοράς διανομής τύπου ή τη δομή του πρακτορείου Άργος .

¹⁵⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή όπου ο συμμετέχων αναφέρει ως πρόταση την «[κ]ατάργηση των όρων αποκλειστικότητας στις συμβάσεις της Άργος με τους Υποπράκτορες – Διανομείς [...] Κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας στις συμβάσεις της Άργος με τους Εκδότες».

¹⁵¹ Όπως αναφέρει «[ο]ι Υποπράκτορες – Διανομείς να μην μπορούν να αρνηθούν συνεργασία με νέο Πρακτορείο Διανομής ή με όποια εταιρεία επιλέξει κάθε εκδότης να συνεργαστεί, εφ' όσον οι όροι συνεργασίας είναι ίδιοι με αυτούς της Άργος» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

¹⁵² Για παράδειγμα, όπως αναφέρει, «ένα Πρακτορείο δεν μπορεί να δραστηριοποιείται π.χ. μόνον στην Αθήνα ή/και στην Θράκη? Είναι υποχρεωμένο να διαθέτει Υποπράκτορες σε όλη την επικράτεια? Οι εκδότες, εφ' όσον πλέον έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν να διανέμουν τα έντυπά τους με ίδια μέσα, μπορούν να αναθέσουν από κοινού, σε τρίτη εταιρεία, την πρακτόρευση σε κάποιες περιοχές της χώρας και για τις υπόλοιπες περιοχές να συνεχίσουν την συνεργασία με την Άργος? Η τρίτη εταιρεία που θα αναλάβει το έργο θα πρέπει να είναι Πρακτορείο με υποχρέωση παροχής «καθολικής υπηρεσίας»?» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

¹⁵³ Για λόγους πληρότητας επισημαίνεται από το συμμετέχοντα η από μέρους της ΕΑ εξέταση «της κάθετης συμμετοχής/ιδιοκτησίας και προς την πλευρά των Υποπρακτορείων» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021). [...]

¹⁵⁴ Ειδικότερα, ο κ. [...], αναγνωρίζει στην επιστολή του ότι η υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 εισηγείται την κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας μεταξύ Άργος και υποπρακτόρων-υποδιανομέων καθώς και εκδοτικών εταιριών.

III ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

60. Στην παρούσα ενότητα παρατίθενται συνοπτικά τα εντοπιζόμενα προβλήματα στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου, όπως διαπιστώθηκαν στη γνωμοδότηση και τις Απόψεις της Επιτροπής. Στη συνέχεια παρατίθενται οι απόψεις που υπεβλήθησαν στη δημόσια διαβούλευση και αντικρούονται βάσει και της υποβληθείσας Έκθεσης του εμπειρογνώμονα Jose Azar¹⁵⁵, καθώς και της Έκθεσης του εμπειρογνώμονα Laro Filistrucchi¹⁵⁶. Τέλος, παρουσιάζεται η πλέον πρόσφατη αλλαγή στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου και η επιγενόμενη επίδραση στις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου.

III.1 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

61. Η Γνωμοδότηση και οι πρώτες Απόψεις της ΕΑ, στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου διαπίστωσαν ότι δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ότι η εν λόγω αγορά παρουσιάζει τα ακόλουθα δομικά προβλήματα:
- 1) προσιδιάζει σε οιονεί φυσικό μονοπώλιο, το οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο,
  - 2) η μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου δύναται να επιδρά στην ανταγωνιστική ουδετερότητα του πρακτορείου σε σχέση με τις εκδοτικές εταιρίες μετόχων και μη μετόχων, και δύναται να έχει αντι-ανταγωνιστικές επιπτώσεις, τόσο όσον αφορά την παράμετρο της τιμής, όσο και αυτήν της ποιότητας στην ανάντη αγορά¹⁵⁷.
62. Ειδικότερα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω (παρ. 48-50), η βλάβη των καταναλωτών συνεπεία της αύξησης της τιμής στο κόστος διανομής οφείλεται τόσο στην αύξηση της τιμής των εντύπων ή στη διατήρηση της πολυφωνίας υπό την έννοια της συνέχισης έκδοσης εντύπων, όσο και στην ποιοτική υποβάθμιση των εντύπων. Η ποιοτική υποβάθμιση των εντύπων μπορεί να οφείλεται είτε γιατί η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την ποιότητα είναι αρκετά υψηλή, είτε γιατί το κίνητρο για επένδυση και κατ' επέκταση της ποιοτικής αναβάθμισης ενός εντύπου βαίνει μειούμενο μετά από μείωση του αριθμού των αναγνωστών του ή αύξηση του κόστους μέσω, π.χ., της αύξησης του κόστους διανομής του.

III.1.1 Φύση και χαρακτηριστικά της αγοράς σε επίπεδο πρακτορείου: οιονεί φυσικό μονοπώλιο (ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο)

63. Στη Γνωμοδότησή της η ΕΑ, αξιολογώντας τη σύνθεση του λειτουργικού κόστους¹⁵⁸ του Πρακτορείου, διαπίστωσε ότι περισσότερο από 2/3 του συνολικού κόστους της Άργος αφορά σε σταθερές δαπάνες (fixed cost). Ως εκ τούτου, η μονοπώληση της αγοράς από την Άργος είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη από το Πρακτορείο σημαντικών οικονομιών κλίμακας. Περαιτέρω, σε συμφωνία και με τα ευρήματα της Baker Tilly, διαπιστώθηκε ότι τουλάχιστον για τα έτη 2017-2018, ήτοι από το έτος μονοπώλησης της αγοράς διανομής Τύπου από την Άργος, το μέσο κόστος

¹⁵⁵ Βλ. Παράρτημα 2.

¹⁵⁶ Βλ. την από 14.07.2021.

¹⁵⁷ Προς αποφυγή σύγχυσης, η ΕΑ εκτιμά ότι στην ανάντη αγορά δραστηριοποιούνται οι εκδοτικές εταιρείες και στην κατάντη αγορά δραστηριοποιείται η Άργος.

¹⁵⁸ Βλ. σκ. 244 και εξής της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

του Πρακτορείου κινήθηκε πτωτικά¹⁵⁹. Πτωτικά κινήθηκε και η μέση τιμή που κατέβαλαν οι εκδοτικές επιχειρήσεις στην Άργος για την πανελλαδική διανομή των εντύπων τους¹⁶⁰.

64. Συναφώς, η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της σημειώνει την αύξηση της παραγωγικότητας της Άργος μετά την παύση λειτουργίας του έτερου πρακτορείου, καταλήγοντας ότι *«με τη λειτουργία ενός μόνο πρακτορείου, οι ελάχιστες απαιτήσεις για την επαρκή διανομή των εντύπων στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας είναι μειωμένες, τόσο σε εγκαταστάσεις όσο και σε στόλο οχημάτων και αριθμό εργαζομένων»*¹⁶¹. **Αναγνωρίζει, ότι θεωρητικά η λειτουργία ενός μόνο πρακτορείου διανομής φαίνεται αποτελεσματικότερη (υπό την έννοια του κόστους για την παροχή της υπηρεσίας αυτής) σε σχέση με τη λειτουργία και έτερου πρακτορείου (ή πρακτορείων) στο σημερινά επίπεδα ζήτησης στην αγορά διανομής τύπου, η οποία είχε σημαντικά πτωτική πορεία τα τελευταία χρόνια**¹⁶². Περαιτέρω, όπως επισημαίνεται στη Γνωμοδότηση της ΕΑ, η πτωτική πορεία της ζήτησης εντύπων λειτουργεί αποτρεπτικά σε τρίτες εταιρίες ώστε να προβούν το επόμενο διάστημα σε επενδύσεις εισόδου στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου, ακόμα και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι το ελάχιστο ύψος επενδύσεων για την είσοδο στην αγορά της διανομής έντυπου Τύπου δεν είναι κατ' ανάγκη απαγορευτικό¹⁶³.
65. Στο πλαίσιο των ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη αφενός τη διαχρονική πτώση των πωλήσεων εντύπων και τη διεύδυση του ψηφιακού Τύπου καθώς και αφετέρου τη νομική υποχρέωση παροχής «καθολικής υπηρεσίας» από το πρακτορείο διανομής, υπό την έννοια ότι το σύνολο των εντύπων που αποτελούν προϊόντα Τύπου πρέπει να είναι διαθέσιμο σε όλη την ελληνική επικράτεια, η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της διαπιστώνει ότι η αγορά διανομής έντυπου Τύπου προσιδιάζει, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, σε **φυσικό μονοπώλιο**¹⁶⁴ (παρά το ότι συγκεντρώνει μόνο κάποια εκ των χαρακτηριστικών του φυσικού μονοπωλίου) ή σε **βασική διευκόλυνση**¹⁶⁵. Ως εκ τούτου, η δραστηριοποίηση περισσότερων του ενός πρακτορείων διανομής έντυπου τύπου εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς καθώς η δραστηριοποίηση περισσότερων πρακτορείων δεν θα επιτρέψει την εκμετάλλευση οικονομικών κλίμακας και κατά συνέπεια το κόστος παροχής της υπηρεσίας διανομής εντύπων θα είναι αυξημένο¹⁶⁶.

¹⁵⁹ Βλ. ιδίως σκ. 246-248 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁶⁰ Ο. π. βλ. σκ. 246-248 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁶¹ Βλ. σκ. 263 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁶² Βλ. ιδίως σκ. 264 της Γνωμοδότησης.

¹⁶³ Βλ. σκ. 252-255 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁶⁴ Βλ. σκ. 266 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης. Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με την οικονομική θεωρία για τις αγορές, στις οποίες προκύπτει ότι η μείωση του κόστους παραγωγής του προϊόντος/υπηρεσίας προϋποθέτει τη λειτουργία μίας μόνο επιχείρησης, θεωρούνται ως αγορές φυσικού μονοπωλίου. Αυτό συμβαίνει όταν υπάρχουν αρκετά ισχυρές οικονομίες κλίμακας ή οικονομίες φάσματος, ήτοι το μέσο κόστος φθίνει καθώς αυξάνεται το παραγόμενο προϊόν. Επιπλέον οι οικονομίες κλίμακας εΐθισται να αφορούν σε αγορές που παρουσιάζουν υψηλό σταθερό κόστος, γεγονός που όπως αναλύθηκε ανωτέρω αφορά και στην υπό κρίση αγορά. Υπογραμμίζεται ότι η ανάγκη λειτουργίας ενός μόνο πρακτορείου οφείλεται αποκλειστικά στη διαμόρφωση των συνθηκών ζήτησης της αγοράς. Αγορές με χαμηλή ζήτηση, η οποία παρουσιάζει πτωτικές τάσεις, αφορούν αγορές φυσικού μονοπωλίου Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την ύπαρξη φυσικού μονοπωλίου βλ. *Βιομηχανική Οργάνωση και Πολιτική Ανταγωνισμού*, Π. Φώτης, Εκδόσεις Προπομπός και Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική, Ν. Βέττας – Γ. Κατσουλάκος, Εκδόσεις Τυποθήτω-Γεώργιος Δαρδανός.

¹⁶⁵ Βλ. σκ. 283 της Γνωμοδότησης.

¹⁶⁶ Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, σε συνθήκες αγοράς με χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, η δραστηριότητα μιας και μόνο επιχείρησης κρίνεται ότι είναι πιο αποτελεσματική σε όρους κόστους παροχής της, σε σχέση με τη λειτουργία περισσότερων επιχειρήσεων.

66. Επισημαίνεται ότι αν και λόγω άρσης νομικών περιορισμών οι εκδοτικές εταιρίες δύνανται να διανείμουν τα έντυπά τους και με άλλους τρόπους πλην της συνεργασίας τους με την Άργος, (για παράδειγμα με ίδια μέσα, σε συνεργασία με εταιρίες κούριερ, τα ΕΛΤΑ κλπ) στο σύνολό τους οι εκδοτικές εταιρίες υποστήριξαν ότι για την πανελλαδική διανομή των εντύπων τους, η συνεργασία τους με την Άργος καθίσταται αναπόφευκτη πρωτίστως για λόγους εξοικονόμησης κόστους¹⁶⁷. Επιπλέον, η δραστηριότητα του Πρακτορείου δεν περιορίζεται αποκλειστικά στη «μεταφορά» εντύπων αλλά και σε σειρά πρόσθετων υπηρεσιών (πχ καθημερινή συγκέντρωση και καταμέτρηση μη πωληθέντων εντύπων, διασφάλιση συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου άφιξης των εντύπων στα σημεία πώλησης, παροχή ενός ειδικού λογισμικού¹⁶⁸ το οποίο συγκεντρώνει σημαντικές πληροφορίες για τη διανομή – και τοπικά – των εκδοτικών επιχειρήσεων, κλπ), και ως εκ τούτου δεν μπορεί να υποκατασταθεί πλήρως η παρεχόμενη από την Άργος υπηρεσία από εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες μεταφορών/ταχυδρομικών υπηρεσιών (π.χ. εταιρίες κούριερ, τα ΕΛΤΑ κλπ) ή από εταιρίες logistics ή μεταφορών προϊόντων ακόμα και από εταιρίες που εφοδιάζουν τα τελικά σημεία με λοιπά προϊόντα (πχ ψιλικά), παρά μόνο, ενδεχομένως, σε σχέση με το σκέλος των δραστηριοτήτων αυτού που αφορούν σε μεταφορικές υπηρεσίες. Επιπλέον, η απουσία δυναμικού ανταγωνισμού στη βαθμίδα της παραγωγικής αλυσίδας, στην οποία δραστηριοποιείται η Άργος, δικαιολογείται και από το υψηλό κόστος «μετακίνησης» (switching cost) των εκδοτικών εταιριών από την Άργος, καθώς το Πρακτορείο αναλαμβάνει μεταξύ άλλων και την εκκαθάριση των πωλήσεων των εντύπων τους και την απόδοση σε αυτές των σχετικών ποσών δημιουργώντας έτσι μια σχέση δέσμευσης των εκδοτικών εταιριών¹⁶⁹.
67. Στις Απόψεις επισημάνθηκε περαιτέρω ότι¹⁷⁰, στην περίπτωση ύπαρξης (ιδιωτικού) φυσικού μονοπωλίου όπως εν προκειμένω στην αγορά της διανομής έντυπου Τύπου, κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή ρυθμιστικών κανόνων¹⁷¹ όπως ενδεικτικά η ρύθμιση οροφής τιμής (price cap regulation) και η ρύθμιση ποσοστού απόδοσης κεφαλαίου (rate of return regulation), μέθοδοι που αμφότερες έχουν επιβληθεί σε (ιδιωτικές) επιχειρήσεις με χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου (BritishTelecom, British Gas, AT&T, κ.ο.κ). Τονίζεται ότι εάν δεν εφαρμοσθούν ρυθμιστικοί κανόνες σε επιχειρήσεις με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά, θα ανακύψουν σημαντικές στρεβλώσεις, τόσο στην εν λόγω σχετική αγορά όσο και σε συνδεδεμένες με αυτήν αγορές. Ειδικότερα, ένα ιδιωτικό φυσικό μονοπώλιο, δύναται να εκμεταλλευτεί τα μονοπωλιακά οφέλη (προσοδοθηρία) με αρνητικές συνέπειες για ενδιάμεσους ή/και τελικούς καταναλωτές¹⁷². Ως εκ τούτου και με βάση την οικονομική θεωρία, η ρύθμιση της εν λόγω σχετικής αγοράς κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αποφευχθούν ή να ελαχιστοποιηθούν οι ανωτέρω στρεβλές καταστάσεις και να μεγιστοποιηθεί το συνολικό (κοινωνικό) πλεόνασμα ή ευημερία. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, όταν αποφασίσθηκε η ιδιωτικοποίηση πρώην κρατικών επιχειρήσεων στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η δημιουργία ρυθμιστικών αρχών (OFTEL, OFWAT, OFGEM) με

¹⁶⁷ Βλ. ιδίως σκ. 145 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης ΕΑ.

¹⁶⁸ Βλ. Παράρτημα 3.

¹⁶⁹ Βλ. σκ. 148 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁷⁰ Απόψεις, σκ. 102.

¹⁷¹ Βλ. σχετικά B Depoorter, "Regulation of Natural Monopoly" in Encyclopedia of Law and Economics, Edward Elgar, 2000p.

¹⁷² Βλ. Σχετικά W. Viscusi, J. Harrington, D. Sappington. (2018). Economics of Regulation and Antitrust, 5th Edition, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.

σκοπό την εποπτεία των ιδιωτικών μονοπωλίων σε διάφορους κλάδους της οικονομίας (τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, ύδρευση, μεταφορές), προηγήθηκε της ίδιας της ιδιωτικοποίησης¹⁷³.

68. Αναφορικά με τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς, στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της ΓΔΑ επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία των φορέων της ευρύτερης αγοράς έντυπου Τύπου, εξέφρασε ανησυχίες, ιδίως σχετικά με τη μελλοντική συμπεριφορά της¹⁷⁴.

III.1.2 Δομή, Οργάνωση και Μετοχική Σύνθεση του Πρακτορείου Διανομής

69. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της ΕΑ στη **Γνωμοδότηση**¹⁷⁵, η συμμετοχή ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων στο **μετοχικό κεφάλαιο** του (μοναδικού) πρακτορείου διανομής, αποδυναμώνει δυνητικά την ανταγωνιστική ουδετερότητα μεταξύ των εκδοτικών εταιριών. Εν προκειμένω η μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, τα δικαιώματα ψήφου καθώς και η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, επιτρέπουν την άσκηση επιρροής από μετόχους που δραστηριοποιούνται και σε κάθετες αγορές χωρίς την αντισταθμιστική παρουσία άλλων εμπλεκόμενων μερών στην αλυσίδα αξίας της διανομής Τύπου τα οποία επηρεάζονται από τη θέση πυλωρού (gatekeeper) του πρακτορείου Άργος στο συγκεκριμένο κλάδο. Υπό αυτές τις συνθήκες, **τα κίνητρα εκείνων που καθορίζουν την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου** ενδέχεται να μην είναι προσανατολισμένα μόνο στη διασφάλιση της βιωσιμότητας και κερδοφορίας της επιχείρησης - ακόμα και υπό την προϋπόθεση ότι η ίδια η επιχείρηση αναλαμβάνει την ιδιαίτερη ευθύνη που της αναλογεί, ως δεσπόζουσα επιχείρηση και δη μονοπώλιο, να μην βλάπτει με τη συμπεριφορά της την ύπαρξη πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην αγορά - αλλά και στη ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης ή/και τη διασφάλιση κερδών των επιχειρήσεων (εν προκειμένω εκδοτικών οίκων) που ελέγχονται από τους κύριους μετόχους του πρακτορείου, και οι οποίες δραστηριοποιούνται σε κάθετο επίπεδο από αυτό της διανομής έντυπου Τύπου.
70. Σύμφωνα με τη θεωρία της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, η οποία αναπτύχθηκε στις **Απόψεις**¹⁷⁶, η παρούσα δομή, οργάνωση και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου με τη συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο δυνητικά θα μπορούσε να οδηγήσει στις ακόλουθες θεωρίες βλάβης:
- Συντονισμένα αποτελέσματα εναρμονισμένης συμπεριφοράς, και
  - Μη συντονισμένα αποτελέσματα συνιστάμενα σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους εκδότες.

¹⁷³ Βλ. σχετικά, Ε. Φαφαλιού, Μ. Πολέμης, (2016). Σύγχρονα Θέματα Βιομηχανικής Πολιτικής: Θεωρία και Μελέτες Περιπτώσεων, Εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Κεφ. 4, σελ. 227 και επ. Βλ και Βλ. ενδεικτικά και Ι. Κατσουλάκος, Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης, Gutenberg, 2015. Εν προκειμένω αναφέρεται ότι στις περιπτώσεις αγορών φυσικού μονοπωλίου: «αντιμετωπίζουμε το “δίλημμα του ανταγωνισμού”: υπάρχει ένα trade-off μεταξύ παραγωγικής αποτελεσματικότητας, που απαιτεί μόνο μία επιχείρηση να παράγει, για να ελαχιστοποιηθεί το κόστος, και καταναλωτικής αποτελεσματικότητας, που απαιτεί να υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων (και η τιμή πέφτει και ισούται με το οριακό κόστος). Για να λυθεί το πρόβλημα, ορισμένες φορές προκρίνεται κρατική παρέμβαση. Η πιο άμεση μορφή κρατικής παρέμβασης είναι όταν το μονοπώλιο μετατρέπεται σε δημόσια επιχείρηση. Στις περισσότερες χώρες σήμερα προκρίνονται έμμεσες μορφές ρύθμισης, όπως π.χ. στην Ευρώπη, με Ανεξάρτητες Ρυθμιστικές Αρχές (όπως η ΕΕΤΤ και η ΡΑΕ). Μια τρίτη προσέγγιση για τη λύση του προβλήματος είναι αυτή της δημοπράτησης των δικαιωμάτων αποκλειστικής παραγωγής των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι Φυσικό Μονοπώλιο (franchise bidding)».

¹⁷⁴ Γνωμοδότηση, σκ. 271.

Βλ. Γνωμοδότηση, σκ. 284.

¹⁷⁶ Βλ. Απόψεις, σκ. 145 επ.

71. Αναφορικά με τα **συντονισμένα αποτελέσματα**, η συμμετοχή τους δυνητικά αυξάνει τη διαφάνεια και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μετόχων, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα σιωπηρής συμπαίγνιας. Κάτι τέτοιο ωστόσο δεν επιβεβαιώθηκε και δεν φαίνεται πιθανό εν προκειμένω¹⁷⁷.
72. Αναφορικά με τα **μη συντονισμένα αποτελέσματα** και τον πιθανό αποκλεισμό των ανταγωνιστών, υπό αυτή τη δομή, οι Απόψεις υποστήριξαν ότι είναι δυνατόν η συμπεριφορά που υιοθετεί η διοίκηση του πρακτορείου να επιδιώκει να αυξήσει την κερδοφορία (profit maximisation) των μετόχων εκδοτών και όχι του ίδιου του πρακτορείου με την έννοια ότι οι μέτοχοι έχουν κίνητρα να αυξήσουν το κέρδος τους στην ανάντη αγορά των εκδόσεων επί ζημία των ανταγωνιστών τους και του πρακτορείου διανομής. Προς τούτο, μπορεί να έχουν κίνητρα να αυξήσουν το κόστος διανομής, το οποίο δυνητικά επηρεάζει τόσο τους μετόχους όσο και τους μη μετόχους, ή να προχωρήσουν σε μείωση της ποιότητας της υπηρεσίας διανομής που προσφέρεται από το Πρακτορείο σε μη μετόχους, με σκοπό τον κάθετο αποκλεισμό τους ή γενικότερα την ανταγωνιστική αποδυνάμωσή τους.
73. Η πιθανότητα αντι-ανταγωνιστικής βλάβης της κοινής ιδιοκτησίας εν προκειμένω ερείδεται: (1) στο κατά πόσον οι μέτοχοι-εκδότες έχουν *κίνητρο* για να περιορίσουν τον ανταγωνισμό και (2) στην *ικανότητα* των μετόχων να επηρεάσουν την διοίκηση της εταιρίας, είτε άμεσα είτε μέσω υποκείμενων κινήτρων, μια και η ικανότητα της Άργος να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην ανάντη αγορά είναι δεδομένη, λόγω της θέσης της ως εταιρίας πυλωρού (gatekeeper)
74. Αναφορικά με την *ικανότητα επηρεασμού της διοίκησης* λεκτέα τα εξής: οι Απόψεις υποστήριξαν ότι με βάση την υπάρχουσα δομή του ΔΣ είναι δυνατόν να στοιχειοθετηθεί ότι υπάρχει ικανότητα επηρεασμού στο βαθμό που τρία από τα πέντε μέλη του ΔΣ προέρχονται είτε από εταιρία μέτοχο είτε από εταιρία του ίδιου ομίλου με εταιρία μέτοχο. Επίσης, η παρουσία στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος μετόχων με συναφή οικονομική δραστηριότητα επιρρωνύει την ενεργό συμμετοχή των μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων στην εταιρική διακυβέρνηση του πρακτορείου και στην εμπορική του πολιτική, και όχι μόνο την παθητική επιρροή τους, λόγω της σημαντικής παρουσίας

¹⁷⁷ Οι υπολογισμοί του δείκτη CR3 για τα έτη 2019 και 2020 στη σχετική αγορά εφημερίδων οικονομικού-πολιτικού περιεχομένου και αθλητικού περιεχομένου, έχουν ως εξής (οι δείκτες δείχνουν τον σημαντικό ρόλο των τριών μεγαλύτερων ομίλων/εκδοτικών επιχειρήσεων αλλά τα ποσοστά τους δεν φαίνεται να δείχνουν σημαντικό βαθμό συγκέντρωσης της εν λόγω αγοράς), ενώ το διαφορετικό περιεχόμενο (οικονομικό-πολιτικό/ αθλητικό) των συγκεκριμένων τριών εκδοτικών επιχειρήσεων δυσκολεύει τυχόν προσπάθειες συμπαίγνιας:

Πολιτικές - Οικονομικές Εφημερίδες				
	2019		2020	
	Σε αριθμό πωληθέντων φύλλων	Σε αξία πωληθέντων φύλλων	Σε αριθμό πωληθέντων φύλλων	Σε αξία πωληθέντων φύλλων
CR3	[...]	[...]	[...]	[...]
Αθλητικές Εφημερίδες				
	2019		2020	
	Σε αριθμό πωληθέντων φύλλων	Σε αξία πωληθέντων φύλλων	Σε αριθμό πωληθέντων φύλλων	Σε αξία πωληθέντων φύλλων
CR3	[...]	[...]	[...]	[...]

τους στο μετοχικό κεφάλαιο, σε σχέση με άλλους μετόχους, όπως αναγνωρίζεται από τη βιβλιογραφία για τους θεσμικούς επενδυτές και την κοινή ιδιοκτησία. Συνεπώς, ο μηχανισμός μετάδοσης (transmission mechanism) των κινήτρων των μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων για κάθετο αποκλεισμό των ανταγωνιστών στα κίνητρα της διοίκησης της Άργος μπορεί να ερμηνευθεί ως κατά πολύ ισχυρότερος σε περίπτωση μερικής καθετοποίησης λόγω κοινής ιδιοκτησίας, από ότι θα ήταν σε περίπτωση που στη μετοχική σύνθεση της Άργος δεν συμμετείχαν εκδοτικές επιχειρήσεις ή συμμετείχαν όλες οι εκδοτικές επιχειρήσεις.

Αναφορικά με το ενδεχόμενο *κίνητρο*, όπως λέχθηκε ανωτέρω, η θεωρία της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας υποστηρίζει ότι υπό την παρούσα δομή, οι μέτοχοι έχουν δυνητικά κίνητρα να περιορίσουν τον ανταγωνισμό *ενθαρρύνοντας μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους ίδιους*, για παράδειγμα χρέωση υψηλότερων τιμών, χωρίς αυτές να μπορούν να χαρακτηριστούν ως «υπερβολική τιμολόγηση» που να εμπίπτει στο πεδίο των άρθρων 102 ΣΛΕΕ και 2 Ν. 3959/2011, μεγιστοποιώντας συνολικά τα κέρδη τους **αντί να μεγιστοποιούν τα κέρδη του πρακτορείου** κάτι που θα ίσχυε εφόσον η ζήτηση για τις υπηρεσίες του πρακτορείου (ήτοι η ζήτηση για υπηρεσίες πρακτόρευσης και διανομής από τις εκδοτικές εταιρίες) ήταν ελαστική, ή υιοθέτηση και σχεδιασμό μίας τιμολογιακής δομής (*price structure*) και γενικότερης εμπορικής πολιτικής η οποία δεν μεγιστοποιεί τα κέρδη του πρακτορείου ή τις δυνατότητες του πρακτορείου να αυξήσει τα κέρδη του, τόσο άμεσα, όσο και μεσοπρόθεσμα, και που να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις της τεχνολογικής αλλαγής στον τομέα.

75. Επιπλέον, υποστηρίχθηκε από τις Απόψεις, χωρίς να σχολιαστεί από τους συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση, ότι η δυνατότητα κάθετου αποκλεισμού (vertical foreclosure) δεν είναι η μόνη επίπτωση της συγκεκριμένης δομής και αρχιτεκτονικής του κλάδου, αλλά και υπάρχει εύλογη πιθανότητα οριζόντιου αποκλεισμού (horizontal foreclosure) και περιορισμού του ανταγωνισμού στην καινοτομία. Όπως αναφέρεται στις Απόψεις, *«θα πρέπει να εξεταστεί και η πιθανότητα κινήτρων οριζόντιου αποκλεισμού, λόγω της μέχρι τώρα επιλογής του Πρακτορείου να μην δραστηριοποιηθεί στην ψηφιακή διανομή του Τύπου, όπου δραστηριοποιούνται και κατέχουν ισχυρή θέση εταιρίες μετόχων του, παρά τη σημαντική ανάπτυξη, λόγω της τεχνολογικής αλλαγής, του ψηφιακού Τύπου σε βάρος της ζήτησης στον έντυπο Τύπο, και των δυνατοτήτων αύξησης των εσόδων του Πρακτορείου από τη διαδικτυακή διαφήμιση ή άλλες πηγές στη διανομή του ψηφιακού Τύπου, ειδικά των εντύπων που δεν διαθέτουν πρόσβαση σε ιστοσελίδες ή ψηφιακές πλατφόρμες ΜΜΕ με υψηλή επισκεψιμότητα»*¹⁷⁸.
76. Σχετικά με την μη ύπαρξη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον κλάδο, ειδικά λόγω της δυνατότητας κάθετου αποκλεισμού (vertical foreclosure), για την αξιολόγηση των κινήτρων των μετόχων και την εκτίμηση της μερικής καθετοποίησης στις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου οι ορισθέντες από την ΕΑ εμπειρογνώμονες προέκριναν την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI, η οποία έχει προταθεί για την αξιολόγηση κάθετων συγκεντρώσεων¹⁷⁹.

¹⁷⁸ Απόψεις, παρ. 154 και παρ. 76, όπου αναφέρεται η λειτουργία του in.gr (ιδιοκτησία της μετόχου Alter Ego) και που διανέμει άρθρα αποκλειστικά από τα έντυπα της (ηλεκτρονικό κίосκι) και κατατάσσεται ως η τρίτη σε επισκεψιμότητα ιστοσελίδα στην Ελλάδα σύμφωνα με τον ιστότοπο κατάταξης Alexa, με το οποίο θα μπορούσε να ανταγωνιστεί η Άργος, σε περίπτωση που δραστηριοποιούταν και στη ψηφιακή διανομή του περιεχομένου του έντυπου τύπου, ως news aggregator ή ηλεκτρονικό κίосκι.

¹⁷⁹Βλ. Farrell, Joseph, and Carl Shapiro. "Antitrust evaluation of horizontal mergers: An economic alternative to market definition." Available at SSRN 1313782 (2010). S. Moresi and S. Salop "vGUPPI: Scoring Unilateral

77. Σκοπός της μελέτης ήταν να εξακριβωθεί το κίνητρο της Άργος να αυξήσει τις τιμές πρακτόρευσης, επιπλέον από το κίνητρο που αναμένεται να έχει ένα μη ρυθμισμένο ιδιωτικό μονοπώλιο να εκμεταλλευτεί τη θέση του για να αυξήσει τις τιμές του μέχρι του σημείου εξίσωσης του οριακού εσόδου (marginal revenue) με το οριακό κόστος (marginal cost), λόγω των κερδών που μπορούν να αποκομίσουν οι κοινοί μέτοχοι λόγω των επιπτώσεων αποκλεισμού στη κάθετη αγορά.
78. Σύμφωνα με **το αποτέλεσμα της ανάλυσης των εμπειρογνομώνων**, και για τις δύο αγορές των πολιτικών και αθλητικών εφημερίδων, στις οποίες δραστηριοποιούνται οι μέτοχοι της Άργος που κατέχουν περισσότερο από [...] % του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου, κατά μέσο όρο τα αποτελέσματα υπερβαίνουν το τυπικό «ανεκτό» όριο του 10%, επομένως τα αποτελέσματα υποδηλώνουν μεγαλύτερη πίεση αυξημένης τιμολόγησης από το κανονικά αποδεκτό όριο. Για παράδειγμα, ο μέσος όρος vGUPPI 17,5% για την αθλητική αγορά σημαίνει ότι, κατά μέσο όρο, υπάρχει κίνητρο για τον διανομέα να αυξήσει την τιμή κατά 9,25% για τους ανταγωνιστές. Αντίστοιχα, για τις πολιτικές εφημερίδες ο μέσος όρος vGUPPI ανέρχεται περίπου στο 35%.
79. Η έκθεση αναγνωρίζει ωστόσο, ότι αυτά τα αποτελέσματα προϋποθέτουν ορισμένες συνθήκες (και οι οποίες ετέθησαν σε δημόσια διαβούλευση προκειμένου να συμπληρωθεί η αρχική ανάλυση όπως αποτυπώνεται στις Απόψεις):
- 1) το τυπικό οικονομικό υπόδειγμα της φθίνουσας συνάρτησης ζήτησης των καταναλωτών, η οποία είναι ελαστική ως προς την τιμή («counterfactual of the downward-sloping price-elastic consumer demand»),
  - 2) η τυπική υπόθεση vGUPPI είναι ότι οι τιμές των ανάντη εταιριών είναι διαφορετικές για τους ανταγωνιστές. Εν προκειμένω, η Άργος χρεώνει μια ομοιόμορφη τιμή προμήθειας τόσο στους μετόχους εκδότες όσο και στους ανταγωνιστές. Διευκρινίζεται πάντως ότι στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος . η δομή της τιμολόγησης της Άργος συμπεριλαμβάνει όχι μόνο το ενιαίο ύψος προμήθειας επί της αξίας των πωληθέντων εντύπων, αλλά και διάφορες άλλες χρεώσεις (π.χ. επιπλέον χρέωση για τη μεταφορά και επιστροφή των εντύπων τους από την επαρχία υπολογιζόμενη ανά φύλλο, χρέωση για τη μεταφορά και επιστροφή των εντύπων στην Αθήνα¹⁸⁰). Συνεπώς δύναται να υπάρξει διαφοροποίηση (second ή third degree price discrimination), εις βάρος μη μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων, ανάλογα με τον ορισμό του ύψους και των επιμέρους κατηγοριών των χρεώσεων, και συνεπώς η εφαρμογή του vGUPPI ενδείκνυται.

Pricing Incentives in vertical mergers” (2013) 79 Antitrust law Journal 185. Βλ. απόφαση Tesco/Booker της Βρετανικής Αρχής Ανταγωνισμού (2017).

<<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a3a7dd7ed915d618542b8df/tesco-booker-final-report.pdf>>

και την απόφαση της Χιλιανής Επιτροπής Ανταγωνισμού στην υπόθεση Santander/Servipag (2018). Βλ. OECD, Economic analysis in merger investigations – Background Note by Dr Jill Walker (29 October 2020) DAF/COMP/GF(2020)6, 39.

¹⁸⁰ Στη νέα εμπορική πολιτική της Άργος εισάγεται η έννοια της Ελάχιστης Συμφηφιζόμενης Χρέωσης (ΕΣΧ) η οποία διαφοροποιείται ανά ύψος τιράζ, κατηγορία εντύπου (εφημερίδα ή περιοδικό) και περιοχή διανομής (Αθήνα ή Επαρχία) και αποτελεί μία ελάχιστη αμοιβή της ΑΡΓΟΣ για τη διανομή των εντύπων: όταν η αξία των πωληθέντων εντύπων υπολείπεται του ποσού που ορίζεται η ΕΣΧ, η εκδοτική εταιρία καλείται να καταβάλει στην ΑΡΓΟΣ τη διαφορά.

- 3) το vGUPPI υποθέτει ότι τα diversion ratios είναι ανάλογα με τα μερίδια αγοράς και ότι δεν υπάρχει «εκτροπή» εκτός αγοράς (ήτοι ότι η αύξηση της τιμής δεν συνεπάγεται παύση κατανάλωσης αλλά στροφή στην κατανάλωση του ανταγωνιστικού προϊόντος).
80. Οι Απόψεις επισημαίνουν ακόμα ότι¹⁸¹, σε κάθε περίπτωση, πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι το ανταγωνιστικό αποτέλεσμα στην αγορά εφημερίδων, λόγω της αύξησης της τιμής προμήθειας της εισροής (input) της διανομής τύπου, δεν θα πρέπει μόνο να αφορά στην αύξηση των τιμών των εφημερίδων, εάν υποθέσει κάποιος ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αύξησης θα περάσει από τους εκδότες στους καταναλωτές, αλλά ίσως επίσης και σε στρατηγικές μείωσης της ποιότητας των ανταγωνιστών των μετόχων της Άργος στην αγορά εφημερίδων, λόγω της συμπίεσης περιθωρίου κέρδους του τύπου και ενδεχομένως την μείωση των επενδύσεων σε ποιότητα (π.χ. ερευνητική δημοσιογραφία), με συνέπεια περισσότερα κέρδη για τους μετόχους εκδοτικές επιχειρήσεις από την αγορά διαφήμισης, λόγω της πτώσης του μεριδίου αγοράς των ανταγωνιστών τους κατάντη.
81. Περαιτέρω, οι Απόψεις υποστηρίζουν ότι λαμβάνοντας υπόψη τις πωλήσεις εντύπων για κάθε εκδοτική εταιρία (εν προκειμένω αθροίζοντας όλες τις εφημερίδες / περιοδικά για τις εταιρίες που κατέχουν περισσότερα από ένα έντυπα), προκύπτει ότι μόνο τρεις εκδοτικές εταιρίες αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο (σε όρους πωληθέντων εντύπων) της αγοράς εφημερίδων, ήτοι οι [...]. Συνεπώς το μέγεθος της διαπραγματευτικής ασυμμετρίας μεταξύ των εταιριών στην ανάντη και κατάντη αγορά ενώ είναι σημαντικό, δεν οδηγεί πλήρως στην παντελή έλλειψη επιπτώσεων του «disagreement pay-off», σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, όπως θα συνέβαινε εάν η Άργος διέθετε την απόλυτη διαπραγματευτική ισχύ. Οι συνεχείς διαπραγματεύσεις με κάποιες από αυτές τις εκδοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, προσιδιάζουν σε ένα μοντέλο αγοράς που παρά την επιλογή ενιαίας εμπορικής τιμολόγησης από το Πρακτορείο παρουσιάζει ακόμα χαρακτηριστικά διμερούς διαπραγμάτευσης, τουλάχιστον με ορισμένες από τις εκδοτικές επιχειρήσεις, ορισμένες εκ των οποίων μάλιστα δραστηριοποιούνται σε άλλα στάδια της αλυσίδας αξίας για τον έντυπο τύπο χωρίς όμως αυτές οι υπηρεσίες να προσφέρονται υπό καθεστώς ολιγοπωλίου ή μονοπωλίου¹⁸².

III.2 ΕΝΤΟΠΙΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

III.2.1 Δομή Αγοράς: οιονεί φυσικό μονοπώλιο/βασική διευκόλυνση, ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο

82. Σύμφωνα και με παρατιθέμενα στην Ενότητα II.3 του παρόντος, **όσον αφορά στην ύπαρξη οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης (essential facility) και τη δυνατότητα διανομής με άλλα μέσα** ένας συμμετέχων επεσήμανε τη δυνατότητα διάκρισης των εντύπων σε περιοδικά και εφημερίδες και κατ' επέκταση τη διανομή των μεν με λοιπές εταιρίες μεταφορών (π.χ. κούριερ) και των δε μέσω του πρακτορείου. Εναλλακτικά, προτάθηκε η δυνατότητα ανάπτυξης πρακτορείων «τοπικού» χαρακτήρα, τα οποία και θα μερμινούν για τη διανομή των εντύπων σε περιορισμένη γεωγραφική περιοχή.

¹⁸¹Βλ. Απόψεις, σκ. 172.

¹⁸² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5141/11.06.2021 απάντηση της [...].

83. Την ίδια στιγμή, εκδοτικές εταιρίες - συμμετέχουσες στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, σημείωσαν την αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων τους σε περίπτωση συνεργασίας τους με εταιρίες κούριερ ενώ αρκετές τάχθηκαν υπέρ της δραστηριοποίησης ενός μόνου πρακτορείου καθώς δεν υπάρχει περιθώριο δραστηριοποίησης και δεύτερου.
84. Όπως ανέφερε η εμπειρογνώμονας Julia Cage στις απόψεις της¹⁸³, το ζήτημα της σχέσης μεταξύ του Πρακτορείου διανομής και των υποδιανομέων είναι ένα βασικό ζήτημα..

III.2.2 Δομή, Οργάνωση και Μετοχική Σύνθεση του Πρακτορείου

85. **Όσον αφορά στην ενδεχόμενη επίδραση της δομής, οργάνωσης και μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου στην τιμή διανομής**, τρεις εκδοτικές εταιρίες- συμμετέχουσες στη δημόσια διαβούλευση, εκ των οποίων οι δύο είναι μέτοχοι της Άργος, σημείωσαν ότι το κόστος διανομής αποτελεί μικρό ποσοστό των αναμενόμενων εσόδων ενός εντύπου¹⁸⁴ και ως εκ τούτου δεν δύναται να επηρεάσει την τιμή πώλησής του. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με αυτές τις απόψεις, εκλείπει το κίνητρο εκδοτικών εταιριών μετόχων της Άργος να προβούν σε αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων των ανταγωνιστών τους με γνώμονα τον εκτοπισμό των τελευταίων. Ενισχυτικά στην απουσία κινήτρων εκτοπισμού των ανταγωνιστών, όπως διατυπώθηκε από εκδοτικές εταιρίες μετόχους (άμεσα ή έμμεσα) της Άργος¹⁸⁵ καθώς και από το ίδιο το πρακτορείο, λειτουργεί το γεγονός ότι κάθε έντυπο έχει το δικό του αναγνωστικό κοινό και η τυχόν παύση κυκλοφορίας ενός εντύπου δεν οδηγεί σε αύξηση των πωλήσεων άλλων εντύπων ακόμα και εάν ανήκουν στην ίδια ευρύτερη κατηγορία/θεματολογία (πχ ευρύτερη κατηγορία πολιτικών ή αθλητικών εφημερίδων).
86. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι το κόστος διανομής (συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των υποπρακτόρων/υποδιανομέων και τελικών σημείων) δεν υπολείπεται του 20-25% της αξίας πωληθέντων εντύπων για το 2019, και το 28% της αξίας πωληθέντων εντύπων για το 2020.
87. Αναφορικά με την **καθοριστική επιρροή των μετόχων της Άργος στη διοίκηση της εταιρίας**, σημειώθηκε [...], ότι ο ρόλος των μετόχων είναι «παθητικός» αναφορικά με τη διοίκηση της εταιρίας. Αντιθέτως, οι διοικητικές φύσεως αποφάσεις και ενέργειες της Άργος λαμβάνονται αποκλειστικά από τα τεχνοκρατικά στελέχη του ΔΣ της εταιρίας και τους διευθυντές της.
88. Επίσης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Άργος ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της¹⁸⁶. Υπό αυτό το πρίσμα, οι μέτοχοι, έστω και έμμεσα, συμμετέχουν στη διοίκηση της εταιρίας και ο ως άνω ισχυρισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Σε κάθε όμως περίπτωση, δεν αποτελεί προϋπόθεση της εφαρμογής της θεωρίας της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, ή και της οριζόντιας κοινής ιδιοκτησίας, ότι οι μέτοχοι είναι «ενεργοί» επενδυτές, μιας και η θεωρία λειτουργεί σε περίπτωση που οι μέτοχοι είναι «παθητικοί», αλλά λόγω της σημαντικής τους

¹⁸³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2392/17.03.2021.

¹⁸⁴ Βλ. υπ' αριθ πρωτ. 3635/22.04.2021, 3597/22.04.2021, 3669/23.04.2021 απόψεις των [...] αντίστοιχα.

¹⁸⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 και 3669/23.04.2021 επιστολές των [...] αντίστοιχα.

¹⁸⁶ Από τις σχετικές προσκλήσεις, προκύπτει ότι τα θέματα ημερήσιας διάταξης των ΓΣ (9.9.2019 και 7.9.2018) προκύπτει ότι τα θέματα αφορούσαν: την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων και των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σχετικών εταιρικών χρήσεων με τις εκθέσεις του ΔΣ και των ελεγκτών και έγκρισή τους, έγκριση της συνολικής διαχείρισης του ΔΣ και απαλλαγή των μελών του και των ελεγκτών από κάθε ευθύνη για τα πεπραγμένα των διαχειριστικών χρήσεων 2018 και 2017 αντίστοιχα, εκλογή ορκωτού ελεγκτή λογιστή και αναπληρωτή του, και καθορισμός της αμοιβής αυτών, εκλογή νέου ΔΣ και έγκριση μελών ΔΣ που ορίστηκαν σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, έγκριση αποδοχών μελών ΔΣ και προέγκριση αποδοχών τους και διάφορες άλλες αποφάσεις (βλ. <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>).

επένδυσης στην εταιρία επιδρούν στα κίνητρα των managers (Διοικητικό Συμβούλιο ή διευθυντές) και συνεπώς έχουν σημαντική επιρροή στην εμπορική πολιτική της εταιρίας, χωρίς να υπάρχουν άλλες ενδείξεις ενεργούς συμμετοχής τους στη διοίκηση της εταιρίας¹⁸⁷.

89. Κατά τα αναφερόμενα στην Ενότητα II.3, μία εκδοτική εταιρία εντόπισε ως πρόβλημα το ζήτημα της καθυστέρησης καταβολής προκαταβολών από μέρους της Άργος προς τις εκδοτικές εταιρίες καθώς και την εφαρμογή διαφορετικών ποσοστών ανάλογα με το μέγεθος των πωλήσεων έκαστης εταιρίας. Σε κάθε περίπτωση, αυτό εκφεύγει του πεδίου της κανονιστικής, μια και αφορά πιθανολογούμενες πρακτικές της εταιρίας Άργος (εφαρμογή εκ των υστέρων – ex post- των κανόνων του ανταγωνισμού), όπως και η εφαρμογή διαφορετικών ποσοστών μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος εξετάζονται κατά την προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας¹⁸⁸ και συνεπώς εκφεύγει του αντικειμένου της υπό κρίση έρευνας για κανονιστική παρέμβαση.

III.2.2.1 Ειδικά το μοντέλο VGUPPI: Έκθεση Εμπειρογνώμονα

90. Ως προς το μοντέλο vGUPPI οι βασικοί προβληματισμοί που τέθηκαν αφορούν στις υποθέσεις του μοντέλου και στα συμπεράσματά του. Ειδικότερα, όπως επισημάνθηκε από την Άργος επικαλούμενη σχετική Έκθεση του [...], **α)** δεν μπορεί να βρει εν προκειμένω εφαρμογή η μεθοδολογία vGUPPI καθώς προϋποθέτει ότι η ανάντη επιχείρηση δύναται να προβεί σε διάκριση τιμολόγηση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της, δραστηριοποιούμενων στην κατάντη αγορά, **β)** η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων είναι χαμηλή και υπολογίζεται σε επίπεδα χαμηλότερα της μονάδας, ήτοι η ζήτηση εντύπων είναι ανελαστική, **γ)** η αύξηση στο κόστος διανομής των εντύπων δεν οδηγεί και σε αύξηση της τιμής πώλησής τους καθώς η διανομή του εντύπου αφορά σε πολύ μικρό τμήμα, που δεν ξεπερνά το 3-4%, του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου και **δ)** τα μερίδια αγοράς των εκδοτικών εταιριών δεν αποτελούν εν προκειμένω ορθό μέγεθος για τον υπολογισμό του συντελεστή εκτροπής, παράμετρος που χρησιμοποιείται στη μεθοδολογία vGUPPI. Αιτία για αυτό αποτελεί το γεγονός ότι υφίσταται για κάθε έντυπο «πιστό» αναγνωστικό κοινό, συνεπώς η παύση έκδοσης εντός εντύπου δεν θα οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων ενός άλλου εντύπου, ακόμα και εάν ανήκει στην ίδια ευρύτερη κατηγορία (πχ πολιτικές εφημερίδες).

¹⁸⁷ Βλ. Daniel P. O'Brien & Steven C. Salop, Competitive Effects of Partial Ownership: Financial Interest and Corporate Control, 67 ANTITRUST LJ. 559 (2000); Gilo D. 2000. The anticompetitive effect of passive investment. Michigan Law Review 99:1-47; Azar, Schmaltz, Tecu, (“(c)ompetitive concerns thus arise when concentrated owners get crowded out by diversified institutions that also hold large stakes in industry rivals – even if the institutions driving the common ownership links are entirely passive in terms of corporate governance (other than voting)”); Schmalz, Martin C. (2018) : Common Ownership, Concentration and Corporate Conduct, CESifo Working Paper, No. 6908, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich, σελ. 20 & 22 (“it is important to clarify that passive investment strategies don’t imply a passive approach to ownership” και «passive investors can be “lazy” owners (as The Economist has alleged) and harm competition at the same time»). Η όλη λογική είναι ότι η κοινή ιδιοκτησία περιορίζει τα κίνητρα για ανταγωνισμό.

¹⁸⁸ [...]. Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agora-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-aftepaggeltis-erevna-stin-agora-dianomis-entypou-typou.html>

91. Επί της Έκθεσης και των συμπεριλαμβανόμενων υπολογισμών του [...], η ομάδα εμπειρογνομόνων σε σχετική απάντησή της¹⁸⁹, επισημαίνει ότι η ανάλυση της ως άνω έκθεσης έχει τις εξής βασικές αδυναμίες: **α)** προϋποθέτει ότι το κίνητρο της Άργος να αυξήσει την κερδοφορία των μετόχων της υπολείπεται του κινήτρου της εταιρίας να αυξήσει την κερδοφορία της ίδιας. Ωστόσο, η εν λόγω υπόθεση είναι πιθανό να μην ισχύει και σε μια τέτοια περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού ποσοστού επί του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος που κατέχει η Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, το κίνητρο του πρακτορείου να μειώσει το κέρδος του υπέρ της αύξησης του κέρδους της μετόχου εκδοτικής εταιρίας είναι υψηλό¹⁹⁰ και **β)** στους υπολογισμούς που παρατίθενται στην Έκθεση του [...] έχει εκτιμηθεί ο δείκτης vGUPPI όπως προκύπτει από την εκτροπή των πωλήσεων από έκαστη εκδοτική εταιρία – μη μέτοχο της Άργος προς έκαστο ανταγωνιστή – μέτοχο της Άργος χωριστά. Ωστόσο, κατά τους εμπειρογνώμονες η σωστή εκτίμηση του δείκτη vGUPPI αφορά στο άθροισμα των επιμέρους δεικτών vGUPPI των εκδοτικών εταιριών μη μετόχων έναντι έκαστου ανταγωνιστή τους - μετόχου της Άργος. Σε αυτή την περίπτωση, ακόμα και με τα μεγέθη των παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στην Έκθεση του [...], η τιμή του δείκτη vGUPPI υπερβαίνει το ασφαλές όριο του 10%¹⁹¹.
92. Περαιτέρω, αποδεχόμενοι την υπόθεση της **διαφοροποίησης των εφημερίδων βάσει του περιεχομένου τους** και άλλων παραμέτρων της ανταγωνιστικής τους σχέσης, προβαίνουν σε εκ νέου υπολογισμούς του δείκτη vGUPPI, υπό την υπόθεση ότι οι κάτωθι τίτλοι εφημερίδων είναι εναλλάξιμες και κατ' επέκταση η μία αποτελεί ανταγωνιστή της άλλης:

Πίνακας 1: [...]¹⁹²

Έντυπο/Εκδοτική Εταιρία
----

¹⁸⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση, του καθηγητή Azar, η οποία παρατίθεται αυτούσια στο Παράρτημα 2 του παρόντος.

¹⁹⁰ Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες: «First, [...] assumes that the weight that Argos' objective function places on a publisher cannot be greater than the weight that it places on Argos' own profits. However, this is not true. As pointed out by O' Brien and Salop (2000), it is possible for the weight to be greater than one. The fact that this is the case for Argos' main shareholder (Eleftheria), is potentially quite problematic, as it would imply an extremely strong incentive to reduce Argos' profitability in order to increase the profits of its largest shareholder (i.e., tunneling). [...], however, decided to arbitrarily censor the weights to be, at most, one, which leads him to underestimate the upward pricing pressure in this case».

¹⁹¹ Όπως αναφέρουν οι εμπειρογνώμονες: «Second, and perhaps more important, he considers the VGUPPIu's resulting from diversion of sales from the non-Argos-shareholder rival publishers to the publishers that own Argos "one by one", without adding them. The overall index of upward pricing pressure for a non-Argos-shareholder publisher is the sum of the VGUPPIu's that [...] calculates across all the publishers that own Argos. Although each of the VGUPPIu components that [...] calculates is less than 10%, the sum, even under his assumptions, is greater than 10%, indicating substantial anticompetitive incentives. Thus, it is very important to apply the VGUPPIu formula correctly, taking into account that there are several publishers that own substantial stakes in Argos. To be more precise, if the set of publishers that are shareholders of Argos is denoted K , the VGUPPIu for publisher j is

$$vGUPPIu_j = \sum_{k \in K} DR_{jk} \times M_k \times \frac{P_k}{W_j} \times \lambda_k,$$

where DR_{jk} is the diversion ratio from publisher j to publisher k , M_k is the profit margin of publisher k , P_k is the price of publisher k , W_j is the distribution cost of publisher j , and λ_k is the weight that Argos puts on publisher k in its objective function relative to its own profits. Even though each term in the sum on the right-hand side in [...] example is less than 10%, the overall sum is greater than 10%».

¹⁹² [...].

[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

[...].

93. [...]:

Πίνακας 2: [...]

Εφημερίδα	VGUPPIu (καμία εκτροπή εκτός ομάδας εντύπων)	VGUPPIu (50% εκτροπή εκτός ομάδας εντύπων)
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
Μέσος Όρος	60.8%	30.4%

94. Τα μεγέθη του Πίνακα 2 δείχνουν ότι εντός της ίδιας ομάδας εφημερίδων (από πλευρά εναλλαξιμότητας) το κίνητρο αύξησης της τιμής όπως απεικονίζεται με την τιμή του δείκτη vGUPPI είναι σημαντικά υψηλότερο. Αυτό ισχύει τόσο υπό το ενδεχόμενο καμίας εκτροπής από την ομάδα ή ακόμα και με εκτροπή κατά 50%. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, μόνο σε περίπτωση που η εκτροπή από την ανωτέρω ομάδα εντύπων είναι περισσότερο από 80% η μέση τιμή του δείκτη vGUPPI υπολείπεται του ασφαλούς ορίου του 10%¹⁹³.

¹⁹³ Κατά τους εμπειρογνώμονες, «*Diversion to the outside good would have to be more than 80% for the average VGUPPI among the “center” newspapers to be less than 10%*».

95. Επιπλέον, και λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της δημοσκόπησης στο πλαίσιο της παρούσας¹⁹⁴, οι εμπειρογνώμονες προβάνουν σε εκ νέου εκτίμηση της τιμής του δείκτη vGUPPI για τις εφημερίδες που, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, είναι μεταξύ τους πιο στενοί ανταγωνιστές¹⁹⁵.
96. Ειδικότερα, ο ακόλουθος πίνακας παραθέτει την τιμή του συντελεστή εκτροπής μεταξύ πολιτικών εφημερίδων που τουλάχιστον 4 ερωτηθέντες αναγνώστες είπαν ότι διαβαζουν συχνά σε σχέση με τις εφημερίδες που εκδίδουν οι μέτοχοι της Άργος όπως ίσχυαν μέχρι και τις 19.05.2021¹⁹⁶.

Πίνακας 3: Συντελεστής εκτροπής μεταξύ εναλλάξιμων (θεματολογία / περιεχόμενο) εφημερίδων μετόχων της Άργος (μέχρι τις 19.05.2021) και ανταγωνιστών, με βάση τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού

Τίτλος εφημερίδας	Παραπολιτικά	Τα Νέα	Το Βήμα της Κυριακής
Αυγή			
Δημοκρατία			25,0%
Documento			
Εφημερίδα των Συντακτών			1,4%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής			5,0%
Έθνος		23,1%	
Καθημερινή	1,4%	6,3%	9,5%
Πρώτο Θέμα		10,8%	10,8%
Real News		7,7%	
Ριζοσπάστης		9,1%	

97. Με βάση τους παραπάνω συντελεστής εκτροπής, η τιμή των επιμέρους δεικτών vGUPPI για έκαστο μέτοχο της Άργος που δραστηριοποιείται άμεσα ή έμμεσα στην έκδοση εφημερίδων (μη αθλητικών ή οικονομικών) (μέχρι της 19.05.2021) όπως υπολογίστηκε από τους εμπειρογνώμονες έχει ως εξής¹⁹⁷:

Πίνακας 4: Εκτίμηση επιμέρους δείκτη vGUPPI εντός ομάδας εφημερίδων που το αναγνωστικό κοινό θεωρεί εναλλάξιμες για μετόχους της Άργος (μέχρι τις 19.05.2021)

Τίτλος εφημερίδας	Παραπολιτικά	Τα Νέα	Το Βήμα της Κυριακής
-------------------	--------------	--------	----------------------

¹⁹⁴ Βλ. Παράρτημα 1.

¹⁹⁵ Όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 Έκθεσή τους: «We estimated diversion ratios based on the results of a survey of 1000 people, of whom 267 responded that they read at least some newspaper, and of whom 101 responded that, if their preferred newspaper were not available, they would buy another newspaper in printed form, as well as which newspaper they would buy. We estimated the diversion from their preferred newspaper to the other newspapers, as well as outside the market, directly from the responses to these questions, as the fraction of respondents that bought newspaper X that said they would buy newspaper Y if newspaper X were not available».

¹⁹⁶ Διευκρινίζεται ότι οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεσή τους λαμβάνουν κατά τους υπολογισμούς τους τη μετοχική σύνθεση της Άργος ως ίσχυε μέχρι και τις 19.05.2021. Όπως αναφέρουν σχετικά: «These VGUPPIs are based on lambdas calculated using the ownership structure in 19/5/2021[...]This ownership structure implies a lambda of 0.43 for To Vima and Ta Nea, and a lambda of 1.57 for Parapolitika».

¹⁹⁷ Όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «The following Table shows the "pairwise VGUPPIs", calculated by multiplying the diversion ratios times the lambda, the percentage margin, and the ratio of the price and distribution cost per newspaper».

Τίτλος εφημερίδας	Παραπολιτικά	Τα Νέα	Το Βήμα της Κυριακής
Αυγή	0%	0%	0%
Δημοκρατία	0%	0%	48%
Documento	0%	0%	0%
Εφημερίδα των Συντακτών	0%	0%	2%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής	0%	0%	8%
Έθνος	0%	14%	0%
Καθημερινή	8%	5%	15%
Πρώτο Θέμα	0%	6%	11%
Real News	0%	4%	0%
Ριζοσπάστης	0%	13%	0%

98. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν, για τους σκοπούς της εκτίμησης του κινήτρου των μετόχων της Άργος να αυξήσουν το κόστος διανομής των εντύπων προς ζημία των ανταγωνιστών τους μέσω της τιμής του δείκτη vGUPPI, οι εμπειρογνώμονες, κατά τα προεθεθέντα, υπογραμμίζουν ότι πρέπει να αθροιστούν οι επιμέρους δείκτες των μετόχων της Άργος¹⁹⁸. Υπό αυτή την προϋπόθεση, η τιμή του δείκτη vGUPPI για τις εκδοτικές εταιρίες μετόχους της Άργος (ως ίσχυε η μετοχική της σύνθεση μέχρι και τις 19.05.2021) έχει ως εξής:

Πίνακας 5: Εκτίμηση δείκτη vGUPPI εντός ομάδας εναλλάξιμων εφημερίδων

Εφημερίδα	vGUPPI (άθροισμα μετόχων)
Αυγή	0%
Δημοκρατία	48%
Documento	0%
Εφημερίδα των Συντακτών	2%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής	8%
Έθνος	14%
Καθημερινή	28%
Πρώτο Θέμα	17%
Real News	4%
Ριζοσπάστης	13%

99. Με βάση τις παραπάνω τιμές του δείκτη vGUPPI και όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες, για τις περισσότερες περιπτώσεις η τιμή του εν λόγω δείκτη υπερβαίνει το ασφαλές όριο του 10%, γεγονός που υποδεικνύει ότι η κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών της Άργος δημιουργεί κίνητρα για αυτές να προβούν σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους¹⁹⁹.

¹⁹⁸ Όπως αναφέρεται και στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «Note that these are not the VGUPPIs that we are interested in, but an intermediate step in the VGUPPI calculation. To obtain the VGUPPIs, we must sum across the three shareholders of Argos for each newspaper»

¹⁹⁹ Σύμφωνα και με την υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «Most VGUPPIs are above 10%, indicating potentially high upward pricing pressure from common ownership, relative to a scenario in which the distributor is separately owned».

100. Πέραν των ανωτέρω σημείων, οι εμπειρογνώμονες παραθέτουν ουσιαστικές μεθοδολογικές αδυναμίες της Έκθεσης του [...] σχετικά με τις υποθέσεις που λαμβάνονται υπόψη για τη βλάβη των καταναλωτών. Ειδικότερα, η Έκθεση του [...] βασίζεται στην υπόθεση ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των εκδοτικών εταιριών γίνεται σε επίπεδο τιμής πώλησης των εντύπων και άρα η ενδεχόμενη βλάβη των καταναλωτών προκύπτει μόνο από μεταβολές στην τιμή των εφημερίδων. **Ωστόσο, οι εκδοτικές εφημερίδες ανταγωνίζονται και σε όρους ποιότητας.** Υπό αυτό το πρίσμα, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες, η πιθανή βλάβη εις βάρος του αναγνωστικού κοινού δεν περιορίζεται κατ' ανάγκη στην τιμή των εντύπων, αλλά πιθανά εκτείνεται και σε όρους ποιότητας περιεχομένου. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, τα τελευταία έτη, η δυσμενής οικονομική θέση των εκδοτικών εταιριών είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση περιεχομένου ερευνητικής δημοσιογραφίας στις εφημερίδες. Δεδομένης της δυσμενούς οικονομικής θέσης πολλών εκδοτικών εταιριών, μια αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων τους ενδέχεται να αποτελέσει τροχοπέδη στη δυνατότητά τους να αυξήσουν την ποιότητα της ερευνητικής δημοσιογραφίας των εφημερίδων τους και έτσι να είναι λιγότερο ανταγωνιστικοί των εκδοτών μετόχων της Άργος σε όρους ποιότητας περιεχομένου²⁰⁰.
101. Σχετικά με την εκτίμηση των περιορισμών που επιφέρει η μετοχική σύνθεση της Άργος λόγω της συμμετοχής σε αυτή εκδοτικών εταιριών που λειτουργούν στο ίδιο επίπεδο αγοράς με τους πελάτες της Άργος (λοιπές εκδοτικές εταιρίες) υπό τη υπόθεση του μεταξύ τους ανταγωνισμού σε όρους ποιότητας (αντί τιμής), οι εμπειρογνώμονες παραπέμπουν στο μοντέλο των Dorfman-Steiner και στην ερμηνεία του μοντέλου από τον Steve Salop²⁰¹. Όπως προκύπτει εν προκειμένω, ο περιορισμός είτε λόγω αύξησης του κόστους για τους ανταγωνιστές είτε λόγω μείωσης του μεγέθους της αγοράς, οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων σε ποιότητα καθώς στην πρώτη περίπτωση μειώνεται το περιθώριο κέρδους και άρα η δυνατότητα σχετικών επενδύσεων ενώ στη δεύτερη μειώνεται η πελατειακή βάση και το οριακό έσοδο από την επένδυση στην ποιότητα και άρα απομειώνεται το κίνητρο για τέτοιες επενδύσεις²⁰².
102. Επιπρόσθετα, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες, η Έκθεση του [...] δεν λαμβάνει υπόψη ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των εκδοτικών εταιριών εφημερίδων ενδεχομένως δεν αφορά πρωτίστως στην αύξηση του αναγνωστικού κοινού αλλά στην προσέλκυση περισσότερων διαφημιζόμενων. Το ενδεχόμενο αυτό ενισχύεται περαιτέρω δεδομένου του δίπλευρου χαρακτήρα της αγοράς

²⁰⁰ Η πλήρης θέση των εμπειρογνομώνων όπως καταγράφεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεσή τους έχει ως εξής: «*The [...] report seems to assume that the anticompetitive harm from the ownership structure would be due to price increases by publishers. However, in this case the harm is more likely to be driven by a reduction in the quality of journalism that the rival publishers are able to generate. In recent years, there has been a reduction in investigative journalism in Greece, as publishers have struggled financially and investigative journalism requires substantial resources. Given the financial fragility of many publishers in Greece, an increase in a publishers' distribution costs has the potential to significantly handicap its ability to conduct its own investigative journalism, and therefore reduce its quality relative to the publishers that are shareholders of the distributor*».

²⁰¹ Βλ. Dorfman, Robert, and Peter O. Steiner. "Optimal advertising and optimal quality." *The American Economic Review* 44.5 (1954): 826-836 καθώς και Steve Salop, 2020, "A Simple Pedagogical Model of the Impact of Foreclosure on Investment", Mimeo.

²⁰² Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομώνων, σύμφωνα με τους οποίους «*This means that foreclosure, either through an increase in the firm's cost c , or a reduction in its market size N , leads to a decrease in the firm's investment in quality. The intuition for the first result is that the margin on incremental sales is reduced, and therefore the incentive to expand sales by making quality investments is reduced. The intuition for the second result is that a smaller customer base reduces the incremental sales from investing in quality*».

εφημερίδων. Συνεπώς, ακόμα και εάν η σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης για τους αναγνώστες είναι χαμηλή δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι το ίδιο ισχύει και για τους διαφημιζόμενους. Εν προκειμένω δε, η πίεση για αύξηση του κόστους διανομής μπορεί να είναι σημαντική²⁰³.

103. Σχετικά με την ανάλυση του δίπλευρου (ή και πολύπλευρου) χαρακτήρα της αγοράς εφημερίδων²⁰⁴. Όπως σημειώνει ειδικά ο εμπειρογνώμονας Lapo Filistrucchi στην έκθεσή του²⁰⁵, «(λ)αμβάνοντας υπόψη τα κίνητρα για την αύξηση των τιμών, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αύξηση της τιμής μιας εφημερίδας μειώνει τον αριθμό των αναγνωστών της εφημερίδας και αυξάνει τον αριθμό των αναγνωστών των ανταγωνιστικών εφημερίδων (άμεσες επιδράσεις που υπάρχουν και σε μονόπλευρες αγορές). Με τη σειρά της, η μείωση του αριθμού των αναγνωστών μειώνει τις πωλήσεις διαφημιστικού χώρου σε αυτήν την εφημερίδα και η αύξηση του αριθμού των αναγνωστών των ανταγωνιστικών εφημερίδων αυξάνει τις πωλήσεις διαφημιστικών θέσεων στις ανταγωνιστικές εφημερίδες. Υπάρχει επομένως μια πρόσθετη επίδραση στα διαφημιστικά κέρδη λόγω της αύξησης της τιμής, αλλά δεν υπάρχει περαιτέρω ανατροφοδότηση από τον αριθμό των διαφημίσεων στον αριθμό των αναγνωστών. Ως αποτέλεσμα, οι δείκτες εκτροπής από την πλευρά των αναγνωστών δεν τροποποιούνται. Απλά, οι τύποι vGUPPI που λαμβάνουν υπόψη την επίδραση των αναγνωστών στους διαφημιζόμενους θα πρέπει να διαθέτουν έναν επιπλέον θετικό όρο που προστίθεται στον εκτιμώμενο αριθμό. Ως αποτέλεσμα, οι εκτιμήσεις vGUPPI που προκύπτουν από την ανάλυση του καθηγητή Azar είναι πιθανότατα χαμηλότερα όρια στα πραγματικά, τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη την δίπλευρη αγορά».
104. Τέλος, υπολογίζοντας την αύξηση του κόστους για τις εφημερίδες του Πίνακα 3, με βάση τις τιμές του δείκτη vGUPPI κατά τα αναφερόμενα στον Πίνακα 5, ήτοι πριν την αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης της Άργος στις 20.05.2021²⁰⁶, παραθέτουν τα εξής μεγέθη:

Πίνακας 7: Αύξηση κόστους διανομής (ποσά σε €)

²⁰³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομώνων σύμφωνα με την οποία «*Although the analysis in the [...] report assumes that publishers essentially compete for readers, this is only one part of the story. As pointed out in the report by Julia Cagé, the newspaper business is a two-sided market, and newspapers are competing for their share of the advertising market. Even if the cross-price elasticities for readers were low, they are likely to be much higher for advertisers, and much closer to proportional diversion, since advertisers care mostly about the share of newspaper readers that they can reach. Therefore, upward pricing pressure from advertising could be quite important in this market*»

²⁰⁴ Η επένδυση για την παραγωγή περιοχομένου για τις ανάγκες της έκδοσης γίνεται, σύμφωνα με το ισχύον επιχειρηματικό μοντέλο στις περισσότερες εκδοτικές επιχειρήσεις, αρχικά και κατά κύριο λόγο για την έντυπη έκδοση, και το συγκεκριμένο περιεχόμενο «διανέμεται» και εμπορευματοποιείται σε διάφορες μορφές, τόσο στον έντυπο τύπο, σε άλλα παραδοσιακά ΜΜΕ, στη ψηφιακή ενημέρωση, στην αγορά διαφήμισης, τόσο ψηφιακή όσο και παραδοσιακή στον έγχαρτο τύπο.

²⁰⁵ Βλ. την από 14.07.2021 έκθεσή του.

²⁰⁶ Βλ. και υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομώνων, όπου αναφέρεται ότι «*The following table shows the increase in distribution costs, in thousands of euros, for each publisher implied by the VGUPPI's from the previous section (before the transaction that transferred the 9.9% ownership stake in Argos from Marinakis to Lykabettos)*»

Εφημερίδα	% αύξηση στο κόστος διανομής (βάσει τιμής vGUPPI)	Κόστος διανομής 2019	Αύξηση στο κόστος διανομής (βάσει τιμής vGUPPI)
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	24%	[...]	[...]
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	1%	[...]	[...]
[...]	4%	[...]	[...]
[...]	7%	[...]	[...]
[...]	14%	[...]	[...]
[...]	8%	[...]	[...]
[...]	2%	[...]	[...]
[...]	6%	[...]	[...]

105. Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα, όπως σημειώνουν οι εμπειρογνώμονες, ακόμα και εάν οι ανταγωνιστές των εκδοτικών εταιριών – μετόχων της Άργος δεν προβούν σε αύξηση της τιμής του εντύπου τους λόγω της αύξησης του κόστους διανομής που δύναται να προκαλέσει η μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, αναμφίβολα θα βρεθούν σε δυσμενή οικονομική θέση με γνώμονα τη διασφάλιση (και αύξηση) του περιεχομένου ερευνητικής δημοσιογραφίας στις εφημερίδες, γεγονός που θα τις φέρει σε μη ανταγωνιστική θέση έναντι των μετόχων της Άργος σε όρους ποιότητας²⁰⁷.

III.2.3 Δομή Επόμενων Σταδίων Αγοράς Διανομής Τύπου

106. Επιπροσθέτως, από τον [...]τέθηκαν ζητήματα που άπτονται των επόμενων σταδίων της αγοράς διανομής Τύπου. Ειδικότερα, ο φορέας έκανε λόγο α) για στρεβλώσεις στον καθορισμό της αμοιβής των σημείων πώλησης που υπολείπεται σημαντικά της αμοιβής των υποπρακτόρων και υποδιανομέων καθώς και της Άργος, και είναι σαφώς χαμηλότερη της αμοιβής (μέχρι και 15-16 ποσοστιαίες μονάδες) των σημείων πώλησης άλλων ευρωπαϊκών χωρών και β) εξαναγκασμό των σημείων πώλησης να αποδεχτούν δυσμενείς όρους συναλλαγής ειδάλλως απειλούνται με διακοπή προμήθειας εντύπων, χωρίς όμως να θέσει προτάσεις για τη διόρθωση των εν λόγω στρεβλώσεων. Επιπλέον ανέφερε αφενός ότι η διανομή των εντύπων στα τελικά σημεία είναι «επιεικώς κακή», γεγονός που κατά τον ίδιο μπορεί να επιλυθεί με την καθολική λειτουργία συστήματος καταγραφής διακινούμενων εντύπων, αφετέρου ότι δεν είναι ορθολογική, υπό την έννοια ότι τα τελικά σημεία λαμβάνουν περισσότερα έντυπα που δεν ανταποκρίνονται στη ζήτηση της περιοχής λειτουργίας τους.

107. Σε σχέση με τα ζητήματα που θέτει στην επιστολή του ο εν λόγω φορέας τα οποία άπτονται αμιγώς της λειτουργίας των επόμενων σταδίων της αγοράς διανομής Τύπου²⁰⁸ και δη των τελικών σημείων, διευκρινίζεται ότι ορισμένα από αυτά αφορούν πρακτικές που έχουν αντιμετωπισθεί

²⁰⁷ Ειδικότερα, όπως αναφέρουν οι εμπειρογνώμονες, «While the rival publishers might not increase their prices in response to these increased costs, it is plausible that facing these extra costs would increase their financial fragility and could substantially handicap their ability to conduct quality investigative journalism» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση).

²⁰⁸ Η λειτουργία και δομή των επόμενων σταδίων της αγοράς διανομής Τύπου έχει αναλυθεί και στο υπ' αριθ. πρωτ. 2311/12.03.2021 Σημείωμα της Εισηγήτριας Μαρίας Ιωαννίδου.

ή/και διερευνηθεί στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας²⁰⁹ και όχι τη δομή ως έχει του σταδίου αυτού της διανομής, κάτι το οποίο εμπίπτει στο πεδίο της Κανονιστικής.

108. [...] ²¹⁰, [...]. Ειδικότερα, στο πλαίσιο των μέτρων έρευνας που έλαβε για τους σκοπούς της εξέτασης των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν στον κλάδο της διανομής έντυπου Τύπου, συλλέχθηκαν πληροφορίες από εβδομήντα δύο (72) υποδιανομείς και υποπράκτορες (ήτοι ποσοστό πλησίον του 77% των υποδιανομέων και υποπρακτόρων), εκ των οποίων οι είκοσι οκτώ (28), (ποσοστό 39% περίπου) λειτουργούν ως εταιρίες – είτε προσωπικές είτε κεφαλαιουχικές, ένας (1) δραστηριοποιείται στην Ελλάδα ως υποκατάστημα αλλοδαπής εταιρίας, με έδρα τη Μάλτα, ενώ οι υπόλοιποι σαράντα τρεις (43) υποπράκτορες δραστηριοποιούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες/ ατομικές επιχειρήσεις. Ύστερα από έρευνα της υπηρεσίας δεν φαίνεται να υπάρχει οποιαδήποτε μετοχική σύνδεση μεταξύ των υποπρακτόρων και εκδοτικών επιχειρήσεων, είτε μεταξύ των υποπρακτόρων και του πρακτορείου Άργος, με εξαίρεση την [...], όπου ο ένας εκ των δύο ελεγχόντων μετόχων [...] είναι μέλος του ΔΣ της Άργος, αλλά δεν προκύπτει άλλη άμεση σχέση.
109. Σχετικά με το επόμενο στάδιο της διανομής, τα σημεία λιανικής πώλησης, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συνολικά συλλεχθεί και όπως έχει καταγραφεί και στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ²¹¹, αυτά ανέρχονται σήμερα σε 5.318 συνολικά, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωσή τους στην Αθήνα (2.270 ΣΠ) και Θεσσαλονίκη (572 ΣΠ) καθώς και στην Ανατολική Αττική (284 ΣΠ). Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 31927/2020 Υπουργική Απόφαση, έντυπα πωλούνται πλέον και από εμπορικά καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων (σουπερμάρκετ)²¹². Όπως προκύπτει από τα συλλεχθέντα στοιχεία, κάθε S/M προμηθεύεται έντυπα από ένα μόνο διανομέα της Άργος. Σχετικά σημειώνεται περαιτέρω, ότι στις συμβάσεις με τους υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες (δηλ. στις περιοχές Αττικής-Θεσσαλονίκης) ορίζεται συμβατικώς δίκτυο «διαπιστευμένων» τελικών σημείων λιανικής πώλησης, ενώ στις συμβάσεις με τους υποπράκτορες ορίζεται συγκεκριμένη «Περιοχή» δραστηριοποίησής τους, παραλλήλως δε, στις σχετικές συμβάσεις (με τους υποπράκτορες) επισυνάπτεται ως παράρτημα και ο χάρτης που απεικονίζει την εκάστοτε συμβατικώς καθορισμένη γεωγραφική περιοχή²¹³. Από τον συνδυασμό των εν λόγω στοιχείων προκύπτει ότι [...] υποπράκτορες εξυπηρετούν περίπου το 76,64% των τελικών σημείων πώλησης Επαρχίας (ενν. εκτός Αττικής-Θεσσαλονίκης), τα οποία και αφορούν στο 48% περίπου των τελικών σημείων πώλησης στο σύνολο της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των S/M. [...].
110. [...] ²¹⁴. [...] ²¹⁵ .

²⁰⁹ [...] Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-afterpaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-afterpaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>

²¹⁰ Βλ. σχετικά <http://www.argoscom.gr/index.php?page=12&area=1&Code=001025910> και <http://www.argoscom.gr/index.php?page=12&area=3>.

²¹¹ Βλ. σκ. 91-105.

²¹² Βλ. άρθρο. 3 της υπ' αριθ. 31927/2020 (ΦΕΚ 945/Β/21-3-2020) ΥΑ. Συναφώς, βλ. σχετικά και ανακοίνωση της Άργος ημερομηνίας 24.03.2020 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της, <http://www.argoscom.gr/> όπου αναφέρεται η πώληση εντύπων από τα supermarket.

²¹³ Για τα τελικά σημεία πώλησης, βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.06.2020 και 1113/05.02.2021 επιστολές, και για τις γεωγραφικές περιοχές των υποπρακτόρων δεξ Πίνακα, Παραρτήματος 4.

²¹⁴ [...].

111. Τέλος, όσον αφορά στα προβλήματα της λειτουργίας του ανταγωνισμού στα επόμενα στάδια της αγοράς διανομής Τύπου που προκύπτουν από πρακτικές της Άργος, αυτές έχουν εξετάζονται και σε έτερη έρευνα της Υπηρεσίας²¹⁶.

III.2.4 Μέτρα

112. Τέλος, ως προς τα πιθανά μέτρα κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ, αν και μέρος των συμμετεχόντων (και όλοι εξ'αυτών που είναι εκδότες μέτοχοι της Άργος) υποστηρίζει ότι η λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου δεν χρήζει κανονιστικής παρέμβασης καθώς η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τυχόν δυσλειτουργίες της εν λόγω αγοράς²¹⁷, δύο εκδοτικές εταιρίες²¹⁸ προκρίνουν ως ευνοϊκή για τη λειτουργία του υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά την από κοινού διαμόρφωση κώδικα συμπεριφοράς και μία εκδοτική την ανάπτυξη φιλικού μηχανισμού μεσολάβησης²¹⁹. Πάντως, ως προς την παρέμβαση στη νομική μορφή, τη μετοχική σύνθεση και τη διοίκηση της Άργος, μόνο μία συμμετέχουσα εταιρία φαίνεται να είναι θετική²²⁰. Επίσης, ως προς την ανάγκη διαφάνειας της κυκλοφορίας των εντύπων και της ορθότερης καταμέτρησης των σχετικών πωλήσεων, τόσο μία εκδοτική εταιρία²²¹ όσο και ο συνδικαλιστικός φορέας [...] ²²² προκρίνουν την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την καθολική εφαρμογή γραμμοτού κώδικα και τη λειτουργία διαφανούς ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής των κυκλοφοριών των εντύπων.

III.3 ΕΝΤΟΠΙΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

113. Όπως προαναφέρθηκε, και μετά την εκκίνηση της κανονιστικής παρέμβασης από την ΕΑ και δημοσίευσης των πρώτων απόψεών της, στις 20.05.2021 υπήρξε εκ νέου αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης της Άργος, με την εκδοτική εταιρία Λυκαβηττός ΙΚΕ (εκδότρια της πολιτικής εφημερίδας ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟΥ) να αποκτά το σύνολο των μετοχών του Ευ. Μαρινάκη στην Άργος κατέχοντας έτσι μέχρι και σήμερα το [...] του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου. Ειδικότερα, η ισχύουσα σήμερα μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου έχει ως εξής:

Πίνακας 6: Μετοχική σύνθεση της Άργος (20.05.2021 – σήμερα)

No	Μέτοχος	Main Business Activity	%	Paper
1	Ελευθερία του Τύπου ΑΕ	Εκδοτική	[...]	Παραπολιτικά

²¹⁵ Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-afterpaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-afterpaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>

²¹⁶ [...] Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-afterpaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1156-deltio-typou-eisigisi-epi-tis-afterpaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>.

²¹⁷ Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 3574/21.04.2021 επιστολή της [...], υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή της [...], υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή της [...] και υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή της [...] [...].

²¹⁸ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 και 3634/22.04.2021 επιστολές των [...] και [...] αντίστοιχα.

²¹⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή της [...].

²²⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή της [...].

²²¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή της [...].

²²² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή της [...].

No	Μέτοχος	Main Business Activity	%	Paper
		δραστηριότητα		
2	S.A.J.P. IKE	Εκδοτική δραστηριότητα	[...]	Κόκκινος Πρωταθλητής
3	Ιβίσκος Συμμετοχές ΑΕ	Εκτυπωτική δραστηριότητα	[...]	
4	Λυκαβηττός IKE	Εκδοτική δραστηριότητα	[...]	Στο Καρφί Σαβ/κου
5	Sportday ΑΕ	Εκδοτική δραστηριότητα	[...]	Sportday
6	Κόντρα IKE	Εκδοτική δραστηριότητα	[...]	Kontra News
7	Λοιποι Μέτοχοι ²²³		[...]	
ΣΥΝΟΛΟ			100.00%	

114. Η κάθετη κοινή ιδιοκτησία των εκδοτών μετόχων Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, S.A.J.P. IKE, Λυκαβηττός IKE, Sportday ΑΕ και Κόντρα IKE παραμένει, ενώ πλέον δεν φαίνεται πλέον να υπάρχει, με βάση αυτά τα στοιχεία της μετοχικής σύνθεσης, κάθετη κοινή ιδιοκτησία του μετόχου Ευ. Μαρινάκη, ο οποίος είναι και ο μοναδικός μέτοχος της εκδοτικής ALTER EGO. **Συνεπεία της ως άνω αλλαγής στη μετοχική σύνθεση του πρακτορείου, διαφοροποιείται και το μέγεθος του δείκτη vGUPPI.** Όπως αναφέρουν σχετικά οι εμπειρογνώμονες, με βάση τη νέα μετοχική σύνθεση της Άργος και τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, δεν υπάρχει συντελεστής εκτροπής από εφημερίδες ανταγωνιστών προς εφημερίδες των νυν μετόχων της Άργος, με την εξαίρεση της εφημερίδας Πρώτο Θέμα για την οποία προκύπτει συντελεστής εκτροπής 5% προς την εφημερίδα Στο Καρφί Σαβ/κου. Για τον λόγο αυτό, οι επιμέρους τιμές του δείκτη vGUPPI έκαστου μετόχου προς λοιπές εφημερίδες είναι μηδενικές, πλην της περίπτωσης των εφημερίδων Καθημερινή και Πρώτο Θέμα, που όμως και πάλι η τιμή του δείκτη διαμορφώνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του «ασφαλούς» ορίου του 10% (συγκεκριμένα 8% και 3% αντίστοιχα)²²⁴.

²²³ Ειδικότερα, η [...] του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5545/25.06.2021 επιστολή της εταιρίας).

²²⁴ Βλ. και υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση της αρχικής ομάδας εμπειρογνομόνων όπου αναφέρουν ότι: «However, as of 20/5/2021, the stake in Argos by Marinakis Ev. was sold to Lykabettos IKE, the publisher of Sto Karfi. This makes the lambdas of To Vima and Ta Nea equal to zero, and the lambda of Sto Karfi equal to 1.57 after the transaction. There is no diversion from other newspaper to Sto Karfi, except for Proto Thema, which has a diversion ratio of 5% to Sto Karfi. For this reason, after the transaction all the VGUPPIs go to zero, except for Kathimerini and Proto Thema, which decline to 8% and 3%, respectively (assuming that the margin for Proto Thema is the same as that for Alter Ego, since we have no data on the former's)».

IV ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

115. Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση λεκτέα τα ακόλουθα:

- 1) Η αγορά διανομής Τύπου παρουσιάζει χαρακτηριστικά **οιονεί φυσικού μονοπωλίου το οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο**. Αναφορικά με τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς, στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της ΓΔΑ επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία των φορέων της ευρύτερης αγοράς έντυπου Τύπου, εξέφρασε ανησυχίες, ιδίως σχετικά με τη μελλοντική συμπεριφορά του Πρακτορείου²²⁵.
- 2) Η δομή και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου διανομής (ερείδόμενη στην κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών) τουλάχιστον έως την τελευταία αλλαγή στη μετοχική σύνθεση στις 20.5.2021 δημιουργεί κίνητρα για να προβούν οι μέτοχοι σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους:
  - α) υπό την έννοια της μετακύλισης του αυξημένου κόστους στους καταναλωτές και της συνακόλουθης εκτροπής του αναγνωστικού κοινού τους²²⁶, ή
  - β) σε ενδεχόμενη απορρόφηση του αυξημένου κόστους και συνακόλουθη επίπτωση στις επενδύσεις τους σε ερευνητική δημοσιογραφία, καθιστώντας τους με αυτόν τον τρόπο λιγότερο ανταγωνιστικούς απέναντι στους μετόχους του Πρακτορείου²²⁷.
- 3) Η πρόσφατη αλλαγή στη μετοχική σύνθεση στις 20.5.2021 οδήγησε σε μεταβολή του δείκτη εκτροπής. Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, με βάση τη νέα μετοχική σύνθεση της Άργος και τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, δεν υπάρχει συντελεστής εκτροπής από εφημερίδες ανταγωνιστών προς εφημερίδες των νυν μετόχων της Άργος, με την εξαίρεση της εφημερίδας Πρώτο Θέμα για την οποία προκύπτει συντελεστής εκτροπής 5% προς την εφημερίδα Στο Καρφί Σαβ/κου. Για το λόγο αυτό, οι επιμέρους τιμές του δείκτη vGUPPI έκαστου μετόχου προς λοιπές εφημερίδες είναι μηδενικές, πλην της περίπτωσης των εφημερίδων Καθημερινή και Πρώτο Θέμα, που όμως και πάλι η τιμή του δείκτη διαμορφώνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του «ασφαλούς» ορίου του 10% (συγκεκριμένα 8% και 3% αντίστοιχα). Επομένως, με την υπάρχουσα μετοχική σύνθεση ελλείπει το κίνητρο των μετόχων εκδοτών να προβούν σε αύξηση της τιμής διανομής. Το κίνητρο όμως αυτό δεν μπορεί να αποκλειστεί σε μετέπειτα αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης του πρακτορείου, είτε με την επάνοδο του Ευ. Μαρινάκη ή εκδοτικών επιχειρήσεων που ελέγχει ως μετόχου, είτε με τη συμμετοχή στη μετοχική σύνθεση του Άργος άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων για τις οποίες ο συντελεστής εκτροπής μπορεί να είναι υψηλότερος του 10%, έστω και εάν αυτή η συμμετοχή είναι μειωθητική. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι επιπτώσεις στις τιμές λόγω κάθεται αποκλεισμού είναι μία μόνο από τις πιθανές αντιανταγωνιστικές εκφάνσεις της

²²⁵ Βλ. παρ. 65 ανωτέρω. Βλ. επίσης, Γνωμοδότηση, σκ. 271.

²²⁶ Βλ. παρ. 97-98 ανωτέρω.

²²⁷ Βλ. παρ. 94 ανωτέρω.

κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, η οποία ακόμα παρατηρείται στη συγκεκριμένη περίπτωση, μια και εξακολουθεί να υπάρχει κίνητρο για την αύξηση του κόστους της διανομής, μέσω της αύξησης της τιμής διανομής, με σκοπό τον περιορισμό της ποιότητας των προϊόντων ανταγωνιστικών εκδοτικών επιχειρήσεων, και συνεπώς την ανταγωνιστική τους αποδυνάμωση. Επιπλέον, δεν μπορεί να αποκλειστεί και η πιθανότητα οριζόντιου αποκλεισμού (horizontal foreclosure) υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Τέλος, στη συγκεκριμένη εταιρία έχει παρατηρηθεί μία συχνή εναλλαγή μετόχων, η οποία δεν μπορεί να αποκλεισθεί εκ των προτέρων και η οποία δύναται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, μεταξύ άλλων αν το vGUPPI στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο συντελεστής εκτροπής είναι υψηλότερος του 10%. Η φύση του ανταγωνιστικού προβλήματος στο συγκεκριμένο κλάδο ερείδεται στον συνδυασμό της παρουσίας ενός οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης, το οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο από το Κράτος, με την κάθετη κοινή ιδιοκτησία από εκδοτικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην ανάντη αγορά και ανταγωνίζονται τους άλλους πελάτες της Άργος. Το πρόβλημα αυτό μεγιστοποιείται σε περίπτωση που τα μερίδια της εκδοτικής στην ανάντη αγορά, η ένταση ανταγωνισμού (closeness of competition) μεταξύ των μετόχων και μη μετόχων ή το ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου Διανομής, ως βασικής διευκόλυνσης, που ελέγχεται από τη συγκεκριμένη εκδοτική επιχείρηση είναι αυξημένα. Η χρήση ενός τεστ vGuppi, μπορεί να προσφέρει ένα φίλτρο για τις περιπτώσεις εκείνες που οι αντι-ανταγωνιστικές συνέπειες (vertical foreclosure) θα είναι περισσότερες από τα πιθανές οικονομικές αποτελεσματικότητες που ενδέχεται να φέρει η καθετοποίηση, έχοντας βέβαια υπόψη ότι η ποσοτική αυτή ανάλυση θα πρέπει να συμπληρωθεί και από μία ποιοτική ανάλυση των υπολοίπων παραμέτρων (ποιότητα) που ενδέχεται να επηρεάζονται από την κάθετη κοινή ιδιοκτησία μίας βασικής διευκόλυνσης, όπως το Πρακτορείο διανομής Άργος.

116. Η προηγηθείσα οικονομική ανάλυση ενδεικνύει ότι η δραστηριοποίηση εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών ενέχει τον κίνδυνο τουλάχιστον κάθετου αποκλεισμού των ανταγωνιστών τους, ανάλογα με την ισχύ των εκδοτικών αυτών εταιριών στην αγορά των εκδόσεων και το μερίδιό τους στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου. **Ενώ με την υπάρχουσα μετοχική σύνθεση έχει περιοριστεί το αρχικώς εντοπιζόμενο πρόβλημα στις Απόψεις, η απουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον κλάδο και οι πιθανές θεωρίες βλάβης λόγω της επικράτησης της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στη δομή και μετοχική σύνθεση του πρακτορείου δεν μπορούν να αποκλειστούν. Σκοπός του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 είναι, σύμφωνα με το κείμενο της διάταξης, σε αυτές τις περιπτώσεις η «δημιουργία» συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας, και όχι απλώς η διόρθωση των αντι-ανταγωνιστικών επιπτώσεων συγκεκριμένων πρακτικών, όπως αυτό ισχύει για την εφαρμογή εκ των υστέρων των κανόνων ανταγωνισμού. Συνεπώς, το ratio legis της διάταξης απαιτεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια να παρέμβει σε έναν κλάδο, την**

ανάπτυξη προφυλακτικών μέτρων (prophylactic remedies)²²⁸ με σκοπό τη δημιουργία αποτελεσματικών συνθηκών ανταγωνισμού, όχι μόνο στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή αλλά και σε βάθος χρόνου, έχοντας υπόψη ότι η απουσία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε βάθος χρόνου, μπορεί να επιδράσει τόσο στις στρατηγικές όσο και στα κίνητρα των εταιριών στον συγκεκριμένο κλάδο, οι οποίες ασφαλώς λαμβάνουν υπόψη τους το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο το οποίο συνεπώς καθορίζει και τη δομή της αγοράς αλλά και τη μορφή και ένταση της ανταγωνιστικής διαδικασίας.

117. Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση προτείνεται να προκριθούν μέτρα τα οποία να ανταποκρίνονται στην εντοπιζόμενη απουσία συνθηκών ανταγωνισμού σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, κα να δημιουργούν τις κατάλληλες ανταγωνιστικές συνθήκες στον κλάδο.

---

²²⁸ Βλ. I. Lianos, Competition Law Remedies in Europe, in I. Lianos & D. Geradin (eds.), Handbook of European Competition Law (Edward Elgar, 2013), 362;

V ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ

118. Κατωτέρω παρουσιάζονται πρώτα συνοπτικά τα μέτρα που προτάθηκαν με τη Γνωμοδότηση σχετικά με την μη ύπαρξη συνθηκών αποκλειστικού ανταγωνισμού, λόγω της δομής του κλάδου και των επιμέρους αγορών. Όπως επισημαίνεται στη Γνωμοδότηση « [...] η διερεύνηση του ενδεχομένου λήψης μέτρων που αφορούν στη (i) νομική μορφή των παρόχων υπηρεσιών πρακτορείου Έντυπου Τύπου, (ii) τροποποιήσεις στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο ή/και (iii) μέτρων που αφορούν σε παρέμβαση στην ίδια την αγορά Τύπου, θα πρέπει να στοχεύει στο να διασφαλίσει τόσο τα πλεονεκτήματα που φέρει στους καταναλωτές και το κοινωνικό σύνολο ο υγιής ανταγωνισμός, όσο και την πολυφωνία του Τύπου, υπό την έννοια της διασφάλισης της ύπαρξης πλουραλισμού στα μέσα ενημέρωσης και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, όχι μόνο στο παρόν αλλά και μελλοντικά. **Κρίνεται δε αναγκαίο η στάθμιση αυτών των ποικίλων παραμέτρων να γίνει από θεσμούς της Πολιτείας, οι οποίοι έχουν ευρύτερη νομιμοποίηση να προβούν σε στάθμιση του γενικού συμφέροντος, ακόμα και σε περιπτώσεις που αυτό δεν συμπίπτει με την προστασία του υγιούς ανταγωνισμού**»²²⁹.
119. Στη συνέχεια, αναλύεται η αρμοδιότητα της ΕΑ να υιοθετήσει μέτρα για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού και παρατίθενται κάποια μέτρα, τα οποία ενδεχομένως θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από την ΕΑ βάσει του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 **εφόσον αυτά κριθούν ως «απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας»**.
120. Σε κάθε περίπτωση, και βάσει των κείμενων διαπιστώσεων στη Γνωμοδότηση, η Πολιτεία είναι αρμόδια να υιοθετήσει δέσμη μέτρων που εκφεύγουν των αρμοδιοτήτων της ΕΑ.

V.1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ 2020

V.1.1 Επί Της Νομικής Μορφής Του Πρακτορείου Διανομής Τύπου

121. Η Γνωμοδότηση εξέτασε πρώτα μέτρα αναφορικά με την αλλαγή της νομικής μορφής του Πρακτορείου και αναφέρει εισαγωγικά θέτοντας το γενικότερο πλαίσιο ότι «θα μπορούσε να εξεταστεί η θεσμοθέτηση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου ώστε να μην είναι δυνατό μια μεμονωμένη ή μεμονωμένες εκδοτικές εταιρίες– μέτοχοι του πρακτορείου να ασκούν τον έλεγχο σε αυτό ή να έχουν καθοριστική επιρροή (material influence) στην πολιτική και στρατηγική αυτού»²³⁰. Σε αυτό το πλαίσιο προτείνει τα ακόλουθα:
122. **Πρώτον**, τη διερεύνηση της πιθανότητας η εταιρία διανομής έντυπου Τύπου να έχει **συνεταιριστική μορφή** προκειμένου να διασφαλιστεί η ανταγωνιστική ουδετερότητα μεταξύ των εκδοτών στο στάδιο της διανομής των εντύπων τους. Η λύση αυτή διαφαίνεται ως πιθανόν προσφορότερη για την εξασφάλιση συνθηκών ίσης μεταχείρισης όλων των προς διανομή εντύπων των εκδοτικών επιχειρήσεων που θα συμμετέχουν σε αυτή, προασπίζοντας με αυτό τον τρόπο την πολυφωνία του Τύπου. **Παρά ταύτα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η σύσταση συνεταιριστικής επιχείρησης εμπεριέχει και αδυναμίες, οι οποίες σχετίζονται πρωτίστως με τη δυσκολία**

²²⁹ Βλ. Γνωμοδότηση, σελ. 9.

²³⁰ Βλ. σχετικά Γνωμοδότηση παρ. 288 επ.

λήψης **επιχειρηματικών αποφάσεων**, καθώς ενδέχεται να μην είναι ευέλικτο σχήμα και τούτο διότι, το Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού, σύμφωνα με το νόμο απαρτίζεται από τουλάχιστον πέντε (5) μέλη, το οποίο πρακτικά σημαίνει ότι εάν το αποφασιστικό όργανο του συνεταιρισμού δεν είναι ολιγομελές (5 έως 10 ατόμων) αλλά πολυμελές, θα είναι δυσχερής η λήψη αποφάσεων²³¹.

123. **Δεύτερον**, η Γνωμοδότηση επισημαίνει ότι «ο **νομοθέτης μπορεί επίσης να δημιουργήσει μία νέα ειδική νομική μορφή υβριδικού μη κερδοσκοπικού (αλλά κεφαλαιουχικού) οργανισμού για τη διανομή του Τύπου [...] η οποία θα έχει ως αφηρητία την παραδοχή ότι η ενημέρωση είναι ένα δημόσιο αγαθό που χρήζει σημαντικών επενδύσεων, τόσο στο στάδιο της παραγωγής της, όσο και στο στάδιο διανομής της**»²³². Το μετοχικό κεφάλαιο του Οργανισμού αυτού θα πρέπει να είναι ανοιχτό όχι μόνο σε όλους τους εκδότες, αλλά επίσης στους εργαζόμενους στον Τύπο, το αναγνωστικό κοινό, και το ευρύτερο κοινό μέσω της δυνατότητας μηχανισμών χρηματοδότησης από το πλήθος (*crowd funding*). Επίσης, θα στηρίζεται σε ειδικούς κανόνες διακυβέρνησης που θα ενισχύουν το συμμετοχικό του χαρακτήρα. Ειδικά, θα προβλέπεται ότι η εισφορά κεφαλαίου πάνω από ένα ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου του Οργανισμού (ενδεικτικά αναφέρεται το 10%) θα δίνει περιορισμένα δικαιώματα ψήφου, ενώ θα ενισχύεται το σχετικό βάρος που θα έχουν στη λήψη αποφάσεων το αναγνωστικό κοινό, οι δημοσιογράφοι και άλλοι εργαζόμενοι στον Τύπο, και το ευρύτερο κοινό που θα συμμετέχει στη χρηματοδότηση του Οργανισμού, με σκοπό να διατηρηθεί ο συμμετοχικός χαρακτήρας της διακυβέρνησης του πρακτορείου διανομής από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.
124. **Τρίτον**, θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα παροχής της υπηρεσίας πρακτόρευσης Τύπου μέσω μιας **κρατικής επιχείρησης**, δεδομένου ότι η υπό κρίση αγορά φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου (εάν δεν ληφθεί υπόψη ο δυνητικός ανταγωνισμός των ψηφιακών μέσων ενημέρωσης) και βάσει της οικονομικής θεωρίας η κρατικοποίηση (*nationalisation*) δύναται να αποτελέσει μία από τις μεθόδους διαχείρισης τέτοιων αγορών, ιδίως όταν η παροχή του σχετικού προϊόντος/υπηρεσίας είναι σημαντική για το κοινωνικό όφελος²³³. Ωστόσο, η Γνωμοδότηση αναγνωρίζει ότι η λύση αυτή ενέχει εγγενείς αδυναμίες και **δεν προτείνεται ως κατάλληλη λύση**²³⁴.
125. **Τέταρτον**, και σε αυτό το πλαίσιο, η Γνωμοδότηση εξετάζει επίσης την ανάθεση της διενέργειας της διανομής Έντυπου Τύπου μέσω των **Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)**, ωστόσο **και αυτή η λύση δεν προκρίνεται**²³⁵.

V.1.2 Επί Της Αγοράς Διανομής Του Έντυπου Τύπου

126. Αναφορικά με τις προτεινόμενες λύσεις, οι οποίες δυνητικά μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου, η Γνωμοδότηση εξετάσεται ακόλουθα μέτρα.

²³¹ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 289.

²³² Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 290 με παραπομπή σε J. Cagé, *Saving the Media - Capitalism, Crowdfunding, and Democracy*, Harvard Univ. Press, 2016. Η J. Cagé ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας (Πρακτικό 86/9.12.2020) προκειμένου να συνδράμει την ΕΑ στην πρόταση κατάλληλων μέτρων.

²³³ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 291.

²³⁴ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 293-294 και σελ. 10.

²³⁵ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 295-297 και σελ. 10.

127. **Πρώτον, την ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των εκδοτικών εταιριών, η οποία μπορεί να γίνει μέσω της δημιουργίας μίας αντισταθμιστικής ισχύς αγοράς (*countervailing power*)²³⁶. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της δυνατότητας των εκδοτών να διαπραγματευτούν συλλογικά, και όχι ατομικά, με το πρακτορείο διανομής τύπου τους όρους της συνεργασίας τους. Η συλλογική διαπραγμάτευση των όρων εμπορικής συνεργασίας θα δύναται να μην αποτελέσει στόχο εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού, ειδικά μιας και η συλλογική διαπραγμάτευση θα προκύπτει από μία οριζόντια σύμπραξη μεταξύ των εκδοτών με καθορισμό ενιαίων εμπορικών όρων για όλους (συμπεριλαμβανομένης και των τιμών). **Η εφαρμογή ενός τέτοιου μηχανισμού όμως παρουσιάζει και σημαντικά μειονεκτήματα.** Καταρχήν, ο σχεδιασμός μίας τυχόν εξαίρεσης θα πρέπει να σχεδιαστεί προσεκτικά έτσι ώστε να μην επιτρέψει την καρτελοποίηση της αγοράς και τη σύμπραξη μεταξύ των εκδοτών σε ότι δεν είναι απαραίτητως αναγκαίο για τη λειτουργία του μηχανισμού συλλογικών διαπραγματεύσεων. Κατά συνέπεια όποιος περιορισμός του ανταγωνισμού προκύψει από την δυνατότητα σύμπραξης των εκδοτών χάρη της συλλογικής διαπραγμάτευσης θα πρέπει να είναι ανάλογος του οφέλους που ενδέχεται να προκύψει από τον περιορισμό της διαπραγματευτικής ισχύος του μονοπωλίου. Επιπλέον, η νομική βάση μέσω της οποίας θα εξαιρεθεί ένας τέτοιος μηχανισμός από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού ενδέχεται να δημιουργήσει πρόβλημα ασφάλειας δικαίου. Η ΕΑ δεν μπορεί να ερμηνεύσει το άρθρο 1 του ν. 3959/2011 ως ενδεχομένως να επιτρέπει συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των εκδοτών και του πρακτορείου εάν ένας τέτοιος μηχανισμός μπορεί να αντιτίθεται στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ²³⁷. Σε αυτή την περίπτωση δεν είναι σίγουρο ότι ένας τέτοιος μηχανισμός μπορεί να εμπίπτει στις λίγες αυτές περιπτώσεις και στις εξαιρετικές συνθήκες όπου συλλογικές διαπραγματεύσεις εξαιρέθηκαν από την εφαρμογή του 101 ΣΛΕΕ βάσει της νομολογίας. **Επομένως μόνο εάν μία τέτοια εξαίρεση θεσμοθετηθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ενδεχομένως με κατευθυντήριες γραμμές ή πιο ουσιαστικά με ένα γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, μπορεί να υπάρξει η απαραίτητη ασφάλεια δικαίου για να προχωρήσει μία τέτοια λύση, τουλάχιστον όσον αφορά την δημόσια εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού²³⁸.****
128. **Δεύτερον, όπως αναγνωρίζει η Γνωμοδότηση, ενδεχομένως λύση σε ορισμένα από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν μπορεί να επέλθει μέσω της θεσμοθέτησης ενός Κώδικα Συμπεριφοράς (*Code of Conduct*), ο οποίος μπορεί να επιβληθεί ως μέτρο από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και ο οποίος να εφαρμόζεται από το Πρακτορείο και να περιλαμβάνει κανόνες όσον αφορά στη μη υιοθέτηση πρακτικών που αντιτίθενται στην **αρχή της ανταγωνιστικής ουδετερότητας**²³⁹. Άλλες αρχές οι οποίες δύνανται να εφαρμοστούν από τον Κώδικα αποτελούν **οι αρχές της «δίκαιης μεταχείρισης» των μη καθετοποιημένων πελατών του πρακτορείου, η****

²³⁶ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 301-302.

²³⁷ Σημειώνεται ότι με το άρθρο 3(1) του Κανονισμού αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, [2003] L1/1, «(ο)σάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου [101] παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο [101] της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές».

²³⁸ Ένας Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία μπορεί επίσης να προσδώσει μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και στις περιπτώσεις ιδιωτικής εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού.

²³⁹ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 303-304.

αρχή των «ανοιχτών επιλογών», η αρχή της «εμπιστοσύνης και διαφάνειας των διαδικασιών»²⁴⁰.

129. Λόγω του ελέγχου του πλέον σημαντικού τομέα της διανομής έντυπου τύπου στην αλυσίδα αξίας προϊόντων έντυπης ενημέρωσης στον οποίο έχει μονοπωλιακή θέση, το πρακτορείο διανομής τύπου κατέχει έναν οιονεί ρυθμιστικό ρόλο στην αγορά. Αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, μαζί και με την ειδική ευθύνη που έχουν οι εταιρίες με υπέρ-δεσπύζουσα θέση στην αγορά²⁴¹, δημιουργούν την ανάγκη ρύθμισης της αγοράς με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων εταιριών στην αλυσίδα αξίας, όπως επίσης και των τελικών καταναλωτών. Η ιδιαιτερότητα του έντυπου τύπου λόγω του εν μέρει χαρακτήρα δημοσίου αγαθού (public good) της ενημέρωσης, και το ευρύτερο ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο υπόκειται, ειδικά οι συνταγματικές επιταγές του πλουραλισμού στην ενημέρωση και πολυφωνίας στον δημόσιο λόγο ως προϋπόθεση της ελεύθερης διαμόρφωσης της γνώμης και της ελευθερίας της πληροφόρησης και ο αναγνωρισμένος σημαντικός ρόλος της ποιότητας της ενημέρωσης (π.χ. ερευνητική δημοσιογραφία) και της ανεξαρτησίας του τύπου από άλλες εξουσίες στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος επίσης επιτάσσουν να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων εταιριών στην αλυσίδα αξίας, όπως επίσης και των τελικών καταναλωτών, εν προκειμένω του αναγνωστικού κοινού, αλλά και γενικότερα των πολιτών, μια και η προστασία της ανταγωνιστικής διαδικασίας στις αγορές σχετικές με την ενημέρωση συμβάλει αποφασιστικά στις παραπάνω συνταγματικές επιταγές.
130. Η αυτό-ρύθμιση (self-regulation) της αγοράς δεν μπορεί να προκριθεί λόγω της διαπραγματευτικής ισχύος του πρακτορείου, αλλά **είναι δυνατόν να επιλεγεί ένας «ελαφρύς» ή μη ρυθμιστικός μηχανισμός ο οποίος να εφαρμοστεί από ένα ειδικό διαμεσολαβητή ombudsman**, ο οποίος ενδεχομένως να διαμεσολαβεί μεταξύ των μερών προστατεύοντας τα δικαιώματα των εκδοτών, και σε περίπτωση μη εφαρμογής του Κώδικα θα αναφέρεται είτε σε μία ρυθμιστική αρχή ή στην Επιτροπή Ανταγωνισμού με τη δυνατότητα των τελευταίων να επιβάλουν πρόστιμα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, η οποία βλάπτει το δημόσιο συμφέρον στην προστασία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις συγκεκριμένες αγορές. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι ενώ ενδέχεται ένας τέτοιος μηχανισμός να προσφέρει μία λύση, προάγοντας γενικότερα την αρχή της ανταγωνιστικής ουδετερότητας του Πρακτορείου, τόσο όσον αφορά την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών διανομής στις εκδοτικές επιχειρήσεις, η οποία έχει εν μέρει ρυθμιστεί (ίσως όχι καλύπτοντας όλες τις επιμέρους πτυχές), όσο και σχετικά με τις τιμές, , **ενδέχεται να είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εφαρμοστεί με επιτυχία εάν προκύψουν ισχυρές διαφωνίες σε τεχνικά θέματα, όπως η τιμολογιακή πολιτική, πράγμα για το οποίο μάλλον χρειαστεί η προσεκτική και αντικειμενική κοστολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει το πρακτορείο διανομής. Συνεπώς, σε περίπτωση που δεν υπάρχει καθεστώς ρύθμισης στον τομέα σχετικό με τον καθορισμό τιμών ή/και αρμόδια ρυθμιστική αρχή, να προκρίνεται ο**

²⁴⁰Βλ. σχετικά, UK Competition and Markets Authority, Online platforms and digital advertising Market study interim report (18 Δεκεμβρίου 2019), σελ. 22. Η Γνωμοδότηση επισημαίνει ότι οι αρχές αυτές ενδέχεται να εφαρμοστούν και στους διαδικτυακούς μεσάζοντες σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο ο Κώδικας να μην διαχωρίζει τις περιπτώσεις έντυπου και ψηφιακού Τύπου. Βλ. αναλογικά τους κανόνες και τις αρχές του καινούριου Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1150 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την προώθηση της δίκαιης μεταχείρισης και της διαφάνειας για τους επιχειρηματικούς χρήστες επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (2019) L 186/57.

²⁴¹ Βλ. σχετικά Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Nial Fennelly, Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-395/96 P και C-396/96 P Compagnie Maritime Belge Transports SA v. Commission, ECLI:EU:C:1998:518, παρ. 137.

συγκεκριμένος ombudsman να διαθέτει επίσης εμπειρογνωμοσύνη και στον έλεγχο της τιμολογιακής πολιτικής του Πρακτορείου Διανομής. Όπως επίσης αναφέρεται στη Γνωμοδότηση, «(ο)ι αρχές αυτές ενδέχεται να εφαρμοστούν και στους διαδικτυακούς μεσάζοντες σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο ο Κώδικας να μην διαχωρίζει τις περιπτώσεις έντυπου και ψηφιακού Τύπου»²⁴².

131. **Τρίτον**, η Γνωμοδότηση αναφέρει ότι θα μπορούσε να εξετασθεί η δυνατότητα ρύθμισης ούτως ώστε να ορισθεί ανεξάρτητο τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ως «μεσάζοντας» για την ταχύρρυθμη εκκαθάριση και αντικειμενική άνευ διακρίσεων απόδοση των προμηθειών. Με αυτό τον τρόπο η οικονομική διαχείριση της διανομής θα αποσυνδεθεί από το Πρακτορείο καθιστώντας έτσι ευχερέστερη τη μετακίνηση των εκδοτικών επιχειρήσεων από την ΑΡΓΟΣ αφού πλέον δε θα υφίσταται σχέση οικονομικής δέσμευσης με αυτήν²⁴³.
132. **Τέταρτον**, και σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο, **μπορεί να ληφθούν πιο παρεμβατικά μέτρα από το Κράτος** όσον αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικής διαδικασίας, και όσο αυτό επιτρέπουν οι ειδικές συνθήκες του κλάδου. Στο πλαίσιο αυτό, ενισχυτικό ρόλο στην ορθή και αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου θα μπορούσε να διαδραματίσει η πρόβλεψη χορήγησης (υπό προϋποθέσεις) **κρατικής ενίσχυσης/επιδότησης της διανομής των εντύπων** (ενδεικτικά απομακρυσμένες περιοχές ή άγονες γραμμές, προκειμένου να καλυφθεί το αυξημένο μεταφορικό κόστος)²⁴⁴.
133. Περαιτέρω, θα μπορούσε να διερευνηθεί από το αρμόδιο Υπουργείο (ήτοι Υπουργείο Οικονομικών) η δυνατότητα θεσμοθέτησης κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με **το χαρακτηρισμό των υπηρεσιών διανομής τύπου ως Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ)**, γεγονός το οποίο θα οδηγούσε στη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στο Πρακτορείο Διανομής Τύπου με αντάλλαγμα μία περιορισμένη τιμολογιακή πολιτική ώστε να έχει τη μικρότερη επίπτωση στην οικονομική κατάσταση των εκδοτικών εταιριών. **Εντούτοις, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι τα μειονεκτήματα αυτής της δέσμης λύσεων είναι παρόμοια με αυτά της κρατικοποίησης – η χρήση των λιγοστών δημόσιων πόρων για την ενίσχυση της διανομής έντυπου Τύπου, ενός τομέα ο οποίος χαρακτηρίζεται από μία προδιαγεγραμμένη πτωτική πορεία και βρίσκεται σε φάση τεχνολογικής μετάλλαξης.**
134. **Πέμπτον**, η Γνωμοδότηση εξετάζει τη δυνατότητα παροχής της υπηρεσίας πρακτόρευσης Έντυπου Τύπου σε εταιρίες **μέσω διαδικασίας δημοπρασιών (auctions)**, ωστόσο επισημαίνει ότι η υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης προϋποθέτει προσεκτικό εξ αρχής σχεδιασμό του μηχανισμού της δημοπρασίας, ενέχει κόστος παρακολούθησης και πρόσθετες **αδυναμίες**, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ότι η υπό κρίση αγορά χαρακτηρίζεται από συνεχώς μειούμενη ζήτηση και κατ' επέκταση το ενδιαφέρον δυνητικών «παικτών» σε μια τέτοια δημοπρασία θα ήταν περιορισμένο²⁴⁵. Σε κάθε περίπτωση, η Γνωμοδότηση επισημαίνει ότι η υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης προϋποθέτει προσεκτικό εξ αρχής σχεδιασμό του μηχανισμού της δημοπρασίας. Οι

²⁴² Γνωμοδότηση, παρ. 304.

²⁴³ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 305.

²⁴⁴ Βλ. Γνωμοδότηση, παρ. 306-310. Η Γνωμοδότηση, αναφορικά με το χρονικό πλαίσιο των μέτρων, αναγνωρίζει ότι «[τ]ο χρονικό πλαίσιο αυτών των μέτρων δύναται να είναι περιορισμένο, για παράδειγμα 2 με 5 χρόνια, έτσι ώστε να επιτευχθεί η διαδικασία ψηφιακής μετάλλαξης της αλυσίδας αξίας προϊόντων Τύπου με την είσοδο νέων ανταγωνιστών, ειδικά στη ψηφιακή διανομή ενημέρωσης, ή την διαδικασία αποδιαμεσολάβησης μέσω της απευθείας ψηφιακής διανομής από τις ιστοσελίδες κάθε εκδότη ή εφημερίδας».

²⁴⁵ Γνωμοδότηση, παρ. 312-318.

εν λόγω δημοπρασίες, οι οποίες θα μπορούσαν να διεξάγονται από την ακολούθως προτεινόμενη **Ρυθμιστική Αρχή Εποπτείας και Ρύθμισης Πρακτόρευσης Έντυπου Τύπου**, θα μπορούσαν να συμμετέχουν και εταιρίες που μέχρι σήμερα δραστηριοποιούνται σε παρεμφερείς αγορές.

135. Εν προκειμένω, η Γνωμοδότηση αναφέρει ότι θα μπορούσε να συσταθεί νομοθετικά μία **Αρχή Εποπτείας και Ρύθμισης Πρακτόρευσης Έντυπου Τύπου**, στις αρμοδιότητες της οποίας να περιλαμβάνεται ο έλεγχος, η εποπτεία και η ρύθμιση της υπό κρίση αγοράς και η διασφάλιση της διαφάνειας στη διανομή Έντυπου Τύπου και στην οποία θα μπορούν να καταφεύγουν οι εκδοτικές επιχειρήσεις στην περίπτωση που θεωρούν ότι η πρακτόρευση έντυπου Τύπου δεν λειτουργεί επαρκώς ή και, ενδεχομένως, θίγει τα συμφέροντά τους. Εναλλακτικά, οι ανωτέρω αρμοδιότητες θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις **αρμοδιότητες της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)**, κατά το πρότυπο άλλων κρατών –μελών, όπως η Γαλλία, βάσει πρόσφατης νομοθετικής τροποποίησης προς αυτή την κατεύθυνση.
136. **Τέλος, η εφαρμογή των νομοθετικών ρυθμίσεων**, όπως αναλύθηκαν και στις Απόψεις, αναφορικά με την προσθήκη γραμμωτού κώδικα (**barcode**) στα έντυπα αναμένεται να επιφέρει σημαντική βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας του ανταγωνισμού στην υπό κρίση αγορά διανομής έντυπου Τύπου. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να προστεθεί η επίβλεψη της εφαρμογής αυτού του μέτρου στον ombudsman, ο οποίος θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει σε ετήσια έκθεση που θα παραδίδει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού πληροφορίες για την επιτυχή εκτέλεση αυτού του μέτρου.

V.2 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ

V.2.1 Αρμοδιότητα ΕΑ

137. Όπως επισημάνθηκε στη Γνωμοδότηση²⁴⁶ και στις Απόψεις²⁴⁷, η ανάγκη διατήρησης της πολυφωνίας του Τύπου δύναται να ληφθεί εμπράκτως υπόψη όταν η ΕΑ εξετάζει την ύπαρξη, ή όχι, συνθηκών «αποτελεσματικού ανταγωνισμού», καθώς η ΕΑ καλείται να διασφαλίσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, υπό το πρίσμα της προστασίας ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων²⁴⁸.
138. Η σημασία του Τύπου και η διασφάλιση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της πολυφωνίας θέτουν πρόσθετες παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση της λειτουργίας του ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο κλάδο.
139. Τούτων λεχθέντων και νοουμένου ότι η διανομή των εντύπων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το αγαθό του Τύπου, η ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της συνιστά προϋπόθεση της συνέχισης πρόσβασης των πολιτών στο αγαθό της ενημέρωσης και κατ' επέκταση συνιστά προϋπόθεση για τη διασφάλιση των συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά. Στο πλαίσιο της Κανονιστικής παρέμβασης του άρθρου 11 στον κλάδο της διανομής τύπου, η ΕΑ εστιάζει την προσοχή της στις αρνητικές επιπτώσεις περιορισμών στη διαδικασία του ανταγωνισμού, η οποία διευκολύνεται από τη δομή των αγορών και το θεσμικό πλαίσιο. Όπως προαναφέρθηκε, η έννοια του «αποτελεσματικού ανταγωνισμού» μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα

²⁴⁶ Βλ. Γνωμοδότηση, σκ. 21.

²⁴⁷ Βλ. Απόψεις, σκ. 22-25.

²⁴⁸ Βλ. σκ. 21 της Γνωμοδότησης.

με το πώς κρίνονται ανά περίπτωση οι θετικές επιπτώσεις στη συγκεκριμένη αγορά ή/και κλάδο της οικονομίας της ελεύθερης ανταγωνιστικής διαδικασίας, εν προκειμένω λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο την οικονομική στάθμιση του οφέλους που μπορεί να προκύψει για τη συνολική ευημερία ή για το πλεόνασμα του καταναλωτή, αλλά, σύμφωνα και με τη Γνωμοδότηση της ΕΑ, και προχωρώντας στην «ανάλυση πολλαπλών άλλων παραγόντων που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη λόγω του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, του οποίου το εθνικό και Ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού αποτελούν κομμάτι... (ε)ιδικά...συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα ή δικαιώματα που προστατεύονται από την Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και σε γενικές κατευθύνσεις που δίνονται για την ερμηνεία του εθνικού και Ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού»²⁴⁹. Υπό αυτό το πρίσμα, καθίσταται προφανές ότι η κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ στον κλάδο της διανομής Τύπου δυνητικά εξυπηρετεί την αποκατάσταση της λειτουργίας του ανταγωνισμού αλλά και μέσω αυτής το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης, είναι δε απολύτως διακριτή η εν λόγω παρέμβαση από τυχόν παρεμβάσεις σε άλλους κλάδους/αγορές, όπου η ερμηνεία της έννοιας του «αποτελεσματικού ανταγωνισμού» πάλι εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες, αλλά και το γενικότερο πλαίσιο, που ισχύει στον εξεταζόμενο κλάδο ή/και επιμέρους αγορές. Επίσης, η παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού δεν αφορά πρακτικές οι οποίες απασχολούν την Επιτροπή Ανταγωνισμού στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της για την εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 του Ν. 3959/2011, αλλά επιπτώσεις στον ανταγωνισμό από τη δομή των συγκεκριμένων αγορών.

140. Η ΕΑ οφείλει να κρίνει κατά τη θεσμοθέτησή τους αν τα μέτρα είναι πράγματι αναγκαία και πρόσφορα σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Η αρχή της αναλογικότητας είναι συνταγματικά²⁵⁰ κατοχυρωμένη (άρθρο 25 § 1 Σ και ΕΣΔΑ) και αποτελεί, ταυτόχρονα, και πρωτογενή κανόνα του ενωσιακού δικαίου (άρθρο 5 ΣΛΕΕ). Η εν λόγω αρχή διέπει τη νομολογία των Δικαστηρίων (εθνικών και ευρωπαϊκών, ακυρωτικών και ουσίας), καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, και έχει ιδιαίτερη σημασία στο σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπό τη δημιουργική της λειτουργία η αρχή της αναλογικότητας υπαγορεύει στον ερμηνευτή των δικαιωμάτων, τα στάδια και τα βήματα ενός δομημένου τεστ στάθμισης²⁵¹, προκειμένου να ενσωματώσει στο ρευστό, ελαστικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων τις αναγκαίες σταθμίσεις που άπτονται της κοινωνικής, οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής²⁵².

²⁴⁹ Γνωμοδότηση, σελ. 6 και παρ. 21.

²⁵⁰ Βλ. Σπυρόπουλος, Κοντιάδης, Ανθόπουλος, Γεραπετρίτης, (Ανθόπουλος), ΕρμΣυντ (2017) άρθ. 25 παρ. 1, σελ. 684επ. Βλ. επίσης ενδεικτικά Β. Βουτσάκης, Η αρχή της αναλογικότητας: Από την ερμηνεία στη διάπλαση του δικαίου σε Όψεις του Κράτους Δικαίου, Θεσσαλονίκη, 1990, Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, Η αρχή της αναλογικότητας στο δημόσιο δίκαιο, 1989, Ε. Κουτούπα-Ρεγκάκου Ε, Αόριστες και Τεχνικές Έννοιες στο Δημόσιο Δίκαιο, 1997, Σ. Ορφανουδάκης / Β. Κόκοτα, Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στην ελληνική και την κοινοτική έννομη τάξη, ΕΕΕυρΔ 2007, σ. 691, Σ. Ορφανουδάκης, Η αρχή της αναλογικότητας στην ελληνική έννομη τάξη. Από τη νομολογιακή εφαρμογή της στη συνταγματική της καθιέρωση, 2003, Ε. Πρεβεδούρου, Η αρχή της αναλογικότητας στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΕΕΕυρΔ 1997, σ. 1 και 247, Κ. Χιώλος, Η Συνταγματική Αρχή της Αναλογικότητας, ΕΔΔΔ 2012, 913.

²⁵¹ Για τον όρο «balancing test», ήδη η ελληνική θεωρία χρησιμοποιεί τον όρο τεστ στάθμισης ή συμβατότητας των επιλεγμένων μέτρων ως τον προσφορότερο για να αποδώσει το τυποποιημένο μοντέλο που ακολουθείται για τη στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων, βλ. ενδεικτικά Ι. Σαρμά, *Η δίκαιη ισορροπία κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ*, <https://www.constitutionalism.gr/2066-i-dikaii-isorropia-kata-ti-nomologia-toy-eyrwpaiko/>

²⁵² Βλ. *Ε. Κοντιάδη* (σε συνεργασία με *Α. Φωτιάδου*), Κοινωνικά δικαιώματα, αναλογικότητα και δημοσιονομική κρίση, Θεωρητικές επισημάνσεις επ' ευκαιρία της ΣτΕ (Ολ.) 668/2012, ΔτΑτευχ. 53/2012, σελ. 27-51.

Σύμφωνα με την ανωτέρω αρχή ο επιβληθείς περιορισμός από τον νομοθέτη - στον οποίο περιλαμβάνεται και ο κανονιστικός νομοθέτης -, θα πρέπει να μην επιφέρει μεγαλύτερη δέσμευση του δικαιώματος, από όση επιβάλλεται για την ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος. Συγκεκριμένα, το νομοθετικό μέτρο θα πρέπει να είναι κατάλληλο και αναγκαίο. Κατάλληλο σημαίνει πρόσφορο για την επίτευξη ενός δημοσίου συμφέροντος και αναγκαίο σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υπερβαίνει σε «ένταση, έκταση και διάρκεια» τον απαιτούμενο βαθμό για την επίτευξη του εν λόγω δημοσίου συμφέροντος²⁵³. Μεταξύ των συντελεστών που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να εκτιμηθεί αν ένα μέτρο αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας είναι επίσης η αναγκαιότητα αυτού και συγκεκριμένα, εάν υπάρχουν επαρκή εναλλακτικά μέτρα, εάν δηλαδή ο επιδιωκόμενος σκοπός του δημοσίου συμφέροντος μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθείς ρυθμίσεις. Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει συνάφεια και εύλογη σχέση μεταξύ του μέτρου και του επιδιωκόμενου σκοπού (δεν πρέπει να συνεπάγεται περισσότερα μειονεκτήματα για τα δικαιώματα του πολίτη/επιχείρησης, παρά πλεονεκτήματα για τα συνταγματικά συμφέροντα, στην προστασία των οποίων αποβλέπει). Όλα τα μέσα ασκήσεως της κρατικής εξουσίας, ο νόμος, η δικαστική απόφαση και η διοικητική πράξη, πρέπει να πληρούν τα τρία κριτήρια της αρχής της αναλογικότητας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα περιγραφής της εν λόγω αρχής, συνιστά η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (εφεξής και ΣτΕ) υπ' αριθμ. 1249/2010, η οποία παραπέμποντας σε προγενέστερη νομολογία²⁵⁴ διαλαμβάνει, ότι «οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, να είναι: α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα μέτρα που μπορεί να ληφθούν, επέγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και γ) εν στενή έννοια αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν».

141. Επισημαίνεται, όσον αφορά τον έλεγχο της προσφορότητας και αναγκαιότητας των μέτρων που θεσπίζονται για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού, ο νομοθέτης - στον οποίο περιλαμβάνεται και ο κανονιστικός νομοθέτης - διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης, για τον καθορισμό των ρυθμίσεων που αυτός κρίνει πρόσφορες και αναγκαίες.
142. **Εν προκειμένω, η ΕΑ** θα αξιολογήσει αν τα προτεινόμενα συγκεκριμένα μέτρα είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο κλάδο της διανομής τύπου.
143. Στο πλαίσιο αυτό κατωτέρω παρουσιάζονται πιθανές επιλογές μέτρων –μεμονωμένα ή ως δέσμη συνδυαστικά– προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα του ανταγωνισμού στον κλάδο της διανομής τύπου, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της στους καταναλωτές και κατά πόσον αυτά είναι αποτελεσματικά και εφαρμόσιμα/βιώσιμα. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να λάβει υπόψη της η ΕΑ ότι τα μέτρα που θα υιοθετηθούν θα πρέπει να αναμένεται να παρουσιάσουν αποτελέσματα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η σχετική ανταγωνιστική δυναμική της αγοράς είναι πιθανό να αλλάξει σημαντικά τα επόμενα χρόνια π.χ. λόγω του ηλεκτρονικού τύπου, οπότε η ΕΑ θα πρέπει να εξετάσει επίσης το

²⁵³Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο 2004, σελ. 91.

²⁵⁴ Βλ. ΣτΕ 202/1974, 1700/1995, 1129/2003. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΣτΕ 105/2011, 1249/2010, 956/2009, ΣτΕ (Ολ) 990/2004, 4182/2005, 1129/2003, 1700/1995 καθώς και Ολ ΑΠ 5/2013, Ολ 6/2011, 6/2009, 27/2008, 43/2005 κ.α.

ενδεχόμενο να λάβει υπόψη τη συμπερίληψη διατάξεων για τον περιορισμό της διάρκειας των μέτρων (π.χ. επανεξέταση σε σύντομο χρονικό ορίζοντα).

144. Η ΕΑ θα κρίνει με βάση την αρχή της αναλογικότητας, διασφαλίζοντας ότι ενεργεί εύλογα κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα προτεινόμενα μέτρα. Ως εκ τούτου, η ΕΑ θα αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο οι διάφορες επιλογές μέτρων είναι αναγκαίες και αναλογικές, και ειδικότερα από το κατά πόσον το κάθε προτεινόμενο μέτρο:
- α) είναι πρόσφορο/αποτελεσματικό στην επίτευξη του θεμιτού στόχου (εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος)
  - β) είναι αναγκαίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου
  - γ) είναι το λιγότερο επαχθές εάν υπάρχει επιλογή μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων
  - δ) δεν δημιουργεί μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο.

V.2.1.1 Διαδικαστικά εχέγγυα

145. Επιπλέον, τυχόν υιοθετηθέντα μέτρα θα πρέπει να ανταποκρίνονται και να δίνουν λύσεις στη συγκεκριμένες θεωρίες βλάβης²⁵⁵.
146. Τυχόν μέτρα στον βαθμό που δυνητικά θα περιορίσουν την επιχειρηματική ελευθερία και το δικαίωμα ιδιοκτησίας θα πρέπει επίσης να σέβονται την ουσία αυτών των δικαιωμάτων και να είναι ανάλογα²⁵⁶.

---

²⁵⁵ Βλ. για παράδειγμα Motta and Peitz, “Intervention triggers and underlying theories of harm” (Expert advice for the Impact Assessment of a New Competition Tool) (2020) 33.

²⁵⁶ Άρθρα 16 και 17 Χάρτη.

V.2.2 Μέτρα

147. Με βάση τα εντοπιζόμενα προβλήματα οι παρούσες Απόψεις παρουσιάζουν μια σειρά από μέτρα τα οποία παρατίθενται κατωτέρω. Τα μέτρα που αναλύονται σκοπό έχουν να διασφαλίσουν τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο κλάδο..

V.2.2.1 Δομή, Οργάνωση και Μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου

148. Πρώτα εξετάζονται μέτρα, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων, τα οποία δημιουργούνται από την υπάρχουσα δομή, οργάνωση και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου Διανομής. Συγκεκριμένα, τα μέτρα που εξετάζονται αφορούν:

- 1) Αλλαγή της εταιρικής διακυβέρνησης του Πρακτορείου προς ενίσχυση του συμμετοχικού του χαρακτήρα²⁵⁷.
- 2) Μέτρα που θα διασφαλίσουν την ανεξαρτησία της διοίκησης του Πρακτορείου.
- 3) Μέτρα που αφορούν την μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Έκθεση **της εμπειρογνώμονα** προτείνεται ύστερα από ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στον κλάδο στην Ελλάδα, **η αλλαγή της διακυβέρνησης και της μετοχικής δομής του Πρακτορείου**²⁵⁸. Η πηγή του προβλήματος που εντοπίστηκε από την εμπειρογνώμονα αφορά τον χαρακτήρα βασικής διευκόλυνσης που έχουν οι υπηρεσίες που προσφέρει το Πρακτορείο για όλες τις εκδοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες αντλούν ένα σημαντικό μέρος των εσόδων τους από την πώληση έντυπου τύπου ή/και συνδεδεμένες οικονομικές δραστηριότητες (π.χ. διαφήμιση). Λόγω της κατάστασης ιδιωτικού και μη ρυθμιζόμενου οιονεί φυσικού μονοπωλίου που έχει το Πρακτορείο και της αδυναμίας άλλων να το ανταγωνιστούν αποτελεσματικά στη διανομή έντυπου τύπου, η πρόσβαση στη μετοχική σύνθεση του πρακτορείου ή η συμμετοχή στη διακυβέρνησή του, είτε μέσω της συμμετοχής στη διοίκηση ή κάποια έμμεση έστω συμμετοχή στις αποφάσεις που αφορούν τη διανομή προϊόντων έντυπου τύπου αναλογεί σε πρόσβαση σε βασική διευκόλυνση και ανάγει το Πρακτορείο σε επιχείρηση «πυλωρό», κάτι το οποίο και θέτει την ανάγκη κάποιας μορφής ρύθμισης. Τα παρακάτω προτεινόμενα μέτρα εξετάζονται τόσο από την σκοπιά της αναγκαιότητας και προσφορότητάς τους, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο κλάδο, αλλά και από την σκοπιά της αρχής της αναλογικότητας.

Αλλαγή Εταιρικής Διακυβέρνησης

NMO- Non-profit media organization

149. Όσον αφορά την αλλαγή της εταιρικής διακυβέρνησης, η Έκθεση της εμπειρογνώμονα επισημαίνει ότι είναι σημαντικό, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών στην αγορά διανομής τύπου, οι οποίοι δεν καθιστούν δυνατή την είσοδο μιας νέας εταιρείας διανομής, να αλλάξει η διακυβέρνηση της υπάρχουσας εταιρείας, εν προκειμένω της ΑΡΓΟΣ. Αυτό προϋποθέτει μια **μεταρρύθμιση της μετοχικής δομής της ΑΡΓΟΣ**, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι ελληνικές

²⁵⁷ Το μέτρο αυτό εξετάστηκε στη Γνωμοδότηση και αναπτύχθηκε και στην υπ' αριθ. πρωτ. 2392/17.03.2021 έκθεση της εμπειρογνώμονα.

²⁵⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2392/17.03.2021 Έκθεση. **Όπως επισημαίνεται στο σημείωμα, η ανάλυση βασίζεται σε δύο αγορές μέσωσ ενημέρωσης (τη γαλλική και την αμερικανική αγορά).**

εκδοτικές εταιρείες θα συμπεριληφθούν ως μέτοχοι (ακόμη και με διαφορετικά μετοχικά κεφάλαια).

150. Προς τούτο, προκρίνεται στην Έκθεση ένα μοντέλο μη κερδοσκοπικής κεφαλαιουχικής εταιρίας, ένας **«μη κερδοσκοπικός οργανισμός μέσω ενημέρωσης»** (non-profit media or ganization–**NMO**), προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, τα οποία συναντώνται σε συνεταιριστικές μορφές διακυβέρνησης. Παρίσταται λοιπόν ως ενδεχόμενο η επιλογή ένα καθεστώς **ανώνυμης εταιρείας** (αντί καθεστώς συνεργασίας), με **καταστατικό** τέτοιο ώστε να διασφαλιστεί μια **δημοκρατική διακυβέρνηση** στο πνεύμα της συνεταιριστικής διακυβέρνησης²⁵⁹. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο:
- «Ο τύπος NMO [που προτείνω] συνδυάζει έτσι τα πλεονεκτήματα διαφορετικών νομικών τύπων. Απολαμβάνει τα πλεονεκτήματα ενός ιδρύματος (σταθερότητα χρηματοδότησης, ικανότητα επικέντρωσης στην ενημέρωση ως δημόσιο αγαθό αντί στη μεγιστοποίηση του κέρδους σε βάρος της ποιότητας) και ταυτόχρονα τα πλεονεκτήματα μιας ανώνυμης εταιρείας (διαφοροποιημένη ιδιοκτησία, αναπλήρωση των ηγετικών βαθμών και της δημοκρατικής λήψης αποφάσεων, υπό τον όρο ότι η ισχύς των μεγαλύτερων μετόχων είναι προσηκόντως περιορισμένη)».*
151. Το σημαντικό εδώ είναι το εξής: το γεγονός ότι **διασφαλίζεται ότι τα δικαιώματα ψήφου (η εξουσία εντός της εταιρείας) είναι ατελώς συσχετιζόμενα με τα μετοχικά κεφάλαια**, έτσι ώστε να διασφαλίζεται επαρκής ψήφος στους μικρότερους εκδότες. (Με άλλα λόγια, τα εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να είναι και μέτοχοι.)
152. Το εν λόγω μέτρο κρίνεται μεν κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά όχι και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα μέτρα που μπορεί να ληφθούν, επάγεται μεγάλο περιορισμό και ως εκ τούτου δεν είναι και εν στενή έννοια αναλογικό, καθώς δεν τελεί σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλεί.
153. Συγκεκριμένα, η αλλαγή της εταιρικής διακυβέρνησης του Πρακτορείου ΑΡΓΟΣ προς ενίσχυση του συμμετοχικού του χαρακτήρα μέσω της αλλαγής του σε μορφή μη κερδοσκοπικής κεφαλαιουχικής εταιρίας, **«μη κερδοσκοπικός οργανισμός μέσω ενημέρωσης»** (non-profit media organization–**NMO**), όπως αναλύθηκε ανωτέρω, είναι πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί τόσο την αποκατάσταση της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού καθώς όλες οι ελληνικές εκδοτικές εταιρίες προτείνεται να συμπεριληφθούν ως μέτοχοι (ακόμη και με διαφορετικά μετοχικά κεφάλαια) όσο και το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης. Το εν λόγω όμως μέτρο μπορεί να κριθεί μη αναλογικό, στο πλαίσιο της κανονιστικής, καθώς μπορεί να υποστηριχθεί ότι είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου υπό την έννοια ότι ο κανονιστικός νομοθέτης επεμβαίνει στην αρχή της επιχειρηματικής ελευθερίας και οικονομικής δραστηριότητας προχωρώντας στην αλλαγή της εταιρικής μορφής της εταιρίας, χωρίς αυτή να επέρχεται λόγω της πρωτοβουλίας των μετόχων της, το οποίο θα απαιτούσε νομοθετική παρέμβαση. Επίσης, ενδέχεται η παρέμβαση αυτή να έχει ως αποτέλεσμα τη μη αποτελεσματική διακυβέρνηση της εταιρίας, λόγω της δυσκολίας λήψης αποφάσεων, κάτι το οποίο μπορεί να επηρεάσει υπέρμετρα αρνητικά και σε βάθος χρόνου τόσο την αξία των μετοχών όσο και την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο προστατεύεται

²⁵⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ.2392/17.03.2021 Έκθεση, με περαιτέρω παραπομπές σε Julia Cage, Saving the media. Capitalism, Crowdfunding and Democracy (Cagé 2015) και πιο πρόσφατα Julia Cage, L'information est un bien public. Refonder la propriété des médias (Παρίσι, Le Seuil, 2021) (Cagé και Huet 2021).

από το άρθρο 17 του Συντάγματος και το άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης δεν είναι το λιγότερο επαχθές, καθώς υπάρχει επιλογή μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων όπως θα αναλυθεί κατωτέρω. Περαιτέρω, δεν λαμβάνει υπόψη τη βούληση των εκδοτικών εταιριών ως προς τη συμμετοχή τους στο πρακτορείο διανομής. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ, «είναι δικαιολογημένη η απροθυμία των εκδοτικών επιχειρήσεων να συμμετέχουν σε πρακτορεία, καθώς η αποτυχημένη πορεία των προηγούμενων πρακτορείων (ΠΕΑΤ, Ελληνικό Πρακτορείο Ξένου Τύπου, Μακεδονικό Πρακτορείο, Ευρώπη) οδήγησε στην απώλεια κεφαλαίων και εσόδων, παρότι οι περισσότερες από αυτές ήταν μέτοχοι σ' αυτά»²⁶⁰.

Ενίσχυση της Σύνθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου

154. Η εμπειρογνώμονας επισημαίνει ακόμα ότι μία εναλλακτική πηγή έμπνευσης θα μπορούσε να είναι η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου της Agence France Presse (AFP) (το τρίτο μεγαλύτερο πρακτορείο ειδήσεων στον κόσμο). Πράγματι, το διοικητικό συμβούλιο της Agence France Presse έχει τέσσερις κατηγορίες μελών:
- Τους εκπροσώπους της κυβέρνησης,
  - Τους εκπροσώπους των “πελατών” του πρακτορείου, ήτοι των εκδοτών
  - Τους εκπροσώπους του προσωπικού του πρακτορείου,
  - “Εξειδικευμένα πρόσωπα”, δηλαδή ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες που έχουν επιλεγεί για τις γνώσεις τους στο γαλλικό και το διεθνές μιντιακό τοπίο.
155. Τέτοιου τύπου μέτρα θα απαιτούσαν νομοθετική παρέμβαση, όπως φαίνεται να αναγνωρίζει και η Έκθεση της εμπειρογνώμονα, καθώς αναφέρει στην Έκθεσή της ότι «η λειτουργία της εταιρείας θα πρέπει να υπόκειται σε ορισμένους κανόνες όσον αφορά την **κατανομή κεφαλαίου** και ότι η **δομή διακυβέρνησής** της θα μπορούσε να επιβάλλεται με νόμο (όπως ισχύει για τη διακυβέρνηση του AFP στη Γαλλία ή για τους κανόνες που διέπουν τη διανομή του τύπου)».
156. Η Έκθεση ακολούθως αναφέρει ότι ο νόμος (ή η αρχή ανταγωνισμού) θα πρέπει επίσης να ορίζει με την έκδοση **σαφών και δεσμευτικών κανόνων** τους όρους **συνεργασίας** μεταξύ της εταιρείας διανομής τύπου και των εκδοτικών εταιρειών. Και εδώ, σημαντικά μαθήματα μπορούν να αντληθούν από το μοντέλο του AFP στη Γαλλία²⁶¹. Με βάση αυτό το μοντέλο, δεν πληρώνουν όλοι οι εκδότες-μέλη του AFP την ίδια τιμή, αλλά όλοι έχουν πρόσβαση στο ίδιο περιεχόμενο και μπορούν να το χρησιμοποιούν με τον ίδιο τρόπο (με κάποιες πρόσφατες εξαιρέσεις ορισμένων που δραστηριοποιήθηκαν αυτόνομα στην παραγωγή βιντεοταινιών). Όσον αφορά τις γαλλικές εκδοτικές εταιρείες που κατέστησαν δυνατή την ύπαρξη του AFP (οι συμβάσεις με ξένες εταιρείες μέσω ενημέρωσης υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες), η τιμή της εγγραφής τους στο AFP ορίζεται σε συνάρτηση με την κυκλοφορία τους (και συνεπώς, με τα έσοδά τους): όσο υψηλότερα είναι τα έσοδα των εκδοτών, τόσο υψηλότερη είναι η τιμή της εγγραφής τους. Πρόκειται για μια πολύ σημαντική διάσταση αυτού του μοντέλου, δεδομένου ότι διασφαλίζει ότι ακόμη και οι μικρότερες εταιρείες μπορούν να έχουν πρόσβαση στη ροή ειδήσεων των

²⁶⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας που εστάλη στο πλαίσιο της Δημόσιας Διαβούλευσης,

²⁶¹ Το AgenceFrance-Press (AFP) είναι το παλαιότερο και ένα από τα μεγαλύτερα ειδησεογραφικά πρακτορεία παγκοσμίως. Βλ <https://www.afp.com/en/news-hub>

ειδησεογραφικών πρακτορείων με ένα λογικό κόστος. Σημειώνεται ότι το AFP δεν είναι συνεταιριστική εταιρεία αλλά λειτουργεί δυνάμει ενός νόμου του 1957 ως εμπορική επιχείρηση, ανεξάρτητη από την κυβέρνηση και χωρίς μετόχους.

157. Σύμφωνα με την Έκθεση, θα έπρεπε να εφαρμόζεται ένα τέτοιο σύστημα κατά τον καθορισμό **των όρων συνεργασίας** μεταξύ της εταιρείας διανομής τύπου και των εκδοτών στην Ελλάδα. Στην περίπτωση του συστήματος διανομής, δεν θα αναμενόταν να πληρώνουν οι μεγαλύτεροι εκδότες υψηλότερη τιμή ανά διανεμόμενο αντίτυπο, αλλά μια λύση θα μπορούσε να είναι να χρεώνονται όλες οι εταιρείες την ίδια τιμή, παρά τις αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας στη διανομή τύπου. Σύμφωνα με τον Νόμο Bichet – ως προς τη διανομή του τύπου - η βασική ιδέα σχετικά με τους όρους συνεργασίας μεταξύ των εκδοτών και του πρακτορείου διανομής είναι η ιδέα της **τιμολόγησης χωρίς διακρίσεις**, στο πλαίσιο μιας αρχής αλληλεγγύης μεταξύ των μελών του(ων) συνεταιρισμού(ών). Οι τιμολογήσεις θα πρέπει να εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση του συνεταιρισμού στην οποία, όπως επισημαίνεται ανωτέρω, κάθε εκδότης έχει ψήφο²⁶².
158. Το εν λόγω μέτρο επίσης κρίνεται μεν κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά ενδεχομένως όχι και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα μέτρα που μπορεί να ληφθούν, επάγεται μεγάλο περιορισμό και ως εκ τούτου και δεν είναι και εν στενή έννοια αναλογικό, καθώς δεν τελεί σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλεί. Συγκεκριμένα, η αλλαγή της εταιρικής διακυβέρνησης του Πρακτορείου ΑΡΓΟΣ προς ενίσχυση του συμμετοχικού του χαρακτήρα μέσω της αλλαγής της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου όπως της Agence France Presse με τέσσερις κατηγορίες μελών: α) εκπροσώπους της κυβέρνησης, β) εκπροσώπους των “πελατών” του πρακτορείου, ήτοι των εκδοτών, ενδεχομένως και εκπροσώπων των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και τελικών σημείων πώλησης, ώστε να αντιπροσωπεύονται όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας στη διανομή έντυπου τύπου, γ) εκπροσώπους του προσωπικού του πρακτορείου, και δ) “εξειδικευμένα πρόσωπα”, δηλαδή ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες που έχουν επιλεγεί για τις γνώσεις τους στο ελληνικό και το διεθνές τοπίο των μέσων μαζικής ενημέρωσης όπως αναλύθηκε ανωτέρω, είναι πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί την αντιπροσώπευση όλων των φορέων στο ΔΣ του Πρακτορείου και μέσω αυτής τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθώς θα οδηγήσει ουσιαστικά στην εφαρμογή «εκ των έσω» της αρχής της ανταγωνιστικής ουδετερότητας εστιάζοντας, αντί του μετοχικού κεφαλαίου, στην οργάνωση της διακυβέρνησης του Πρακτορείου και των κινήτρων των μερών σε αυτή τη διακυβέρνηση για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος. Σύμφωνα με **την αρχή της αναλογικότητας** προκειμένου να κριθούν ως ανεκτοί οι επιβαλλόμενοι σε ένα θεμελιώδες δικαίωμα περιορισμοί, θα πρέπει: α) να ανταποκρίνονται στους δηλωμένους σκοπούς της νομοθετικής ή διοικητικής ρύθμισης και πάντως σε σκοπούς

²⁶² Το άρθρο 12 του νόμου Bichet ορίζει ότι οι τιμές «καθορίζονται σύμφωνα με τις αρχές της αλληλεγγύης μεταξύ των συνεταιρισμών και εντός ενός συνεταιρισμού και τη διατήρηση της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος συλλογικής διανομής τύπου. Οι αρχές αυτές καθιστούν δυνατή τη διασφάλιση της ισότητας των εκδοτών όσον αφορά το σύστημα διανομής χάρη στη δημοκρατική, αποτελεσματική και ανιδιοτελή διαχείριση των συγκεντρωμένων μέσων. Καθιστούν επίσης δυνατή την κατανομή του κόστους διανομής μεταξύ όλων των επιχειρήσεων Τύπου που ανήκουν στους συνεταιρισμούς, με αντικειμενικό, διαφανή και αμερόληπτο τρόπο, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών πρόσθετων δαπανών που προκύπτουν από τη διανομή ημερήσιων εφημερίδων και δεν μπορούν να αποφευχθούν, τόσο ως προς τις τιμές, οι οποίες καθορίζονται από τις κλίμακες που εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση, όσο και ως προς την πρόσβαση στο δίκτυο, καθώς επίσης και ως προς την κυκλοφορία, η οποία δεν μπορεί να περιορίζεται.”

γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, β) το περιοριστικό μέτρο το οποίο επιβάλλεται στην άσκηση ενός δικαιώματος να είναι αναγκαίο για την εξυπηρέτησή τους και το λιγότερο επαχθές ή ηπιότερο δυνατό, γ) το μέτρο που επιλέγεται να είναι κατάλληλο και πρόσφορο για την εξυπηρέτηση των τιθέμενων σκοπών και να συνάπτεται προς αυτούς και δ) η ανάγκη εξυπηρέτησης του τιθέμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος, να μην αποβαίνει προδήλως ασύμμετρη ή δυσανάλογη προς την ανάγκη προστασίας του προσβαλλόμενου δικαιώματος (αναλογικότητα εν στενή έννοια).

159. Το εν λόγω μέτρο ενδέχεται να μην κριθεί αναλογικό, καθώς είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου υπό την έννοια ότι ο κανονιστικός νομοθέτης επεμβαίνει στην αρχή της επιχειρηματικής ελευθερίας με την αλλαγή του ΔΣ της εταιρίας, το οποίο θα απαιτούσε νομοθετική παρέμβαση; όπως επίσης και για την θεσμοθέτηση αυτής της εταιρικής μορφής, η οποία δεν ανταποκρίνεται και στον σύνηθες σκοπό μίας εταιρίας, τη μεγιστοποίηση της αξίας των μετόχων (shareholder value maximization) και φαίνεται να εστιάζει στην προώθηση και του ευρύτερου δημοσίου συμφέροντος, συμπεριλαμβανομένων και μη μετόχων (stakeholder value maximization). Σε περιπτώσεις που αυτό οδηγεί στη μεγιστοποίηση της αξίας των μετόχων, ενδεχομένως να μπορούσε να ληφθεί υπόψη ως σχετικό με την έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (corporate social responsibility), αλλά σίγουρα αυτό καλύπτει μόνο μέρος των πιθανών ενεργειών εάν ληφθεί υπόψη το ευρύτερο συμφέρον των ενδιαφερόμενων φορέων (stakeholders). Συνεπώς, μία κομβική επιλογή σαν αυτή, με σημαντικές επιπτώσεις στο εταιρικό δίκαιο γενικότερα, δεν μπορεί να επιβληθεί από μία ανεξάρτητη αρχή με συγκεκριμένες αρμοδιότητες, όπως η ΕΑ, αλλά θα πρέπει να τύχει γενικότερης νομιμοποίησης από τον νομοθέτη. Επίσης δεν είναι το λιγότερο επαχθές καθώς υπάρχει επιλογή μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων όπως θα αναλυθεί κατωτέρω.

Ανεξάρτητη Διοίκηση – Σινικά Τείχη

160. Μία παρέμβαση, η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στην ανταγωνιστική ουδετερότητα είναι η διασφάλιση ότι το Πρακτορείο διαθέτει **ανεξάρτητη διοίκηση**. Συγκεκριμένα, μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα να τεθούν συγκεκριμένοι περιορισμοί αναφορικά με τη δράση των μελών του διοικητικού συμβουλίου, και των λοιπών ανώτατων διευθυντικών στελεχών και τις σχέσεις τους με τους μετόχους και τους εκπροσώπους των μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο. Αντίστοιχα μέτρα έχουν υιοθετηθεί σε υποθέσεις συγκεντρώσεων.
161. Συγκεκριμένα, στην υπ' αριθμ. **650/2017 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού** (με την οποία εγκρίθηκε η συγκέντρωση που αφορούσε στην απόκτηση κοινού ελέγχου της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε. από την εταιρία ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ Α.Ε. και μέλη της οικογένειας Χατζάκου, στη βάση των δεσμεύσεων που τα μέρη)²⁶³, για την εξασφάλιση της εξακολούθησης της διακριτής παραγωγής και διάθεσης σοκολατούχου γάλακτος στην ελληνική επικράτεια από τις ΜΕΒΓΑΛ και ΔΕΛΤΑ προκρίθηκε η πρόβλεψη και εφαρμογή Σινικών Τειχών («Chinese Walls»)²⁶⁴.

²⁶³ Για την εν λόγω συγκέντρωση είχε κινηθεί η διαδικασία πλήρους διερεύνησης, λόγω των σοβαρών αμφιβολιών που προκαλούνταν ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού, αναφορικά ιδίως με δύο κρίσιμα ζητήματα: α) ως προς τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης στις σχετικές αγορές της προμήθειας νοπού αγελαδινού γάλακτος (τόσο σε τοπικές παραγωγικές ζώνες της Βόρειας Ελλάδας, όσο και σε εθνικό επίπεδο) και β) της παραγωγής και διάθεσης σοκολατούχου γάλακτος στην ελληνική επικράτεια.

²⁶⁴ Για την πλήρη δέσμη των αναληφθεισών δεσμεύσεων βλ. Απόφαση 650/2017 <https://epant.gr/files/650_2017.pdf>

162. Ειδικότερα τα συμβαλλόμενα μέρη, **αναφορικά με την αγορά σοκολατούχου γάλακτος στην Ελληνική Επικράτεια**, δεσμεύτηκαν ότι για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα εξακολουθεί να υφίσταται **το καθεστώς κοινού ελέγχου** επί της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ, οι εταιρίες ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ και ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ θα λειτουργούν αυτοτελώς και πλήρως ανεξάρτητα μεταξύ τους αναφορικά με το σοκολατούχο γάλα. Οι δραστηριότητες των ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ και ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ σχετικά με το σοκολατούχο γάλα που παράγει αντίστοιχα έκαστη εκ των εν λόγω εταιριών θα παραμείνουν αυτόνομες, με ανεξάρτητη διοικητική δομή με ρητή δέσμευση ότι δεν θα ανταλλάσσουν εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και δεν θα επιτρέπουν τη διάχυση τέτοιων πληροφοριών.
163. Ο τρόπος διασφάλισης της εν λόγω λειτουργικής αυτοτέλειας των δύο εταιριών προβλέφθηκε να είναι, μεταξύ άλλων, ο εξής:
- 1) η εξαίρεση των δραστηριοτήτων της ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ που αφορούν στο σοκολατούχο γάλα από την άσκηση των δικαιωμάτων διοίκησης της ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ επί της ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ,
  - 2) **η δημιουργία «σινικών τειχών» (Chinese walls) που θα αποτρέπουν τη διαρροή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ των δύο εταιριών ως προς το σοκολατούχο γάλα.** Ειδικότερα, δεν θα επιτρέπεται, είτε άμεσα (οριζοντίως) είτε έμμεσα, μέσω του προσωπικού, στελεχών ή τρίτων προσώπων, η ανταλλαγή μεταξύ των εταιριών αυτών εμπορικά ευαίσθητων/εμπιστευτικών πληροφοριών που αφορούν στο σοκολατούχο γάλα. Στο πλαίσιο αυτό συνάφθηκαν σχετικές συμβάσεις εμπιστευτικότητας που εγκρίθηκαν από την ΕΑ.
  - 3) *το προσωπικό των εταιριών ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ και ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ που θα εργάζεται στο σοκολατούχο γάλα δεν θα ταυτίζεται και δεν θα εργάζεται στον ίδιο φυσικό χώρο και δεν θα υφίστανται κοινοί μεταξύ των δύο εταιριών εν ενεργεία εργαζόμενοι που ασκούν καθήκοντα σχετικά με τα προϊόντα σοκολατούχου γάλακτος των δύο εταιριών.* Επιπροσθέτως, οι εταιρίες ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ και ΜΕΒΓΑΛ ΑΕ δεσμεύονται να μην αποσπάσουν η μία από την άλλη προσωπικό που θα εργάζεται στο σοκολατούχο γάλα.
  - 4) οι δύο συμβαλλόμενες εταιρίες δεσμεύονται να διαθέτουν και να στηρίζουν τις λειτουργίες τους έκαστη σε **αυτόνομα συστήματα (ιδίως αυτόνομο μηχανογραφικό σύστημα).**
164. Για την ορθή εκπλήρωση των εν λόγω όρων και δεσμεύσεων η ΕΑ όρισε επιβλέποντα εντολοδόχο.
165. Παραδείγματα υιοθέτησης «σινικών τειχών» μπορεί να αντληθούν και από άλλες έννομες τάξεις. Στην υπόθεση Corpec/Terpel στη Χιλή, η οποία αφορούσε συγκέντρωση στην αγορά διανομής καυσίμων²⁶⁵, το TDLC (Tribunal de Defensa de la Libre Competencia²⁶⁶) ενέκρινε τη

²⁶⁵Βλ. σχετικά OECD Annual Report on competition policy developments in Chile, 2010, DAF/COMP/AR(2011)25, 18-Oct-2011, p. 18-19.

²⁶⁶Είναι το αρμόδιο δικαστήριο με εξουσία να αποφασίζει, έχοντας αποκλειστική αρμοδιότητα σε θέματα αντιμονοπωλιακού δικαίου και επιλύει αντιδικίες (π.χ. αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων από την FNE για καταγγελίες σχετικές με συμπαιγνία και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) καθώς και θέματα συγκεντρώσεων

συγκέντρωση, επιβάλλοντας μια σειρά μέτρων που αποσκοπούσαν στην άμβλυση των στρεβλώσεων που προκαλούντο στον ανταγωνισμό αποφασίζοντας μεταξύ άλλων και τα εξής: (i) την εκποίηση των μετοχών της Terpel Chile εντός της περιόδου των 18 μηνών μετά την εξαγορά της Terpel Colombia από τον σύμβουλο (ii) την εντολή να ενημερώνεται το FNE για τη διαδικασία εκποίησης (iii) εάν ο αγοραστής των εν λόγω μετοχών είναι εταιρεία που είχε προηγουμένως εγκατασταθεί στην αγορά διανομής καυσίμων, πρέπει να ζητηθεί η γνώμη της διαδικασίας εξαγοράς πριν από το TDLC (iv) Επιβολή «Σινικών τειχών» (Chinese walls) στην εταιρική διακυβέρνηση των εταιριών προκειμένου να αποφευχθούν επιρροές στη διαχείρισή τους που θα μπορούσαν να προκαλέσουν αντίθετα με τον ανταγωνισμό αποτελέσματα.

166. Στην υπόθεση joint venture/υπόθεση Morawa Grosso στην Αυστρία, τον Αύγουστο του 2004, το αρμόδιο δικαστήριο ενέκρινε τη δημιουργία κοινής επιχείρησης (joint venture/υπόθεση Morawa Grosso) μεταξύ των Morawa Pressevertrieb GmbH και Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&CoKG²⁶⁷. Η Morawa Pressevertrieb GmbH κατείχε το 75,1%, ενώ η Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&CoKG κατείχε το 24,9% του κεφαλαίου του εν λόγω joint venture²⁶⁸. Η εν λόγω έγκριση δόθηκε, αφού επιβλήθηκαν ορισμένα μέτρα ως «Σινικά τείχη»²⁶⁹: Η Mediaprint μείωσε την επιρροή της στην κοινή επιχείρηση αφενός με τη μη συμμετοχή της στη λειτουργία της κι αφετέρου με τη μη απόκτηση πρόσβασης σε κρίσιμα δεδομένα και πληροφορίες που προσέφερε το jointventure σε πελάτες και ανταγωνιστές της Mediaprint²⁷⁰.

επιχειρήσεων (ποληπτικός έλεγχος συγχωνεύσεων). Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από την TDLC μπορούν να προσβληθούν ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου.

²⁶⁷OECD Annual Report on Competition Policy Developments in Austria (2003 – 04) 1, 14 (<http://www.oecd.org/austria/34720199.pdf>).

²⁶⁸ Ο OECD χαρακτηριστικά αναφέρει για την εν λόγω υπόθεση τα εξής: «*In April 2004 Morawa Pressevertrieb GmbH (MPV) and Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH & Co KG (Mediaprint) notified the creation of the joint venture "Morawa Grosso". Morawa Grosso will take over the distribution of press products from publishers to Austrian retailers (especially tobacconists and food retail stores). The distribution of Mediaprint's daily newspapers (e.g. the market dominating "Kronenzeitung") will however not be transferred. MPV will hold 75,1 % of the shares of Morawa Grosso, Mediaprint 24,9 %.*

84. Beside MPV and Mediaprint only one further company was active in the field of press distribution in Austria. Furthermore, Mediaprint has a very dominant position in the market of press products, especially in the newspaper market. The FCA was concerned about the further concentration in the press distribution market as well as about possible negative consequences for competition and media diversity due to the participation of Mediaprint. Thus, the FCA as well as the Public Cartel Prosecutor filed an application for examination of the concentration with the Cartel Court.

85. Most important for the FCA was the reduction of influence capabilities of Mediaprint on the joint company and the non-access of Mediaprint to the distribution data of other print media. Furthermore, the FCA considered it essential that also other market participants can take advantage of the synergies created by the merger and that uncertainties of the present press distribution customers can be reduced.

86. In August 2004 the Cartel Court cleared the merger only subject to wide ranging restrictions and remedies. Mediaprint's influence on Morawa Grosso was reduced substantially. In particular, Mediaprint will not have a voice in the operative business of Morawa Grosso. Moreover, it will not get access to data and conditions offered to other publishers. Furthermore, Morawa Grosso was obliged not to change the conditions granted actually to customers for five years and not to pass on increased costs due to road pricing» [έμφαση δίδεται από την Υπηρεσία].βλ. <https://www.oecd.org/austria/34720199.pdf> (ANNUAL REPORT ON COMPETITION POLICY DEVELOPMENTS IN AUSTRIA 2003 – 2004).

²⁶⁹Βλ. P. Fotis & N. Zevgolis, "The Competitive Effects of Minority Shareholdings. Legal and Economic Issues". Hart Studies in Competition Law, Bloomsbury Publishing Ltd, 2016, p. 215, με παραπομπήσεΙ. Lianos and D. Geradin, 'Handbook of European Competition Law' (2013) 1, 162 για περαιτέρω εκεί παραπομπές.

²⁷⁰Βλ. P. Fotis & N. Zevgolis, ό.π., «*In February 2011 Mediaprint notified a 30 per cent acquisition of the issued capital of NiederösterreichischeGratismedien, ' a company publishing a free newspaper in the region of Lower Austria ' . 371 By this notification Nieder ö sterreichischeGratismedien would have been jointly controlled by*

167. Στην υπόθεση LibertyGlobal / BASE Belgium²⁷¹ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη συγκέντρωση με ορισμένες δεσμεύσεις. Σε χωριστό κεφάλαιο (G) με τίτλο «**ACCESS TO AND USE OF MVNO (Mobile Virtual Network Operator)**»²⁷² **CUSTOMER INFORMATION**» υπήρξε πρόβλεψη για Chinese walls. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο της ανάληψης δεσμεύσεων, αποφασίστηκε μεταξύ άλλων ότι η BASE με δικά της έξοδα, σύμφωνα με τα πρότυπα της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, θα εφαρμόσει ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά Chinese walls που θα διαχωρίζουν πλήρως το τμήμα χονδρικής και λιανικής, έτσι ώστε αυτή η πρόβλεψη να λειτουργήσει ως εμπόδιο στη μετάδοση (ή «διαρροή») οποιασδήποτε πληροφορίας ή δεδομένων σχετικά με τον αγοραστή και / ή τους πελάτες του αγοραστή τα οποία είναι συνήθη και σύμφωνα με τη νομοθεσία περί ανταγωνισμού, έτσι ώστε χάρη στα Σινικά Τείχη να διατηρηθούν χωριστά κρίσιμα στοιχεία αναφορικά με τη σχέση MVNO (δηλ. Telenet) – MNO (δηλ. BASE)²⁷³.
168. Ο συγκεκριμένος όρος είναι ίσως σημαντικό να αξιολογηθεί σε συνάρτηση και με τα προβλεπόμενα στο κεφάλαιο με τίτλο “**Ring-fencing**” της απόφασης²⁷⁴. Εκεί προβλέπεται²⁷⁵ ότι η Liberty Global θα εφαρμόσει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι, εκτός από το βαθμό που προβλέπεται από τη Συμφωνία MVNO, δεν θα λαμβάνει, μετά την ολοκλήρωση, εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με την επιχείρηση εκποίησης B και οποιεσδήποτε τυχόν εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν ληφθεί από την Liberty Global πριν από την ολοκλήρωση θα εξαλειφθούν και δεν θα χρησιμοποιηθούν από την Liberty Global. Αυτό περιλαμβάνει μέτρα έναντι των διορισθέντων από τη LibertyGlobal στο εποπτικό συμβούλιο ή / και το διοικητικό συμβούλιο της Divestment Business B. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή της Divestment Business B σε οποιοδήποτε κεντρικό δίκτυο τεχνολογίας πληροφοριών διακόπτεται στο μέτρο του δυνατού, χωρίς να διακυβεύεται η βιωσιμότητά της. Η Liberty Global μπορεί να λάβει ή να διατηρήσει πληροφορίες σχετικά με την Divestment Business B, οι οποίες είναι εύλογα απαραίτητες για την

Mediaprint and Nieder österreichisches Pressehaus. However, a shareholder of Mediaprint already owned 20 per cent of the joint venture. The main concern with this vertical concentration was, inter alia, reduced pluralism in the media sector. That is, Mediaprint, by acquiring a minority shareholding in the joint venture, would be able to influence further the joint venture’s commercial policy and to restrict its independence in the media sector. In the light of an in-depth examination of the notified concentration (phase II examination of the concentration) by the cartel court, it was withdrawn by the firms involved.», με παραπομπή σε OECD Annual Report on Competition Policy Developments in Austria (2010) 1, 14 ([http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/AR\(2011\)23&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/AR(2011)23&docLanguage=En)). Ειδικά για τη σημασία που έχουν τα Chinese walls και στα ζητήματα που έχουν σχέση ακόμη και με passiveminorityshareholdings, βλ. Support study for impact assessment concerning the review of Merger Regulation regarding minority shareholdings Final report Report by Spark Legal Network and Queen Mary University of London [Report by: Patricia Ypma, Peter McNally, Lena Boucon (Spark) and Ioannis Kokkoris (Queen Mary University London), with input from Spark’s team of national correspondents] 2016, p. 68, όπου επισημαίνεται ότι “[s]uch an assessment might also take into account the efficacy of Chinese walls, in order to determine whether they represent a useful tool to mitigate any potential competition issues which might be identified”, με παραπομπή και σε F. Russo, “Abuse of Protected Position? Minority Shareholdings and Restriction of Markets’ Competitiveness in the European Union,” Amsterdam Center for Law & Economics, Working Paper No. 2006- 12, p.18

²⁷¹CASEM.7637, 4.2.2016 C(2016) 531 final.

²⁷²Εικονικού δικτύου κινητής τηλεφωνίας («MVNO»)

²⁷³Στο πρωτότυπο κείμενο (σελ. 140/155), «*At its own cost, BASE will, in accordance with competition law standards, implement complete and effective Chinese walls that fully separate its wholesale and its retail department to operate as a barrier to the passing (or ‘spilling over’) of any information or customer data with respect to the Purchaser and/or the Purchaser’s customers that are customarily and in accordance with competition laws, kept separated by Chinese walls in an MVNO-MNO relationship*».

²⁷⁴Σελ. 126/155.

²⁷⁵Παρ. 14.

εκποίηση της Divestment Business B ή η αποκάλυψη των οποίων στην Liberty Global απαιτείται από το νόμο²⁷⁶.

169. Σε άλλες περιπτώσεις, η Ευρ. Επιτροπή δεν έχει επιβάλει την υιοθέτηση Chinese Walls, αλλά έχει αξιολογήσει ότι η εκ των προτέρων ύπαρξη τέτοιων Chinese Walls ανάμεσα σε μια μητρική εταιρία και τη θυγατρική της, είναι ένας από τους παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι μια συγκέντρωση δεν επιφέρει κάθετα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα²⁷⁷.
170. Σημειώνεται, πάντως, ότι η ανάγκη για υιοθέτηση Chinese Walls πρέπει να κρίνεται *ad hoc* και να εξετάζεται εάν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση μπορεί ως μέτρο μόνο του, ή σε συνδυασμό με άλλα, να επιφέρει τα απαραίτητα αποτέλεσμα επαναφέροντας συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε μια συγκεκριμένη αγορά. Πράγματι, για να διακριβωθεί εάν τα Chinese Walls είναι πρόσφορο και απαραίτητο μέτρο, η Ευρ. Επιτροπή έχει προβεί, σε περιπτώσεις συγκεντρώσεων επιχειρήσεων, σε διενέργεια market test²⁷⁸ ή έχει κρίνει χωρίς τη διενέργεια market test ότι τέτοια μέτρα δεν είναι πρόσφορα ή πάντως επαρκή για να άρουν τις αμφιβολίες της σχετικά με πιθανά αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα μιας συγκέντρωσης²⁷⁹.
171. Αξιζει εδώ να σημειωθεί ότι τα συγκεκριμένα μέτρα υιοθετήθηκαν σε περιπτώσεις όπου υπήρχε ο κίνδυνος οριζόντιας σύμπραξης μεταξύ αν ανταγωνιστών, και συνεπώς άμεσος κίνδυνος ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών, αλλά όχι σε περιπτώσεις κάθετης σχέσης, όπως συμβαίνει στη συγκεκριμένη περίπτωση μεταξύ του Πρακτορείου και των μετόχων εκδοτικών εταιριών. Σημειώνεται όμως, ότι ο σκοπός του μέτρου αυτού είναι η αποφυγή χρήσης εμπιστευτικών πληροφοριών από τις εκδοτικές εταιρίες μετόχους λόγω της συμμετοχής τους στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας πυλωρού, δηλ. του Πρακτορείου Άργος, εις βάρος άλλων ανταγωνιστών τους εκδοτικών επιχειρήσεων σε όμορες αγορές ή οικονομικές δραστηριότητες (πώλησης έντυπου τύπου, διαφήμισης σε προϊόντα έντυπου τύπου κλπ.).
172. Μία πιθανή διατύπωση για όρους «*Chinese walls*» αναφορικά με την εξεταζόμενη περίπτωση θα μπορούσε να είναι η ακόλουθη :

Διοίκηση

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και τα λοιπά ανώτατα διευθυντικά στελέχη, δεν μπορούν να είναι ταυτόχρονα και μέλη οργάνου διοίκησης ή εποπτείας των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών) εκδοτικών επιχειρήσεων (Μέτοχοι), ούτε και να συνδέονται με σχέση εργασίας ή άλλως με αυτές. Περαιτέρω, δεν μπορεί να εκλεγεί ως μέλος διοικητικού συμβουλίου της Εταιρίας πρόσωπο που:

²⁷⁶Βλ. στοπρωτότυπο: «*Liberty Global shall implement all necessary measures to ensure that, except to the extent contemplated under the MVNO Agreement, it does not, after Completion, obtain any Confidential Information relating to Divestment Business B and that any such Confidential Information obtained by Liberty Global before Completion will be eliminated and not be used by Liberty Global. This includes measures vis-à-vis Liberty Global's appointees on the supervisory board and/or board of directors of Divestment Business B. In particular, the participation of Divestment Business B in any central information technology network shall be severed to the extent possible, without compromising the viability of Divestment Business B. Liberty Global may obtain or keep information relating to Divestment Business B which is reasonably necessary for the divestiture of Divestment Business B or the disclosure of which to Liberty Global is required by law*».

²⁷⁷ Βλ. Απόφαση της Ε. Επ. στην Υπόθεση αριθ. COMP/M.3101 - ACCOR / HILTON / SIX CONTINENTS / JV, παρ. 27-30.

²⁷⁸ Βλ. Απόφαση της Ε. Επ. στην Υπόθεση αριθ. COMP/M.3440 — EDP/ENI/GDP, παρ. 72.

²⁷⁹ Απόφαση της Ε. Επ. στην υπόθεση αριθ. COMP/M.6503 - LA POSTE / SWISS POST / JV, παρ. 33-40.

- Διατελεί ή έχει διατελέσει υπάλληλος, ανώτατο στέλεχος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών) εντός των προηγούμενων τριών ετών.
- Έχει συγγένεια μέχρι και δεύτερου βαθμού ή συζυγική σχέση με μέλος διοικητικού συμβουλίου, ανώτατο στέλεχος ή σημαντικό μέτοχο των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω συνδεδεμένων μερών, πάνω από 10% των δικαιωμάτων ψήφου, του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου ή άλλων τίτλων των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Έχει ή είχε εντός του προηγούμενου έτους ουσιώδη επιχειρηματική σχέση με τους Μετόχους (ή/και θυγατρικές αυτών), ιδιαίτερα δε ως σημαντικός πελάτης, προμηθευτής ή σύμβουλος αυτών, ή ως εταίρος, μέτοχος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, ή ως ανώτατο στέλεχος νομικού προσώπου, το οποίο έχει τέτοιου είδους σχέση με τους Μετόχους (ή/και θυγατρικές αυτών).

173. **Πολιτική Ουδετερότητας:** Σχετικά με την ρύθμιση των κινήτρων ανταγωνιστικής συμπεριφοράς στον μέλλον, λόγω της δομής και οργάνωσης του Πρακτορείου μπορεί να ανατεθεί σε εξωτερικό νομικό ή /και οικονομικό σύμβουλο με ειδικευση στα θέματα του δικαίου του ανταγωνισμού η εκπόνηση Πολιτικής Ουδετερότητας. Στην Πολιτική Ουδετερότητας θα περιγράφονται, κατ' ελάχιστον:

- Ο τρόπος και το είδος των πληροφοριών (εμπορικά ευαίσθητων και μη) που θα διαβιβάζονται από τους Μετόχους προς την Εταιρία και αντιστρόφως, ειδικά στις Γενικές Συνελεύσεις.
- Τα πρόσωπα, όπως αυτά δύνανται να επικαιροποιούνται από καιρού εις καιρόν, που θα έχουν αποκλειστική πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες.
- Λοιπές ασφαλιστικές δικλίδες προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες του ενός Μετόχου δεν θα διαχέονται προς τον άλλο Μέτοχο μέσω της Εταιρίας.

174. Το εν λόγω μέτρο κατ' αρχάς κρίνεται κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου, είναι το λιγότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων και δεν δημιουργεί μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή σινικών τειχών (Chinese walls) δίνει τη δυνατότητα να τεθούν συγκεκριμένοι περιορισμοί αναφορικά με τη δράση των μελών του διοικητικού συμβουλίου, και των λοιπών ανώτατων διευθυντικών στελεχών προκειμένου να αποφευχθούν επιρροές στη διαχείρισή τους που θα μπορούσαν να προκαλέσουν αντίθετα με τον ανταγωνισμό αποτελέσματα ενώ συνδυαστικά με την εκπόνηση Κώδικα Συμπεριφοράς, είναι πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί στην αποκατάσταση της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού χωρίς να θίγεται το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης. Το εν λόγω μέτρο κρίνεται εν προκειμένω και αναλογικό, καθώς δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου υπό την έννοια ότι ο κανονιστικός νομοθέτης δεν επεμβαίνει στη μορφή της διοίκησης της εταιρίας, αλλά θέτει

συγκεκριμένους περιορισμούς στη δράση των μελών του ΔΣ (σε συνδυασμό με την Πολιτική Ουδετερότητας) και ως εκ τούτου κρίνεται το λιγότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων.

175. **Δημιουργία μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων των ενδιαφερομένων μερών που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας διανομής τύπου.** Όπως προαναφέρθηκε, τα κριτήρια από τα οποία θα κριθεί η αποτελεσματικότητα της ανταγωνιστικής διαδικασίας στον συγκεκριμένο τομέα θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις συνταγματικές επιταγές της προστασίας της πολυφωνίας και του δημοσίου συμφέροντος της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης, οι οποίες και προσδίδουν μία συγκεκριμένη χροιά στην ερμηνεία της έννοιας του αποτελεσματικού ανταγωνισμού όταν αυτή εφαρμόζεται στον συγκεκριμένο τομέα. Συνεπώς το μέτρο αυτό αποτελεί συστατικό στοιχείο της δημιουργίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η συμμετοχή μη μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων, ή και άλλων συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας διανομής έντυπου τύπου, ειδικά υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και τελικών σημείων πώλησης στη μετοχική σύνθεση της Άργος ή στο διοικητικό συμβούλιο του Πρακτορείου, κρίνονται πρόσφορα ως μέτρα, όμως δεν είναι αναλογικά, λόγω των επιπτώσεων που αυτά δύνανται να έχουν στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των μετόχων και της ύπαρξης εξίσου πρόσφορων και αποτελεσματικών μέτρων τα οποία να περιορίζουν λιγότερο το δικαίωμα ιδιοκτησίας.
176. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη τον κομβικό χαρακτήρα για την ανταγωνιστική διαδικασία του Πρακτορείου, λόγω του ελέγχου που ασκεί σε μία βασική υποδομή για τις εκδοτικές επιχειρήσεις (το σύστημα διανομής), η πρόσβαση στο οποίο, τόσο όσον αφορά τη τιμολόγηση, όσο και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής, δεν είναι ρυθμισμένη²⁸⁰, και των σημαντικών επιπτώσεων που οι αποφάσεις του Πρακτορείου σχετικά με την τιμολόγηση και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής έχουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα των εκδοτικών επιχειρήσεων, και εν τέλει στη βιωσιμότητά τους, συγχρόνως και το δημόσιο συμφέρον στην προστασία του πλουραλισμού και της πολυφωνίας μέσω της ύπαρξης ανταγωνιστικών συνθηκών στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται εκδοτικές επιχειρήσεις, αλλά και γενικότερα μέσα μαζικής ενημέρωσης²⁸¹, κρίνεται απαραίτητο να ενημερωθούν και να εκφέρουν γνώμη, πριν ληφθούν αποφάσεις για διάφορες πτυχές της εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου, εκπρόσωποι όλων των συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας διανομής έντυπου τύπου. Για αυτόν τον σκοπό προτείνεται η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής, η οποία θα έχει την εξής σύνθεση και θα συστήνεται με θητεία διάρκειας 24 μηνών:
- Δύο εκπρόσωποι που θα ορίζονται από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και οι οποίοι δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Απόψεων,
  - Πέντε εκπρόσωποι εκδοτικών επιχειρήσεων οι οποίοι ορίζονται από τον Διαμεσολαβητή/Ombudsman (βλ. παρακάτω) ως εξής: δύο εκπρόσωποι των εκδοτικών

²⁸⁰ Με εξαίρεση τις διατάξεις για απαγόρευση παρακώλυσης κυκλοφορίας Τύπου. Βλ. Απόψεις, II.2.3., σελ. 18-19.

²⁸¹ Πρβλ. συγκεκριμένα τις διατάξεις για τον περιορισμό της οικονομικής συγκεντρωσης των ΜΜΕ ν 3592/2007, Συγκέντρωση και αδειοδότηση Επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α'161/19.7.2007 (όπως τροποποιήθηκε από ν 4512/2018).

επιχειρήσεων πολιτικών εφημερίδων ή/και περιοδικών με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία το προηγούμενο έτος²⁸², και τρεις εκδοτικές επιχειρήσεις από τις εκδοτικές επιχειρήσεις/ομίλους πελάτες της Άργος, οι οποίοι ορίζονται κατόπιν δημόσιας κλήρωσης. Οι παραπάνω δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Απόψεων,

- Δύο εκπρόσωποι υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών μέλη του δικτύου διανομής της Άργος, οι οποίοι ορίζονται από τον Διαμεσολαβητή/Ombudsman κατόπιν δημόσιας κλήρωσης. Οι παραπάνω δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Απόψεων,
- Δύο εκπρόσωποι τελικών σημείων πώλησης, οι οποίοι ορίζονται από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Μισθωτών Περιπτέρων.

Καθήκοντα προέδρου της Συμβουλευτικής Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ασκεί ο Ombudsman/Διαμεσολαβητής, ο οποίος ορίζεται από την ΕΑ και ο οποίος συντονίζει τις εργασίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η Συμβουλευτική Επιτροπή θα συνεδριάζει αμισθί, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου της, σε τακτική συνεδρίαση υποχρεωτικά, τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος θα ενημερώνει τουλάχιστον 45 ημέρες πριν οποιαδήποτε απόφαση τροποποίησης της εμπορικής πολιτικής, τον πρόεδρο και τα μέλη Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η Συμβουλευτική Επιτροπή έχει συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό ρόλο επί της εκάστοτε προτεινόμενης εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου και εκφέρει αιτιολογημένη γνώμη στο Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος επί αυτής καθώς και για τροποποιήσεις της προτεινόμενης Εμπορικής Πολιτικής της Άργος, όπως αυτή γενικώς ορίζεται στις συμβάσεις μεταξύ της Άργος και των εκδοτικών επιχειρήσεων. Η πληροφόρηση που ανταλλάσσεται σε αυτές τις συνεδριάσεις είναι αυστηρά εμπιστευτική και δεν δύναται να διαχυθεί εκτός της Συμβουλευτικής Επιτροπής χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του προέδρου. Παραβίαση της εμπιστευτικότητας επισύρει διαγραφή του μέλους από τη Συμβουλευτική Επιτροπή, τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 9 του άρθρου 11 Ν. 3959/2011, καθώς και τις ποινικές κυρώσεις του άρθρου 44, παράγραφος 1 του Ν. 3959/2011, οι οποίες επιβάλλονται σε όποιον δεν εφαρμόζει τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφοι 5 και 6 Ν. 3959/2011.

Μέτρα σχετικά με την κάθετη κοινή ιδιοκτησία – πρότερη γνωστοποίηση μεταβολών μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου Διανομής

177. Ο συνδυασμός της ύπαρξης ιδιωτικού και μη ρυθμιζόμενου οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης στην αγορά διανομής τύπου με κάθετη κοινή ιδιοκτησία από εκδοτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο προηγούμενο στάδιο ενδέχεται να οδηγήσει σε αντιανταγωνιστικό κάθετο αποκλεισμό υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μέσω αύξησης τιμών ή

²⁸² Η συμμετοχή εκπροσώπων εκδοτικών επιχειρήσεων με πολιτικές εφημερίδες ή/και περιοδικά αιτιολογείται από την ανάγκη να προστατευθεί η πολυφωνία και ο πλουραλισμός.

περιορισμού της ποιότητας των υπηρεσιών διανομής²⁸³. Όπως προαναφέρθηκε (Ενότητα III.3), από τις 20.5.2021 η κάθετη κοινή ιδιοκτησία των εκδοτών μετόχων Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, S.A.J.P. ΙΚΕ, Λυκαβηττός ΙΚΕ, Sportday ΑΕ και Κόντρα ΙΚΕ παραμένει, καμία εκ των οποίων όμως δεν οδηγεί σε βαθμό εκτροπής μεγαλύτερο του ασφαλούς ορίου του 10%. Η διατήρηση όμως κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στον συγκεκριμένο κλάδο, ενδέχεται όμως να οδηγήσει σε επιπτώσεις, όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής και στην καινοτομία, αλλά και σε επιπτώσεις στις τιμές, ιδιαίτερα εάν υπάρξει περαιτέρω αλλαγή στη μετοχική σύνθεση, κάτι το οποίο δεν αποκλείεται, λόγω των συχνών μεταβολών στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου.

178. Συνεπώς αν και δεν είναι αναγκαίο να εξεταστούν μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα, όπως η εκποίηση μετοχών, από τους παρόντες μετόχους, είναι αναγκαίο και πρόσφορο για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ιδιαίτερα σε περίπτωση περαιτέρω μεταβολής της μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου, να μην επηρεαστεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων και συνεπώς της Κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ, να θεσμοθετηθεί σύστημα προηγούμενης γνωστοποίησης μετοχικών μεταβολών στην ΕΑ. εντός τριάντα ημερών από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής όταν συντρέχει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί γνωστοποίησης συγκεντρώσεων (άρθρα 5-10 ν. 3959/2011):

179. Οι μεταβολές στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου:

(α) αφορούν απόκτηση μετοχών από εκδοτικές επιχειρήσεις με μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 15% στην επί μέρους σχετική αγορά ή από πρόσωπα μέλη οργάνου διοίκησης ή εποπτείας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων (ή/και θυγατρικών αυτών), ή που να συνδέονται με σχέση εργασίας ή άλλως με αυτές, συμπεριλαμβανομένων και των εξής σχέσεων

- Διατελεί ή έχει διατελέσει υπάλληλος, ανώτατο στέλεχος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου των συγκεκριμένων επιχειρήσεων (ή/και θυγατρικών αυτών) εντός των προηγούμενων τριών ετών.
- Έχει συγγένεια μέχρι και δεύτερου βαθμού ή συζυγική σχέση με μέλος διοικητικού συμβουλίου, ανώτατο στέλεχος ή σημαντικό μέτοχο των συγκεκριμένων επιχειρήσεων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω συνδεδεμένων μερών, πάνω από 10% των δικαιωμάτων ψήφου, του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου ή άλλων τίτλων των συγκεκριμένων επιχειρήσεων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Έχει ή είχε εντός του προηγούμενου έτους ουσιώδη επιχειρηματική σχέση με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις (ή/και θυγατρικές αυτών), ιδιαίτερα δε ως σημαντικός πελάτης, προμηθευτής ή σύμβουλος αυτών, ή ως εταίρος, μέτοχος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, ή ως ανώτατο στέλεχος νομικού προσώπου, το οποίο έχει τέτοιου είδους σχέση με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις (ή/και θυγατρικές αυτών).

ή

(β) οδηγούν (i) στη δυνατότητα ορισμού μέλους διοικητικού συμβουλίου, ή/και (ii) σε έλεγχο ποσοστού υψηλότερου του 5% του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου.

²⁸³ Βλ. Απόψεις, Ενότητα IV και τις παρούσες Απόψεις, Ενότητα III.

180. Οι αλλαγές αυτές του μετοχικού κεφαλαίου θα αξιολογούνται από την ΕΑ, εντός 30 ημερών, όσον αφορά κατά πόσον οι μέτοχοι εκδοτικές επιχειρήσεις έχουν το **κίνητρο** και την **ικανότητα** να περιορίσουν τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές ανάντη και κατάντη της διανομής έντυπου τύπου. Με την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα καθοριστεί το ειδικότερο περιεχόμενο της γνωστοποίησης και θα ρυθμιστεί κάθε άλλο σχετικό με αυτή θέμα.
181. Σε περίπτωση που η ΕΑ αξιολογήσει ότι η γνωστοποιηθείσα μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου οδηγεί σε κίνητρο και σε ικανότητα για τους συγκεκριμένους μετόχους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές ανάντη και κατάντη της διανομής έντυπου τύπου, τότε η ΕΑ δύναται να επιτρέψει την εν λόγω μεταβολή υπό τους εξής όρους και προϋποθέσεις (σωρευτικά ή διαζευτικά):
182. Από την ημερομηνία της κοινοποίησης του διατακτικού της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο γνωστοποιούν μέρος και για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα εξακολουθεί να υφίσταται το εν λόγω πρόβλημα:
- το Πρακτορείο και το γνωστοποιούν μέρος θα πρέπει να λάβει μέτρα για τη δημιουργία «σινικών τειχών» (Chinese walls) που θα αποτρέπουν τη διαρροή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών προς το γνωστοποιούν μέρος ως προς την εμπορική πολιτική της Άργος αναφορικά με τη διανομή τύπου,
  - το γνωστοποιούν μέρος (ή εκπρόσωπός του) θα εξαιρείται από αποφάσεις (ΔΣ ή ΓΣ) που αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων διοίκησης / αρνησικυρίας επί ζητημάτων Εμπορικής Πολιτικής αναφορικά με τη διανομή τύπου του Πρακτορείου,
  - το γνωστοποιούν μέρος θα δεσμευτεί να υπογράψει Σύμφωνο Μετόχων, σύμφωνα με συγκεκριμένο πρότυπο που θα εξειδικευτεί από τη ΕΑ, αναφορικά με τη διαχείριση εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών σχετικών με τους ανταγωνιστές του στις σχετικές αγορές ανάντη και κατάντη της διανομής έντυπου τύπου ως προς την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου αναφορικά με τη διανομή τύπου,
  - γνωστοποιούν μέρος θα αναλάβει τη δέσμευση ότι εκπρόσωποί του δεν θα συμμετάσχουν ως μέλη των οργάνων διοίκησης του Πρακτορείου, σε οποιαδήποτε συνεδρίαση, συζήτηση ή διαδικασία των οργάνων αυτών ή άλλων οργάνων στις οποίες θα συζητούνται ή θα επικοινωνούνται πληροφορίες / στοιχεία σχετικά με την εμπορική πολιτική αναφορικά με τη διανομή τύπου, άμεσα ή έμμεσα (λχ με τη μορφή εκθέσεων, εταιρικών παρουσιάσεων, εισηγήσεων, κ.λπ.), που εμπεριέχουν μη δημόσιες πληροφορίες σχετικές με τους ανταγωνιστές του, στην ανάντη ή/και κατάντη αγορά, και να μην λάβουν γνώση, με οποιονδήποτε τρόπο, των σχετικών πληροφοριών. Ειδικότερα, καμία Εμπιστευτική Πληροφορία για την εμπορική πολιτική αναφορικά με τη διανομή τύπου δεν θα κοινοποιείται στο γνωστοποιούν μέρος εάν εμπεριέχει μη δημόσιες πληροφορίες σχετικές με τους ανταγωνιστές του (ιδίως πωλήσεις, κόστος κλπ.). Δύναται όμως το γνωστοποιούν μέρος να λαμβάνει γνώση κατόπιν αιτήματος συγκεντρωτικών στοιχείων.
  - ο εντολοδόχος θα ελέγχει την τήρηση των ανωτέρω και δύναται να συμμετέχει στο ΔΣ/ΓΣ όπου θα συζητούνται θέματα της εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου που αφορά τη διανομή τύπου, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

V.2.2.2 Δομή Αγοράς – Κώδικας Συμπεριφοράς, Ορισμός Εντολοδόχου, Παρακολούθηση Λογισμικού

183. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα εντοπιζόμενα προβλήματα, ήτοι η φύση της αγοράς ως ιδιωτικό μη ρυθμιζόμενο οιονεί φυσικό μονοπώλιο ή βασική διευκόλυνση και η διαφαινόμενη έλλειψη ανταγωνιστικής ουδετερότητας λόγω της μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου, μία άλλη παρέμβαση που θα μπορούσε να αξιολογηθεί είναι η υιοθέτηση ενός Κώδικα Συμπεριφοράς. Ο εν λόγω Κώδικας θα διέπει τις σχέσεις μεταξύ του Πρακτορείου Διανομής και των εκδοτικών επιχειρήσεων και εφόσον προκριθεί η υιοθέτησή του, θα υιοθετηθεί κατόπιν διαβούλευσης με τους φορείς της αγοράς.
184. Ανάλογα με την εξέλιξη του Τύπου, και του ρόλο της ψηφιακής ενημέρωσης μεσοπρόθεσμα, αλλά και σχετική έρευνα της ΕΑ σχετικά με επιχειρήσεις πωλωρούς στον ευρύτερο κλάδο διανομής ψηφιακού περιεχομένου ενημερωτικής φύσης, ο Κώδικας αυτός μπορεί να επεκταθεί και σε αυτές τις αγορές.²⁸⁴ Υπενθυμίζεται ότι σε άλλες έννομες τάξεις έχουν προκριθεί αντίστοιχες λύσεις σε σχέση με ισχυρές πλατφόρμες των οποίων η βασική πηγή εσόδων είναι η ψηφιακή διαφήμιση.²⁸⁵ Ειδικά στην περίπτωση της Αυστραλιανής Επιτροπής Ανταγωνισμού (ACCC), αυτή έθεσε προς υιοθέτηση πρόσφατα (Φεβρουάριος 2021) έναν Κώδικα Συμπεριφοράς με σκοπό την αντιμετώπιση της ανισορροπίας ισχύος ανάμεσα στις ψηφιακές πλατφόρμες (όπως η Google και η Facebook) και τα ειδησεογραφικά μέσα. Επισημαίνεται ότι ενώ στα αρχικά στάδια σχεδιασμού ο Κώδικας Συμπεριφοράς προβλεπόταν να είναι εθελοντικός (“voluntary Code of conduct”), στην συνέχεια η Κυβέρνηση της Αυστραλίας και η ACCC προέκριναν τον αναγκαστικό χαρακτήρα του Κώδικα (“mandatory Code of Conduct”). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ειδική αναφορά που παρατίθεται στο σχέδιο νόμου σχετικά με την ανάγκη υιοθέτησης του Κώδικα Συμπεριφοράς, αναφέροντας ρητώς τη σημασία του Τύπου και ιδιαίτερα στην ανάγκη διαφύλαξης ισχυρών ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης σε μια καλά λειτουργούσα δημοκρατία²⁸⁶. Ο Κώδικας Συμπεριφοράς δομείται γύρω από τέσσερις βασικές αρχές, και συγκεκριμένα στην εισαγωγή (α) κανόνων περί διαπραγμάτευσης με καλή πίστη, (β) υποχρεωτικών κανόνων διαιτησίας, (γ) ελάχιστων υποχρεώσεων ενημέρωσης και εκ των προτέρων ειδοποίησης σε περίπτωση αλλαγών στη διαχείριση των ειδήσεων από τις πλατφόρμες, και (δ) υποχρεώσεων ίσης μεταχείρισης²⁸⁷.

²⁸⁴ Βλ και σχετική αναφορά στη Γνωμοδότηση παρ. 304.

²⁸⁵ CMA, Online platforms and digital advertising, (Market study final report) (1 July 2020), 328. ACCC, News Media Bargaining Code <<https://www.accc.gov.au/focus-areas/digital-platforms/news-media-bargaining-code/final-legislation>>

²⁸⁶ «While bargaining power imbalances exist in many other contexts, intervention is necessary to address the bargaining power imbalance because of the public benefit provided by the production and dissemination of news and the importance of a strong independent media in a well-functioning democracy.», βλ. Παρ. 1.5 του σχεδίου νόμου που εισάγει τον Κώδικα Συμπεριφοράς στον αυστραλιανό νόμο περί ανταγωνισμού. ACCC, News Media Bargaining Code <<https://www.accc.gov.au/focus-areas/digital-platforms/news-media-bargaining-code/final-legislation>>

²⁸⁷ «1.10 The Bill establishes a mandatory code of conduct to address bargaining power imbalances between digital platform services and Australian news businesses. 1.11 It does this by setting out four main sets of requirements to guide dealings between the responsible digital platform corporation for a digital platform service and registered news business corporations (explained further below). 1.12 The four main sets of requirements are: (i) bargaining rules – which require the responsible digital platform corporations and registered news business corporations that have indicated an intention to bargain, to do so in good faith; (ii) compulsory arbitration rules – where parties cannot come to a negotiated agreement about remuneration relating to the inclusion of covered news content on designated digital platform services, an arbitral panel will select between two ‘final offers’ made by the parties; (iii) minimum standards – which require responsible

185. Αναφορικά με την ψηφιακή ενημέρωση στην Ελλάδα παρατηρείται ότι βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, η χρήση του διαδικτύου για σκοπούς ενημέρωσης κατά τα έτη 2009-2018 έχει διπλασιαστεί²⁸⁸.
186. Εν γένει οι εκδοτικές εταιρίες υποστηρίζουν ότι υπάρχει ευθεία σχέση μεταξύ των πωληθέντων εντύπων και της εισπραχθείσας από αυτές διαφημιστικής δαπάνης για προβολή διαφημίσεων στα έντυπά τους. Ως εκ τούτου, η πτωτική πορεία των πωλήσεων των εντύπων εκτιμάται ότι επιφέρει αντίστοιχα πτώση στη σχετική διαφημιστική δαπάνη. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, ζητήθηκε από τις εκδοτικές εταιρίες για τα έτη 2017 και 2018 να προσδιορίσουν τα έσοδά τους που προέρχονται από α) πωλήσεις εντύπων και β) εισπραχθείσες διαφημίσεις. Ως προς το ερώτημα αυτό επισημαίνεται ότι, βάσει των συλλεχθέντων στοιχείων, το ποσοστό των συνολικών εσόδων που αφορά σε έσοδα από εισπραχθείσες διαφημίσεις δεν είναι σε όλες το ίδιο ή έστω συναφές μέγεθος. Για παράδειγμα, σε κάποιες εκδοτικές το σχετικό ποσοστό περιορίζεται σε λιγότερο από το 5%²⁸⁹ του κύκλου εργασιών (ή είναι ακόμα και μηδενικό²⁹⁰), για άλλες εκδοτικές το σχετικό μέγεθος αφορά στο 20-30%²⁹¹ ενώ για αυτές που δραστηριοποιούνται αφενός σε έκδοση διαφόρων εντύπων ή/και τηρούν ιστοσελίδα το αντίστοιχο μέγεθος διαμορφώνεται γύρω στο 45-55%²⁹² ή και ακόμα υψηλότερα^{293, 294}.
187. Κατ' αναλογία, οι επιπτώσεις της μείωσης των πωλήσεων εντύπων επέφερε και πτώση στα έσοδα των εκδοτικών εταιριών από διαφημίσεις που προβάλλονται στα έντυπά τους²⁹⁵. Ωστόσο, αυτή η πτώση στα έσοδα από διαφημίσεις σημειώνεται μόνο για τις εκδοτικές εταιρίες που δεν τηρούν ιστοσελίδα ενημερωτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, από τα στοιχεία που παρέθεσαν οι εκδοτικές εταιρίες προκύπτει ότι όσες δραστηριοποιούνται και σε λοιπά μέσα ενημέρωσης, όπως λειτουργία ενημερωτικών ιστοσελίδων, όχι μόνο δεν μειώθηκαν τα έσοδα από διαφημίσεις αλλά σημείωσαν

---

digital platform corporations to provide registered news businesses corporations with advance notification of algorithm changes, information about the collection and availability of user data and advance notification of changes affecting the display and presentation of news content; and (iv) non-discrimination requirements – which require responsible digital platform corporations to prevent a digital platform service from disadvantaging the news content of an Australian news business». ACCC, News Media Bargaining Code <<https://www.accc.gov.au/focus-areas/digital-platforms/news-media-bargaining-code/final-legislation>>

²⁸⁸ Βλ. Γνωμοδότηση σκ. 124

²⁸⁹ Βλ. ενδεικτικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 1246/14.02.2019, 1240/14.02.2019, 1238/13.02.2019 και 985/06.02.2019 των [...]

²⁹⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 981/06.02.2019 επιστολή της [...].

²⁹¹ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 1062/08.02.2019, 1241/14.02.2019, 1527/25.02.2019, 1284/14.02.2019, 1159/11.02.2019, 1506/25.02.2019 και 1092/08.02.2019 επιστολές των [...].

²⁹² Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 1138/11.02.2019, 1235/13.02.2019, 1222/13.02.2019, 1223/13.02.2019, 1245/14.02.2019 και 1210/13.02.2019 επιστολές των [...] αντίστοιχα.

²⁹³ Για παράδειγμα, η [...] παραθέτει στοιχεία βάσει των οποίων προκύπτει ότι τα διαφημιστικά έσοδα αποτελούν το [...] % του συνολικού κύκλου εργασιών της (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1157/11.02.2019 επιστολή) ενώ για την [...] η διαφήμιση αποτελεί περίπου το [...] / του συνολικού κύκλου εργασιών της (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1112/11.02.2019 επιστολή).

²⁹⁴ Βλ. Γνωμοδότηση σκ. 133.

²⁹⁵ Για παράδειγμα, η [...] αναφέρει ότι το 2017 τα έσοδα από πώληση εντύπων διαμορφώθηκαν σε ποσό €[...], και από διαφήμιση €[...]. ενώ για το 2018 τα έσοδα από πώληση εντύπων διαμορφώθηκαν σε ποσό €[...], και τα έσοδα από διαφήμιση σε €[...]. (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1238/13.02.2019 επιστολή). Συναφώς, στην υπ' αριθ. πρωτ. 1223/13.02.2019 επιστολή της η [...] αναφέρει ότι για το 2017 οι πωλήσεις εντύπων διαμορφώθηκαν στο ποσό των €[...], και τα έσοδα από διαφημίσεις στο ποσό των €[...]. Για το 2018 τα σχετικά ποσά διαμορφώθηκαν σε €[...], και €[...], αντίστοιχα.

και αύξηση²⁹⁶. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως υποδεικνύει και συνάδει με την προαναφερθείσα στροφή της ζήτησης σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης²⁹⁷.

188. Όπως επισημαίνεται στη Γνωμοδότηση, τυχόν αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου των εκδοτικών εταιριών από τον έντυπο Τύπο στον ψηφιακό, δε θα αποφέρει ουσιαστικές βελτιώσεις όσον αφορά τη δομή της αγοράς, σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση η οποία χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός πρακτορείου διανομής Τύπου, το οποίο κατέχει μονοπωλιακή θέση στη διανομή του έντυπου Τύπου, μιας και οι αγορές ψηφιακού τύπου πάλι θα χαρακτηρίζονται, όσον αφορά την αγορά διαδικτυακής διαφήμισης, από μονοπώλια, τόσο στη διαφήμιση προβολής (*display advertising*) με την κυρίαρχη θέση της Facebook, όσο και στην διαφήμιση μέσω μηχανών αναζήτησης (*search advertising*), με την κυρίαρχη θέση της Google²⁹⁸. Η ύπαρξη τυχόν δεσπόζουσας θέσης πάλι θα φέρει τις εκδοτικές εταιρίες σε δύσκολη οικονομικά θέση, όπως έχει αναγνωριστεί εξάλλου και από άλλες αρχές ανταγωνισμού²⁹⁹.
189. Επομένως, τα προβλήματα ανταγωνισμού που καλείται να αντιμετωπίσει η ΕΑ στον κλάδο του έντυπου Τύπου λόγω της ισχυρής μονοπωλιακής θέσης του πρακτορείου τύπου ΑΡΓΟΣ στη διανομή έντυπου Τύπου ενδέχεται να συνεχιστούν και μετά από την ψηφιακή μετάλλαξη του Τύπου, λόγω της ισχυρής θέσης των τεχνολογικών κολοσσών από τις οποίες εξαρτώνται οι εκδοτικές εταιρίες για τα διαφημιστικά τους έσοδα, και με τις οποίες επίσης ανταγωνίζονται όσον αφορά την επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων τους και την αγορά της προσοχής των καταναλωτών (*attention market*)³⁰⁰.
190. Ωστόσο απαιτείται προσεκτική μελέτη της εγχώριας αγοράς ψηφιακής διαφήμισης προς εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.
191. Το περιεχόμενο του Κώδικα θα δομείται σε συγκεκριμένες **αρχές**. Επίσης, προτείνεται ο Κώδικας να περιλαμβάνει και συγκεκριμένη **διαδικασία επίλυσης διαφορών**.

²⁹⁶ Βλ. για παράδειγμα τα στοιχεία από την [...] βάσει των οποίων η εταιρία το 2017 εισέπραξε €[...]. από πωλήσεις εντύπων και €[...]/ από διαφημίσεις ενώ το 2018 τα μεν έσοδα από πωλήσεις εντύπων μειώθηκαν στο ύψος των €[...]. ενώ τα έσοδα από διαφημίσεις αυξήθηκαν στο ύψος των € [...]. (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1138/11.02.2019 επιστολή). Αύξηση στα έσοδα από διαφημίσεις παρά τη μείωση στα έσοδα από πωληθέντα έντυπα καταγράφει διαχρονικά και η εκδοτική [...]. Ειδικότερα, από τα στοιχεία που παραθέτει, μεταξύ των ετών 2013-2018 τα έσοδα από πωλήσεις εντύπων μειώθηκαν κατά [...] περίπου ενώ για το ίδιο διάστημα τα έσοδα από διαφημίσεις αυξήθηκαν κατά [...]. Αντίστοιχα, η εκδοτική [...] σημειώνει μείωση της αξίας των πωληθέντων εντύπων της μεταξύ των ετών 2017-2018 κατά [...] και αύξηση των εσόδων από διαφημίσεις κατά [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1506/25.02.2019 επιστολή της εταιρίας). Παρεμφερής εικόνα και για την [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1157/11.02.2019 επιστολή της εταιρίας).

²⁹⁷ Βλ. Γνωμοδότηση σκ. 134.

²⁹⁸ Βλ. σχετικά UK Competition and Markets Authority, Online platforms and digital advertising Market study interim report (18 Δεκεμβρίου 2019), σελ. 7, παράγραφος 3 και σελ. 10, παράγραφος 15, η οποία διακρίνει τριών ειδών αγορών ψηφιακής διαφήμισης με χαμηλή δυνατότητα υποκατάστασης: (1) διαφήμιση μέσω μηχανών αναζήτησης (*search advertising*) όπου συγκεκριμένες διαφημίσεις εμφανίζονται σε συνάρτηση της αναζήτησης του χρήστη (2) διαφήμιση προβολής (*display advertising*), όπου εμφανίζονται διαφημίσεις με στατικό ή δυναμικό τρόπο (π.χ. μέσω video) μαζί με το περιεχόμενο για το οποίο ενδιαφέρεται ο χρήστης, και (3) ταξινομημένες διαφημίσεις και αγγελίες (*classified advertising*).

²⁹⁹ Βλ. σχετικά ACCC, Digital Platforms Inquiry – Final Report (Ιούνιος 2019); UK Competition and Markets Authority, Online platforms and digital advertising Market study interim report (18 Δεκεμβρίου 2019).

³⁰⁰ Βλ. σχετικά T. Wu, Blind Spot: The Attention Economy and the Law (March 26, 2017). Antitrust Law Journal, Forthcoming. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2941094>; D. S. Evans, The Economics of Attention Markets (October 31, 2017). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3044858>; I. Lianos, Lianos, Ioannis, Competition Law for the Digital Era: A Complex Systems' Perspective (August 30, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3492730> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3492730>.

192. Οι αρχές περιλαμβάνουν:
- Την αρχή της δίκαιης και ίσης μεταχείρισης όλων των εντύπων,
  - Την αρχή της αμεροληψίας,
  - Την αρχή της ανταγωνιστικής ουδετερότητας,
  - Την αρχή της εμπιστοσύνης,
  - Την αρχή της διαφάνειας.
193. Για την εφαρμογή του Κώδικα μπορεί να οριστεί ένας Ombudsman/Διαμεσολαβητής³⁰¹ ή Εντολοδόχος, ο οποίος θα επιβλέπει την τήρηση του Κώδικα Δεοντολογίας ή του Οδηγού Καλών Πρακτικών. Επίσης θα μπορούσε να επιβλέπει το σύστημα παρακολούθησης των εντύπων που παρέχεται από το Πρακτορείο³⁰².
194. Ο Ombudsman/Διαμεσολαβητής ή Εντολοδόχος θα ορίζεται και θα αμείβεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού για την περίοδο εφαρμογής του Κώδικα και θα είναι φυσικό πρόσωπο εγνωσμένου κύρους με σημαντική εμπειρία στον κλάδο ή/και στο δίκαιο και τα οικονομικά του τύπου ή/και του ανταγωνισμού.
195. Σε πρώτο στάδιο προτείνεται η επιλογή του Ombudsman/Διαμεσολαβητή ή Εντολοδόχου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ύστερα από διαγωνισμό με κλειστή διαδικασία κατ' εφαρμογή του ν. 4412/2016 (Α' 147) περί δημοσίων συμβάσεων. Με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται οι όροι της προκήρυξης και οι διαφορετικές φάσεις της διαδικασίας επιλογής. Οι αρμοδιότητες του Διαμεσολαβητή ή Εντολοδόχου θα περιλαμβάνουν, σε πρώτο στάδιο την διαπραγμάτευση του Κώδικα Δεοντολογίας ή Οδηγού Καλών Πρακτικών με τις εταιρίες που υπόκεινται σε αυτόν, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που θα περιλαμβάνονται στην τελική απόφαση της ΕΑ. και τη σύνταξη ενός σχεδίου που θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και ύστερα στην κρίση της Ολομέλειας της Ε.Α. τη δυνατότητα να εκδίδει οδηγίες ή διευκρινίσεις όσον αφορά την εφαρμογή του Κώδικα, την επίβλεψη της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων στον Κώδικα ώστε να παραπέμπει στην Ε.Α. για τις δικές της ενέργειες ή σε άλλους αρμόδιους δημόσιους φορείς ανάλογα με τις αρμοδιότητες του κάθε φορέα.
196. Το εν λόγω μέτρο κατ' αρχάς κρίνεται κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου, ενώ είναι λιγότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων και δεν δημιουργεί μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο. Συγκεκριμένα, η εκπόνηση και εφαρμογή Κώδικα Συμπεριφοράς, ο οποίος θα διέπει τις σχέσεις μεταξύ του Πρακτορείου Διανομής και των εκδοτικών επιχειρήσεων και θα υιοθετηθεί κατόπιν διαβούλευσης με τους φορείς της αγοράς είναι πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί στην αποκατάσταση της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού χωρίς να θίγεται το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής

³⁰¹ Βλ. σχετικά στον κλάδο των καταναλωτικών αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο <<https://www.gov.uk/government/organisations/groceries-code-adjudicator>

³⁰² Βλ. Παράρτημα 3.

ενημέρωσης. Το εν λόγω μέτρο κρίνεται εν προκειμένω και αναλογικό, καθώς δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου υπό την έννοια ότι ο κανονιστικός νομοθέτης με την πρόταση υιοθέτησης Κώδικα Συμπεριφοράς μεταξύ του Πρακτορείου Διανομής και εκδοτικών επιχειρήσεων επεμβαίνει στη δομή της αγοράς και όχι της ίδιας της επιχείρησης και ως εκ τούτου κρίνεται λιγότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων.

V.2.2.3 Δομή Αγοράς – Συλλογικές Διαπραγματεύσεις μεταξύ εκδοτικών επιχειρήσεων και Πρακτορείου διανομής ή/και μεταξύ τελικών σημείων πώλησης και Πρακτορείου διανομής

197. Μία εναλλακτική και σε μικρότερο βαθμό παρεμβατική λύση θα μπορούσε να αποτελέσει η ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των εκδοτικών εταιριών, οι οποίες είναι δεδομένο ότι έχουν να αντιμετωπίσουν την ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη του μοναδικού σήμερα υφιστάμενου πρακτορείου τύπου (μονοπώλιο/μονοψώνιο) λόγω του ελέγχου που αυτό έχει επί μίας βασικής διευκόλυνσης (*bottleneck*) για την αλυσίδα αξίας προϊόντων έντυπης ενημέρωσης³⁰³. Αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσω της δημιουργίας μίας αντισταθμιστικής ισχύος δύναμης (*countervailing power*), η οποία θα ήταν ενδεχομένως σε θέση να περιορίσει τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς διανομής έντυπου Τύπου³⁰⁴. Αυτό δύναται να γίνει μέσω της δυνατότητας των εκδοτών να διαπραγματευτούν συλλογικά³⁰⁵, και όχι ατομικά, με το πρακτορείο διανομής τύπου τους όρους της συνεργασίας τους. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε ίσως να καταστεί εφικτό³⁰⁶ υπό τις εξής διαζευκτικά προϋποθέσεις: είτε α) τη μη συμμετοχή των εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο του πρακτορείου διανομής τύπου είτε εναλλακτικά β) τη μη συμμετοχή στις συλλογικές διαπραγματεύσεις των εκδοτών εκείνων που ελέγχουν ή έχουν ουσιαστική επιρροή στο πρακτορείο διανομής τύπου, έτσι ώστε τα συμφέροντα των εκδοτών να αντιπροσωπευτούν με τρόπο σαφή και απόλυτο, χωρίς συντρέχοντα conflicts, στη διαπραγμάτευση με το πρακτορείο/μονοψωνητή.
198. Τα ανωτέρω εκτιμάται ότι μπορούν να εφαρμοστούν και για την περίπτωση των τελικών σημείων πώλησης. Ειδικότερα, τα τελικά σημεία και ιδίως τα περίπτερα αποτελούν μικρές επιχειρήσεις, πολλές μάλιστα εκ των οποίων λειτουργούν ως ατομικές επιχειρήσεις³⁰⁷, με χαμηλά επίπεδα

³⁰³ Βλ. σχετικά και Γνωμοδότηση ΕΑ υπ' αρ. 39/2019, παρ. 301 επ.

³⁰⁴ Βλ. σχετικά, J.K. Galbraith, *American Capitalism: The Concept of Countervailing Power* (1952); T von Ungern-Sternberg, *Countervailing Power Revisited*, (1996) 14 *Int'l J Industrial Organization* 507; Blair & Harrison, *Monopsony in Law and Economics*, (2010), Cambridge University Press και Απόφαση υπ' αριθ. 515/VI/2011 της ΕΑ.

³⁰⁵ Βλ. σχετική αναφορά και σχόλιο (θετικό) από την εταιρία «[...]» με αρ. πρωτ. 3603/22.04.2021. Βλ. όμως σχετικά και απόψεις [...], μάλλον αντίθετες, σελ. 4-5.

³⁰⁶ Βλ. Thorsten Schulten and the WSI-Tarifarchiv, *Collective Bargaining in Germany 2020*, Annual Report of the WSI Collective Agreement Archive., όπου μάλιστα η σχετική ανάλυση συσχετίζεται με την κρίση της Covid 19 πανδημίας (βλ. χαρακτηριστικά σελ. 22 [8 Prospects] όπου εί λέξει αναφέρονται τα εξής: «*Faced with the Covid pandemic, collective bargaining has shown itself to be an effective and flexible regulatory system that is able to provide a range of appropriate responses to the di-verse challenges confronting individual areas of the economy. And the pandemic will also be a key determinant of the 2021 bargaining rounds.*».

³⁰⁷ Πρβλ. Thorsten Schulten and the WSI-Tarifarchiv, ό.π., όπου ειδικά για τις μικρότερες επιχειρήσεις και τα μικρότερα δίκτυα στην τελευταία παράγραφο της μελέτης αναφέρονται επί λέξει τα εξής: «*Aside from the larger branches negotiating in 2021, collective bargaining will also take place in many smaller branches and individual firms, all of which will make a significant contribution to overcoming the Covid pandemic through maintaining incomes and providing for job security. This is all the more reason why a key responsibility for*

κύκλου εργασιών και έχοντας μεμονωμένα σημαντικά ασθενή διαπραγματευτική δύναμη. Το γεγονός αυτό επιτείνεται περαιτέρω από το μεγάλο κατακερματισμό τους στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Συνεπώς, η ενίσχυση της διαπραγματευτικής ισχύος τους, με την οποία θα επιτυγχάνονταν και βελτίωση της οικονομικής τους θέσης και ενδεχομένως αντιμετωπίζονταν τα προβλήματα που θίγει στην επιστολή της η [...], δύναται να επιτευχθεί μέσα από την εφαρμογή συλλογικών διαπραγματεύσεων τους με τους δραστηριοποιούμενους στα προηγούμενα στάδια της αγοράς φορείς³⁰⁸.

199. Η συλλογική διαπραγμάτευση των όρων εμπορικής συνεργασίας θα μπορούσε κατ' εξαίρεση να μην αποτελέσει στόχο εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού. Η δυνατότητα εξαίρεσης τέτοιων συλλογικών διαπραγματεύσεων από την εφαρμογή των κανόνων της ΣΛΕΕ εναντίον των αντι-ανταγωνιστικών συμπράξεων (και ειδικά του άρθρου 101 ΣΛΕΕ) υπό προϋποθέσεις δεν απασχολεί για πρώτη φορά³⁰⁹: έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία του ΔΕΕ ότι σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι συλλογικές διαπραγματεύσεις προστατεύονται από το Ενωσιακό Δίκαιο, όπως για παράδειγμα γίνεται για την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο³¹⁰. Ωστόσο, η ερμηνεία που πρέπει να γίνεται σε αυτές τις περιπτώσεις είναι στενή και όχι ευρεία, δεδομένου ότι πρόκειται για εξαίρεση.
200. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην πρόσφατη Οδηγία 2019/790 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά προβλέπεται ότι, όσον

---

halting the erosion of the German collective bargaining system and consolidating and expanding collective bargaining coverage now rests with policymakers and with government.»

³⁰⁸ Βλ. σχετικά Collective Bargaining and Competition Law: Platform workers left colluding in the grey zone? σε <https://www.linklaters.com/en/insights/blogs/linkingcompetition/2020/october/collective-bargaining-and-competition-law-platform-workers-left-colluding-in-the-grey-zone>, όπου αναφέρονται χαρακτηριστικά τα ακόλουθα: «*De minimis exemption: The cartel prohibition is not applicable where the impact on competition is not appreciable (2014 De Minimis Notice). The scope of this safe harbour could be widened to cover collective agreements for platform workers. In Australia, the ACCC has proposed a class exemption for businesses and independent contractors with an annual turnover of less than \$10 million to collectively bargain with customers or suppliers. A de minimis exemption can be extended to genuinely self-employed workers and would, at least within the scope of the safe harbour, remove the need to address the clarity issue. The ACM has similarly given specific guidance on the application of the Dutch de minimis exemption to self-employed persons.*» [Εμφαση δίνεται από την Υπηρεσία].

³⁰⁹ Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, «*Collective agreements are not virgin land for Article 101 TFEU. In Albany (case C-67/96) it was established that employees, defined as subject to instruction, did not qualify as undertakings within Article 101, allowing traditional collective agreements to elude this regardless of their content. In KNV Kunsten, (case C-413/13) this was extended to the self-employed performing the same functions as the employed, referred to as the false self-employed. While some flexibility has been demonstrated the solution can hardly be considered acceptable as Albany and KNV Kunsten reserve the exemption to employees subject to direct instruction, making it difficult to accommodate the model utilized by many, but not all, platforms*»[Christian Bregqvist, Collective Bargaining and Platforms, 11.12.2020, <http://competitionlawblog.kluwercompetitionlaw.com/2020/12/11/collective-bargaining-and-platforms/>].

³¹⁰ Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Υπόθεσης C-67/96, *Albany International BV v Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, [1999] I-5751, σκέψεις 52-70. Πρβλ. *KNVKunsten*, (caseC-413/13)ECLI:EU:C:2014:2411, όπου αποσαφηνίζεται (δια ταύτα) ότι «[τ]ο δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ διάταξη συλλογικής συμβάσεως εργασίας που προβλέπει ελάχιστες αμοιβές για αυτοαπασχολούμενους οι οποίοι είναι μέλη μιας εκ των συμβαλλόμενων συνδικαλιστικών οργανώσεων και αναλαμβάνουν, δυνάμει συμβάσεως έργου ή παροχής υπηρεσιών, έναντι ενός εργοδότη την ίδια δραστηριότητα με αυτήν που ασκούν οι μισθωτοί εργαζόμενοι του εν λόγω εργοδότη, εκτός αν πρόκειται για «ψευδο-αυτοαπασχολούμενους», ήτοι για πρόσωπα τα οποία βρίσκονται σε αντίστοιχη κατάσταση με εκείνη των εργαζομένων. Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να ελέγξει το ζήτημα αυτό». Βλ. σχετικά Déchamps, P., Descamps, A., Arduini, F., Baye, C. and Damstra, L. (2019), 'Labour markets: a blind spot for competition authorities?', *Competition Law Journal*, 18:4, pp. 190–99, καθώς και Naidu, S., Posner, E.A. and Weyl, G. (2018), 'Antitrust Remedies for Labor Market Power', *Harvard Law Review*, 132.

αφορά την αμοιβή των δημιουργών και των ερμηνευτών και την εφαρμογή του άρθρου 18 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν μηχανισμούς οι οποίοι «μπορεί να περιλαμβάνουν συλλογικές διαπραγματεύσεις»³¹¹. Στην εν λόγω Οδηγία δεν διευκρινίζεται πώς ο μηχανισμός συλλογικών διαπραγματεύσεων μπορεί να συμβαδίζει με το δίκαιο ανταγωνισμού, αλλά έχοντας υπόψη ότι μία Οδηγία θα πρέπει να μην αντιτίθεται στο πρωτογενές δίκαιο (τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες), συνάγεται ότι ο μηχανισμός των συλλογικών διαπραγματεύσεων δεν είναι αντίθετος κατ' αρχήν με το ενωσιακό δίκαιο ανταγωνισμού (κατά τρόπο ίσως ανάλογο με την παραδοχή ότι μπορεί μεν υπό το πρίσμα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ να απαγορεύονται οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων που έχουν αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι αυτές καθαυτές οι ενώσεις επιχειρήσεων είναι παράνομες από πλευράς κανόνων ελεύθερου ανταγωνισμού³¹²).

201. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εξαίρεση των συλλογικών διαπραγματεύσεων έχει υιοθετηθεί από άλλες έννομες τάξεις³¹³ και συζητείται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για τους εργαζόμενους (αυτο-αποσχολούμενους)³¹⁴. Χαρακτηριστικά, στην Αυστραλία προβλέπεται μια μορφή ομαδικής απαλλαγής για συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που πληρούν κριτήρια γνωστά εκ των προτέρων, η οποία συνδυάζει την απλή και συνοπτική γνωστοποίηση/δήλωση τέτοιου είδους συμπράξεων^{315,316}, ιδιαίτερα επωφελής ιδίως για μικρές επιχειρήσεις³¹⁷, η οποία οδηγεί σε αυτοδίκαιη απαλλαγή, χωρίς περαιτέρω διαδικασίες και διατυπώσεις με μόνη την ανωτέρω υποβολή της γνωστοποίησης/δήλωσης.
202. Το ζήτημα είναι ότι στην εθνική έννομη τάξη διαδικασία γνωστοποίησης συμπράξεων με τη στενή έννοια του όρου πλέον δεν υφίσταται, μολοντί ήταν πράγματι θεσμοθετημένη κατά το παρελθόν στο πλαίσιο του νόμου 703/77, όπως αυτός ίσχυε (ο ν. 3959/2011 από τη θέση του σε

³¹¹ Οδηγία 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ, [2019] L 130/92.

³¹² Σε αυτό ακριβώς το πνεύμα η Επίτροπος [Margrethe Vestager](#) στις 2 March 2020 είχε διατυπώσει τη θέση ότι “[o]f course, the competition rules are not there to stop workers forming a union. So we need to make clear that those who need to can negotiate collectively, without fear of breaking the competition rules.”. Βλ. σχετικά Collective Bargaining and Competition Law: Platform workers left colluding in the grey zone? σε <https://www.linklaters.com/en/insights/blogs/linkingcompetition/2020/october/collective-bargaining-and-competition-law-platform-workers-left-colluding-in-the-grey-zone>.

³¹³ Βλ. σχετικά ACCC, “Collective bargaining class exemption” <<https://www.accc.gov.au/public-registers/class-exemptions-register/collective-bargaining-class-exemption>> (19 Οκτωβρίου 2020). Η ομαδική απαλλαγή για συλλογικές διαπραγματεύσεις τέθηκε σε ισχύ στις 3 Ιουνίου 2021. Βλ. ACCC, Collective bargaining by small business facilitated by class exemption (3 June 2021) <<https://www.accc.gov.au/media-release/collective-bargaining-by-small-business-facilitated-by-class-exemption>>

³¹⁴ Commission (EU), “Competition: Commission invites stakeholders to provide comments on the application of EU competition law to collective bargaining agreements for self-employed” <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_988> (5 Μαρτίου 2021). Βλ. και OECD, “Competition in Labour Markets” (2020) <<https://www.oecd.org/daf/competition/competition-in-labour-markets-2020.pdf>>

³¹⁵ <https://www.accc.gov.au/business/anti-competitive-behaviour/collective-bargaining-boycotts>.

³¹⁶ Βλ. [Claire Forster](#) & [Stephen Giles](#), More Australian businesses able to collectively bargain, 08.06.2021, σε <https://www.nortonrosefulbright.com/en-au/knowledge/publications/7ad66f94/more-australian-businesses-able-to-collectively-bargain>,

³¹⁷ Βλ. [Claire Forster](#) & [Stephen Giles](#), More Australian businesses able to collectively bargain, 08.06.2021, ό.π., οι οποίοι αναφέρουν χαρακτηριστικά τα εξής: «Since 3 June 2021, small business, franchisees and fuel retailers are able to use a ‘class exemption’ to collectively negotiate or bargain without breaching competition laws.» [έμφαση δίνεται από την Υπηρεσία].

ισχύ ακολουθεί την προσέγγιση του Κανονισμού 1/2003 περί self -assessment). Δεδομένου ότι επί της αρχής το εθνικό δίκαιο κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού ακολουθεί το αντίστοιχο ενωσιακό, εκτιμάται ότι η επαναφορά ενός τέτοιου συστήματος (γνωστοποίησης συμπράξεων όπως ίσχυε) στην εθνική έννομη τάξη, σε επίπεδο νομοθέτησης, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα αποτελούσε τη βέλτιστη λύση όχι μόνο λόγω της απεμπόλισης της αρχής της αυτοαξιολόγησης και της ενδεχόμενης αντίθεσης με το ευρωπαϊκό δίκαιο όπως ισχύει σήμερα, αλλά και για σοβαρούς λόγους γραφειοκρατικής κυρίως φύσεως. Ωστόσο, θα πρέπει τουλάχιστον για την πληρότητα να σημειωθεί ότι η διαδικασία που προβλεπόταν στην εθνική έννομη τάξη ήταν απόλυτα δύσκαμπτη, αφορώντας ατομικά επιχειρήσεις, ενώ η προβλεπόμενη διαδικασία στην Αυστραλία έχει σαφέστατα μια πολύ μεγαλύτερη ευελιξία, καθόσον, όπως παρατηρείται χαρακτηριστικά *«[t]he class exemption provides a new avenue (outside the authorisation or notification processes) for eligible businesses to enter collective negotiations without the spectre of potential competition law breaches»*. Φαίνεται να πρόκειται δηλ. στην πραγματικότητα για την ομαδική απαλλαγή κατηγοριών επιχειρήσεων που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια γνωστά εκ των προτέρων και όχι για την εξέταση για ατομική απαλλαγή επιχειρήσεων³¹⁸, καθώς η Αυστραλία, σε σχέση με Ελλάδα και ΕΕ, έχει διατήρησει την ατομική εξαίρεση με απλή γνωστοποίηση (notification process) ή απόφαση ατομικής εξαίρεσης κατόπιν έγκρισης (authorisation process).

203. Πιο αναλυτικά στην Αυστραλία θεσμοθετήθηκε πρόσφατα (3 Ιουνίου 2021)³¹⁹ η δυνατότητα, γρήγορα, απλά και με διαφάνεια οι μικρές επιχειρήσεις, οι δικαιοδόχοι (franchisees) και οι λιανοπωλητές καυσίμων να μπορούν χρησιμοποιήσουν ένα είδος «απαλλαγής κατά κατηγορία» για συλλογικές διαπραγματεύσεις χωρίς να τίθεται ζήτημα παραβίασης της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Η απαλλαγή κατά κατηγορία ισχύει για:

1. Μικρές επιχειρήσεις ή ανεξάρτητους εργολάβους με συνολικό κύκλο εργασιών κάτω των 10 εκατομμυρίων δολαρίων το προηγούμενο οικονομικό έτος, για να διεξάγουν ή να προσχωρήσουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις με προμηθευτές ή πελάτες.
2. Δικαιοδόχους (ανεξάρτητα από τον συνολικό κύκλο εργασιών ή το μέγεθός τους), για να διαπραγματευτούν συλλογικά με τους δικαιοπάροχους τους.
3. Λιανοπωλητές καυσίμων (ανεξάρτητα από το συνολικό κύκλο εργασιών ή το μέγεθός τους), για να διαπραγματευτούν συλλογικά με χονδρέμπορους καυσίμων.

Οι επιχειρήσεις που πληρούν τα νόμιμα κριτήρια, μπορούν να παρέχουν στην Αρχή Ανταγωνισμού της Αυστραλίας (ACCC) συμπληρωμένο το έντυπο της δήλωσης τους (one page notice) με τα στοιχεία που απαιτούνται και μόλις αυτή υποβληθεί (άνευ καταβολής παραβόλου)

³¹⁸ *The class exemption applies to:*

1. **Small businesses or independent contractors** with an aggregate turnover of less than \$10 million in the preceding financial year, to form or join a collective bargaining group to negotiate with suppliers or customers.
2. **Franchisees** (regardless of their aggregated turnover or size), to collectively bargain with their franchisors.
3. **Fuel retailers** (regardless of their aggregated turnover or size), to collectively bargain with their fuel wholesaler.

The ACCC has suggested that this covers more than 98 per cent of all Australian businesses.

³¹⁹ Βλ. σχετικά και Κατευθυντήριες Οδηγίες της ACCC, <https://www.accc.gov.au/media-release/collective-bargaining-by-small-business-facilitated-by-class-exemption> και <https://www.nortonrosefulbright.com/en-au/knowledge/publications/7ad66f94/more-australian-businesses-able-to-collectively-bargain>

και είναι ολοκληρωμένη δημοσιεύεται σε σχετική ιστοσελίδα δημόσιου μητρώου. Η εν λόγω απαλλαγή έκτοτε ισχύει έως τις 30 Ιουνίου 2030.

204. Επιπλέον, το ζήτημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων εκδοτικών επιχειρήσεων με μεγάλες ψηφιακές πλατφόρμες έχει τεθεί σε πολλές έννομες τάξεις, με άλλες να προκρίνουν τη νομοθετική ρύθμιση³²⁰ και άλλες να καταφεύγουν στην εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού³²¹.
205. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν ότι η συγκεκριμένη λύση, με βάση και τα παραδείγματα σε άλλες έννομες τάξεις (με εξαίρεση τη Γαλλία), η οποία δυνητικά θα μπορούσε να αντισταθμίσει τη διαπραγματευτική ισχύ των εκδοτών απέναντι του Πρακτορείου, θα έπρεπε να υιοθετηθεί με νομοθετική αλλαγή³²². Όπως επισημάνθηκε και στη Γνωμοδότηση, «μόνο εφόσον μία τέτοια εξαίρεση θεσμοθετηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενδεχομένως με κατευθυντήριες γραμμές ή πιο ακόμη πιο αποτελεσματικά με ένα γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, μπορεί να υπάρξει η απαραίτητη ασφάλεια δικαίου για να προχωρήσει μία τέτοια λύση, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την δημόσια εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού»³²³.
206. Σημειωτέο είναι πάντως ότι τόσο η πλειονότητα των εκδοτικών εταιριών όσο και τα παραδοσιακά τελικά σημεία (ήτοι τα περίπτερα) φέρουν χαρακτηριστικά που συνάδουν με χαρακτηριστικά μικρομεσαίων επιχειρήσεων³²⁴, κριτήριο που έχει συζητηθεί στο πλαίσιο εξέτασης εξαίρεσης των

³²⁰Βλ. ACCC, “News media bargaining code” <<https://www.accc.gov.au/focus-areas/digital-platforms/news-media-bargaining-code>> (25 Φεβρουαρίου 2021). Αντίστοιχη προσέγγιση (χωρίς ωστόσο να έχει ακόμα υιοθετηθεί η αντίστοιχη νομοθεσία) εξετάζεται και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Βλ. CMA, “Online platforms and digital advertising - Market study final report” (1 Ιουλίου 2020) ειδ. σκ. 7.90 επ. Για πρόσφατες προτάσεις στις ΗΠΑ αναεξαρθεθούν συλλογικές διαπραγματεύσεις των εκδοτών με διαδικτυακούς διανομείς περιεχομένου για τέσσερα χρόνια βλ. «H.R.2054 - Journalism Competition and Preservation Act of 2019» <<https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2054>>. Βλ. επίσης «The Journalism Competition and Preservation Act of 2021: Conflicts between Social, Political and Legal Aspects of Google’s Use of Copyrighted News Material» (22 Μαρτίου 2021) <<https://www.natlawreview.com/article/journalism-competition-and-preservation-act-2021-conflicts-between-social-political>>; «Bill to Aid US Publishers Vs. Google, Facebook Rises Again» (22 Μαρτίου 2021) <<https://www.usnews.com/news/us/articles/2021-03-22/bill-to-aid-us-publishers-vs-google-facebook-rises-again>>

³²¹ Βλ. σχετικά Απόφαση Γαλλικής Επιτροπής Ανταγωνισμού «*écision n° 20-MC-01 du 9 avril 2020 relative à des demandes de mesures conservatoires présentées par le Syndicat des éditeurs de la presse magazine, l’Alliance de la presse d’information générale et l’Agence France-Presse*». Βλ. επίσης «Google agrees to pay French publishers for news» <<https://edition.cnn.com/2021/01/21/tech/google-pays-french-publishers/index.html>>

³²² Ανάλογες σκέψεις και αμφιβολίες ανιχνεύονται και στη σχετική βιβλιογραφία: βλ. Shaun Bradshaw, *Collective Agreements and EU Competition Law: Do we need an exemption?* (PHD April 2019) https://ueaeprints.uea.ac.uk/id/eprint/71232/1/Collective_Agreements_and_EU_Competition_Law_-_Do_we_need_an_exemption.pdf, p. 219 (“*Fundamentally, removing or altering the Albany exemption would have significant detrimental effects, which will undermine any “true” balance achieved by adopting a more individualistic approach. Although the discussion in this thesis has shown that the social policy objectives would not be undermined by the application of EU competition law, the uncertainty that the application of Article 101 TFEU would create necessitates the need for the general exemption Albany created*”).

³²³ Βλ. Γνωμοδότηση.

³²⁴ Βλ. σχετικά υπ’ αριθ. 2003/361/ΕΚ Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέσιμη στον ιστότοπο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>. Κατά τα ορισθέντα στο άρ. 2 της Ανακοίνωσης «1. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ. 2. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ. 3. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η

συλλογικών διαπραγματεύσεων από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 101 ΣΛΕΕ³²⁵. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ο κύκλος εργασιών των εκδοτικών εταιριών με την υψηλότερη κυκλοφορία υπολείπεται σημαντικά του ύψους των €50 εκ.³²⁶, ενώ το απασχολούμενο προσωπικό δεν υπερβαίνει τα 250 στελέχη³²⁷, πλην των εταιριών Άλτερ Έγκο ΜΜΕ ΑΕ³²⁸ και Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ³²⁹. Κατ' επέκταση τα αντίστοιχα μεγέθη είναι ακόμα χαμηλότερα για την περίπτωση των λοιπών εκδοτικών εταιριών που είναι μικρότερου μεγέθους σε επίπεδο

επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από δέκα εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια ευρώ».

³²⁵ Βλ. σχετικά και https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Collective-bargaining-agreements-for-self-employed-scope-of-application-EU-competition-rules/public-consultation_en.

³²⁶ Για παράδειγμα, βάσει των δημοσιευμένων ετήσιων εκθέσεων του Ομίλου Αττικές Εκδόσεις για το έτος 2019 όπως έχουν αναρτηθεί στο ΓΕΜΗ προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών του Ομίλου για το εν λόγω έτος ανήλθε σε €28,35 εκ. Ο δε κύκλος εργασιών της Αττικές Εκδόσεις ΑΕ είναι χαμηλότερος και δεν υπερβαίνει τα €13,9 εκ. Χαμηλότερο του ορίου των €50 εκ. ευρώ κύκλο εργασιών για το σύνολο των δραστηριοτήτων της πραγματοποίησε κατά το έτος 2019 και η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ ΑΕ, ο οποίος ανήλθε σε €26,51 εκ. Στο ίδιο πλαίσιο, στο προσάρτημα του δημοσιευμένου ισολογισμού της Εστία Επενδυτική ΜΜΕ ΑΕ για το 2017, αναφέρεται ότι η εν λόγω εταιρία κατατάσσεται στις «πολύ μικρές» οικονομικές οντότητες. Σημειώνεται ότι το 2018 η εταιρία απορρόφησε τη Δημοκρατικός Τύπος ΑΕ και πιθανά σήμερα να μην ανήκει στην εν λόγω κατηγορία. Καθώς τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας δεν έχουν δημοσιευθεί για τα έτη 2018 και εξής, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί το μέγεθός της. Εκτιμάται, όμως, ότι δεν θα ξεπερνά ο κύκλος εργασιών τα €50 εκ. Αντιθέτως, ο όμιλος που ηγείται η Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ, εκδοτική με [...] κυκλοφορία εφημερίδων, πραγματοποίησε μεν για το 2019 κύκλο εργασιών όσον αφορά στις εταιρίες του ομίλου με εκδοτική δραστηριότητα ύψους €42,63 εκ. αλλά το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο του Ομίλου διαμορφώθηκε σε €80,57 εκ. Εν προκειμένω σημειώνεται ότι κατά τα αναφερόμενα στην υπ' αριθ. 2003/361/ΕΚ Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για το χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως μικρομεσαία, λαμβάνεται υπόψη η οικονομική θέση του Ομίλου στον οποίο ανήκει. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην ως άνω Σύσταση: «Προκειμένου να εκτιμηθεί καλύτερα η οικονομική πραγματικότητα των ΜΜΕ και να αποκλειστούν από τον ορισμό αυτό οι όμιλοι επιχειρήσεων των οποίων η οικονομική ισχύς υπερβαίνει εκείνη μιας ΜΜΕ [μικρομεσαίας επιχείρησης], πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων τύπων επιχειρήσεων: ποιες είναι ανεξάρτητες, ποιες έχουν συμμετοχές που δεν συνεπάγονται θέση ελέγχου (συνεργαζόμενες επιχειρήσεις), ή ποιες είναι συνδεδεμένες με άλλες επιχειρήσεις». Συναφώς, κατά τα ορισθέντα στην παρ. 2 του άρ. 6 της Σύστασης, «2. Στην περίπτωση επιχείρησης που συνεργάζεται ή συνδέεται με άλλες επιχειρήσεις, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολούμενων, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία της επιχείρησης, ή – εφόσον υπάρχουν – τους ενοποιημένους λογαριασμούς της επιχείρησης ή τους ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους περιλαμβάνεται και η εξεταζόμενη επιχείρηση βάσει ενοποίησης».

³²⁷ Για παράδειγμα, σύμφωνα με την ετήσια οικονομική έκθεση για το έτος 2019 του Ομίλου Αττικές εκδόσεις, το προσωπικό του Ομίλου για το έτος 2019 αποτελείται από 244 στελέχη ενώ της εταιρίας Αττικές Εκδόσεις ΑΕ από μόλις 99.

³²⁸ Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της εταιρίας για το 2019, το απασχολούμενο προσωπικό της το εν λόγω έτος αφορά σε 519 άτομα και αφορά στο σύνολο των δραστηριοτήτων της, χωρίς όμως να διευκρινίζεται εάν αφορά σε μόνιμο προσωπικό ή προσωπικό που δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση του χαρακτηρισμού μιας εταιρίας ως μικρομεσαία (σύμφωνα με το άρ. 5 της υπ' αριθ. 2003/361/ΕΚ Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. «[ο] αριθμός απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν στην εξεταζόμενη επιχείρηση ή για λογαριασμό αυτής επί ολόκληρο το υπόψη έτος. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ. Στον αριθμό απασχολούμενων περιλαμβάνονται: α) οι μισθωτοί, β) τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση, έχουν σχέση εξάρτησης προς αυτήν και εξομοιώνονται με μισθωτούς με βάση το εθνικό δίκαιο, γ) οι ιδιοκτήτες επιχειρηματίες, δ) οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από την επιχείρηση. Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση στο πλαίσιο σύμβασης μαθητείας ή επαγγελματικής κατάρτισης δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό απασχολούμενων. Η διάρκεια των αδειών μητρότητας ή των γονικών αδειών δεν συνυπολογίζονται»). Ωστόσο, το 2018 το προσωπικό της αποτελούνταν από 250 άτομα.

³²⁹ Σύμφωνα με την ετήσια οικονομική έκθεση του Ομίλου που ηγείται η εταιρία για το έτος 2019, «[ο] Όμιλος την 31 Δεκεμβρίου 2019 απασχολούσε 431 εργαζομένους, στον εκδοτικό κλάδο απασχόλησε 356 εργαζομένους χωρίς να υπάρχουν ημερομίσθιοι, ενώ στον ναυτιλιακό κλάδο απασχόλησε 75 εργαζομένους, ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2018 ο όμιλος απασχολούσε 491 εργαζομένους στον εκδοτικό κλάδο απασχόλησε 416 εργαζομένους εκ των οποίων 64 ημερομίσθιοι ενώ στον ναυτιλιακό κλάδο απασχόλησε 75 εργαζομένους».

κυκλοφορίας εντύπων και κύκλου εργασιών. Τα ανωτέρω ισχύουν ακόμα περισσότερο για την περίπτωση των παραδοσιακών τελικών σημείων, ήτοι των περιπτέρων, σημαντικό μέρος των οποίων, όπως αναφέρθηκε, αποτελούν ατομικές επιχειρήσεις³³⁰ με περιορισμένο κύκλο εργασιών και εξαιρετικά μικρό αριθμό απασχολούμενου προσωπικού³³¹. Ωστόσο, δεν φαίνεται να ισχύουν για τα τελικά σημεία πώλησης που ελέγχονται από αλυσίδες σουπερμάρκετ, όταν αυτά έχουν έναν ορισμένο μέγεθος. Συνεπώς, η εφαρμογή ενός συστήματος συλλογικής διαπραγματεύσεως μεταξύ των τελικών σημείων πώλησης που πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις και των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών με τους οποίους συμβάλλονται, αλλά και μεταξύ αυτών των τελικών σημείων πώλησης και του Πρακτορείου, όσον αφορά το ύψος της προμήθειας, ενδέχεται να εξισορροπήσει τη διαπραγματευτική ισχύ των μερών και να οδηγήσει σε μία πιο δίκαιη συμφωνία σχετικά με τον καταμερισμό της προμήθειας για τη διανομή έντυπου τύπου μεταξύ των διαφορετικών σταδίων της αλυσίδας διανομής.

207. Το δεύτερο ζήτημα που τίθεται είναι το περιεχόμενο και ο σχεδιασμός ενός συστήματος συλλογικής διαπραγματεύσεως, οι επιπτώσεις που αυτό θα έχει σε άλλους κλάδους και αγορές και τις πρακτικές δυσκολίες που αυτό το μέτρο ενέχει.
208. Σχετικά με την σχέση μεταξύ Πρακτορείου και εκδοτικών επιχειρήσεων αξίζει να σημειωθεί ότι στην ελληνική αγορά δραστηριοποιείται μεγάλο πλήθος εκδοτικών εταιριών/ομίλων με διαφορετικά μεταξύ τους χαρακτηριστικά, οι οποίες είναι αμφίβολο ότι δύνανται να εκπροσωπηθούν από ένα συλλογικό όργανο κατά τις διαπραγματεύσεις τους με το μοναδικό πρακτορείο διανομής. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ενώ στην έκδοση εφημερίδων δραστηριοποιούνται περίπου εβδομήντα τρεις (73) εκδοτικές εταιρίες/όμιλοι, μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΙΗΕΑ) είναι μόλις δεκαπέντε (15) εταιρίες³³². Συναφώς, στο πλαίσιο των ληφθέντων ασφαλιστικών μέτρων από την ΕΑ κατά της Άργος όπου το πρακτορείο κλήθηκε να διαπραγματευτεί «*με το σύνολο των εκδοτικών επιχειρήσεων, είτε δια μέσου της ΕΝΩΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΙΗΕΑ), είτε με τις μεμονωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις*»³³³ εν τέλει οι διαπραγματεύσεις έγιναν μεταξύ της Άργος και κάθε μίας εκδοτικής εταιρίας και όχι με τη μεσολάβηση της ΕΙΗΕΑ. Σε κάθε περίπτωση, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι στις συλλογικές διαπραγματεύσεις θα εκπροσωπούνται όλες οι εκδοτικές εταιρίες προκειμένου να διασφαλιστεί επίσης και η τήρηση της αρχής της «ίσης μεταχείρισης» των εντύπων.
209. Σχετικά με την σχέση μεταξύ Πρακτορείου και τελικών σημείων πώλησης, το πρόβλημα είναι οξύτερο καθώς υπερβαίνουν τα 5.000 στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Σε κάθε περίπτωση η Πανελλήνια Ομοσπονδία Μισθωτών Περιπτέρων μπορεί να συνδράμει σε αυτές τις διαπραγματεύσεις και στην εκπροσώπηση των περιπτερούχων. Το περιεχόμενο αυτών των διαπραγματεύσεων θα μπορούσε να αφορά αποκλειστικά τον καθορισμό του ύψους και της δομής

³³⁰ Εξάλλου και η σύσταση της επιτροπής για το ενδεχόμενο εξαίρεσης των συλλογικών διαπραγματεύσεων από τις διατάξεις του άρ. 101 ΣΛΕΕ αφορά πρωτίτως στις ατομικές επιχειρήσεις. Βλ. και https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Collective-bargaining-agreements-for-self-employed-scope-of-application-EU-competition-rules/public-consultation_en.

³³¹ Βλ. σχετικά έρευνα Census της εταιρίας μελετών IRI, διαθέσιμη στον ιστότοπο: <https://selfservice.gr/census-2019-i-exelixa-tzirou-kai-diktyou-katastimaton-apo-tin-iri/>. Από τα εν λόγω στοιχεία και λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό των περιπτέρων επί του συνόλου των αναφερόμενων στην έρευνα επιχειρήσεων, εκτιμάται ότι ο ετήσιος κύκλος εργασιών ενός μέσου περιπτέρου δεν υπερβαίνει τις €130 χιλ.

³³² Βλ. σχετικά και <https://www.eihea.com.gr/eihea.php?contentid=150>.

³³³ Βλ. σημείο II.2 του διατακτικού της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ.

της προμήθειας , αλλά και ενδεχομένως περισσότερες πτυχές της Εμπορικής Πολιτικής, τόσο του Πρακτορείου, όσο και των Υποδιανομέων/Εφημεριδοπωλών και να αφορούν αποκλειστικά την κάθετη σχέση μεταξύ τους. Το μέτρο αυτό παρουσιάζει τον κίνδυνο τυχόν συνεννόησης μεταξύ των εκδοτικών επιχειρήσεων ή μεταξύ των σημείων πώλησης να αφορά όχι μόνο την κάθετη διάσταση των σχέσεών τους με το Πρακτορείο, αλλά και να οδηγήσει στην ανταλλαγή μεταξύ τους ευαίσθητων πληροφοριών που μπορούν να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό σε οριζόντιο επίπεδο μεταξύ εκδοτικών επιχειρήσεων ή μεταξύ τελικών σημείων πώλησης. Ο κίνδυνος αυτός για την ανταγωνιστική διαδικασία (competitive process) σε αυτές τις αγορές ενδέχεται να έχει περισσότερες οικονομικές επιπτώσεις στην περίπτωση των τελικών σημείων πώλησης λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ τους για τη διανομή πολλών και διαφορετικών αγορών προϊόντων (καπνικά είδη, κάρτες κινητής, ψιλικά κλπ) και του ενδεχόμενου δευτερογενών επιπτώσεων λόγω συντονισμού σε άλλες αγορές. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αποφευχθεί εάν η συλλογική διαπραγμάτευση οργανωθεί από φορείς που εκπροσωπούν τις εκδοτικές επιχειρήσεις ή τελικά σημεία πώλησης, με ξεκάθαρο διαχωρισμό μεταξύ του προσωπικού που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις και συντονίζει τις «κοινές θέσεις» και αυτού των εκδοτικών επιχειρήσεων ή τελικών σημείων πώλησης, ή «Σινικά τείχη» (Chinese Walls), με ευαίσθητες πληροφορίες να παρέχονται συνολικά (aggregate figures) και όχι εξατομικευμένα, έτσι ώστε να περιοριστεί ο κίνδυνος συντονισμού.

210. Σχετικά με την σχέση μεταξύ Πρακτορείου και εκδοτικών επιχειρήσεων , το εν λόγω μέτρο κατ' αρχάς κρίνεται κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά όχι και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου, ενώ είναι περισσότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων αλλά φαίνεται να δημιουργεί και μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο. Συγκεκριμένα, η δυνατότητα του συνόλου των εκδοτών να διαπραγματευτούν συλλογικά με το πρακτορείο διανομής τύπου τους όρους της συνεργασίας τους είναι εν δυνάμει πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί στην αποκατάσταση της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού καθώς και το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης. Το εν λόγω μέτρο όμως παρουσιάζει πρακτικές δυσκολίες λόγω του πλήθους των εκδοτικών επιχειρήσεων και της φύσης της αγοράς, ενώ ενδέχεται να μην είναι αποτελεσματικό σε περίπτωση που είτε οι μεγαλύτερες εκδοτικές επιχειρήσεις είναι μέτοχοι του Πρακτορείου, και συνεπώς δεν συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, είτε υπάρχουν προβλήματα συνεννόησης και συντονισμού μεταξύ των εκδοτικών επιχειρήσεων, λόγω πολιτικών και άλλων πολυετών διαφορών. Σημειώνεται ότι στον φορέα εκπροσώπησης των Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων δεν εκπροσωπούνται αρκετές εκδοτικές επιχειρήσεις³³⁴, ενώ αυτό αντανάκλαται και ότι στο ότι από την 2016 δεν καταγράφεται η κυκλοφορία (όλων) των εφημερίδων ³³⁵. Συνεπώς, η μη ύπαρξη ενός καθολικού φορέα εκπροσώπησης όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων επιτείνει αυτές τις δυσκολίες.

³³⁴ Σχετικά σημειώνεται ότι βάσει των διαθέσιμων στοιχείων τα μέλη της της ΕΙΗΕΑ είναι συνολικά 15 εκδοτικές εταιρίες (όπως Η ΑΥΓΗ, Ο ΛΟΓΟΣ, ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, ΕΣΤΙΑ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ESPRESSO, KONTRA NEWS, STAR PRESS, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ, LIVE SPORT, SPORTDAY, Η ΠΡΑΣΙΝΗ, ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ & ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ). Ωστόσο σημειώνεται ότι από την ιστοσελίδα της ΕΙΗΕΑ, δεν μπορούν να εξαχθούν τα ακριβή μέλη καθώς, έχει μείνει εδώ και καιρό υπό κατασκευή και δεν έχει ενημερωθεί με τον αριθμό των μελών της.

³³⁵ Για την κυκλοφορία των εντύπων, βλ. την ιστοσελίδα της Άργος (<http://www.argoscom.gr/index.php?page=17>), καθώς και ιστοσελίδα της ΕΙΗΕΑ βλ. εδώ

211. Σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ του Πρακτορείου και τελικών σημείων πώλησης, ενδέχεται το μέτρο να είναι πιο αποτελεσματικό και αναγκαίο, λόγω του σημαντικού αριθμού τελικών σημείων πώλησης, αλλά θα πρέπει να ισχύει μόνο έναντι του Πρακτορείου, με το οποίο δεν υπάρχει μεν συμβατική σχέση, αλλά λόγω της θέσης πυλωρού και του συστήματος διανομής που ελέγχει (υποπράκτορες/εφημεριδοπώλες) ασκεί σημαντική επιρροή με επιπτώσεις σε όλη την αλυσίδα αξίας. Λόγω του συγκριτικού του μεγέθους, το Πρακτορείο χαιρεί επίσης σημαντικής διαπραγματευτικής ισχύς σχετικά με τα σημεία τελικής πώλησης.
212. Αναφορικά με τη σχέση μεταξύ των τελικών σημείων πώλησης και των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών, αυτή είναι κατά βάση συμβατική. Η ύπαρξη διαπραγματευτικής ασυμμετρίας δεν παρατηρείται σε εθνικό επίπεδο, όπως συμβαίνει με την Άργος, αλλά κυρίως σε τοπικό, ανάλογα με τη γεωγραφική αγορά εν προκειμένω και την οικονομική ισχύ του υποπράκτορα/εφημεριδοπώλη, ιδιαίτερα εάν αυτοί χαιρούν και γεωγραφικής αποκλειστικότητας. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι ύστερα από έρευνα της ΓΔΑ, όσον αφορά στους υποπράκτορες που συνεργάζονται με την Άργος αποτελούν ως επί το πλείστον μικρού μεγέθους επιχειρήσεις (πολλές δε εκ των οποίων είναι ατομικές επιχειρήσεις) που πραγματοποιούν χαμηλό κύκλο εργασιών. Ακόμα δε και για τους μεγαλύτερου μεγέθους υποπράκτορες (π.χ. [...]), ο συνολικός κύκλος εργασιών τους (ήτοι πέραν του κύκλου εργασιών που αφορά αποκλειστικά στη διανομή εντύπων) για το 2019 υπολείπονταν των €3 εκ.³³⁶. Συνεπώς, ενδέχεται να υπάρχει ανάγκη διαπραγματευτικής εξισορρόπησης μόνο σε επίπεδο νομού, σε περίπτωση όπου τα τελικά σημεία πώλησης (περίττερα) στον συγκεκριμένο νομό εξυπηρετούνται από έναν υποπράκτορα. Σε αυτήν την περίπτωση, η ΕΑ δεν θα προχωρήσει σε εφαρμογή του άρθρου 1 ν. 3959/2011 σε τυχόν συλλογικές διαπραγματεύσεις σχετικές με το ύψος της προμήθειας μεταξύ από την μία πλευρά των τελικών σημείων πώλησης μέσω μόνο της εκάστοτε τοπικής ένωσης περιπτερούχων και από την άλλη του συγκεκριμένου υποπράκτορα.

V.2.2.4 Η εναλλακτική της δημιουργίας κοινής επιχείρησης (JV) - προϋποθέσεις

213. Υπό αυτό το πρίσμα όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο, μια εναλλακτική λύση αντί των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ενδεχομένως θα μπορούσε να αποτελέσει η σύσταση μιας κοινής επιχείρησης (joint venture), μιας συμφωνίας δηλ. οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ ανταγωνιστών, ήτοι κατά κύριο λόγο των εκδοτών, η οποία αποκλειστικό στόχο και σκοπό θα είχε την ορθολογική λειτουργία της διανομής τύπου στην Ελλάδα σε συνεργασία με το πρακτορείο διανομής τύπου³³⁷. Αυτό βεβαίως για να καταστεί εν τοις πράγμασι λειτουργικό προϋποθέτει τη συμμετοχή του συνόλου των εκδοτών (και όχι κάποιων λίγων μόνο), όπως έχει επισημανθεί και από την εμπειρογνώμονα³³⁸. Ωστόσο, αυτή η λύση ενέχει τις ίδιες πρακτικές δυσκολίες που εντοπίστηκαν ανωτέρω. Θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί απαραίτητως και το εξής: το να συστήσουν μόνοι τους οι εκδότες ένα JV με αντικείμενο τη διανομή τύπου τη στιγμή

<https://www.eihea.com.gr/eihea.php?contentid=164&code=1631180846>

και

<https://www.eihea.com.gr/eihea.php?contentid=180>).

³³⁶ Εξαιρέση αποτελεί η εταιρία διανομής εντύπου στο αεροδρόμιο (Miller Distributors Limited), της οποίας, βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων (2017), ο κύκλος εργασιών της για το 2017 διαμορφώθηκε (σύνολο εργασιών) στο ύψος των €29 εκ.

³³⁷ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, [EE C 11/1, της 14.1.2011].

³³⁸ Βλ. Βλ. υπ' αριθ. πρωτ.2392/17.03.2021 Έκθεση της εμπειρογνώμονα.

που υπάρχει ήδη πρακτορείο διανομής τύπου που προσφέρει αυτή τη συγκεκριμένη υπηρεσία επί πολλά χρόνια αδιαλείπτως θα ήταν ανεδαφικό. Για το λόγο τούτο, απαραίτητο είναι στο ίδιο JV να ενταχθεί και το πρακτορείο διανομής τύπου, δηλ. η ΑΡΓΟΣ, για λόγους οικονομικής αποτελεσματικότητας, και δη πρωτίστως για λόγους οικονομίας κλίμακος ή/και φάσματος, δεδομένου ότι η ΑΡΓΟΣ δεν δραστηριοποιείται μόνο στη διανομή τύπου³³⁹. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η εκτός διανομής τύπου δραστηριότητα της Άργος είναι περιορισμένη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη επισημάνει ότι ορισμένοι τομείς παροχής υπηρεσιών, όπως λόγου χάριν οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, οι τραπεζικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες ασφάλισης έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δύνανται ως ένα βαθμό να δικαιολογήσουν μία λιγότερο αυστηρή προσέγγιση με βάση το άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ³⁴⁰. Ένα παράδειγμα αποτελεί η υπόθεση *ReimsII*³⁴¹: Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χορήγησε απαλλαγή βάσει της διάταξης του άρθρου 81 παρ. 3 σε συμφωνία μεταξύ δεκαέξι δημοσίων ταχυδρομικών γραφείων, η οποία συνιστούσε συμφωνία καθορισμού τιμών³⁴². Βεβαίως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προκειμένη περίπτωση πήρε και αυστηρά μέτρα, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τη λειτουργία της συμφωνίας, έτσι ώστε να εξασφαλίσει ότι τα καταληκτικά (τερματικά) τέλη που επιβάλλονται αντανακλούν πραγματικά κόστη. Σε αντίστοιχο πλαίσιο βασιζόμενη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην υπόθεση *Uniform Eurocheques*³⁴³ χορήγησε εξαίρεση βάσει της διάταξης του άρθρου 85(3) σε συμφωνία καθορισμού ποσοστών προμήθειας ανάμεσα σε εθνικές τραπεζικές ενώσεις των κρατών μελών³⁴⁴. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι το 1990 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρνήθηκε την συνέχιση της ως άνω εξαίρεσης και προέβη σε ενδελεχή έρευνα, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων, καθώς διαπιστώθηκε ότι οι γαλλικές συμμετέχουσες τράπεζες είχαν προβεί σε μυστική συμφωνία διαφορετικού –αντιανταγωνιστικού– περιεχομένου από αυτήν για την οποία είχε χορηγηθεί εξαίρεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή³⁴⁵. Στην υπόθεση *Nuovo CEGAM*³⁴⁶ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραχώρησε εξαίρεση με βάση το άρθρο 81(3) σε συμφωνία μέσω σύμβασης *consortium*³⁴⁷ ανάμεσα σε Ιταλούς ασφαλιστές στον

³³⁹Στη συνέχεια γίνεται αναφορά και στο ενδεχόμενο συμμετοχής στο εν λόγω JV των υποπρακτόρων ή/και των περιπετρούχων με βάση και τα σχόλια από τη δημόσια διαβούλευση.

³⁴⁰Βλέπε σχετικά Ν. Zevgolis & Κ. Kostopoulos, “*Les gains d’efficacité dans les accords horizontaux et verticaux : Approche économique et insécurité juridique*”. *Concurrences. Revue des droits de la concurrence*. No 1-2008, Droit & Economie (www.concurrences.com).

³⁴¹EEL275/17, της 26.10.1999.

³⁴² Βλέπε παρ. 65 της απόφασης, όπου παρατηρείται ότι: «Πρέπει να αναγνωριστεί ότι η συμφωνία *REIMSII* δεν αποτελεί συνηθισμένη συμφωνία καθορισμού τιμών».

³⁴³ EE 1985, L35/43, 50.

³⁴⁴Οι Ritter/Braun/Rawlinson, *European Competition Law: A Practitioner’s Guide*, 2nd edition, Kluwer Law International, 2000, σελ. 147, αναφερόμενοι στη συγκεκριμένη υπόθεση, σημειώνουν ότι: “*The standard rates of commission were found to be essential for the system, which facilitated the acceptance of the cheques abroad and avoided unnecessary and lengthy bilateral negotiations between the associated banks*”.

³⁴⁵ Πρόκειται για την υπόθεση *Helsinki Agreement* [EEL95/50, της 25.03.1992].

³⁴⁶ EE L99/29, της 11.04.1984.

³⁴⁷ Βλέπε παρ. 19 της συγκεκριμένης απόφασης, όπου επισημαίνονται χαρακτηριστικά τα εξής: «*Στην Ιταλία η αγορά των ασφαλίσεων ζημιών των μηχανών και κινδύνων κατά τη συναρμολόγηση χαρακτηρίζεται από χαμηλή προσφορά ασφαλίσεων. Ο εν λόγω τομέας περιορίζεται πράγματι μόνο στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που διαθέτουν υπηρεσίες υψηλής εξειδίκευσης. Σε μία τέτοια κατάσταση, όπου το τεχνολογικό περιεχόμενο των ασφαλισμένων κινδύνων απαιτεί βαθειά γνώση του τομέα, είτε όσον αφορά την εκτίμηση και τη συνεπαγόμενη διατίμηση του κινδύνου, είτε όσον αφορά την πρόβλεψη των κινδύνων, η σύσταση consortium, όπως το *Nuovo CEGAM*, που στοχεύει στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση του κλάδου (στατιστικές πληροφορίες, μελέτη των κινδύνων, μεθοδολογία της πρόβλεψης), και στην απόκτηση των ανάλογων αντασφαλιστικών υποστηριγμάτων, μπορεί να θεωρηθεί σαν όργανο για τη βελτίωση της*

κλάδο των λεγόμενων τεχνικών κινδύνων για θέσπιση (μεταξύ άλλων) τιμής καθαρού ασφαλιστρού για τους διάφορους κινδύνους. Είναι χαρακτηριστική η παρ. 23 της συγκεκριμένης απόφασης, όπου παρατηρείται ότι: «*Προκειμένου για τον καθορισμό, από μέρους των οργάνων του consortium, μιας τιμής καθαρού ασφαλιστρού με αποκλεισμό κάθε στοιχείου εμπορικής επιβάρυνσης, ένας τέτοιος μηχανισμός μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτός από τη στιγμή που η εφαρμογή του δεν εμποδίζει τις εταιρείες μέλη να καθορίσουν το εμπορικό ασφάλιστρο, δηλαδή το ασφάλιστρο που επιβάλλεται σε κάθε μεμονωμένο κίνδυνο, βάσει των εκτιμήσεων μίας αυτόνομης εμπορικής πολιτικής*»³⁴⁸. Επομένως, με βάση τις ανωτέρω επισημάνσεις, προκύπτει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με βάση την πρακτική της σε παρεμφερείς και ανάλογες περιπτώσεις, έχει μια σχετική εξοικείωση με τέτοιου είδους οριοθετήσεις (και σε κάθε περίπτωση τέτοιου είδους προσεγγίσεις μπορεί να μην είναι συνήθεις, ωστόσο δεν είναι άγνωστες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή), όπου σε συγκεκριμένες τουλάχιστον περιπτώσεις το σημαντικό διακύβευμα (είτε πχ επρόκειτο για τραπεζικές, είτε για ασφαλιστικές, είτε για ταχυδρομικές υπηρεσίες) οδήγησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην επιλογή να προκρίνει την εξαίρεση, δυνάμει της παρ. 3 του σημερινού άρθρου 101 ΣΛΕΕ³⁴⁹. Θεωρητικά τουλάχιστον κάτι ανάλογο θα μπορούσε ενδεχομένως να γίνει και για την αγορά διανομής τύπου, εφόσον γίνει δεκτό ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα ευαίσθητη αγορά που χρήζει προσοχής με τρόπο επισταμμένο από μέρους της ΕΑ, για τους λόγους που έχουν ήδη αναλυθεί ανωτέρω.

Οι ανωτέρω επισημάνσεις εκτιμάται ότι προσφέρουν ορισμένες ιδέες και παρέχουν συγκεκριμένα χρήσιμα παραδείγματα προερχόμενα από την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ίσως μάλιστα η αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών να προσιδιάζει και περισσότερο προς την εξεταζόμενη περίπτωση) για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να συσταθεί στην αγορά διανομής τύπου μια κοινή επιχείρηση (joint venture) με μορφή συμφωνίας οριζόντιας κατά βάση συνεργασίας στην οποία όμως θα συμμετέχουν όλοι οι παίκτες³⁵⁰ στην ανάντη και κατάντη αγορά της διανομής τύπου, υπό την εποπτεία βεβαίως της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή ενός εντολοδόχου, ο οποίος θα οριστεί από την ΕΑ και θα αναφέρεται/λογοδοτεί σε αυτήν. Συγκεκριμένα, το ιδανικό θα ήταν σε ένα JV αυτής της μορφής να συμμετέχουν τόσο το πρακτορείο διανομής Άργος, όσο και οι εκδότες (μέτοχοι του Άργους και μη μέτοχοι), αλλά και οι υπο-πράκτορες, όπως επίσης και οι περιπτερούχοι (δια του σωματείου τους). Εάν ένα τέτοιο εγχείρημα, το οποίο ενδεχομένως θα ήταν καταλυτικό για τη «σωτηρία» της διανομής τύπου στην Ελλάδα και κατ' επέκταση και επαγωγικά της ελευθερίας του Τύπου, με τη συμμετοχή όλων των (ή έστω των βασικότερων) παραγόντων της αγοράς ετίθετο σε εφαρμογή, με δεδομένο ότι ο Τύπος πράγματι δεν είναι *commodity*, ενδεχομένως να μπορούσε να γίνει λόγος ακόμη και για την αναγνώριση κάποιας μορφής παροχής Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ) ή δημοσίου

παραγωγής ή της διανομής της παρεχόμενης ασφαλιστικής υπηρεσίας και για τη βελτίωση της τεχνικής ή οικονομικής πρόοδου».

³⁴⁸ Πρβλ. υπ' αρ. 640/2017 απόφαση της ΕΑ (υπόθεση Audatex).

³⁴⁹ Βλ. Ν. Ζευγώλη, Το καρτέλ στο δίκαιο του ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σελ. 39επ.

³⁵⁰ Οι υποπράκτορες αναφέρονται τόσο από [...]όσο και από την [...]. Ο πρώτος αναφέρει ότι «πλέον 2 εταιρείες κατέχουν τα 10 από τα 16 Υποπρακτορεία ηπειρωτικής Ελλάδας και Κρήτης». Αν αυτή η πληροφορία όντως είχε βάση τότε στην πραγματικότητα οι υποπράκτορες δεν θα ήταν περισσότεροι από οκτώ (8) για ηπειρωτική Ελλάδα και Κρήτη. Ωστόσο, με βάση τα στοιχεία, οι υποδιανομείς εμφανίζονται να είναι περίπου 50 στον αριθμό.

συμφέροντος³⁵¹ από την εν λόγω κοινή επιχείρηση με τρόπο όμως απολύτως στοχευμένο, συγκεκριμένο και ειδικό και όχι γενικό (γιατί τότε μια τέτοια λύση θα προσidiaζε με αυτήν της κρατικοποίησης³⁵²). Η αναγνώριση ΥΓΟΣ σε μια τέτοια περίπτωση εκτιμάται ότι θα πρέπει ιδίως να εστιάζεται κυρίως σε ό,τι αφορά τη διανομή του τύπου σε ακριτικές περιοχές και εν γένει στις πιο απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας με το έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο και θα πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη και ο έντονα νησιωτικός χαρακτήρας της Χώρας.

214. Το εν λόγω μέτρο κατ' αρχάς κρίνεται μεν κατάλληλο, ήτοι πρόσφορο και αποτελεσματικό για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού αλλά όχι και αναγκαίο, δηλαδή συνιστά μέτρο το οποίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου, ενώ είναι περισσότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων ενώ δημιουργεί και μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο. Συγκεκριμένα, η σύσταση μιας κοινής επιχείρησης (joint venture), μιας οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ (όλων ή των βασικότερων) εκδοτών (μετόχων και μη του Άργους) σε συνεργασία με το υπάρχον πρακτορείο διανομής τύπου, αλλά και τους άλλους παράγοντες της εν λόγω αγοράς, ήτοι τους υποπράκτορες και τους περιπτερούχους (δια του σωματείου τους), η οποία αποκλειστικό στόχο και σκοπό θα είχε την ορθολογική λειτουργία της διανομής τύπου στην Ελλάδα, υπό την αυστηρή βεβαίως εποπτεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού³⁵³ ή ενός εντολοδόχου, ο οποίος θα οριστεί από την ΕΑ και θα αναφέρεται/λογοδοτεί σε αυτήν είναι εν δυνάμει πρόσφορο μέτρο αφού εξυπηρετεί στην αποκατάσταση της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού καθώς και το δημόσιο συμφέρον της διασφάλισης μια πλουραλιστικής και τελικά ποιοτικής ενημέρωσης³⁵⁴. Το εν λόγω μέτρο δεν κρίνεται εν προκειμένω και αναλογικό, καθώς φαίνεται να είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου. Κυρίως όμως δεν φαίνεται να είναι επιθυμητό από τα εμπλεκόμενα μέρη, μιας και κανένα εξ αυτών δεν έχει προτείνει τη συγκεκριμένη λύση. Ειδικότερα, ο κανονιστικός νομοθέτης με τη σύσταση μιας κοινής επιχείρησης (joint venture) με τη συμμετοχή των εκδοτικών επιχειρήσεων και του Πρακτορείου στην ανάντη και κατάντη αγορά της διανομής τύπου, ως μέτρο δεν κρίνεται λιγότερο επαχθές μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων, καθώς αφενός θα ήταν προτιμότερη νομοθετική παρέμβαση για την εξαίρεση από το δίκαιο του ανταγωνισμού (βλ. αναγνώριση κάποιας μορφής παροχής Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ) ή δημοσίου συμφέροντος) σε σχέση με την ad hoc εξαίρεση των άρθρων 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ και αφετέρου έχει πρακτικές δυσκολίες λόγω κυρίως του πλήθους των εκδοτικών επιχειρήσεων και της φύσης της αγοράς, αλλά και της μετέπειτα μακροπρόθεσμης παρακολούθησης εφαρμογής της συμφωνίας για τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να είναι ποιοτικά και

³⁵¹ Η αναφορά σε ΥΓΟΣ γίνεται, καθόσον η [...]κάνει λόγο για ανάγκη λήψης «οικονομικών μέτρων στήριξης από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας» [παρ. 9]. Επίσης, η [...]αναφέρει χαρακτηριστικά τα εξής (σελ. 7): «Ουδμία αναφορά και ανάλυση γίνεται της νομικής υποχρέωσης καθολικής διανομής των εντύπων, που βαρύνει το εκάστοτε πρακτορείο τύπου, αν και κατά πόσο η υποχρέωση αυτή επιτρέπει τη λήψη νόμιμων επιχειρηματικών αποφάσεων από το Πρακτορείο περί μη διανομής εντύπων ανταγωνιστών των μετόχων ή περί διακριτικής μεταχείρισης αυτών και πως ο έλεγχος της τήρησης της υποχρέωσης αυτής από τα όργανα της Πολιτείας θα γίνει πλέον αποτελεσματικός, τόσο από ρυθμιστική άποψη όσο και υπό το πρίσμα του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 περί κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης». Βλ. και [...] (παρ. 9) οι οποίες αναφέρονται σε ανάγκη εξ ολοκλήρου κρατικής επιχορήγησης λόγω του κόστους μεταφοράς του τύπου για τις εκδοτικές επιχειρήσεις.

³⁵² Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω.

³⁵³ Για την αποφυγή τυχόν δημιουργίας καρτέλ ή εν γένει αντι-ανταγωνιστικών συμπεράξεων.

³⁵⁴ Το ζήτημα της ποιότητας στην ενημέρωση, ιδίως με τη μορφή της ερευνητικής δημοσιογραφίας, ετέθη και από τον εμπειρογνώμονα που όρισε η ΕΑ.

ποσοτικά κατώτερη από τη βλάβη που πιθανολογείται ότι θα προκληθεί. Επομένως, κρίνεται ότι δεν είναι αναγκαίο, καθώς μπορεί τα ίδιο αποτέλεσμα να επιτευχθεί με ένα πιο ανώδυνο ή ηπιότερο μέσο, από αυτά που έχουν ήδη ανωτέρω αναλυθεί. Από τις ληφθείσες δε απαντήσεις στο πλαίσιο της διαβούλευσης μέχρι σήμερα δεν προκύπτει ούτε συνάγεται έστω έμμεσα η *sine qua non* απαιτούμενη ισχυρή βούληση των δυνητικά ενδιαφερομένων επιχειρήσεων για ένα τέτοιο εγχείρημα τόσο στην ανάντη όσο και στην κατάντη αγορά, η οποία σαφώς απουσιάζει. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΑ δεν δύναται να εξαναγκάσει τα εμπλεκόμενα μέρη σε μία τέτοιου είδους σύμπραξη, με βάση την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων.

V.2.2.5 Ρύθμιση Φυσικού Μονοπωλίου

215. Όπως προετέθη στην Ενότητα III.1.1 του παρόντος καθώς και στις Απόψεις, με βάση την οικονομική θεωρία, η ρύθμιση της αγοράς φυσικού μονοπωλίου κρίνεται απαραίτητη προκειμένου αφενός να αποφευχθούν ή να ελαχιστοποιηθούν οι στρεβλές καταστάσεις που μπορεί να ανακύψουν στις αγορές φυσικού μονοπωλίου, όπως η εκμετάλλευση από τη μονοπωλιακή εταιρία οφελών και μονοπωλιακών κερδών εις βάρος των καταναλωτών και των συνεργαζόμενων με την ίδια επιχειρήσεων³⁵⁵ και αφετέρου να μεγιστοποιηθεί το συνολικό (κοινωνικό) πλεόνασμα ή ευημερία. Η ρύθμιση του φυσικού μονοπωλίου αποσκοπεί τα εξής:
- α) η «τιμή» της μονοπωλιακής εταιρίας να καλύπτει αλλά να μην υπερβαίνει το μέσο κόστος της όταν το οριακό κόστος είναι χαμηλότερο του ελάχιστου μέσου κόστους ειδήλλως να τιμολογεί στο επίπεδο του ελάχιστου μέσου κόστους³⁵⁶.
  - β) να μεγιστοποιείται το κοινωνικό πλεόνασμα και ιδίως το πλεόνασμα των καταναλωτών,
  - γ) τα έσοδα της μονοπωλιακής εταιρίας που υπερβαίνουν το οριακό κόστος της να κατανέμονται στους καταναλωτές βάσει της ζήτησής τους (ήτοι της βούλησής τους για πληρωμή) και
  - δ) να μην γίνονται εξατομικευμένες τιμολογιακές διακρίσεις.
216. Η επιλεχθείσα ρύθμιση αφορά σε διάφορες μορφές, όπως ενδεικτικά η ρύθμιση οροφής τιμής (*price cap regulation*), η ρύθμιση ποσοστού απόδοσης κεφαλαίου (*rate of return regulation*) και η ρύθμιση βάση απόδοσης (*performance based regulation*). Αντίστοιχες μορφές ρύθμισης έχουν ληφθεί σε αγορές φυσικού μονοπωλίου, κυρίως στους τομείς της ενέργειας, της τηλεφωνίας, σιδηροδρόμων (*British Telecom, British Gas, AT&T κ.α.*) και εν γένει σε αγορές με υψηλό κόστος εισόδου και υψηλό σταθερό κόστος λειτουργίας της μονοπωλιακής επιχείρησης.
217. Με βάση τα ανωτέρω προτείνεται η ρύθμιση οροφής τιμής ως η πλέον κατάλληλη μορφή ρύθμισης κινήτρων (*incentive regulation*) που μπορεί να εφαρμοστεί στην εν λόγω σχετική αγορά. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται ενδελεχής κοστολόγηση του συνόλου των υπηρεσιών που προσφέρει το πρακτορείο διανομής, καθώς όπως έχει γίνει δεκτό η νομοθετική υποχρέωση διανομής των εντύπων στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς και το ιδιαίτερα υψηλό

³⁵⁵ Βλ. Σχετικά W. Viscusi, J. Harrington, D. Sappington. (2018). *Economics of Regulation and Antitrust*, 5th Edition, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.

³⁵⁶ Σημειώνεται ότι ιδίως σε περιπτώσεις αγορών με ισχυρές οικονομίες κλίμακας, βασικό χαρακτηριστικό αγορών φυσικού μονοπωλίου, το οριακό κόστος υπολείπεται του μέσου κόστους και τυχόν εξίσωση της τιμής με το οριακό κόστος θα συνεπάγονταν για την υπό ρύθμιση εταιρία πραγματοποίηση ζημιών κατά το μέρος του μέσου κόστους που δεν θα καλύπτονταν από την εισπραχθείσα τιμή. Αντιθέτως, η εξίσωση της «μονοπωλιακής τιμής» με το μέσο κόστος της ρυθμιζόμενης εταιρίας διασφαλίζει τη μη ζημιόγono συνέχιση δραστηριότητάς της. Συνεπώς, εφόσον επιλεχθεί η εξίσωση της τιμής με το οριακό κόστος, ο ρυθμιστής καλείται να προβεί σε «επίδότηση τιμής» προς τη ρυθμιζόμενης εταιρία κατά το μέρος του μέσου κόστους που η εισπραχθείσα τιμή δεν καλύπτει.

ποσοστό που καταλαμβάνουν οι σταθερές δαπάνες (fixed cost) στο σύνολο των λειτουργικών δαπανών προσδίδουν χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου στο πρακτορείο διανομής.

218. Για τον σκοπό αυτό, θα μπορούσε η Πολιτεία να ορίσει ένα αρμόδιο ρυθμιστικό φορέα, όπως για παράδειγμα η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), κατά το πρότυπο άλλων κρατών –μελών, όπως η Γαλλία, βάσει πρόσφατης νομοθετικής τροποποίησης προς αυτή την κατεύθυνση, όπου στις αρμοδιότητες της να περιλαμβάνεται ο έλεγχος, η εποπτεία και η ρύθμιση της υπό κρίση σχετικής αγοράς και η διασφάλιση της διαφάνειας στη διανομή Έντυπου Τύπου και στην οποία θα μπορούν να καταφεύγουν οι εκδοτικές επιχειρήσεις στην περίπτωση που θεωρούν ότι η πρακτόρευση έντυπου Τύπου δεν λειτουργεί επαρκώς ή και, ενδεχομένως, θίγει τα συμφέροντά τους.
219. Σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε και όπως έχει ήδη αναφερθεί και στη Γνωμοδότηση της ΕΑ³⁵⁷, η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου, προϋποθέτει τον ορισμό από την Πολιτεία του αρμόδιου ρυθμιστικού φορέα, όπως για παράδειγμα η ΕΕΤΤ στη λειτουργία της οποίας εμπίπτουν και ρυθμιστικές αρμοδιότητες. Ως εκ τούτου, ο κατά τα ανωτέρω αρμόδιος ορισθέντας ρυθμιστικός φορέας, κατόπιν εκτίμησης των συνθηκών κόστους της μονοπωλιακής εταιρίας και ζήτησης της εξεταζόμενης αγοράς, θα κρίνει την πλέον κατάλληλη μορφή ρύθμισης, αντικείμενο που εκφεύγει του σκοπού του παρόντος αλλά και των αρμοδιοτήτων της ΕΑ.

VI ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

220. Η ανάλυση της προσφορότητας, αποτελεσματικότητας και αναλογικότητας των προτεινόμενων μέτρων δεν πρέπει να γίνει μόνο για το καθένα ξεχωριστά, αλλά συνολικά για τη δέσμη μέτρων, η οποία θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη να δημιουργηθούν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο, αλλά και τα μέτρα αυτά να ανταποκρίνονται στην ανάγκη βιώσιμότητας της διανομής τύπου, στο πλαίσιο τεχνολογικών αλλαγών, αλλά και γενικότερα του κλάδου.
221. Για την ρύθμιση του ιδιωτικού φυσικού μονοπωλίου η πιο άμεση μορφή κρατικής παρέμβασης είναι όταν το μονοπώλιο μετατρέπεται σε δημόσια επιχείρηση, αλλά το μέτρο αυτό επηρεάζει υπέρμετρα τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των μετόχων της Άργος και δεν μπορεί να κριθεί αναλογικό. Προτείνεται η ρύθμιση του μονοπωλίου, όσον αφορά τις τιμές ή/και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής, από εξειδικευμένη ρυθμιστική Αρχή, τουλάχιστον για την περίοδο που θα χρειαστούν οι εκδοτικές επιχειρήσεις να ολοκληρώσουν την μετάβαση τους σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα ψηφιακής οικονομίας. Όπως προτάθηκε και από τη Γνωμοδότηση, «(σ)υνεπώς, θα μπορούσε να συσταθεί νομοθετικά μία Αρχή Εποπτείας και Ρύθμισης Πρακτόρευσης Έντυπου Τύπου, στις αρμοδιότητες της οποίας να περιλαμβάνεται ο έλεγχος, η εποπτεία και η ρύθμιση της υπό κρίση αγοράς και η διασφάλιση της διαφάνειας στη διανομή έντυπου τύπου, ενδεχομένως παράλληλα/συμπληρωματικά προς τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας που προβλέπονται στην ΥΑ 613/2018, πλην βεβαίως των θεμάτων τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της ΕΑ προς την κατεύθυνση της άμεσης και

³⁵⁷ Βλ. σκ. 320 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

αποτελεσματικής παρέμβασης προς επίλυση των ποικίλων προβλημάτων της αγοράς, την αποκατάσταση των συνθηκών για την ορθολογική λειτουργία της και τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος με βάση και τη συνταγματική κατοχύρωση της πολυφωνίας στα ΜΜΕ. Εναλλακτικά, οι ανωτέρω αρμοδιότητες θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις αρμοδιότητες της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), κατά το πρότυπο άλλων κρατών –μελών, όπως η Γαλλία, βάσει πρόσφατης νομοθετικής τροποποίησης προς αυτή την κατεύθυνση»³⁵⁸.

222. Σε περίπτωση εφαρμογής αυτής της επιλογής, δεν κρίνονται απαραίτητα άλλα μέτρα, μια και το συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο θα εφαρμόζεται από Ρυθμιστή, όπως προτάθηκε στην Ενότητα V.2.2.5. θα επιλύσει τόσο τα προβλήματα που προέρχονται από την θέση της Άργος ως ιδιωτικό οιονεί φυσικό μονοπώλιο όσο και από την κάθετη κοινή ιδιοκτησία μετοχών της Άργος από εκδοτικές επιχειρήσεις, τόσο τώρα, όσο και στο μέλλον.
223. Μέχρι να επιλεγεί όμως αυτό το μέτρο από το νομοθέτη, κρίνεται απαραίτητο, προς αποφυγή αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων, και με σκοπό τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, να εφαρμοστεί μία δέσμη μέτρων.
224. Συγκεκριμένα προτείνεται ο **συνδυασμός** των εξής μέτρων:
- **Σινικά τείχη για την αποφυγή ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών** και γενικότερα περιορισμού των αντι-ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας σε επίπεδο διοίκησης του Πρακτορείου, εφόσον κάποια μέλη του ΔΣ ορίζονται από τους μετόχους εκδοτικές επιχειρήσεις.
  - **Η σύσταση μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής για θέματα που αφορούν την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου** σχετικά με τον κλάδο της διανομής τύπου, λαμβάνοντας υπόψη των σημαντικών επιπτώσεων που η βιωσιμότητά του μπορεί να έχει σε όλα τα υπόλοιπα στάδια της αλυσίδας αξίας. Συνεπώς κρίνεται ότι λόγω της έλλειψης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο πυλωρού του Πρακτορείου στη συγκεκριμένη αλυσίδα αξίας, και των σημαντικών συνεπειών που η εμπορική του πολιτική δύναται να έχει στη βιωσιμότητα μη μετόχων, όχι μόνο των εκδοτικών επιχειρήσεων, αλλά και των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και των τελικών σημείων πώλησης, η δυνατότητα εκπροσώπησης των συμφερόντων των διαφόρων σταδίων της αλυσίδας θα δράσει συμπληρωματικά με τα Σινικά τείχη ώστε να διασφαλίσει ότι τυχόν αποφάσεις του Πρακτορείου σχετικά με την εμπορική του πολιτική θα στοχεύουν μόνο στη βιωσιμότητα του συστήματος διανομής, και δεν θα λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των κοινών μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων στην ανάντη αγορά. Η Συμβουλευτική Επιτροπή δεν θα έχει αποφασιστικό ρόλο, αλλά καθαρά συμβουλευτικό, ενώ η υποχρέωση λήψης γνώμης από τη Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία θα δημοσιεύεται, πριν από οποιαδήποτε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σχετική με την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου, θα διασφαλίζει ότι θα τηρούνται διαδικασίες διαβούλευσης πριν από οποιαδήποτε απόφαση η οποία δύναται να έχει επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων σε διάφορα στάδια της αλυσίδας αξίας. Ο συνδυασμός αυτών των δύο μέτρων είναι συνεπώς αναγκαίος και τα μέτρα είναι αναλογικά μια και δεν επηρεάζουν ουσιαστικά την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο, σε κάθε περίπτωση, χαρακτηρίζεται από την «κοινωνική λειτουργία» των

³⁵⁸ Γνωμοδότηση, σκ. 320.

προστατευομένων αγαθών και δραστηριοτήτων και «(γ)ι' αυτό το λόγο, τα δικαιώματα αυτού του είδους δεν προστατεύονται κατά κανόνα παρά με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος»³⁵⁹.

- Ο **ορισμός ενός Ombudsman/διαμεσολαβητή/εντολοδόχου** είναι απαραίτητος και αναλογικός. Σκοπός του είναι η αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας για τη διανομή τύπου, η οποία είναι απαραίτητη για τη βιώσιμη λειτουργία του κλάδου. Ο εντολοδόχος επίσης θα συνεισφέρει και στο έργο της παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων, ενώ θα γνωμοδοτεί στην ΕΑ για την συνέχιση τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, λόγω και των σημαντικών αλλαγών στον κλάδο, τόσο τεχνολογικών όσο και σε επιχειρηματικά μοντέλα. Το κόστος του εντολοδόχου θα το επωμίζεται η Επιτροπή Ανταγωνισμού

225. Ο **συνδυασμός** των παραπάνω μέτρων με τη **διαδικαστική υποχρέωση πρότερης γνωστοποίησης** μεταβολών της μετοχικής σύνθεσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, ώστε να εκκινήσει η ανάλυση των κινήτρων και των δυνατοτήτων κάθετου αποκλεισμού, αποσκοπεί στον περιορισμό εν τη γενέσει αντιανταγωνιστικών επιπτώσεων από τον συνδυασμό ενός ιδιωτικού και μη ρυθμιζόμενου οιονεί φυσικού μονοπωλίου και της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας. Η διαδικαστική αυτή υποχρέωση επιβάλλεται μόνο σε ορισμένες περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις, βάσει της πιθανότητας άσκησης επιρροής στη διοίκηση της επιχείρησης, και δεν έχει καμία άλλη επίπτωση στα δικαιώματα της συγκεκριμένης επιχείρησης παρά μόνο εάν αποδειχτεί, μέσω ενδελεχούς in concreto ανάλυσης των πραγματικών περιστατικών σχετικά με τη δομή των συγκεκριμένων σχετικών αγορών, ότι υπάρχει σημαντικός κίνδυνος αντιανταγωνιστικού κάθετου αποκλεισμού μη μετόχων του πρακτορείου που δραστηριοποιούνται στις ανάντη ή κατάντη αγορές. Σε αυτές μόνο τις περιπτώσεις δύνανται να επιβληθούν περιορισμοί στα δικαιώματα των μετόχων σχετικά με ορισμένες κατηγορίες αποφάσεων οι οποίες λαμβάνονται από την Γενική Συνέλευση, δίχως αυτό να επηρεάζει την ουσία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας τους και την επιχειρηματική τους ελευθερία ως επιχειρήσεις στις ανάντη ή κατάντη αγορές. Από αυτή την σκοπιά συνεπώς τα συμπεριφορικά μέτρα κρίνονται αναλογικά, μιας και θα εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου η Επιτροπή έχει διαμορφώσει, ύστερα από ανάλυση των στοιχείων, την άποψη ότι η συγκεκριμένη μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης επιδρά αρνητικά στις συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο.
226. Η **διάρκεια των μέτρων αυτών** προτείνεται να περιοριστεί σε δύο έτη, λόγω της δυναμικής του κλάδου και της μεταμόρφωσής του, συνέπεια τεχνολογικών και άλλων οικονομικών εξελίξεων. Με αποφάσεις της Ολομέλειας της ΕΑ, ύστερα από γνώμη του Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή και δημόσια διαβούλευση, τα μέτρα αυτά δύνανται να συνεχίσουν να εφαρμόζονται για περαιτέρω δύο ακόμα έτη (1 έτος συν 1 έτος).
227. Σε περίπτωση που, **ύστερα από μία πρώτη περίοδο ενός έτους** από την αρχική εφαρμογή τους, η πρώτη δέσμη μέτρων δεν αποφέρει αποτελέσματα σχετικά με τη δημιουργία συθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η Ολομέλεια της ΕΑ δύναται, ύστερα από γνώμη του Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή, να προχωρήσει στην εφαρμογή της **δεύτερης δέσμης μέτρων**, σχετικών με τον Κώδικα Συμπεριφοράς και των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

³⁵⁹ ΔΕΕ, Υπόθ. 4/73, J. Nold, Kohlen- und Baustoffgroßhandlung, ECLI:EU:C:1974:51.

228. Σχετικά με τον **Κώδικα Συμπεριφοράς**, αυτός θα δημοσιευθεί με Απόφαση της Ολομέλειας της ΕΑ, εφόσον αυτή αποφανθεί σχετικά με το σχέδιο Κώδικα Συμπεριφοράς που θα κατατεθεί από τον Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή στην ΕΑ ύστερα από μία περίοδο τριών (3) μηνών διαπραγμάτευσης και διαβουλεύσεων με την Άργος και τη Συμβουλευτική Επιτροπή.
229. Η ΕΑ δύναται επίσης να λάβει υπόψη, ανάλογα και με τις εξελίξεις σε ενωσιακό επίπεδο³⁶⁰, αλλά και σε εθνικό³⁶¹ επίπεδο, την ανάγκη των εκδοτικών επιχειρήσεων και των τελικών σημείων πώλησης να **διαπραγματευτούν συλλογικά**, υπό ορισμένες προϋποθέσεις (όπως αυτές αναλύονται ανωτέρω) με το Πρακτορείο για το ύψος της προμήθειας σε κάθε επίπεδο της αλυσίδας αξίας αποφασίζοντας εν προκειμένω να μην προχωρήσει σε εφαρμογή του άρ. 1 Ν. 3959/2011 ή/και ενδεχομένως του άρ. 101 ΣΛΕΕ σε περίπτωση που αυτή έχει ως αποτέλεσμα να καταστήσει αδύνατη ή εξαιρετικά δύσκολη την διενέργεια συλλογικών διαπραγματεύσεων.

---

³⁶⁰ Βλ. τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συλλογικές διαπραγματεύσεις από αυτοαπασχολούμενους/-ες. και το δίκαιο ανταγωνισμού https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_2944 .

³⁶¹ Βλ. την πρόταση νέου άρθρου 37ΑΝ 3959/2011 σχετικά με επιστολή μη ανάληψης δράσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ**ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

1. Η ΕΑ ανέθεσε σε εταιρία δημοσκοπήσεων τη διενέργεια έρευνας με στόχο τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το βαθμό εναλλαξιμότητας μεταξύ των ενημερωτικών εφημερίδων και το προφίλ του αναγνωστικού κοινού³⁶². Ειδικότερα, στόχος της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι στενότεροι ανταγωνιστές κάθε εφημερίδας, με την έννοια της πιθανότερης εναλλακτικής επιλογής εκ μέρους των αναγνωστών, καθώς και τα κριτήρια που καθορίζουν τις επιλογές τους. Συλλέχθηκαν επίσης πληροφορίες σχετικά με την πιθανότητα μεταστροφής του αναγνωστικού κοινού στον ηλεκτρονικό τύπο σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας εφημερίδας καθώς και τη διάθεση των αναγνωστών να εξακολουθούν να αγοράζουν την εφημερίδα της προτίμησής τους εάν η τιμή της αυξηθεί κατά 10%.
2. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2021 με τη μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Assisted Telephone Interviews) και ήταν πανελλαδική περιλαμβάνοντας ένα δείγμα 1000 ατόμων. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε καλύπτει αστικές και μη περιοχές, άνδρες και γυναίκες σε όλο το ηλικιακό φάσμα από 18 έως 74 και σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα ή επαγγελματική απασχόληση³⁶³.

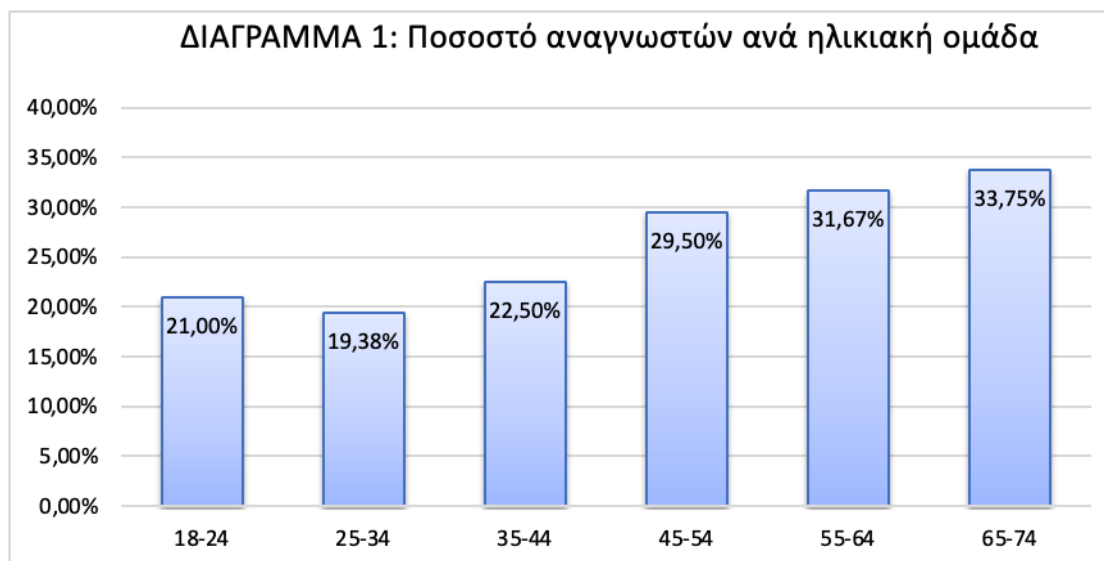
ΕΝΑΛΛΑΞΙΜΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

3. Η μεταστροφή προς τον ψηφιακό τύπο και οι εν γένει αλλαγές στον τομέα της ενημέρωσης, ιδιαίτερα στον έντυπο τύπο ως το πλέον παραδοσιακό μέσο ενημέρωσης, αποτυπώνονται και στην παρούσα έρευνα. Ειδικότερα, το 73,3% των ερωτώμενων υποστήριξε ότι δεν διαβάζει καθόλου εφημερίδες πολιτικού ή/και οικονομικού περιεχομένου ενώ το υπόλοιπο 26,7%, που αποκρίθηκε θετικά εμφανίζει διακυμάνσεις ως προς τη συχνότητα ανάγνωσης εφημερίδων με το 8,9% να απαντάει ότι διαβάζει εφημερίδα περίπου μία φορά το μήνα ή αραιότερα, το 12,1% μία φορά την εβδομάδα ενώ μόλις 5,7% δηλώνει ότι διαβάζει κάποια εφημερίδα κάθε μέρα ή σχεδόν

³⁶² Διευκρινίζεται ότι η εταιρία Focus Bari SA βάσει συμφωνηθέντων με την Υπηρεσία κριτηρίων για τα χαρακτηριστικά και το μέγεθος του δείγματος, τη δειγματοληπτική μέθοδο και το χρόνο συλλογής στοιχείων διενήργησε δημοσκόπηση με σκοπό αποκλειστικά και μόνο τη συλλογή των δεδομένων. Η επεξεργασία της πρωτογενούς αυτής πληροφορίας καθώς και η εξαγωγή των σχετικών συμπερασμάτων έγινε από την Υπηρεσία και όχι από την εταιρία δημοσκοπήσεων.

³⁶³ Ειδικότερα, το 35,7% του δείγματος προέρχεται από την Αττική, το 10,3% από τη Θεσσαλονίκη, το 12% από αστικές περιοχές με πληθυσμό πάνω από 50000 κατοίκους, το 21% από αστικές περιοχές με πληθυσμό 2000-50000 κατοίκους και το υπόλοιπο 21% από αγροτικές περιοχές. Επίσης, το 49,10% είναι άνδρες ενώ το 50,9% είναι γυναίκες. Όσον αφορά στην ηλικία των ερωτώμενων πρόκειται για ένα ισορροπημένο δείγμα με το 10% των ερωτώμενων να ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 18-24, το 16% στην ομάδα 25-34, 20% στην ομάδα 35-44 καθώς και στην ομάδα 45-54, 18% στην ομάδα 55-64 και 16% στην ομάδα 65-74. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων 6,7% είναι απόφοιτοι δημοτικού ή δεν έχουν καμία μόρφωση, 4,8% είναι απόφοιτοι γυμνασίου ή επαγγελματικής σχολής που απαιτεί απολυτήριο δημοτικού, 26,7% είναι απόφοιτοι λυκείου ή παλαιού εξατάξιου γυμνασίου ή σχολής που απαιτεί απολυτήριο γυμνασίου, 17,2% είναι απόφοιτοι ή φοιτητές ΤΕΙ ή άλλων δημόσιων και ιδιωτικών σχολών οι οποίες απαιτούν απολυτήριο λυκείου ή παλαιού εξατάξιου γυμνασίου, 5,5% είναι φοιτητές ΑΕΙ, 27,6% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές και 11,5% κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο. Τέλος, όσον αφορά στην επαγγελματική απασχόληση των ερωτώμενων το 54,3% είναι εργαζόμενοι, το 12,1% είναι προσωρινά άνεργοι ή προσωρινά μη εργαζόμενοι για λόγους υγείας, το 18,8% είναι συνταξιούχοι, το 7,6% ασχολείται με τα οικιακά, το 0,3% είναι εισοδηματίες και το 6,9% είναι μαθητές ή φοιτητές.

κάθε μέρα³⁶⁴. Ενδεικτικό εξάλλου της τάσης για την μελλοντική εξέλιξη του κλάδου είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό του αναγνωστικού κοινού ανά ηλικιακή ομάδα είναι χαμηλότερο στις μικρότερες ηλικίες (18-24 και 25-34) και αυξάνεται καθώς αυξάνεται η ηλικία των ερωτώμενων, ιδιαίτερα μετά τα 45 έτη³⁶⁵.

4. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι υποστήριξαν ότι διαβάζουν, ανεξαρτήτως συχνότητας, κάποια εφημερίδα, θα στραφούν κατά κύριο λόγο στον ηλεκτρονικό τύπο σε περίπτωση που η εφημερίδα της προτίμησής τους δεν είναι διαθέσιμη ή σταματήσει να εκδίδεται σε έντυπη μορφή. Συγκεκριμένα, περισσότεροι από τους μισούς υποστήριξαν ότι θα διάβαζαν την εφημερίδα της προτίμησής τους ηλεκτρονικά ή/και θα επέλεγαν να ενημερωθούν στο διαδίκτυο από άλλες ιστοσελίδες ενώ μόλις περίπου το 1/3 αυτών θα διάβαζε κάποια άλλη εφημερίδα σε έντυπη μορφή³⁶⁶.
5. Εξειδικεύοντας περαιτέρω την ανάλυση ανά τίτλο, φαίνεται να υπάρχει διασπορά ως προς τις επιλογές του αναγνωστικού κοινού (βλ. Διάγραμμα 2). Ωστόσο, την προτίμηση των αναγνωστών κερδίζει η εφημερίδα Καθημερινή, την οποία το 21,72% των αναγνωστών ανέφερε ως την εφημερίδα που διαβάζει συχνότερα ή/και προτιμάει περισσότερο. Μία σημαντική μερίδα αναγνωστών (10,86%) ανέφερε ότι προτιμά εφημερίδες πέρα από αυτές που συμπεριλαμβάνονται στο Διάγραμμα 2. Ακολουθεί στις προτιμήσεις των αναγνωστών η εφημερίδα Τα Νέα με ποσοστό

³⁶⁴ Δεδομένου αυτού η παρούσα ανάλυση θα πρέπει να ληφθεί υπό το πρίσμα του περιορισμένου δείγματος αναγνωστών που περιλαμβάνονται στην έρευνα γεγονός το οποίο επιδρά και στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

³⁶⁵ Συγκεκριμένα, μόλις το 21% των ερωτώμενων που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 18-24 διαβάζει κάποια εφημερίδα πολιτικού/οικονομικού ενδιαφέροντος ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα (19,38%) για την ομάδα 25-34. Στις επόμενες ηλικιακές ομάδες, ήτοι 35-44, 45-54, 55-64 και 65-74, το ποσοστό των αναγνωστών ακολουθεί διαρκώς αυξανόμενη πορεία, ήτοι 22,50%, 29,50%, 31,67% και 33,75% αντίστοιχα.

³⁶⁶ Αναλυτικά, σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας εφημερίδας, από το σύνολο των ερωτώμενων που διαβάζουν εφημερίδα, το 56,18% υποστήριξε ότι θα διάβαζε την εφημερίδα της προτίμησής του ηλεκτρονικά, το 54,31% θα διάβαζε τα πολιτικά/οικονομικά νέα στο διαδίκτυο από άλλες ιστοσελίδες, το 37,83% θα διάβαζε κάποια άλλη εφημερίδα σε έντυπη μορφή ενώ ένα μικρό ποσοστό (2,62%) δεν εξέφρασε γνώμη επί του θέματος. Σημειώνεται ότι στη συγκεκριμένη ερώτηση υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλής επιλογής εξού και το άθροισμα των ανωτέρω ποσοστών υπερβαίνει το 100%.

10,11% και έπεται η Εφημερίδα των Συντακτών με ποσοστό 8,99%. Ψηλά στις προτιμήσεις των αναγνωστών βρίσκονται επίσης οι εφημερίδες Πρώτο Θέμα (7,49%), Το Βήμα της Κυριακής (7,12%), Real News (4,87%) και Έθνος (4,87%)³⁶⁷.

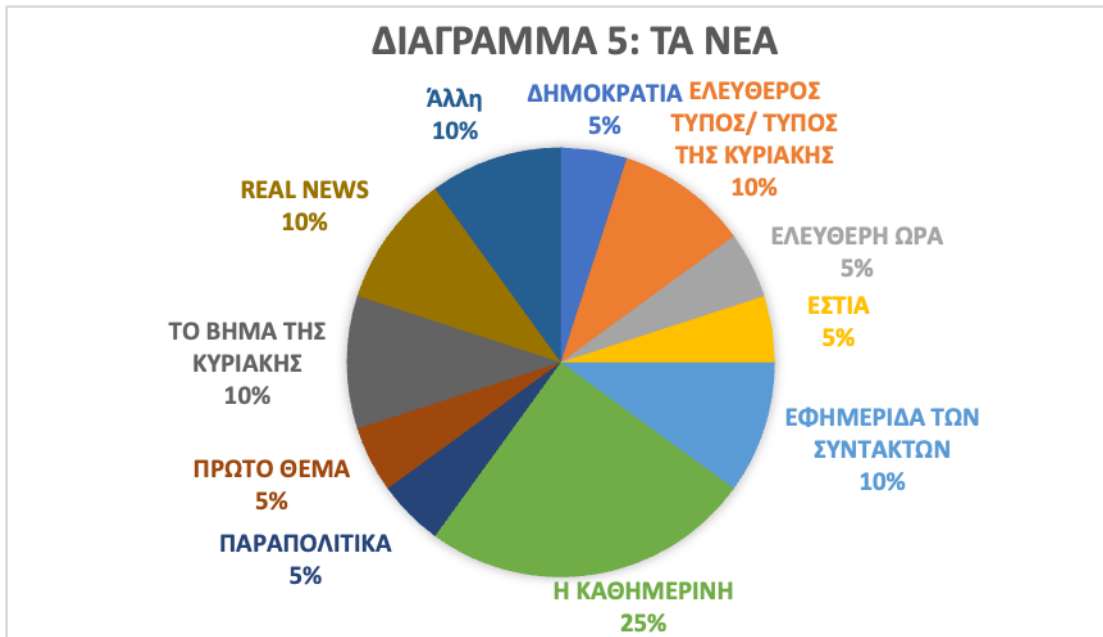
6. Επιπλέον, φαίνεται να υπάρχουν ροές αναγνωστών μεταξύ εφημερίδων, οι οποίες αντιμετωπίζονται από τους ίδιους ως εναλλάξιμες. Οι αναγνώστες εφημερίδων που συμμετείχαν στην έρευνα κλήθηκαν να δηλώσουν εναλλακτικές εφημερίδες που θα επέλεγαν σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας προτίμησής τους. Από τις απαντήσεις τους προκύπτουν μετακινήσεις αναγνωστών μεταξύ των εφημερίδων Καθημερινή, Τα Νέα και το Βήμα. Ειδικότερα, στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζονται οι επιλογές των αναγνωστών της εφημερίδας Καθημερινή σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμη η εν λόγω εφημερίδα. Ως πρώτη εναλλακτική επιλογή τους εμφανίζεται η εφημερίδα Το Βήμα με ποσοστό 23% και ακολουθούν Τα Νέα με ποσοστό 20%. Αντίστοιχα, στο Διάγραμμα 4 οι αναγνώστες του Βήματος της Κυριακής θα προτιμήσουν με ποσοστό 31% είτε την Καθημερινή είτε τα Νέα. Συναφώς, από το Διάγραμμα 5 προκύπτει ότι οι αναγνώστες της εφημερίδας Τα Νέα θα κατευθυνθούν κατά κύριο λόγο προς την Καθημερινή (25%) και ακολούθως προς την εφημερίδα Το Βήμα της Κυριακής με ποσοστό 10%.

³⁶⁷ Σημειώνεται ότι η εφημερίδα Έθνος έχει σταματήσει να κυκλοφορεί από τον Αύγουστο του 2020.

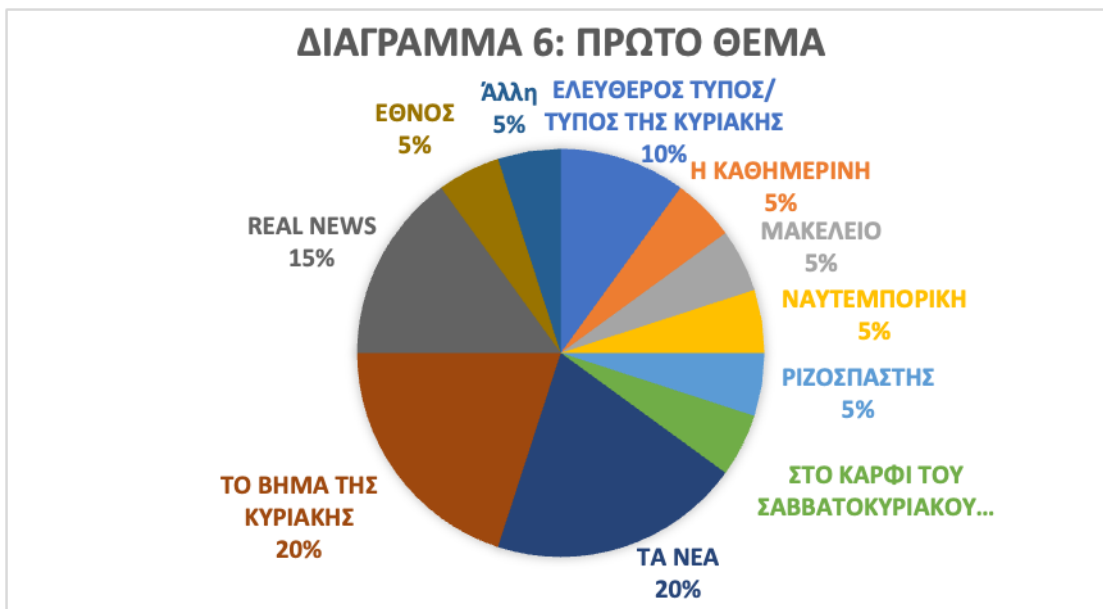
Με το ίδιο ποσοστό (10%) οι αναγνώστες της εφημερίδας Τα Νέα θα κινηθούν επίσης και προς την εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος/ Τύπος της Κυριακής, την Εφημερίδα των Συντακτών και τη Real News³⁶⁸.

³⁶⁸ Σημειώνεται ότι η εφημερίδα Καθημερινή εμφανίζεται, έστω και ως μειωνηφική επιλογή, στις επιλογές σχεδόν όλων των αναγνωστών.

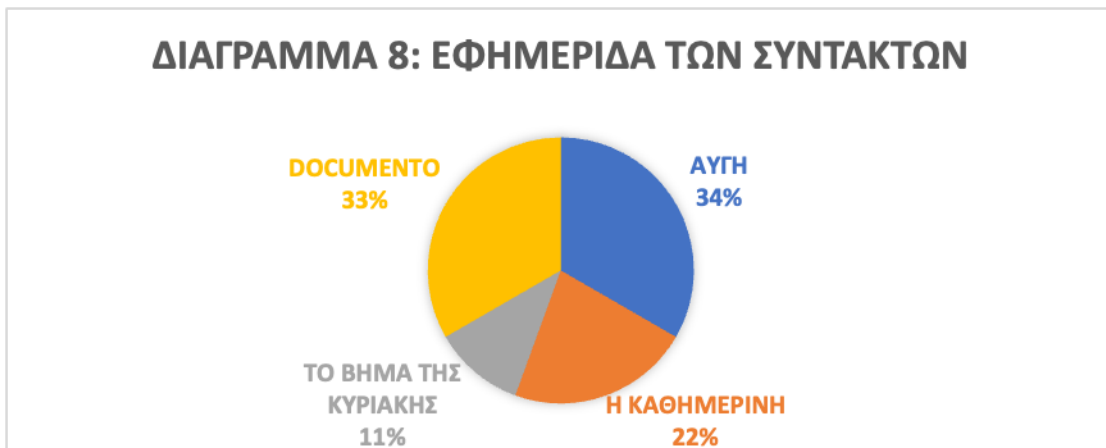

7. Επιπρόσθετα, από το Διάγραμμα 6 φαίνεται ότι οι αναγνώστες του Πρώτου Θέματος θα κατευθυνθούν κατά κύριο λόγο προς Τα Νέα (20%) και το Βήμα της Κυριακής (20%), οι αναγνώστες των οποίων επίσης περιλαμβάνουν το Πρώτο Θέμα στις επιλογές τους, αν και με χαμηλότερα ποσοστά (5% και 8% αντίστοιχα).
8. Υψηλή εναλλαξιμότητα φαίνεται να υπάρχει επίσης μεταξύ του Πρώτου Θέματος και της Real News. Οι αναγνώστες του Πρώτου Θέματος κατατάσσουν τη Real News τρίτη (15%) στις εναλλακτικές επιλογές τους ενώ αντίστοιχα οι αναγνώστες της Real News αναφέρουν την εφημερίδα Πρώτο Θέμα ως πρώτη τους επιλογή (34%) σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας τους εφημερίδας.

9. Ροές αναγνωστών φαίνεται επίσης να υπάρχουν μεταξύ της Εφημερίδας των Συντακτών και του Documento. Το 33% των αναγνωστών της Εφημερίδας των Συντακτών θα επιλέξουν πρωτίστως το Documento σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας προτίμησής τους ενώ αντίστοιχα οι αναγνώστες του Documento θα προτιμήσουν πρωτίστως την Εφημερίδα των Συντακτών.
10. Τέλος, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τις εφημερίδες στο Καρφί του Σαββατοκύριακου και Kontra News, μοναδικές εφημερίδες πολιτικού/οικονομικού περιεχομένου που συμμετέχουν στην ισχύουσα μετοχική σύνθεση της Άργος, τις επέλεξε μόλις ένας και κανένας αναγνώστης αντίστοιχα. Σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας στο Καρφί του Σαββατοκύριακου ο εν λόγω αναγνώστης δήλωσε ότι θα επέλεγε την εφημερίδα Τα Νέα. Αντίστοιχα, ένας αναγνώστης της εφημερίδας Πρώτο Θέμα δήλωσε ότι σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμη η συγκεκριμένη εφημερίδα θα επέλεγε την εφημερίδα στο Καρφί του Σαββατοκύριακου. Η εφημερίδα Kontra News δεν αναφέρεται από κανένα αναγνώστη ούτε ως κύρια ούτε ως εναλλακτική επιλογή.

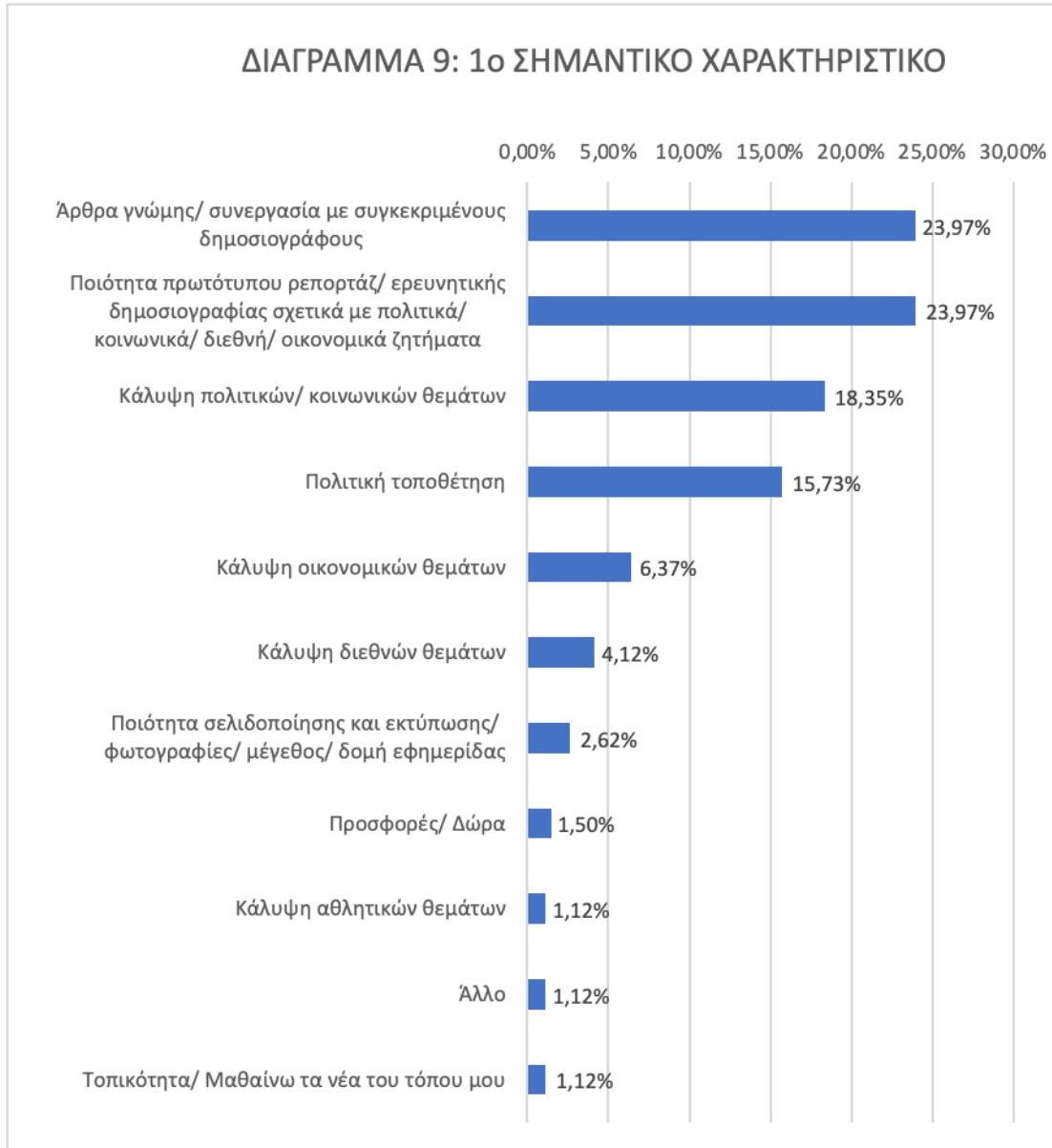

ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

11. Στοχεύοντας στην καλύτερη προσέγγιση και ερμηνεία της συμπεριφοράς του αναγνωστικού κοινού, είναι κρίσιμο να εντοπίσουμε τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναγνώστες επιλέγουν την εφημερίδα της αρεσκείας τους. Προς το σκοπό αυτό, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν κατά σειρά τα τρία πρώτα ποιοτικά χαρακτηριστικά που εκτιμούν περισσότερο και τους ωθούν να επιλέξουν μεταξύ των εφημερίδων. Το Διάγραμμα 9 παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά εκείνα τα

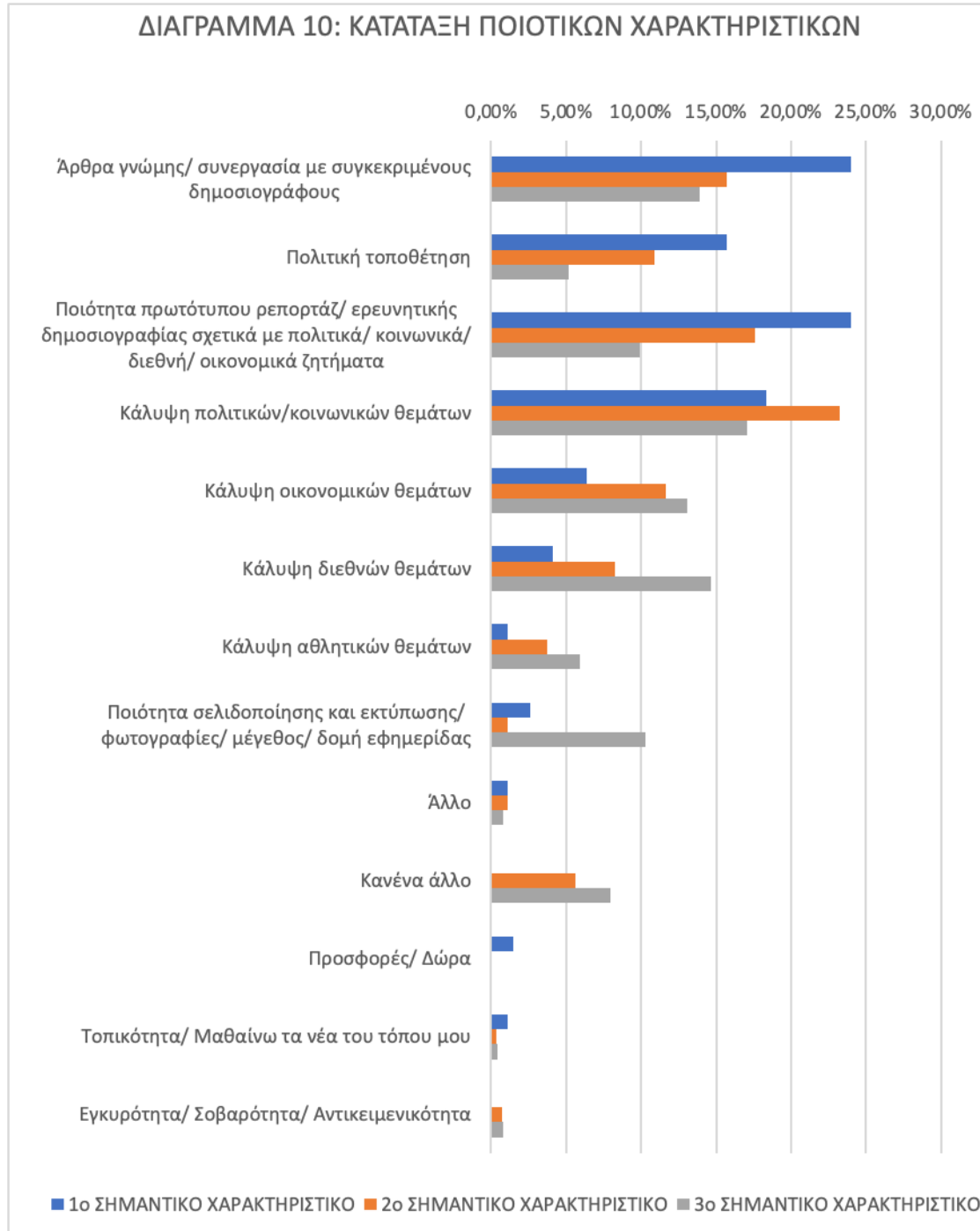

οποία οι αναγνώστες ανέφεραν ως τα πλέον καθοριστικά και σημαντικά για την επιλογή τους. Ειδικότερα, στην πρώτη θέση ισοβαθμούν με ποσοστό 23,97% η παρουσία *άρθρων γνώμης και η συνεργασία με συγκεκριμένους δημοσιογράφους* καθώς και η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα*. Στη δεύτερη θέση, με ποσοστό 18,35%, τοποθετείται η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων* και ακολουθεί η *πολιτική τοποθέτηση* με ποσοστό 15,73%.

12. Συνολικά, η κατάταξη των τριών πιο σημαντικών χαρακτηριστικών που δήλωσαν οι αναγνώστες παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 10. Ως δεύτερο πιο σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό παρουσιάζεται καταρχήν η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων*, με ποσοστό 23,22%, και ακολουθεί η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα*, με ποσοστό 17,60%. Ακολουθώντας, το τρίτο πιο σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό φαίνεται να είναι η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων* (17,06%) και ακολουθεί η *κάλυψη διεθνών θεμάτων* (14,68%). Αθροιστικά, μεταξύ των τριών πιο σημαντικών ποιοτικών χαρακτηριστικών βρίσκονται τα *άρθρα γνώμης και η συνεργασία με συγκεκριμένους δημοσιογράφους*, η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής*

δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα καθώς και η κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων.

13. Η πολιτική τοποθέτηση επίσης φαίνεται να διαδραματίζει βασικό ρόλο για την επιλογή εφημερίδας. Επικουρικά, αναφέρεται ότι η πλειοψηφία των αναγνωστών των εφημερίδων Καθημερινή, Το Βήμα και Τα Νέα, οι οποίες αντιμετωπίζονται ως εναλλάξιμες³⁶⁹, ψήφισε στις βουλευτικές εκλογές του Ιουλίου 2019 τη Νέα Δημοκρατία. Αντίθετα, η πλειοψηφία των

³⁶⁹ Βλ. προηγούμενη ενότητα.

αναγνωστών της Εφημερίδας των Συντακτών και του Documento, μεταξύ των οποίων επίσης παρουσιάζονται αμφίδρομες ροές, ψήφισε τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α.³⁷⁰.

14. Τέλος, σημειώνεται ότι η πλειοψηφία των αναγνωστών, και συγκεκριμένα το 70% εξ αυτών, προτίθεται να πληρώσει 10% περισσότερο από τη σημερινή τιμή πώλησης της εφημερίδας που προτιμά προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση της ποιότητάς της.

---

³⁷⁰ Ειδικότερα, το 46,55% που επιλέγουν κατά βάση την Καθημερινή, το 47,37% που επιλέγουν το Βήμα της Κυριακής και το 40,74% που επιλέγουν Τα Νέα ψήφισαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές τη Νέα Δημοκρατία. Αντίθετα, το 66,67% που επιλέγουν την Εφημερίδα των Συντακτών και το 88,89% που επιλέγουν το Documento ψήφισαν τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

Response to the [...] Report

The [...] report makes some valuable points. For example, he correctly points out that not all newspapers are equally substitutable, as was assumed in the HCC report. In particular, he points out that newspapers are differentiated in several dimensions, an important one being political orientation. In this response, we extend our analysis to include the possibility that newspapers could be segmented by political orientation, and to use diversion ratios based on survey data. We also point out what we think are some important issues with [...]’ analysis, and provide some additional insights that add to our analysis from the first report.

Issues with [...] analysis

First, [...] assumes that the weight that Argos’ objective function places on a publisher cannot be greater than the weight that it places on Argos’ own profits. However, this is not true. As pointed out by O’Brien and Salop (2000), it is possible for the weight to be greater than one. The fact that this is the case for Argos’ main shareholder (Eleftheria), is potentially quite problematic, as it would imply an extremely strong incentive to reduce Argos’ profitability in order to increase the profits of its largest shareholder (i.e., tunneling). [...], however, decided to arbitrarily censor the weights to be, at most, one, which leads him to underestimate the upward pricing pressure in this case.

Second, and perhaps more important, he considers the VGUPPIu’s resulting from diversion of sales from the non-Argos-shareholder rival publishers to the publishers that own Argos “one by one”, without adding them. The overall index of upward pricing pressure for a non-Argos-shareholder publisher is the *sum* of the VGUPPIu’s that [...] calculates *across all the publishers that own Argos*. Although each of the VGUPPIu components that [...] calculates is less than 10%, the sum, even under his assumptions, is greater than 10%, indicating substantial anticompetitive incentives. Thus, it is very important to apply the VGUPPIu formula correctly, taking into account that there are several publishers that own substantial stakes in Argos.

To be more precise, if the set of publishers that are shareholders of Argos is denoted K , the VGUPPIu for publisher j is

$$vGUPPIu_j = \sum_{k \in K} DR_{jk} \times M_k \times \frac{P_k}{W_j} \times \lambda_k,$$

where DR_{jk} is the diversion ratio from publisher j to publisher k , M_k is the profit margin of publisher k , P_k is the price of publisher k , W_j is the distribution cost of publisher j , and λ_k is the weight that Argos puts on publisher k in its objective function relative to its own profits. Even though each term in the sum on the right-hand side in [...] example is less than 10%, the overall sum is greater than 10%.

Price vs quality as the relevant dimension of competition

It is important to point out that, although most of the discussion so far seems to assume that the relevant dimension of competition is price, in the newspaper industry it is likely that that newspapers mainly compete in the quality of the journalism they provide to their readers.

A newspaper that attempts to attract readers from other newspapers by reducing its price may fail to do so, while the same newspaper could succeed in attracting readers from competitors by improving the quality of its investigative journalism, thus generating insightful material that captures competing newspapers readers' attention. Conversely, a newspaper that, due to a lack of resources cannot produce quality journalism could over time lose a substantial fraction of its readers.

A useful model to gain intuition on foreclosure with quality competition is the Dorfman-Steiner model.³⁷¹ A supplier provides an input to downstream firms that can make investments to increase their quality. In the model, a vertically integrated supplier has an incentive to increase the cost of the input to the rival downstream firm, in order to impair their ability to invest in quality, thus diverting sales to the vertically integrated downstream firm. The following is based on the interpretation of the Dorfman and Steiner (1954) model by Salop (2020).³⁷²

Consider a downstream firm that faces a demand for its product that depends on both its price p and its quality $G(A)$, where A is the level of investment in quality, as well as its market size N and for which demand is separable:

$$D = D(p)G(A)N$$

The profits of the downstream firm are

$$\pi = (p - c)D(p)G(A)N - A,$$

where c is the marginal cost of the downstream firm

The first-order condition with respect to price is

$$(p - c)D'(p) + D(p) = 0.$$

The first-order condition with respect to investment in quality is

$$(p - c)D(p)G'(A)N - 1 = 0.$$

Applying the implicit function theorem to the last equation implies that:

1. $\frac{dA^*}{dN} = -\frac{G'(A^*)}{G''(A^*)N} > 0$
2. $\frac{dA^*}{dc} = \frac{G'(A^*)}{G''(A^*)(p^* - c)} < 0.$

³⁷¹ Dorfman, Robert, and Peter O. Steiner. "Optimal advertising and optimal quality." *The American Economic Review* 44.5 (1954): 826-836.

³⁷² Steve Salop, 2020, "A Simple Pedagogical Model of the Impact of Foreclosure on Investment", Mimeo.

This means that foreclosure, either through an increase in the firm’s cost c , or a reduction in its market size N , leads to a decrease in the firm’s investment in quality.

The intuition for the first result is that the margin on incremental sales is reduced, and therefore the incentive to expand sales by making quality investments is reduced. The intuition for the second result is that a smaller customer base reduces the incremental sales from investing in quality.

Competition for advertising

Although the analysis in the [...] report assumes that publishers essentially compete for readers, this is only one part of the story. As pointed out in the report by Julia Cagé, the newspaper business is a two-sided market, and newspapers are competing for their share of the advertising market.

Even if the cross-price elasticities for readers were low, they are likely to be much higher for advertisers, and much closer to proportional diversion, since advertisers care mostly about the share of newspaper readers that they can reach. Therefore, upward pricing pressure from advertising could be quite important in this market.

Upward Pricing Pressure Analysis with Segmentation by [...] One of the main points in the [...] report is that some newspapers are closer competitors than others, and therefore the assumption that diversion is proportional to market shares should be questioned. In this section we question the assumption of proportional diversion and assume instead that diversion is limited to newspapers of similar political orientation.

Of course, assuming that diversion to less similar newspapers is less than proportional to their market share implies assuming that diversion to more similar newspapers is more than proportional to their market share. Therefore, the upward pricing pressure from the former is lower, but the upward pricing pressure for the latter is higher.

In particular, we consider the following publishers to be “[...]”, and therefore most closely related to the large publishers that are shareholders of Argos (Alter Ego and Eleftheria):

Publisher
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

[...]The VGUPPIs for these publishers when assuming proportional diversion within the group, and no diversion to publishers of a different [...] are the following:

Publisher	VGUPPI _u (no diversion to outside good)	VGUPPI _u (50% diversion to outside good)
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
<i>Average</i>	60.8%	30.4%

This example illustrates how the analysis would change if we assume that substitution is less than proportional for newspapers that are of different [...], but more than proportional for newspapers of the same political orientation. The upward pricing pressure for the newspapers in the same segment would likely be higher, while the upward pricing pressure for newspapers in other segments would likely be lower (in our case, it would be zero, since we have assumed full segmentation).

We also show VGUPPI_u's assuming substantial (50%) diversion to the outside good, that is, implying that half of the readers would stop buying newspapers altogether, rather than buying a competing newspaper. The VGUPPI_u's are lower in this case, but still substantial. Diversion to the outside good would have to be more than 80% for the average VGUPPI among the [...] newspapers to be less than 10%.

Upward Pricing Pressure Analysis Using Diversion Ratios From Survey Data

We estimated diversion ratios based on the results of a survey of 1000 people, of whom 267 responded that they read at least some newspaper, and of whom 101 responded that, if their preferred newspaper were not available, they would buy another newspaper in printed form, as well as which newspaper they would buy. We estimated the diversion from their preferred newspaper to the other newspapers, as well as outside the market, directly from the responses to these questions, as the fraction of respondents that bought newspaper X that said they would buy newspaper Y if newspaper X were not available.

The following Table shows the diversion ratios from the newspapers that at least four of the people surveyed said they read regularly, to the newspapers owned by the shareholders of the distributor.

Newspaper	PARAPOLITIKA	TA NEA	TO VIMA on SUNDAY
AVGI			
DIMOKRATIA			25.0%
DOCUMENTO			
EFIMERIDA ton SYNTAKTON			1.4%
ELEFTHEROS TYPOS/ TYPOS on SUNDAY			5.0%
ETHNOS		23.1%	
KATHIMERINI	1.4%	6.3%	9.5%
PROTO THEMA		10.8%	10.8%
REAL NEWS		7.7%	
RIZOSPASTIS		9.1%	

The following Table shows the “pairwise VGUPPIs”, calculated by multiplying the diversion ratios times the lambda, the percentage margin, and the ratio of the price and distribution cost per newspaper:

Newspaper	PARAPOLITIKA	TA NEA	TO VIMA on SUNDAY
AVGI	0%	0%	0%
DIMOKRATIA	0%	0%	48%
DOCUMENTO	0%	0%	0%
EFIMERIDA ton SYNTAKTON	0%	0%	2%
ELEFTHEROS TYPOS/ TYPOS on SUNDAY	0%	0%	8%
ETHNOS	0%	14%	0%
KATHIMERINI	8%	5%	15%

PROTO THEMA	0%	6%	11%
REAL NEWS	0%	4%	0%
RIZOSPASTIS	0%	13%	0%

Note that these are not the VGUPPIs that we are interested in, but an intermediate step in the VGUPPI calculation. To obtain the VGUPPIs, we must sum across the three shareholders of Argos for each newspaper:

Newspaper	VGUPPI
AVGI	0%
DIMOKRATIA	48%
DOCUMENTO	0%
EFIMERIDA ton SYNTAKTON	2%
ELEFTHEROS TYPOS/ TYPOS on SUNDAY	8%
ETHNOS	14%
KATHIMERINI	28%
PROTO THEMA	17%
REAL NEWS	4%
RIZOSPASTIS	13%

Most VGUPPIs are above 10%, indicating potentially high upward pricing pressure from common ownership, relative to a scenario in which the distributor is separately owned.

These VGUPPIs are based on lambdas calculated using the ownership structure in 19/5/2021:

No	Shareholder	Percentage of s.c.	Paper
1	ELEFThERIA TOU TYPOU PUBLISHING SA	[...]	Parapolitika
2	S.A.J.P. PUBLISHING PC	[...]	Kokkinos Protathlitis
3	IVISKOS HOLDINGS SA	[...]	
4	Marinakis Ev.	[...]	To Vima, Ta Nea
5	Sportday SA	[...]	Sportday
6	KONTRA PC	[...]	Kontra News
7	OTHER SHAREHOLDERS	[...]	

This ownership structure implies a lambda of 0.43 for To Vima and Ta Nea, and a lambda of 1.57 for Parapolitika.

However, as of 20/5/2021, the stake in Argos by Marinakis Ev. was sold to Lykabetos IKE, the publisher of Sto Karfi. This makes the lambdas of To Vima and Ta Nea equal to zero, and the lambda of Sto Karfi equal to 1.57 after the transaction. There is no diversion from other newspaper to Sto Karfi, except for Proto Thema, which has a diversion ratio of 5% to Sto Karfi. For this reason, after the transaction all the VGUPPIs go to zero, except for Kathimerini and Proto Thema, which decline to 8% and 3%, respectively (assuming that the margin for Proto Thema is the same as that for Alter Ego, since we have no data on the former's).

Potential harm from a reduction in quality of journalism

The [...] report seems to assume that the anticompetitive harm from the ownership structure would be due to price increases by publishers. However, in this case the harm is more likely to be driven by a reduction in the quality of journalism that the rival publishers are able to generate.

In recent years, there has been a reduction in investigative journalism in Greece, as publishers have struggled financially and investigative journalism requires substantial resources. Given the financial fragility of many publishers in Greece, an increase in a publishers' distribution costs has the potential to significantly handicap its ability to conduct its own investigative journalism, and therefore reduce its quality relative to the publishers that are shareholders of the distributor.

The following table shows the increase in distribution costs, in thousands of euros, for each publisher implied by the VGUPPIu's from the previous section (before the transaction that transferred the [...] ownership stake in Argos from Marinakis to Lykabetos). While the rival publishers might not increase their prices in response to these increased costs, it is plausible that facing these extra costs would increase their financial fragility and could substantially handicap their ability to conduct quality investigative journalism.

Newspaper	Implied Percent Increase in Distribution Cost	Distribution Cost in 2019	Implied Increase in Distribution Cost in Euros
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	24%	[...]	[...]
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	1%	[...]	[...]
[...]	4%	[...]	[...]
[...]	7%	[...]	[...]
[...]	14%	[...]	[...]
[...]	8%	[...]	[...]

[...]	2%	[...]	[...]
[...]	6%	[...]	[...]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.1 ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

2019			2020	
Publisher	Market Share (Volume)	Market Share (Value)	Publisher	Market Share (Volume)
ALTER EGO MEDIA SA (ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Μ.Μ.Ε. ΑΕ)	[...]	[...]	ALTER EGO MEDIA SA (ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Μ.Μ.Ε. ΑΕ)	[...]
KATHIMERINES EKDOSIS SM (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠ)	[...]	[...]	KATHIMERINES EKDOSIS SM (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠ)	[...]
ESTIA GROUP	[...]	[...]	ESTIA GROUP	[...]
ANEXARTITA MESA MAZIKIS ANIMEROSIS SA (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε)	[...]	[...]	PROTO THEMA PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)	[...]
PROTO THEMA PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)	[...]	[...]	ANEXARTITA MESA MAZIKIS ANIMEROSIS SA (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε)	[...]
SABD PUBLISHING SA (SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]	[...]	SABD PUBLISHING SA (SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]
MAKELEIO LTD (ΜΑΚΕΛΕΙΟ ΕΠΕ)	[...]	[...]	MAKELEIO LTD (ΜΑΚΕΛΕΙΟ ΕΠΕ)	[...]
DIMERA PUBLISHING SA (DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]	[...]	ELLINIKOS TYPOS LTD (ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΕΠΕ)	[...]
ELLINIKOS TYPOS LTD (ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΕΠΕ)	[...]	[...]	M.V. PRESS SM PC (M.V. PRESS ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ)	[...]
MV PRESS	[...]	[...]	ELEFThERIA TOU TYPOU PUBLISHING SA (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ)	[...]
KONTRA PC (KONTRA ΙΚΕ)	[...]	[...]	REAL MEDIA SA (REAL MEDIA Α.Ε)	[...]
SYNCHRONI EPOCHI TRADINC AND INDUSTRIAL SA (ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ)	[...]	[...]	SYNCHRONI EPOCHI TRADINC AND INDUSTRIAL SA (ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ)	[...]
REAL MEDIA SA (REAL MEDIA Α.Ε)	[...]	[...]	DIMERA PUBLISHING SA (DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]
ELEFThERIA TOU TYPOU PUBLISHING SA (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ)	[...]	[...]	KONTRA PC (KONTRA ΙΚΕ)	[...]
DOCUMENTO MEDIA SM PC (DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ)	[...]	[...]	DOCUMENTO MEDIA SM PC (DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ)	[...]
AVGI PUBLISHING & NEWS ORGANISATION SA (ΑΥΓΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓ. Α.Ε.)	[...]	[...]	AVGI PUBLISHING & NEWS ORGANISATION SA (ΑΥΓΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓ. Α.Ε.)	[...]

2019			2020	
Publisher	Market Share (Volume)	Market Share (Value)	Publisher	Market Share (Volume)
FILELEFTHEROS TYPOS SA (ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε)	[...]	[...]	GREEN BOX PUBLISHING SA (GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]
GREEN BOX PUBLISHING SA (GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]	[...]	ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ SA (ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ ΑΕ)	[...]
REVMATA PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΕ)	[...]	[...]	FILELEFTHEROS TYPOS SA (ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε)	[...]
ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ SA (ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ ΑΕ)	[...]	[...]	ΥΡΑΙΘΡΟΣ ΧΟΡΑ SA (ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΕ)	[...]
"ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΙ" Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & CO SA (Π.ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ ΑΕ "ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ")	[...]	[...]	"ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΙ" Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & CO SA (Π.ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ ΑΕ "ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ")	[...]
P.D. PUBLISHING LTD (Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ)	[...]	[...]	LYCABETTUS PRESS SM PC (ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΙΚΕ)	[...]
ΥΡΑΙΘΡΟΣ ΧΟΡΑ SA (ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΕ)	[...]	[...]	P.D. PUBLISHING LTD (Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ)	[...]
LYCABETTUS PRESS SM PC (ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΙΚΕ)	[...]	[...]	CAPITAL GR SA (ΚΑΠΙΤΑΛ. GR Α.Ε)	[...]
CAPITAL GR SA (ΚΑΠΙΤΑΛ. GR Α.Ε)	[...]	[...]	EPENDYSI PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ Α.Ε)	[...]
TYPOS MEDIA LTD (ΤΥΠΟΣ MEDIA ΕΠΕ)	[...]	[...]	FINANCIAL MARKETS VOICE AEE	[...]
RADIOTILEOPTIKA ELECTRON. EKDOT. MESA ELLADOS SA (ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝ. ΕΚΔΟΤ. ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ)	[...]	[...]	TYPOS MEDIA LTD (ΤΥΠΟΣ MEDIA ΕΠΕ)	[...]
FINANCIAL MARKETS VOICE SA (FINANCIAL MARKETS VOICEAEE)	[...]	[...]	RADIOTILEOPTIKA ELECTRON. EKDOT. MESA ELLADOS SA (ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝ. ΕΚΔΟΤ. ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ)	[...]
MACEDONIA NEWS SA (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Α.Ε.)	[...]	[...]	ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΙ SA (ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ)	[...]
MICHALOLIAKOU URANIA (ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ)	[...]	[...]	MACEDONIA NEWS SA (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Α.Ε.)	[...]
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΙ SA (ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ)	[...]	[...]	Ι ΕΡΟΧΙ LL COOP. (Η ΕΠΟΧΗ ΣΥΝ.ΠΕ)	[...]
PANELLENISMOS ENIMEROTIKI LTD (ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΕ)	[...]	[...]	ΕΝΟΤΙΤΑ CIVIL LAW NON PROFIT PARTNERSHIP (ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)	[...]

2019			2020	
Publisher	Market Share (Volume)	Market Share (Value)	Publisher	Market Share (Volume)
ENOTITA CIVIL LAW NON PROFIT PARTNERSHIP (ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)	[...]	[...]	PANELLENISMOS ENIMEROTIKI LTD (ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΕ)	[...]
I EPOCHI LL COOP. (Η ΕΠΟΧΗ ΣΥΝ.ΠΕ)	[...]	[...]	E.M.E. PRIN SM PC (E.M.E. ΠΙΠΙΝ Μ ΙΚΕ)	[...]
E.M.E. PRIN SM PC (E.M.E. ΠΙΠΙΝ Μ ΙΚΕ)	[...]	[...]	N. G. MICHALOLIAKOS (Ν. Γ. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΣ)	[...]
THEODORA THOMA (ΘΕΟΔΩΡΑ ΘΩΜΑ)	[...]	[...]	INFOMARKET PUBLISHING CO (INFOMARKET ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔ. & ΕΜΙ)	[...]
INFOMARKET PUBLISHING CO (INFOMARKET ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔ. & ΕΜΙ)	[...]	[...]	BAM MEDIA PC (ΜΠΑΜ ΜΕΔΙΑ ΙΚΕ)	[...]
VLACHOPOULOS DIMITRIOS (ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ)	[...]	[...]	THEODORA THOMA (ΘΕΟΔΩΡΑ ΘΩΜΑ)	[...]
GEORGILAS MICHAEL (ΓΕΩΡΓΙΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ)	[...]	[...]	REVMATA PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΕ)	[...]
BAM MEDIA PC (ΜΠΑΜ ΜΕΔΙΑ ΙΚΕ)	[...]	[...]	MAKAS A. CONSTANTINOS (ΜΑΚΑΣ Α. ΚΩΝ/ΝΟΣ)	[...]
N.K.MEDIA GROUP LTD (N.K.MEDIA GROUP ΕΠΕ)	[...]	[...]	N.K.MEDIA GROUP LTD (N.K.MEDIA GROUP ΕΠΕ)	[...]
MAKAS A. CONSTANTINOS (ΜΑΚΑΣ Α. ΚΩΝ/ΝΟΣ)	[...]	[...]	EKTOS TON TEICHON PUBLISHING CO (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ)	[...]
THESSNEWS PC (THESSNEWS ΙΚΕ)	[...]	[...]	D. BOURAS & CO LP (Δ. ΜΠΟΥΡΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.)	[...]
PELOPONISOS PATRAS PUBLISHING SA (ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε)	[...]	[...]	MORFOTIKES EKDOSEIS NON-PROFIT CIVIL CO (ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΚΕ)	[...]
NEOTYPOGRAFIKI SM LTD (ΝΕΟΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ Μ ΕΠΕ)	[...]	[...]	PELOPONISOS PATRAS PUBLISHING SA (ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε)	[...]
MATHIOUDAKIS MEDIA SA (ΜΕΔΙΑ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ Α.Ε)	[...]	[...]	NEOTYPOGRAFIKI SM LTD (ΝΕΟΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ Μ ΕΠΕ)	[...]
EKTOS TON TEICHON PUBLISHING CO (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ)	[...]	[...]	MATHIOUDAKIS MEDIA SA (ΜΕΔΙΑ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ Α.Ε)	[...]
N. PAPANIKOLAOU PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Ε)	[...]	[...]	MEDIA2DAY PUBLISHING SA (ΜΕΔΙΑ2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]
D. BOURAS & CO LP (Δ. ΜΠΟΥΡΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.)	[...]	[...]	N. PAPANIKOLAOU PUBLISHING SA (ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Ε)	[...]

2019			2020	
Publisher	Market Share (Volume)	Market Share (Value)	Publisher	Market Share (Volume)
TABLOID SM PC (TABLOID MONOΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ)	[...]	[...]	GEORGILAS MICHAEL (ΓΕΩΡΓΙΑΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ)	[...]
MORFOTIKES EKDOSEIS NON-PROFIT CIVIL CO (ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΚΕ)	[...]	[...]	I.J.I COOPERATION PRESS LTD	[...]
I.J.I COOPERATION PRESS LTD	[...]	[...]	KARAMPELIAS GEORGIOS (ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	[...]
GIOTIS PETROS (ΓΙΩΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ)	[...]	[...]	ARCHEIO KOINONIKON AGONON SOC. PUBL. (ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝ.ΑΓΩΝΩΝ ΚΟΙΝ.ΕΚ)	[...]
EME -NEA PROOPTIKI NON-PROFIT CO (EME-NEA ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ)	[...]	[...]	GIOTIS PETROS (ΓΙΩΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ)	[...]
MEDIA2DAY PUBLISHING SA (MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε)	[...]	[...]	TEKMIRIOSI PUBLISHING-PRINTING SM PC (ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕΠΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ)	[...]
TEKMIRIOSI PUBLISHING-PRINTING SM PC (ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕΠΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ)	[...]	[...]	DISTRATO-EVANGELOS SPYROU LTD (ΔΙΣΤΡΑΤΟ - ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΥΡΟΥ ΕΠΕ)	[...]
ARCHEIO KOINONIKON AGONON SOC. PUBL. (ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝ.ΑΓΩΝΩΝ ΚΟΙΝ.ΕΚ)	[...]	[...]	SOFIA MOSCHANDREOU PUBLISHING & CO LC (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΦΙΑ ΜΟΣΧΑΝΔΡΕΟΥ & ΣΙΑ Ε.Ε)	[...]
KARAMPELIAS GEORGIOS (ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ)	[...]	[...]	SYNEKDOSI SM PC (ΣΥΝΕΚΔΟΣΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ)	[...]
ROMPOPOULOS ANDREAS (ΡΟΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ)	[...]	[...]	ANASTASIADIS V. ANASTASIOS (ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ)	[...]
SOFIA MOSCHANDREOU PUBLISHING & CO LC (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΦΙΑ ΜΟΣΧΑΝΔΡΕΟΥ & ΣΙΑ Ε.Ε)	[...]	[...]	EME -NEA PROOPTIKI NON-PROFIT CO (EME-NEA ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ)	[...]
DISTRATO-EVANGELOS SPYROU LTD (ΔΙΣΤΡΑΤΟ - ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΥΡΟΥ ΕΠΕ)	[...]	[...]	ROMPOPOULOS ANDREAS (ΡΟΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ)	[...]
ANASTASIADIS V. ANASTASIOS (ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ)	[...]	[...]	ORGANISATION FOR THE RECONSTRUCT. OF THE COMM. PARTY (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗ)	[...]
SARISA SM LTD (ΣΑΡΙΣΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ)	[...]	[...]	Total	

2019			2020	
Publisher	Market Share (Volume)	Market Share (Value)	Publisher	Market Share (Volume)
ORGANISATION FOR THE RECONSTRUCT. OF THE COMM. PARTY (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗ)	[...]	[...]		
Total				

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Λογισμικό Παρακολούθησης Διακίνησης Εντύπων

Επί του λογισμικού της ΑΡΓΟΣ λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Όπως προέκυψε από τις δηλώσεις του στελέχους της Άργος, κ. [...], κατά την κατάθεσή του στο πλαίσιο του επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της εταιρίας στις 28.05.2021, η διακίνηση και διανομή των εντύπων από την Άργος γίνεται σε συνεργασία με τις εκδοτικές εταιρίες. Ειδικότερα, οι εκδοτικές εταιρίες αποστέλλουν στην Άργος πληροφορίες σχετικά με την ημερομηνία κυκλοφορίας και επιστροφής των εντύπων, το μέγεθος του τιράζ, τα «τεχνικά» χαρακτηριστικά των εντύπων (τιμή, διαστάσεις, βάρος, barcode κλπ) καθώς και το διαχωρισμό των ποσοτήτων που θα διανεμηθούν σε Αθήνα και Επαρχία. Στη συνέχεια γίνεται η κατανομή των ποσοτήτων ανά υποπράκτορα/υποδιανομέα της Άργος, οι οποίοι και αναλαμβάνουν τη διανομή της ληφθείσας ποσότητας εντύπων στα τελικά σημεία. Όλη η ως άνω κίνηση και ροή είναι ορατή στις εκδοτικές εταιρίες³⁷³.

Για την παρακολούθηση της διανομής των εντύπων η Άργος χρησιμοποιεί ένα σύνηθες για διανομή προϊόντων λογισμικό, το ERP, το οποίο αποκτήθηκε από την εταιρία πληροφορικής [...]. Το εν λόγω λογισμικό είναι αντίστοιχο με τα λογισμικά που χρησιμοποιούν και άλλες εταιρίες που επίσης περιλαμβάνουν στη λειτουργία τους τη διανομή προϊόντων (πχ εταιρίες logistics, γαλακτοβιομηχανίες, εταιρίες προϊόντων άρτου κλπ), και έχει παραμετροποιηθεί από την ίδια την Άργος ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες της³⁷⁴. Όσον αφορά στη λειτουργία του εν λόγω λογισμικού, όπως προέκυψε από τις δηλώσεις του στελέχους της Άργος καθώς και την παρουσίασή του στο κλιμάκιο της ΓΔΑ, αναφέρονται τα εξής:

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν τρεις βασικές ομάδες χρηστών³⁷⁵: α) η Άργος, με πλήρη πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών που αποθηκεύονται στο εν λόγω λογισμικό καθώς και πλήρη δικαιώματα χρήσης του, β) οι υποπράκτορες/υποδιανομείς με πρόσβαση και δικαιώματα μόνο στις πληροφορίες που τους αφορούν (πχ έντυπα που τους αποστέλλονται προς διανομή στα τελικά σημεία, ενημέρωση πωληθέντων -επιστραφέντων εντύπων από το κάθε τελικό σημείου που εξυπηρετούν κλπ) και γ) οι εκδοτικές εταιρίες οι οποίες έχουν μόνο δικαιώματα πρόσβασης αλλά όχι και επεξεργασίας (read only) αποκλειστικά στις πληροφορίες που τις αφορούν (ήτοι στη διανομή και πώληση των εντύπων τους μέχρι και επίπεδο τελικού σημείου). Η χρήση του λογισμικού από τους υποπράκτορες/υποδιανομείς προϋποθέτει την εγκατάστασή του την οποία αναλαμβάνει η Άργος ενώ από τις εκδοτικές εταιρίες μπορεί να γίνει με δύο τρόπους: μέσω web (όπου και δεν απαιτείται εγκατάσταση) ή μέσω εγκατεστημένης εφαρμογής³⁷⁶. Η εκπαίδευση των χρηστών των υπό β) και γ) ομάδων γίνεται από την ίδια την Άργος η οποία παρέχει και περαιτέρω υποστήριξη κατά τη χρήση του λογισμικού³⁷⁷.

Μέσω του εν λόγω λογισμικού εκδίδονται τα παραστατικά που αφορούν στη διανομή εντύπων (δελτία αποστολής) τόσο σε επίπεδο της Άργος (πχ δελτία αποστολής εντύπων προς τον

³⁷³ [...].

³⁷⁴ [...]/[...].

³⁷⁵ [...].

³⁷⁶ [...].

³⁷⁷ [...].

κάθε υποπράκτορα/υποδιανομέα) όσο και στο επίπεδο των υποπρακτόρων και υποδιανομέων της (πχ δελτία αποστολής προς το κάθε τελικό σημείο που εξυπηρετούν). Επιπλέον αποτελεί το χρησιμοποιούμενο μέσο για τον έλεγχο των πωλήσεων των εντύπων³⁷⁸.

Στο εν λόγω λογισμικό καταγράφονται σε καθημερινή βάση α) από τη μεν Άργος προς κάθε υποπράκτορα/υποδιανομέα τα έντυπα και οι ποσότητες εντύπων που θα παραλάβει καθώς και η ποσότητα διανομής τους σε επίπεδο τελικών σημείων. Όπως εξηγήθηκε από τον [...] ο σχεδιασμός της διανομής μέχρι και επίπεδο τελικού σημείου μπορεί να πραγματοποιηθεί από την εκάστοτε εκδοτική εταιρία ή η τελευταία να την αναθέσει στην Άργος. Ειδικά ως προς τη διανομή εντύπων σε επίπεδο τελικού σημείου και εφόσον δεν υπάρχει ρητή οδηγία από την εκδοτική εταιρία, ο υποπράκτορας/υποδιανομέας μπορεί να τροποποιήσει τη διανεμηθείσα ποσότητα βάσει της καλύτερης γνώσης του της περιοχής και των σημείων που εξυπηρετεί. Επιπλέον, περιλαμβάνονται πληροφορίες για το κάθε έντυπο όπως η τιμή του, το barcode του, το βάρος/διαστάσεις του, η ημερομηνία διανομής του καθώς και η ημερομηνία που η εκδοτική εταιρία έχει ορίσει για την επιστροφή του από τα τελικά σημεία κλπ. β) από τον εκάστοτε συνεργάτη (υποπράκτορα / υποδιανομέα) της Άργος γίνεται καθημερινή και ανά τακτά διαστήματα εντός της ημέρας ενημέρωση του λογισμικού με τα πωληθέντα έντυπα. Περαιτέρω, οι αποθηκευμένες πληροφορίες στη βάση δεδομένων που χρησιμοποιεί το λογισμικό αφορούν στην έναρξη συνεργασίας με την Άργος έκαστου τρίτου (υποπράκτορα/υποδιανομέα και εκδοτική εταιρία), ήτοι πχ αποθηκεύονται δεδομένα τουλάχιστον 10ετίας³⁷⁹. Όπως εξήγησε ο κ. [...], οι πληροφορίες με τις οποίες ενημερώνεται το λογισμικό από τους χρήστες του ανά τακτά διαστήματα μέσα στην ημέρα είναι διαθέσιμες την ίδια σχεδόν στιγμή σε όλες τις ομάδες χρηστών. Επιπλέον διαπιστώθηκε ότι το σύνολο των αποθηκευμένων πληροφοριών που έχει πρόσβαση κάθε ομάδα χρηστών μπορεί να εξαχθεί πχ σε excel και να χρησιμοποιηθεί για περαιτέρω επεξεργασία ή εισαγωγή του σε άλλα λογισμικά³⁸⁰ γεγονός που συνάδει με τη διαλειτουργικότητα του εν λόγω λογισμικού με άλλες εφαρμογές και λογισμικά³⁸¹.

---

³⁷⁸ [...]

³⁷⁹ [...] [...].

³⁸⁰ [...].

³⁸¹ [...].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΝΟΜΟΣ	ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΑΣ ΒΑΣΕΙ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΑΡΓΟΣ	Σημείο Πώλησης	Super Market
ΒΟΙΩΤΙΑ	[...]	[...]	[...]
ΚΙΛΚΙΣ	[...]	[...]	[...]
ΛΕΣΒΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΛΑΡΙΣΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	[...]	[...]	[...]
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΟΖΑΝΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΑΡΤΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	[...]	[...]	[...]
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΑΧΑΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΦΩΚΙΔΟΣ	[...]	[...]	[...]
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΗΛΕΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	[...]	[...]	[...]

ΝΟΜΟΣ	ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΑΣ ΒΑΣΕΙ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΑΡΓΟΣ	Σημείο Πώλησης	Super Market
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΕΒΡΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΞΑΝΘΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΡΟΔΟΠΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΔΡΑΜΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΑΒΑΛΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΣΕΡΡΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΣΑΜΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΗΜΑΘΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΠΕΛΛΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΠΙΕΡΙΑΣ	[...]	[...]	[...]
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	[...]	[...]	[...]

ΝΟΜΟΣ	ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΑΣ ΒΑΣΕΙ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΑΡΓΟΣ	Σημείο Πώλησης	Super Market
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΧΙΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	[...]	[...]	[...]
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	[...]	[...]	[...]
ΧΑΝΙΩΝ	[...]	[...]	[...]
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	[...]	[...]	[...]
ΕΥΒΟΙΑΣ	[...]	[...]	[...]